

Odšel je mislec, dosleden marksist

„Prehodil je pot pravega revolucionarja. Vedel je, da ni dovolj biti samo hraber in požrtvovalen borec. Komunistična partija je zahtevala od njega veliko več: da se oboroži z znanjem in to znanje prenaša na tovariše in soborce.“

Tako se je Josip Vrhovec prejšnji teden v imenu predsednika Tita, CK ZKJ, zvezne skupščine, zvezne konference SZDL in v svojem imenu poslovil od Borisa Zihlerja, ki je sredi ustvarjalnega dela, načrtov in nalog v 66. letu umrl v Ljubljani. Z njegovim odhodom je zavezala praznina na vseh področjih, kjer je deloval. Teh pa ni bilo malo.

Ob smrti je bil Boris Zihler član sveta federacije, član CK ZKJ, podpredsednik SAZU in redni profesor na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Vse življenje je bil dosleden marksist in neutrujen borec za interese delovnega človeka.

Rodil se je v Trstu, in v Ljubljani leta 1941 diplomiral na pravni fakulteti. Leta 1929 so ga sprejeli v SKOJ, leto kasneje pa v KPJ. Bil je tudi član pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo. Od leta 1933 je bil štiri leta politični zapornik v Sremski Mitrovici.

Med NOB je nekaj časa deloval kot ilegalce v Ljubljani, potem pa na osvobodjenem ozemlju. Med drugim je na Rogu vodil partijsko politično šolo. Po osvoboditvi je imel odgovorne partijske in državne funkcije. Bil je tudi predstavnik CK KPJ pri CK VKP(b) v Moskvi.

Boris Zihler, marksistični mislec, je zapustil obsežno teoretično delo, ki je zraslo v boju proti liberalistični reviziji in dogmatskemu izkrivljanju marksizma.

JUTRI NA SODIŠČU

Društvo pravnikov v Novem mestu organizira v petek, 20. februarja, ob 12. uri v prostorih okroglega sodišča v Novem mestu predavanje „Urejanje delovnih razmerij s splošnimi samoupravnimi akti“. Predaval bo dr. Rudi Kyovsky, profesor pravne fakultete v Ljubljani. Vabljeni so člani društva, pravniki s končanim prvostopenjskim študijem, sodniki sodišč združenega dela in odgovorniki, ki v delovnih organizacijah pripravljajo osnutke samoupravnih aktov.

POSAVJE OŽIVLJA ZGODOVINO

V Brežicah se je v torek sestala komisija za preučevanje zgodovinskega delavskega gibanja pri medobčinskem svetu, ki jo je dosedaj vodil Franc Dragan iz Krškega. Na seji so najprej razpravljali o zbranem gradivu, nato pa o vsebinski, časovni in prostorski razvrstitvi ter proučevanju in zbiranju gradiva za zgodovino delavskega gibanja, komunistične partije in narodnoosvobodilnega boja v tem delu Slovenije. Sklenili so poživiti prizadevanja po občinah, kjer naj bi se lotila naloge že obstoječa komisija pri Zvezi borcev. V akcijo naj bi se vključili tudi komiteji občinskih konferenc ZK. Treba je namreč pohiteti in zlasti za obdobje NOV izkoristiti čas, dokler udeleženci in priče tedanjih dogodkov še živijo.

Do konca tedna bo prevladovalo suho in nekoliko hladnejše vreme.

Dolenjsko zdravstvo naposled združeno!

V torek dopoldne so v novo-mestški bolnišnici podpisali samoupravni sporazum o združitvi sedmih zdravstvenih delovnih organizacij v SOZD Zdravstveni center Novo mesto. Te slovesnosti so se poleg predstavnikov družbenopolitičnih organizacij iz dolenjske regije udeležili tudi gostje iz Ljubljane, med drugim predsednik republiškega komiteja za zdravstvo dr. Anton Fazarinc, direktor

Ljubljanskega Kliničnega centra Zdravko Krvin in drugi.

O potrebah, ki so narekovale tako sestavljenju zdravstveno organizacije, ter o prehojenem poti, ki se je končala s podpisom samoupravnega sporazuma, je spregovoril dr. Franc Huebscher, predsednik komisije za zdravstvo pri medobčinskem svetu Zveze komunistov za Dolenjsko. Med drugim je navedel, da se v Zdravstveni center združujejo delovne organizacije z več kot 1.000 zaposlenimi in na območju z okoli 120.000 prebivalci.

Dr. Anton Fazarinc je dejal, da so Dolenjci četrti v Sloveniji, ki dobivajo na novo organizirano zdravstvo. Pred njimi so združitve zdravstvenih organizacij opravili že v Ptuj, Murski Soboti in Celju. Hkrati je menil, da je današnja zakonodaja takaka, da omogoča še nadaljnje povezovanje zdravstvenih dejavnosti.

PRESENETLJIV USPEH REFERENDUMA

Nedeljski referendum v Leskovcu je potrdil iskreno željo prebivalcev po novi šoli. Od 2980 volilnih upravičencev je bilo opravilčno odsotnih 239 (zdomci, vojaki). Od preostalih 2741 volilcev jih je prišlo volit 2649 ali 96,64 odstotka. Za samoprispevek jih je glasovalo 2428, proti so se izrekli 204, 17 glasovnic pa je bilo neveljavnih. Večino volišč je zaključilo glasovanje že dopoldne, v Gorici in Selcih pa so končali ob 9. uri.

Odlični izid referenduma je gotovo rezultat dobre politične priprave, predvsem prizadevnosti šolske delovne skupnosti, krajevne konference in vaških odborov SZDL.

Pod geslom: „Naši izgnanci“

Občinska Zveza prijateljev mladine v Krškem si je ponovno naložila veliko breme, saj je prevzela organizacijo pomembnega srečanja slovenskih pionirjev zgodovinarjev in likovnikov, ki se bodo zbrali 24. in 25. aprila v Brestanici.

To leto poteka namreč 35 let od tistega mračnega obdobja, ko je nemški okupator v svoji raznarodovalni in nacistični politiki hotel zbrisati slovenski narod tudi z izganjanjem z rodne grude. Republiška Zveza prijateljev mladine in Zavod za šolstvo sta zato za moto srečanja izbrala geslo „Naši izgnanci“. S to akcijo naj bi ponovno prispevali po-

memben delež k poznavanju zgodovine NOB.

Prireditelj srečanja je ob zaključku prijavnega roka prejel že 44 prijav, kar je v primerjavi s podobnimi srečanji v preteklih letih svojevrsten rekord. Prav zato se bodo v Krškem potrudili, da bodo vsi udeleženci odnesli iz dvodnevnega bivanja in dela kar najboljše vtise. K sodelovanju bodo povabili tudi predstavnike pionirjev vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Sicer pa so v program srečanja vključili še filatelistično razstavo ter razstavo pionirjev foto-amaterjev, ki naj bi pokazali svoje posnetke spomenikov in obležij NOB, kakor tudi kviz tekmovalen z naslovom „Spoznavajmo zgodovino izgnanstva“. Ž. ŠEBEK

Občina Črnomelj praznuje

Danes praznuje občina Črnomelj svoj praznik v spomin na 19. februar 1944, ko je v tem belokranjskem mestu zasedal prvi redni slovenski parlament – Slovenski narodnoosvobodilni svet.

Prireditve ob občinskem prazniku so se začele včeraj, ko so novospregeljeni članom Zveze komunistov podelili izkaznice, najzaslužnejšim občanom pa odlikovanja predsednika republike. Včeraj je bila v kulturnem domu slavnostna akademija, za katero so program pripravili gostje iz pobratene občine Duga Resa na Hrvaškem.

Danes je delovna seja vseh zborov občinske skupščine, ob 11. uri pa slavnostna seja vseh zborov občinske skupščine in izvršnih organov družbenopolitičnih organizacij občine Črnomelj.

NA ZASNEŽENI LISCI. Planinsko društvo iz Sevnice je na Lisci organiziralo štiridnevni smučarski tečaj. Tečaja se je udeležilo 44 mladih smučarjev. (Foto: Franc Pavkovič)

Podpis za sedem združenih zdravstvenih organizacij. (Foto: Zoran)

Zakaj tridnevna prekinitev dela?

V Kovinski galanteriji na Bizeljskem že dva meseca brez plač – Skoraj vsa zaloga lanskih izdelkov čaka na kupce, ki jih ni – Delavci so prikrajšani za regres in celo za otroške dodatke – Lepim besedam ne verjamejo več

Delavci Kovinske galanterije na Bizeljskem se minuli teden iz protesta nad neurejenimi razmerami tri dni niso pritaknili nobenega dela. Spet so za dva meseca v zaostanku s plačami, to pa je tudi priložnost na ogenj vsesplošnega nezadovoljstva v kolektivu.

Kovinska galanterija zaposluje 31 delavcev in je zdaj enota TOZD Termotehna v okviru OZD Kooperativa Garešnica. Težave spremljajo enoto že precej časa, do obetajoče-

ga izboljšanja pa med tem ni prišlo, ker je zabredla vanje celotna Garešnica. Na vprašanje, zakaj so se zaposleni na Bizeljskem ponovno odločili za prekinitev dela, so dajali takale pojasnila:

NIKOLA KRKAČ: „Štrajkamo zato, ker ne vidimo drugega izhoda. Še vedno čakamo na decembrsko in januarsko plačo. To se ni zgodilo

prvič, saj smo bili lani celo tri mesece brez osebnih dohodkov. Delo smo prekinili tudi zato, ker nimamo nobenega plana in ker je delavnica vsa zatrpana z neprodanimi zalogami naših izdelkov.

BARICA POSTRŽIN: „Nihče v podjetju se ne zanima, v kakšnih razmerah delamo, z očitki nam pa nikoli ne priznajo. Delavci menda nismo sami krivi, če ni nobenega načrta in če se prodaja izdelkov nikamor ne premakne. Lani aprila je

Franc Jevnikar, predsednik medzadružnega sveta za Dolenjsko, je podelil pokal zmagoviti ekipi KZ Novo mesto v sestavi Anton Dragman, Ivica Murgelj in Božo Judež (od leve proti desni). Poleg drugih praktičnih nagrad so dobili tudi 500 kg umetnega gnojila, darilo zastopstva INE za Slovenijo. (Foto: Železnik)

Vedo, kaj potrebuje zemlja

Na kvizu „Kaj veš o kmetijstvu“ zmagali Novomeščani

Na letošnjem kvizu mladih zadrušnikov „Kaj veš o kmetijstvu“ v soboto v Trebnjem je zmagala ekipa ZK Novo mesto pred Agrario Brežice, Kmetijskim šolskim centrom Grm, aktivom mladih zadrušnikov iz

Straže, Kmetijsko zadruzo Trebnje, Agrokombinatom Krško in Kmetijsko zadruzo Metlika. Svojega zastopstva tokrat ni poslal Črnomelj. Kot že vsa tri leta doslej je izostala tudi Sevnica.

Dvorana trebanjskega prosvetnega doma je bila polna mladih obrazov, zagretili za kmetijstvo, predvsem pa za kar najboljši uspeh svoje ekipe. Aktivni mladi zadrušniki, organizirani v osnovnih organizacijah Zveze socialistične mladine, so se pomerili v odgovorih, razdeljenih v tri težavnostne stopnje. Novost tokratnega že tretjega tekmovanja te vrste je bila tema o koruzi. Ekipo je ocenjevala komisija kmetijskih strokovnjakov slovenskega kmetijskega zavoda v sestavi inž. Andreja Can-karja, inž. Jožeta Lužovca in inž. Viktorja Marince ter Jožeta Dularja od Kmetijskega inštituta.

Do tretje težavnostne stopnje je bil boj med ekipami precej izenačen. Zmagovalec je bil znan šele po štirih dodatnih vprašanjih po tretji težavnostni stopnji. Mladi zadrušniki KZ Novo mesto bodo tako marca zastopali Dolenjsko na republiškem tekmovanju v Murski Soboti.

Kmetijski strokovnjaki, ki so spremljali podobno lansko tekmovanje v Brežicah, so opazili napredek v boljši pripravljenosti ekip.

Janžič na Jasnici

Osnovne organizacije ZK morajo biti samostojne, zagotavljati morajo enakost, probleme obravnavati celovito in spodbujati boj mnenj

Namestnik predsednika CK ZKS Vlado Janžič se je 11. februarja pogovarjal na Jasnici pri Kočevju s slušatelji dvomesečnega političnega tečaja. Razgovora so se udeležili tudi nekateri vodje družbenopolitičnih organizacij iz občin Kočevje in Ribnica.

Vlado Janžič je spregovoril predvsem o vlogah in nalogah ZK danes in še posebej o osnovnih organizacijah. Pri tem je poudaril, da so OO ZK dolžne zagotoviti enotnost ZK in enotnost njene akcije. Povsem razumljivo je, da pomeni enotnost tudi boj proti ozkim, osebnim, skupinskim, podjetniškim ali lokalističnim interesom, ki niso v skladu z osnovno linijo ZKJ.

Nadalje je menil, da morajo biti osnovne organizacije čim bolj samostojne in samoiniciativne. To pomeni, da morajo biti sposobne dati marksistično oceno pojavov in razpoloženja sredine, kjer delajo, in najti rešitve, pa tudi sprejemati ustrezne sklepe in programe ter jih uresničevati. Napačno je, če OO dela le na osnovi „napotkov“ vodilnih. Napačno bi bilo tudi, da bi OO čakale le na navodila višjih organov in delale le na njihovi osnovi. OO morajo zadeve obravnavati tudi celovito. V OO se morajo bolj uveljaviti boj mnenj, kritika, samokritika, polemičnost in demokratični odnosi pri sprejemanju sklepov. Seveda pa je treba sprejete sklepe in programe tudi dosledno in disciplinirano izpolnjevati.

Nadalje je tovariš Janžič opozoril, da še danes marsikje delamo, kot da sploh ne nimamo nove ustave, da teoretično in idejno politično usposabljanje komunistov še šepa, da so sredstva javnega obveščanja še premalo vključena v idejno-politično izobraževanje itd. Spregovoril je še o nekaterih drugih zadevah in odgovarjal na vprašanja tečajnikov.

J. PRIMC

Devet cvičkov nad cvički

Pokušina in še kaj več bo od 18. do 21. marca v hotelu Kandija

V soboto in nedeljo je 10-članska ekipa enologov pod vodstvom Mirana Veseliča, profesorja vinarstva na ljubljanski biotehnični fakulteti, v hotelu Garni na Otočcu ocenila natančno 100 vzorcev cvička.

Kot smo že pisali, cvički oziroma njihovi pridelovalci tekmujejo za naziv najboljšega v okviru tradicionalnega „Tedna dolenjskega cvička“, ki bo od 18. do 21. marca v prostorih novomeškega hotela Kandija. Za 9 od stotih poslanih vzorcev najbolj priljubljene in znane dolenjske kapljice je žirija menila, da zaslužijo nadimek vrhunskega vina, naziv odličnega si je priborila

Ing. Jana Pintar, vodja laboratorija za vina pri Kmetijskem inštitutu Slovenije, med pokušino enega od stotih cvičkov, ki so letos tekmovali za naziv najboljšega med dobrimi.

24 cvičkov, prav dobrih je bilo 22, dobrih 15, primernih 11, manj primernih pa 19. Vse ocenjene vzorce bodo lahko ljubitelji „lastnoustno“ poizkusili na degustaciji.

Prireditelj cvičkovega tedna obljublja, da bo ta pomembni dogodek v pravem dolenjskem hramu, ki ga bodo nalašč v te namene postavili na dvorišču hotela Kandija v Novem mestu. Domačih klobas, kmečkega kruha, pečenih odojkov in ostalih dobrot ne bo treba prinesiti s seboj.

Bistvo in črka zakona

Kmetje zahtevajo jasnejši lovski zakon, da ne bo
slepomišenja in izvijanja glede odškodnine

Med razpravami o vsebini in besedilu novega zakona o lovu, ki naj bi bil kmalu sprejet, prihaja do težko razumljivih nespo- razumov. Z bistvom zakona se strinjajo tako kmetovalci kot lovci. Ko gre za posamezne besede ali stavke, ki naj bi jih spremenili tako, da bi bolj jasno in natančno povedali bistvene stvari, pa lovci ne zmanjka razlag, da bo najbolje, če ne bodo spremenili nič.

Znano je, da nekateri ljudje radi iščejo v zakonih luknje. Vztrajajo pri črki zakona, ne pri bistvu, ki so ga imeli pred očmi sestavljali in predlagali. Zato se njegovo uresničevanje včasih precej razlikuje od namena, kateremu naj bi služil. Tega se kmetovalci najbolj bo- jijo tudi pri zakonu o lovu.

Če lovci imajo pošten namen in čisto vest, pravijo kmeto- valci, zakaj nasprotujejo na- tančnejšim določilom npr. kak- šen je krajevno ustrezen način zavarovanja kmetijskih pridel- kov, nasadov in podobnega. Pri

površnem določilu se radi izgo- varjajo, da zemljišče ni bilo ustrezno zavarovano. Tako se ne godi le kmetom, ampak tudi družinam posestvom.

Sadjarji kmetijske organiza- cije na Gorenjskem so po raz- sodbi sodišča zgubili pravico do odškodnine – kmetijski inšpek- tor je ocenil škodo na sadnih drevescih na več kot 11.000 din – z obrazložitvijo, da sadov- njaka niso zavarovali z ustrezno ograjo. Ogradili so ga s poldrugi meter visoko žično mrežo, ki pa bi baje morala segati še 30 cm globoko v zemljo. Ko so ograjo toliko poglobili, so jim zajci spet skopali rove pod njo. Po prejšnji razlagi sodišča po- tem tudi ta ograja ni več ustrez- na. Zato zahtevajo, naj bi bilo v zakonu natančno zapisano, kakšna mora biti ograja, sicer se jim lahko zgodi, da bodo vsako škodo naprtili njim, češ da ograja ne ustreza.

Zakaj bi tako določilo v za- konu motilo poštene lovce? Nekateri pravijo, da krajevne razmere niso povsod enake. Pa naj določijo drugače, vendar

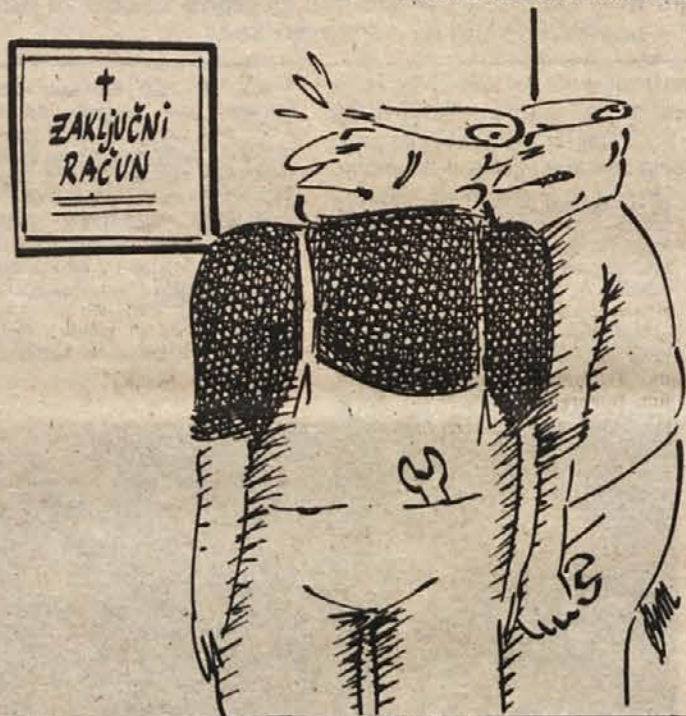
BARCELONA – Medtem ko se v Španiji nadaljujejo stavke in skušajo podtalne opozicijske sile pospešiti proces demokratizacije, ki se je komaj začel in se nadaljuje izredno previdno, pa je španski kralj Juan Carlos prišel na prvi uradni obisk v Barcelono odkar je prišel na prestol. Na sliki: kralj in kraljica (desno) med pozdravnim govorom v barcelonski mestni hiši. (Telefoto: UPI)

TELEGRAMI

PRAGA – Avstrijski kancler Bru- no Kreisky je prisel na dvodnevni uradni obisk na Češkoslovaško. To je prvič po letu 1918, to je po raz- padu stare avstroogrske monarhije, da je avstrijski kancler uradno obis- kal Prago.

LONDON – Veliko Britanijo je zajela prava epidemija gripe. Raču- najo, da je v državi okoli milijon obolelih za to boleznijo. Gripa je na otoku krepko posegla, posebno med starejšimi ljudmi. Trdijo, da je za to boleznijo v zadnjem tednu umrlo že 150 ljudi.

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

brez lukenj za izgovore, ko bi bilo treba poravnati škodo.

Lovci razlagajo, da bo po no- vem zakonu moč precej stvari urejati z dogovarjanjem med njimi in kmetovalci. To se lepo sliši – a če se ne bodo spo- razumeli? Dogovarjanje o raz- voju živinoreje v vsej državi se vleče že več kot dve leti v ško- do živinorejcev. Tudi pri lov- stvu bo zavlačevanje škodovalo kmetovalcem. Na boljšem ne bodo niti takrat, če bodo pre- več popustljivi pred lovci, ki se jim ne bo mudilo zaradi lastnih koristi. Zato jim niso po volji spremembe v besedilu.

Kmetovalce ne moti bistvo zakona, naj bo gojitev divjadi usklajena z načrtovanim razvo- jem kmetijstva, torej da bo za- ščiteno tudi ono. Bojijo se le, da nekatere občinske skupščine ne bi upoštevale dovolj tega do- ločila, ker bi bile bolj naklo- njene lovem. Še bolj se bojijo, da bi se lovci pravdali za črko zakona in tako dokazovali svoj prav tudi občinskim skupšči- nam. Zato naj bi bil zakon o lovu tako jase, da ne bi potre- boval posebnih razlag.

JOŽE PETEK

tedenski zunanjepolitični pregled

Pariz je prva postaja pred- sednika zveznega izvršnega sve- ta Djemala Bijedića na njegovi turneji, med katero bo ta teden obiskal tudi Nizozemsko in Bel- gijo.

Turneja predsednika zvezne vlade je eno izmed znamenj, ki opozarjajo, da se neuvrščena so- cialistična Jugoslavija izredno prizadevno vključuje tudi v do- gajanja na evropski sceni in ne deluje zgolj na svojem „tradi- cionalnem“ področju tretjega sveta.

Jugoslavija in Francija sta tradicionalno prijateljski državi in to prijateljstvo se je utrjevalo v zadnjih dveh svetovnih vojnah tudi z bojem na isti strani. Toda tej zgodovinski osnovi ne sle- dijo tudi povsem ustrezni med- sebojni odnosi – kar velja zlasti za gospodarsko področje.

Tu, v gospodarski menjavi in sodelovanju, ostajajo slejkoprej še vedno velike praznine, ki jih bo treba napolniti, kar bo se- veda terjalo dodatne napore. Obisk Djemala Bijedića v Parizu je eden izmed teh konkretnih poskusov razviti sodelovanje, za katerega je značilen predvsem precejšen jugoslovanski pri- manjkljaj v trgovinski menjavi.

Kar zadeva politične odnose, bi kazalo povedati naslednje: Jugoslavija kot neuvrščena, so- cialistična in samoupravna dr- žava ima v svetu seveda druga- čen položaj kot Francija, ven- dar pa ju vendarle združujejo isti cilji – se pravi boj za mir ter sodelovanje med narodi. Opaz- na pa je tudi želja obeh strani, da bi (v čemer ima seveda Jugo- slavija kot ena izmed ustanov- nih članic neuvrščenih še izje- men položaj) se uveljavili tudi v tako imenovanem tretjem svetu.

Francoski predsednik Giscard d'Estaing bo obiskal Ju- goslavijo in Bijedićevi pogovori v Parizu so zato v nekem smislu tudi priprava na to srečanje.

ŠE VEDNO PROTESTI

Zahodnonemška policija še vedno ni uspela razjasniti pod- lega umora jugoslovanskega konzula Zdovca, ki so ga med- tem z vsemi častmi pokopali v domovini.

Ob tem beležijo časopisi še vedno proteste in odločne za- hteve jugoslovanske ter dela svetovne javnosti, naj bi zahod- nonemške oblasti vendarle omogočile jugoslovanskim di- plomatskim in drugim predstavi- nikom ter seveda tudi vsem, ki so v Zvezni republiki Nemčiji na začasnem delu, ustrezne, predvsem pa varne pogoje za nemoteno delo ter bivanje.

Ob tem se pojavljajo novice, da so nekateri streli zadeli na-

šega konzula tudi v prsa in ne samo v hrbet kot je bilo to prvotno sporočeno v uradni iz- javi zahodnonemških preisko- valnih organov, kar seveda terja še dodatna pojasnila ter odgo- vore tudi v zvezi s samo pre- iskavo.

V vsakem primeru terjamo razjasnitev tega gnusnega zlo- čina in ustrezno kazen za tiste,

Bijedićeva
turneja

ki so ga povzročili – hkrati pa tudi odločne ukrepe zoper peščico tistih, ki še vedno poče- njajo take zločine kljub zagoto- vilom ustreznih organov ZR Nemčije, da jim bodo naposled stopili na prste. Toda to se do- slej še ni zgodilo.

KISSINGER V JUŽNI AME-
RIKI

Državni sekretar za zunanje zadeve Henry Kissinger je začel svoje potovanje po Južni Ame- riki, med katerim bo obiskal sed- med držav.

To potovanje so že dolgo časa odlašali – menda zato, ker je bil Kissinger preveč zaseden. Združene države Amerike imajo do južnoameriških držav posebne odnose, ki izvirajo kaj- pak predvsem iz zemljepisnega položaja in nekaterih zgodo- vinskih posebnosti.

Toda za Južno Ameriko že nekaj let velja, da se je celina začela politično (čeprav manj gospodarsko) prebujati in terja svoj samostojen in neodvisen položaj v svetu.

Kissinger ne bo mogel mimo tega in vprašanje je, koliko bo uspel s svojo nalogo, ki so jo v Washingtonu v grobem označili takole: vrnitev vpliva Združenih držav Amerike na nekoč tradi- cionalno njihova področja.

Izredno težko pa je verjeti, da bo v tem uspel – celo samo delno.

TELEGRAMI

TRST – Na tržaškem porotnem sodišču se je začel proces, na kate- rem prvič v zgodovini povojne Ita- lije sodijo za nacistične zločine. Pravzaprav se obtožnica omejuje samo na zločine, storjene v Rižarni. Omejena je tudi le na nekatere zlo- čine, krivce in sokrivce – pač na tista dejanja, ki jih je bilo mogoče neizpodbitno dokazati.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Minulo soboto se je v Kragujevcu začelo tradicionalno srečanje jugoslovanskih samo- upravljalcev „Rdeči prapor“ – letos že osmo – na katerem je več kot tisoč dele- gatorov iz vseh republik in pokrajin (iz Slove- nije jih je bilo navzočih 43) ter še 250 po- vabljenih gostov v tridnevni razpravi izme- njalo izkušnje in mnenja glede uresničevanja delegatskega sistema v praksi. Takšna je bila namreč osrednja tema letošnjega srečanja samoupravljalcev – ki jih je prvi dan v uvod- nem govoru pozdravil predsednik ZK ZK Makedonije ter je nato imel tudi glavni refe- rat na srečanju, referat o uresničevanju dele- gatskega sistema.

Delegatski sistem ni več samo nekakšna vizija oziroma novost v naši politični opre- dilitvi, v našem družbenem razvoju, je poudaril Čemerski. To je že sedanja in prihodnja res- ničnost, je že sestavni del naših socialističnih proizvodnih odnosov. Uresničevanje vseh ciljev delegatskega sistema in njegovo uve- ljavljanje v praksi postaja ena najpomemb- nejših nalog vseh organiziranih socialističnih sil. Naprednost in učinkovitost delegatskega sistema merimo s stališča razrednega boja delavcev po tem, koliko ta sistem omogoča, da obči interesi združenega dela dobijo v razvoju socialističnih proizvodnih odnosov vodilno vlogo – da se ti interesi neposredno izražajo in uresničujejo.

Delegati srečanja samoupravljalcev so delo strnili v več komisij – na njih so pre- brali vrsto koreferatov in poročil o uresničev- vanju delegatskega sistema. Posebno zana- mije med delegati je bilo kajpak za vprašanja uresničevanja delegatstva na ravni TOZD. Zadnji dan so delegati letošnjega „Rdečega prapora“ na plenarnem zasedanju sprejeli tradicionalno sporočilo samoupravljalcev s tega srečanja.

Z osmega srečanja samoupravljalcev v Kragujevcu – ki je imelo letos obeležje sto- letnega jubileja prvih tamkajšnjih delavskih

demonstracij, po katerih se srečanja tudi imenuje – so delegati „Rdečega prapora“ poslali predsedniku Titu pozdravno brzo- javko in mu podelili jubilejno listino v znak priznanja kot največjemu borcu za razvoj na- šega samoupravljanja.

V minulem tednu nas je spet pretresla smrt enega naših znanih revolucionarjev: v Ljubljani je v 66. letu starosti nenadoma umrl Boris Zihert, naš ugledni družbenopoli- tični delavec in predvojni komunist, čigar delo je bilo – kot je v spominskem govoru poudaril predsednik CK ZKS France Popit – skoraj pol stoletja najtesneje povezano z de- lovanjem komunistične organizacije v Slove-

Delegatski
sistem
v praksi

niji in Jugoslaviji. Marksističnega misleca Bo- risa Ziherta je na zadnjo pot pospremila ve- lika množica ljudi, ob njegovem grobu na ljubljanskih Žalah so mu v slovo spregovorili najvidnejši predstavniki slovenskega in jugo- slovanskega družbenopolitičnega življenja.

Zvezni izvršni svet je prejšnji teden – v petek – precejšen del svoje seje posvetil vprašanjem cen in bitki z inflacijo. Ocenjeno je bilo, da se nam je nekako že posrečilo zavezati najhujši inflaciji, saj je bila le-ta konec lanskega decembra še 17,5-odstotna, v začetku letošnjega leta pa že občutno manjša (15,6-odstotna), kar je še posebno razveseljuje, če upoštevamo, da je bila sredi lanskega leta kar 30-odstotna.

Opozarjeno pa je bilo, da se nekatere cene – posebno cene nekaterih industrijskih iz-

delkov in storitev – še kar naprej večajo navkljub dogovorjenim okvirom, zato je ZIS izjavil, da bo sprejemal in predlagal vse umojne potrebne ukrepe, ki naj bi zagotovili omejitve rasti cen v skladu s sprejeto in za- črtano politiko iz letošnje razvojne resolu- cije.

Ob tem je ZIS tudi ugotovil, da v mnogih delovnih organizacijah in SIS zamujajo s pri- pravami na prehod v novi obračunski sistem dohodka in sistem zagotavljanja plačil med porabniki družbenih sredstev. Kot je znano, bo z letošnjim aprilom začel veljati precej ostrejši sistem plačevanja medsebojnih de- narnih obveznosti – priprava za to je bila tudi nedavno izvedena multilateralna kom- penzacija (večstranska medsebojna porav- nava) dolžnikov in upnikov po vsej državi.

ZIS je opozoril na znano dejstvo, da bodo po novem sistemu mnoge delovne organi- zacije, ki so poslovale doslej z izgubo in ni- majo ustreznih obratnih sredstev, zasle v te- žaven položaj, kar se bo odražalo celo na izplačevanje OD njihovih zaposlenih. Zato ZIS poudarja, da je v takšnih organizacijah nujno čimprej sestaviti in uresničiti ustrezne sanacijske programe.

Samo na kratko omenimo, da je prejšnji četrtlet republiški izvršni svet med drugim pregledal, kako potekajo priprave za sklenitev družbenega dogo- vora glede letošnjega razporejanja dohodka v naši republiki ter dogovarjanja glede obsega skupne po- rabe. Rečeno je bilo, da je treba čimprej pripraviti besedila občinskih družbenih dogovorov in jih skupno s programi SIS dati v razpravo v TOZD. Podpis republiškega družbenega dogovora bo ob soglasju udeležencev že 27. februarja, podpis ob- činskih družbenih dogovorov pa morajo biti oprav- ljeno do 10. marca.

In še kratka, a pomembna vest iz tujine, ki pa se neposredno nanaša na Jugoslavijo: Na sedežu evropske gospodarske skupnosti so uradno sporo- čili sklep o začetku finančnega sodelovanja med EGS in SFRJ. Jugoslavija se bo po tem sklepu lahko pridružila evropski inflacijski banki in bo po- slej lahko od nje dobivala posojila za projekte skupnega pomena in pod pogoji, ki veljajo za osta- le države članice EGS.

Zakaj...

(Nadaljevanje s 1. str.)

bilo določeno, da bomo dobili na mesec po 1800 din osebnega dohodka, vendar naj bi bila to le osnova. Razlike nam še do danes niso izplačali. Tudi regres za dopust nismo dobili in za prehrano prav tako ne. Občinski sindikalni svet je dal lani po tisoč din posojila vsakemu od nas in ta denar moramo vrniti do maja. Od kod neki, se vprašujem."

VIKTOR KARNIČNIK: „Nismo krivi, če nimamo s čim delati. Lani smo celo presegli plan, in to kljub temu, da enkrat ni bilo surovin, drugi pa je zmanjkalo spet kaj drugega. S tozdom za notranjo trgovino smo se pogodili za prodajo 500 tisoč čepov, vendar od tega še ni nič prodano. Pet sto tisoč smo jih izvozili v zameno za radiatorje, potem pa radiatorjev nismo mogli prodati."

Nikola Krkač in Zdravko Žmavc

ZDRAVKO ŽMAVC: „Na občini po mojem niso prav naredili, ker se niso prepričali, kaj je sploh Garešnica. Slabo je tudi to, da so dopustili ukinitve tozda. Delavci nismo bili za to in smo šele po dolgih obljubah pristali nanjo. Od takrat je šlo vedno na slabše. Verjeli smo obljubam, ki se ne uresničujejo. Za ogrevanje proizvodne hale smo zdaj dobili račun za 380 tisoč dinarjev, čeprav nam je bilvi direktor tozda Damir Hruban zagotovil, da je to darilo tozda Inženiring iz Zagreba. Sklenili smo, da lepim besedam ne bomo več nasedali. Hočemo bolj utemeljena zagotovila. Zavedamo se, da bomo vsi prizadeti, če bo prišlo do likvidacije, toda tudi to je rešitev."

Barica Postržin in Viktor Karničnik

Predsednik občinske skupščine v Brežicah Franc Skinder pa je v svoji izjavi pojasnil, da ima Kooperativa blokiranih še več kot poldrugo milijardo starih din, da pa je pred dobrimi tremi meseci zavzemala ta blokada celo 12 milijard. „Upanje je, da se bodo kmalu izvleli in izplačali vsem tozdom zaostale osebnih dohodkov. Za Bizelsko je vprašljiv proizvodni program, a tudi oprema je zelo pomanjkljiva. Za tako situacijo delavci gotovo niso krivi, zato se ne strinjamo z mnenjem nekaterih posameznikov, ki skušajo zvrčati krivdo na delavce. Politični aktiv je ugotovil, da s prekinitvijo dela ne bodo ničesar rešili, vendar razume, da so se za ta korak odločili iz obupa."

J. TEPPEY

Znanje za delavce - samoupravljalce

Usposabljaajo delavce, ne pa novo birokracijo — Brez znanja delavcev ni prave samouprave, saj si drugi upravljanje potem lahko prilastijo

Sedmi dvomesečni politični tečaj za sindikalne in mladinske delavce na Jasnici pri Kočevju je pretekli petek uspešno končalo vseh 36 udeležencev. Te tečaje, ki jih je doslej dokončalo že 264 udeležencev iz vse Slovenije, organizirata republiška Zveza sindikatov in republiška konferenca ZSM, izvaja pa jih center za družbeno izobraževanje pri republiški Zvezi sindikatov, ki ga vodi Zdravko Troha.

V kratkem, že 1. marca in 23. marca, se bosta pričela naslednja dva tečaja. Na tečajih predavajo ugledni družbenopolitični delavci iz republike in države. Tečaji so edina taka načrtna in trajna oblika usposabljanja delavcev v Jugoslaviji. Drugod po državi imajo namreč le krajše tečaje.

Zelo pomembno je, da se tečajniki vračajo na svoja stara delovna mesta, se pravi, da je usposabljanje delavcev za samoupravljanje, politična in druga delovanja, ne pa izobraževanje novih bolj ali manj poklicnih politikov, ki so odtegnjeni proizvodnji.

„Izkušnje so pokazale,“ nam je povedal vodja centra Zdravko Troha, „da vsi tečajniki po vrnitvi v delovne organizacije dobivajo odgovorne dolžnosti, nekaterim jih naložijo celo preveč.“

Razveseljivo je tudi, da za naše tečaje, že za 8. in 9., vedno bolj izbirajo tečajnike delovne organizacije, ne le občinska vodstva; da so vsi tečajniki po vrnitvi v svoje delovne organizacije politično aktivni; da med seboj tudi po tečaju še uspešno sodelujejo, predvsem v okviru našega centra, mi pa tudi zanje organiziramo.

MELAMIN PRVI

V domu telesne kulture v Kočevju je bilo pred kratkim strelsko tekmovalstvo, ki so ga organizirali tečajniki politične šole iz Jasnice. Tekmovalo je sedem ekip. Vrstni red: 1. Melamin, 2. Dolga vas, 3. Voja pošta Ribnica, 4. Dom Dušana Remiha itd. Ekipe, ki so osvojile prva tri mesta, so dobile diplome.

niziramo dvakrat na leto seminarje, na katerih se seznanjajo z novostmi.

Tovariš Troha je pohvalil še nekatere delovne organizacije in občine, ki so doslej poslale na usposabljanje največ kandidatov. Med njimi je kot edina z našega območja občina Brežice. Kaže, da drugod vse preradi govorimo, kako je usposab-

Zdravko Troha, vodja centra za družbeno izobraževanje pri RZS Slovenije: „Pomembno je, da se naši tečajniki vračajo na svoja stara delovna mesta.“

Iljanje delavcev za politično in družbeno delo potrebno.

V petek zvečer so na prireditvi ob zaključku 7. tečaja nastopili tudi

znani slovenski umetniki, in sicer pevec Ladko Korošec in Rudolf Franc ter pianistka Milena Trost, medtem ko je Marjan Kraj recitiral več pesmi in napovedoval spored. Zaključni svečanosti so prisostvovali predstavniki raznih republiških organov in organizacij, pa tudi politični delavci iz občin Kočevje in Ribnica.

J. PRIMC

Klub že dela

Ribniški klub samoupravljalcev rešuje prve naloge

Klub samoupravljalcev, ki so ga pred kratkim ustanovili v Ribnici, že deluje. Kot nova ustanova sicer še išče pravih oblik dela, pri tem pa si pomaga z izkušnjami, kakršne imajo podobni klubi v drugih predelih Slovenije.

Ribničani so obiskali dravogrski klub ter med obiskom sklenili, da si bodo izmenjali delovne programe in izkušnje ter si na ta način pomagali. Dogovorili so se tudi, da se bodo Dravograjčani udeležili ribniškega občinskega praznika, Ribničani pa bodo sodelovali na tribuni samoupravljalcev v Dravogradu.

Med nalogami, ki jih ribniški klub že začenja reševati, je organizacija raznih predavanj in posvetovanj. Že ta mesec bo posvetovanje s predsedniki delavskih kontrol v ozidih in ustanovah, da bi tako poživili delo delavskih kontrol. Pri posvetovanju bodo tudi sodelovali službe družbene knjigovodstva in pravobranilec samoupravljanja v Ribnici. Tej akciji bo sledil razgovor s predsedniki delavskih svetov. Vprašanje organizacije izobraževanja mladih proizvajalcev pa bodo premislili na razgovoru z vodstvom ZSMS.

F. ZELENK

PTT se ustavno organizira

Samoupravno interesno skupnost za 7 občin širše Dolenjske ustanoviti do 31. marca

Slovenska ustava določa, da je potrebno v primeru, kadar je neka dejavnost posebnega družbenega pomena, obvezno ustanoviti samoupravno interesno skupnost.

Tako se mora po novem samoupravno organizirati tudi ptt služba. Za ptt interesne skupnosti je značilno, da se v njih prvič srečujemo z uresničevanjem ustavnega načela o svobodnem, prostovoljnem združenju združenega dela. V vseh drugih interesnih skupnostih na področju družbene dejavnosti in gospodarskih interesnih skupnosti je bilo namreč članstvo obvezno. Pri ptt interesnih skupnostih je torej obvezna ustanovitev interesne skupnosti inprostovoljnost članstva, kar pomeni kvaliteten napredek v uresničevanju ustavnih načel.

Tak način organiziranja je priložnost za svobodno dogovarjanje o razvoju ptt službe na območju, za katero bo ustanovljena interesna skupnost. Zakon je predvidel ustanavljanje območnih in republiške

interesne skupnosti za ptt promet. Območne je treba ustanoviti za prometno tehnološko zaokroženo območje, kot taka pa se praviloma štejejo območja glavnih avtomatskih telefonskih central, avtomatskih ročnih central in območja poštnih centrov. Eno takih območij je dolenjsko, ki zajema sedem občin: Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnico in Trebnje. Zakon določa, da moramo območno interesno skupnost ustanoviti do 31. marca, republiško interesno skupnost pa do 30. junija letos.

Ustanovitev skupnosti za območja novomeškega PTT podjetja že intenzivno pripravljajo Inicijativni odbor, ki je sestavljen iz predstavnikov uporabnikov ptt storitev vseh sedmih občin in iz izvajalcem ptt storitev, je že pripravil gradivo za

javno razpravo, s pomočjo katerega se bo lahko vsakdo seznanil s pomenom ptt službe. Javna razprava bo trajala še do 1. marca. V njej bodo spregovorili tudi o ustanovitvi območnih in republiških skupnosti, o razvoju ptt dejavnosti do 1980. leta in drugih vprašanjih.

Skupščina samoupravne interesne skupnosti bo imela dva zbora: zbor uporabnikov in zbor izvajalcev. V območno skupnost za ptt promet se bodo združevali glede na zainteresiranost in potrebe po ptt storitvah delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih ter delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti in samoupravnih interesnih skupnostih, skupaj z delavci, ki opravljajo ptt storitve.

Inicijativni odbor upravičeno pričakuje pomoč vseh zainteresiranih dejavnikov in koristne predloge ter pripombe za ustanavljanje skupnosti in za njeno uspešno delo.

REMZO SKENDERVIČ

rekli so

Dušan Petrovič:

Tudi zastoji - na neshojenih poteh

Za nami je že trideset let graditve socializma. Vsi smo pričeli močnih gibanj v razvoju proizvodnih sil in družbenih odnosov, a ne samo na področju politike in idej. Najpomembnejše so bile spremembe v naravi družbene lastnine in oblasti.

Nosilec teh sprememb je bil delavski razred, najtesneje povezan z vsemi drugimi delovnimi plastmi. Zato so te spremembe morale biti radikalne, revolucionarne. Samo po sebi se razume, da ta tok ni mogel biti enakomeren in da ni mogel teči premočrtno. Bili so zastoji in tavanja. To je nujno v novi socialistični družbi, ki šele nastaja in se spopriema z mnogimi podedovanimi in novimi navzkrižji, zlasti pa še v naši družbi, ki se je morala prebiti iz stoletne zaostalosti in ki ni stopila po že shojenih poteh. Bistveno je, da smo se v tem gibanju trdno držali svoje osnovne revolucionarne usmeritve. Naša revolucija je od vsega začetka v celoti izražala tisto, kar je bistvena značilnost vsake prave revolucije, to je svojo jasno razredno socialistično usmerjenost in širino. /Predsednik zvezne konference SZDLJ na proslavi stoletnice prvih delavskih demonstracij v Kragujevcu/

Angel Čemerski

Obeta se še boj za samoupravo

Delegatski odnosi so bistveno razvili samoupravno funkcijo temeljnih in drugih organizacij združenega dela, skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti, hkrati pa se je položaj združenega dela v družbeno-gospodarskem in političnem odločanju v celoti okrepil. Seveda to ne pomeni, da pri uveljavljanju delegatskega sistema ne bo nikakršnih ovir. Dosedanje izkušnje dokazujejo, da boj za vodilno vlogo samoupravnih delegatskih odnosov ne bo lahak in da se bo delegatski sistem v svojem razvoju spoprijeljal z različnimi problemi in odpori. Ključno vprašanje za razvoj delegatskega sistema so odnosi v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Delegacije v združenem delu so se formirale hkrati z njegovim konstituiranjem na ustavni podlagi in z ustanavljanjem temeljnih organizacij. Zato lahko rečemo, da je delo delegacij v njih tem uspešnejše, čim dosledneje in uspešneje je bilo izvedeno ustavno konstituiranje.

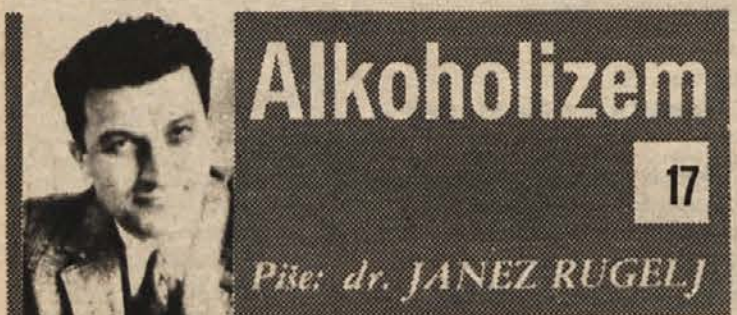
/Predsednik CK ZKM v svojem referatu na osmem srečanju samoupravljalcev v Kragujevcu/

Todo Kurtović

Kaj pomeni pri nas biti human

Socialistično samoupravljanje in procesi, ki jih odpira, peljejo k sreči ljudi in svobodi, postopoma ustvarjajo povezavo med sedanostjo in prihodnostjo, krepijo vse, kar je novo pa najsi gre za človeka ali za družbene pogoje. Nekatere elemente novega včasih tudi bolj poudarjamo, ker imajo perspektivo. Vse tisto pa, kar se je temu postavljalo po robu, smo odločno odklanjali in odklanjali bomo tudi vnaprej. Zato smo razvijali kritičnost do slehernega birokratskega in dogmatičnega postopka. Biti human in demokrat v naših razmerah pomeni boriti se za tisto, kar smo zapisali v programu in ustavi. Mimo tega v naših razmerah ni niti demokracije niti napredka.

(Iz besed sekretarja v IK predsedstva CK ZKJ)

Alkoholizem

17

Piše: dr. JANEZ RUGELJ

Po tem splošnem uvodu si lahko približe ogledamo razne vrste odporov.

ALKOHOLIK SE UPIRA ZDRAVLJENJU

Videli smo, da se alkoholik dolga leta na vse kripelje upira vsem poskusom družine in drugih, da bi se šel zdraviti. Alkoholik se upira zdravljenju in prevzgoji predvsem zato, ker ne more razumeti dobronamernosti naših namenov, da bi mu odvzeli alkohol, ko pa vidi, da vse okrog njega tudi popiva in da vsepovsod častimo boga - alkohol. Po drugi strani pa si alkoholik res ne more predstavljati življenja v trajno treznem stanju (saj je misel na to celo „zmerim“ pivcem zoprna), zanj je vse, kar je v zvezi s treznostjo, sivo, žalostno, brez smisla. In mi ga z zdravljenjem silimo v to, zanj „zoprno in trajno treznost“. Z njim bi bilo nekaj zelo narobe, če se našim namenom ne bi upiral z vsemi svojimi močmi. Zato alkoholik svoje odpore do rehabilitacije izraža z raz-

ličnimi obrambnimi sistemi in raznovrstnimi manipulacijami, ki smo jih natančno prikazali v prejšnjih poglavjih. Nihče od nas - za alkoholike pa to velja še posebej - ni pripravljen spreminiti svojega obnašanja, dokler zaradi posledic svojega vedenja ne dospe v brezizhoden položaj.

SVOJCI PUSTIJO ALKOHOLIKA PROPADATI

Pred očmi vse družine (in širšega okolja) drsi alkoholik v propad. Vsi se tega zavedamo, izraz te zavesti pa je pregovor: Pijanec se spreobrne, ko se v jamo zvrne“. Svojci alkoholikov smiselno ukrepajo šele takrat, ko jim je dovolj hudo (pri nas približno samo vsaka stota žena alkoholikova!). Poglaviti, čeprav kratkoročni cilj ukrepanja pa je, da bi se motičnega alkoholika znebili. Ker so ga praviloma že odpisali, ker ne verjamejo v uspeh zdravljenja in ker se upirajo spremembam lastnega obnašanja (saj brez tega ni družinskega

skupinskega zdravljenja), so svoji v odporu proti smiselnemu, sodelovanju pri rehabilitaciji svojega družbenega člana - alkoholika. Žene alkoholikov ta svoj odpor običajno izrazijo takole: „Saj nisem jaz pijanka, njega vzemite in zdravite, mene pa pustite pri miru!“

Odpori soproj postanejo tako trdovratni zato, ker je življenje z alkoholikom neizmerno težko in za človeka poniževalno. Dejansko ne vidimo žene alkoholika, ki ne bi povedala, da je v brezupnem položaju želela svojemu možu smrt. Celotni otroci nam mazedenejo takšne želje. Pred kratkim je žena štiridesetlet let pripeljala na ponoven pregled svojega moža in izpovedala: „Dolgoletne prošnje in rotnje, da bi prenehal pijančevati, so bile zaman. Gnasil se mi je. Nisem si znala pomagati. Nihče me ni poučil, kje je izhod. Res pa je, da sem alkoholizem svojega moža prikrivala pred sosedi in njegovimi sodelavci. Ker ni hotel vsaj umreti, sem mu želela pomagati“ tako, da sem mu domov sproti nanosila dovolj alkohola. Upala sem, da bo tako pil, da se bo končno zastrupil in umrl. Pa ni! Sedaj ga imate tukaj in delajte z njim, kar hočete! Jaz mu že ne bom za medicinsko sestro! Kar v bolnico ga dajte ali pa v zapor, saj ste za to plačani!“

Ni povsem brez pomena počutje terapevta, ko se znajde pod točo takšnih in podobnih zahtev in očitkov. Saj je tudi on samo človek, ki gotovo ne zmore brez posledic za lastno duševno zdravje neskončno dolgo prenašati takšno obremenitev. Ker pa bomo počutje in odpor tera-

pevtov prikazali pozneje, se vrnilo nazaj k obupan in nasršeni ženi.

Zakaj se je tako neprijetno obnašala? Predvsem iz razlogov, ki jih je sama „izbruhnila“, pa tudi zato, ker se njena pričakovana niso ujemala z našimi možnostmi in stališči in ne nazadnje tudi z interesi moža. Ko se je mož namreč končno „odločil“ za zdravljenje, ga je pripeljala v našo ambulantno v prepričanju, da ga bomo vzeli v bolnišnico. Mi pa smo začeli proučevati njuno situacijo in ugotavljati, ali sta oba res že „dozorela“ za skupinsko družinsko zdravljenje. Potrebno je bilo več ponovnih posvetov, zbrati je bilo treba tudi nekatere izvide in poročila, da smo si lahko o njuni družini ustvarili čim objektivnejšo podobo. Mož je postajal čedalje bolj težaven, zato je bila tudi njena želja, da bi se ga čimprej znebila, skrajno „normalna“. Njeno ravnanje je bilo - s terapevtskega vidika - izredno dobrodošlo in nujen pogoj, da se mož „odloči“ za zdravljenje. Imel je končno možnost spoznati resnico o sebi, kar je pogoj za pravo zdravljenje. Seveda ga nismo dali v bolnišnico, ker bi bilo to „prelepo“ za oba, za nas pa pretežavno. Ampak za to odločitev ni bilo odločilno njuno in naše počutje, temveč naše strokovno izkustvo in izhodišče, ki glasi: alkoholik se res lahko zdravi predvsem v družini in delovni skupini.

Ko sta zakonca še isti dan v disperzni skupini svojo situacijo očila z izkustvi in stališči drugih zdravljenec in svojecev, ki so takšne reči že preživeli, sem začutil, da se je v njima rojevalo upanje na lepše

čas.

Tako smo mimogrede prikazali en način osvobodjanja prizadetih ljudi izpod oblasti zdravnika, saj zakonca poslej nista odvisna le od njegove „milosti“, temveč od vseh članov skupine.

Pri svojcih je prisoten (podzvesten) odpor proti polni rehabilitaciji „njihovega“ alkoholika tudi zato, ker so ga odpisali, ga zasvožili in zanemarjali. Če se takšen alkoholik uredi in spet postane ponosen in dostojanstven človek, lahko vzbuja občutke krivde pri tistih, ki so nad njim obupali.

ODPORI SO TUDI V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Zaradi alkoholikove nezanesljivosti, laganja, pogostih nenadnih izostankov z dela, površnosti in prepirljivosti ter podobnih stvari so ga nadrejeni, predvsem pa sodelavci, ki morajo namesto njega delati in ga osebnostno spremenjenega prenašati, siti. Čeprav so ga dolga leta, tako kot v družini, pravzaprav pustili pijančevati in propadati, bi se ga radi znebili. Z disciplinskimi ukrepi ga prestavijo na nižje delovno mesto, namesto da bi ga zdravili, in ga na koncu običajno vržejo na cesto ali pa invalidsko upokojujejo, kar ni nič bolj človekoljubno. Upokojeni alkoholiki namreč še hitreje propadajo, saj imajo po upokojitvi več časa za potikanje po gostilnah. Torej za veliko večino alkoholikov v delovnih organizacijah sploh nič ne napravijo, kadar pa so zaradi alkoholikovega obnašanja prisiljeni ukrepati, je v

ospredju želja, da se ga znebijo. Če pa v primeru zdravljenja zahtevamo ustrezno sodelovanje alkoholikovih sodelavcev, naletimo največkrat na gluha ušesa. Sodelovanje sodelavcev pomeni namreč, da morajo tudi le-ti spremeniti svoj odnos do alkohola in alkoholikov. Ker so alkoholiki brez hrbenice in zato izločeni iz samoupravljalških procesov, lahko z njimi tehnokratski in brezdušneži zlahka manipulirajo. Ko se tako zavržen alkoholik trezen spet vključuje v svoj delovni kolektiv in ko se mu vrača samozavezanost in dostojanstvo, že s samim svojim obstojem povzroča občutke krivde pri nadrejenih in sodelavcih, ki so ga zaničevali. Takšna nasprotja bi bilo treba razrešiti na posebnem sestanku delovne skupine, pod mentorstvom izkušenega terapevta. Brez urejanja (zdravljenja) alkoholikovega okolja pa ne moremo govoriti o pravem zdravljenju alkoholizma.

Ko obojamo (masševalne) disciplinske postopke in druge oblike manipulacij z alkoholiki v delovnih organizacijah, moramo svoje strokovno stališče natančneje razložiti. Proti alkoholiku se smejo in morajo uporabiti vsa zakonita sredstva in postopki, da ga spravimo v tako brezizhoden položaj, da nima druge izbire, kot da se „odloči“ za zdravljenje. Povsem upravičen je tudi ultimatus: zdravljenje ali disciplinski odpust. Biti je treba dosleden, popuščanja ne sme biti. Ampak tisti, ki so alkoholika postavili pred zid, so mu dolžni tudi omogočiti sodobno zdravljenje in družbeno rehabilitacijo.

Protestno pismo

Mladinci in mladinke Doma Majde Silc v Novem mestu smo se zbrali 10. februarja, da tudi mi izpovemo svoje ogorčenje zaradi nasilne smrti našega rojaka tovariša Edvina Zdobca, konzula v generalnem konzulatu SFRJ v Frankfurtu v Zvezi republik Nemčiji. Poslali smo protestno pismo ZIS v Beograd.

Izrazili smo tudi svoj protest proti temu gnusnemu dejanju fašističnih zločincev in proti tistim, ki še danes, več kot 30 let po II. svetovni vojni, omogočajo v svojih državah delovanje ustaških, belogardističnih in drugih izobčencev, ki se ne morejo sprijazniti z našo socialistično in samoupravno stvarnostjo v SFRJ.

V protestnem pismu smo prosili ZIS, naj tudi v našem imenu najodločneje zahteva od oblasti v ZRN, da izsledijo morilce in jih najstrože kaznujejo, da onemogočijo vsako teroristično in drugo sovražno delovanje proti SFRJ ter proti našim državljanom in predstavnikom naše države v ZRN.

Ob koncu smo obljubili, da bo tov. Edvin Zdobc ostal vsem, zlasti pa nam mladim, s svojim življenjem in delom v neizbrisnem spominu, s svojo smrtjo pa v opomin vsemu svetu, da mora borba proti nazadnjaškim fašističnim silam izbojevati do njihovega končnega uničenja.

SLAVICA MIKULANE
Doma Majde Silc
Novo mesto

ZAKAJ JE ODPOVEDALA STRELSKA ZVEZA SLOVENIJE

Novomeški strelci so „Strelski zvezi Slovenije“ že lanskega aprila vplačali denar za 57 zračnih pušk. Dobili so jih šele 6. februarja letos, in sicer samo 15, vsaka pa je bila za 25 odstotkov dražja, kot je bilo navedeno v razpisu. Novomeških strelcev ne moti dejstvo, da je imela zveza njihov denar skoraj celo leto — nekatere SD so baje že pretile s tožbo zaradi protipravno zadržanih sredstev — pač pa to, da so jim od naročenih pušk poslali samo petnajst. Sedaj se bojijo za kvaliteto strelstva v občini, saj imajo vse strelske družine zelo malo zračnih pušk.

M. ZUPANČIČ

Odprto pismo RTV Ljubljana

V imenu velikega števila televizijskih naročnikov z območja Dolenjske, ki zajema občine Novo mesto, Trebnje, Metlika in Črnomelj, postavljamo RTV Ljubljana vprašanje, kdaj bomo lahko v tem delu Slovenije spremljali II. program TV Ljubljana? Na našem območju je veliko tudi takih naročnikov, ki niti prvega programa ne morejo spremljati in so zato prisiljeni gledati program zagrebške televizije preko oddajnika Sljeme, ki ima boljši signal kot Kum (3. kanal).

Domnevamo, da gre predvsem za vprašanje televizijskega pretvornika na Gorjancih, zato prosimo za odgovor, kako je s postavitvijo pretvornika. Prepričani smo, da smo v nenakoprnem položaju v primeri z drugimi televizijskimi naročniki, ki za enako naročnino lahko spremljajo več programov.

V imenu občanov — naročnikov iz štirih občin vas prosimo za odgovor na vprašanje: kakšne so možnosti usposobitve pretvornika na Gorjancih?

Medobčinski svet SZDL Novo mesto

Podpisani občani:
iz IMV Novo mesto
Krke, Novo mesto
Novoteksa, Novo mesto
Novolesa, Straža
Laboda, Novo mesto
Pionirja, Novo mesto
in drugi

DRUŽABNI MIRNOPEŠKI ŠESTDESETLETNIKI: „Mi smo vsi iz mirnopeske skupnosti. Po 60 let smo stari, smo v nedeljo vkup se zbrali ter veselo praznovali.“ (Foto: Polde Pungertar)

V počastitev slovenskega kulturnega praznika je bil v torek, 10. februarja, v Željnah pri Kočevju literarni večer, ki sta ga pripravila osnovna šola Željne in Klub kulturnih delavcev iz Kočevja. Pred več kot sto obiskovalci so brali svoja dela: Marjanca Colarič, Franc Lovšin, Rudolf Mohar, Nebojša Ignjatović in Peter Vouk. V glasbenem delu so nastopili: Cveto Križ, dr. Božidar Tomič in ženski nonet Rog iz Želj. (Foto: France Brus)

Jedro socialistične vzgoje

Posvet domskih delavcev Dolenjske v Krškem

Pod geslom „Dober kolektiv je jedro socializma“ je potekal sobotni posvet domskih delavcev Dolenjske v Krškem. Na posvetu, ki je že redna oblika sodelovanja vzgojiteljev in domskih ravnateljev, je imel uvodno predavanje dr. Leon Zlebnik iz Ljubljane. Ob vrsti primerov iz življenja in prakse je pokazal, kako ne le v vzgojnih ustanovah, ampak povsod, kjer kolektiv raste in živi, ob zavesti članov lahko kolektiv postane jedro socialistične vzgoje.

Vprašanje pomanjkanja domskih prostorov je pojasnil republiški svetovalec za domove in predsednik Skupnosti domov Jugoslavije Franjo Klojčnik. Iz njegovih besed je bilo razvidno, da za domove že prihajajo boljši časi; v Sloveniji bomo v kratkem zidali tri domove, do leta 1980 pa naj bi bili vsi domovi sanirani. V kratkem lahko torej pričakujemo ureditev novomeškega in brežiškega doma, kateri je preureditve resnično potreben.

Na posvetu so določili tudi urnik športnih prireditev za tekoče šolsko leto; kraj, kjer bo letošnja prireditev Dan domov Slovenije, pa bodo določili kasneje.

PROSLAVA V DIJAŠKEM DOMU

Kulturna skupina DD „Majde Silc“ Novo mesto je pripravila v ponedeljek, 9. februarja, recital ob slovenskem kulturnem prazniku. Recital je bil posvečen našemu največjemu poetu Francetu Prešernu, njegovi življenjski poti in delu. Program je bil popestren z diapozitivi in glasbenimi vložki.

S. M.

Po končanem posvetu so udeleženci posveta obiskali planinski dom na Gori, kjer so v prijetnem vzdušju zaključili delovni dan.

M. TRATAR—UČO

Z ZDRUŽENIMI MOČMI NAD METER SNEGA. Tako sta menila tudi Jože iz Bukovca in Marko iz Škranjaka pod Grmado. V okolici Velikih Lašč je namreč zapadlo več kot meter snega in ker stranskih cest do bližnjih vasi ne plujejo, sta vpregla vsak svojega vola v lesen srčni plug in zaorala po štiri kilometre dolgi cesti do magistrale Kočevje—Ljubljana. (Foto: France Modic)

Spet: „Draga elektrika trese...“

V prejšnji, 7. št. Dolenjskega lista je bilo objavljeno nekakšno razmišljanje ali morda kritika mojega prispevka „Draga elektrika trese potrošnike“. Iz sestavka, ki ga je podpisal predsednik IO OOS Drago Murn, se da razbrati, da je pisec ogorčen predvsem zaradi objavljene fotografije vozila Elektra pred bifejem v Kočevju.

Pisec ugotavlja, da je to vozilo njihovega nadzorstva iz Sodražice, ki ne pride več kot enkrat na mesec v Kočevje. Iz tega bi lahko sklepali, da je postajanje avtov Elektra pred gostišči redkost. Resnica pa je taka, da bi pred objavo slike v našem časopisu lahko nekajkrat na dan videli avto Elektra pred istim bifejem, da o drugih gostiščih sploh ne govorimo.

Nadalje piše, da delavci Elektra ne hodijo v gostilne le piti, ampak tudi na gretje in malico. Vendar dejstva govore, da si takega „gretja“ ne privoščijo le pozimi, ampak tudi poleti, v lepem vremenu in tudi zjutraj, takoj ob začetku dela, pa tudi malo pred zaključkom delovnega časa. Objavljena fotografija je bila posneta ob 13.10 (se pravi ne v času malice), in sicer 15. septembra 1975. Iz fotografije se da tudi razbrati, da je takrat sijalo sonce.

Tudi trditev, da je zahajanje v gostišča potrebno zaradi toplih malic, je v našem primeru precej čudna. Vsak otrok namreč ve, da bifeji niso taki gostinski obrati, kjer bi kuhali tople malice oziroma sploh tople hrano. V Kočevju, kjer je slika tudi posneta, pa je precej gostinskih obratov, ki res imajo na razpolago tople malice.

V članku oziroma svojem vprašanju sem tudi zapisal, da občane

POČASTILI SMO KULTURNI PRAZNIK

Učenci osnovne šole Milka Šobar—Nataša smo 10. II. 1976 počastili 8. februar, naš kulturni praznik. Priredili smo razstavi in proslavo. Prva razstava je prikazovala Kettejeva dela in njegovo življenje in je bila pripravljena že od 19. januarja, druga razstava pa je prikazovala Prešernova dela in literaturo, ki našega največjega pesnika še natančneje predstavlja. Posamezne razredne skupnosti so si med učnimi urami slovensčine ogledale razstavi, tovarišice pa so nam jih razložile.

Na ta dan smo imeli v telovadnici dijaškega doma tudi proslavo. Prisostvovali so vsi učenci višjih razredov in tovariši učitelji. Kulturni program so pripravili člani recitatorskega krožka, pevski zbor in nekateri drugi učenci. Počastili smo poleg dr. Franceta Prešerna še Ivana Cankarja in Dragotina Ketteja, ker se letos spominjamo 100-letnice njihovih rojstev.

Tako smo se oddolžili našim velikim možem in spoznali lepote naše kulturne preteklosti.

VLADKA MERZEL, 6.a

Zagotoviti prave meje

Nekateri lastniki parcel na Cesti Sadež in Vrtni ulici v Črnomlju so si prilastili zemljo v družbeni lasti

V Črnomlju je pred okoli petnajstimi leti na Gričku zraslo novo naselje. Tu sta sedaj še vedno neurejeni Cesta Sadež in Vrtna ulica in odcepi slepih ulic. Načrtovano ureditev iz leta v leto odlagajo. Prebivalci se sprašujejo, zakaj in koliko časa še. Gradbene parcele so prodajali mimo gradbenega načrta, parcele pa

so segale do neutrujenih kolovoznih poti. Tako naj bi za cesto in ulice vsi lastniki parcel odstopili enak kos zemlje. To bi bilo tudi najbolj prav in pošteno. Nekateri pa že od začetka tega niso spoštovali: pulili so mejne količke ali kamne in si prilastili celo do dva metra družbene zemlje in si tudi na tej zemlji gradili hiše.

Pristojni ljudje niso dovolj storili, da bi to preprečili, čeprav so bili večkrat ustno in pisмено obveščeni. Zato sem marca lani vso stvar pojasnil tudi na občinskem IS, kjer so mi obljubili, da bodo nekoga določili, da bo to zadevo rešil. Menim, da bi morali te meje družbenega zemljišča enkrat za vselej dokončno postaviti, in to preden bodo začeli ulico dokončno urejati, sicer bi lahko pri delih prišlo do zastojev. Glavna ulica bi morala biti vsaj 4 metre široka, že pred asfaltiranjem pa bi morali postaviti javno razsvetljavo.

FRANČ BELAVIČ
Vrtna ulica 8
Črnomelj

URA TELESNE VZGOJE NA SNegu

Ker imamo majhno telovadnico brez ustreznih možnosti za delo, smo zelo veseli, če lahko telovadimo zunaj. Posebno prijetno nas je presenčil zadnji sneg, ki smo ga izkoristili za sankanje in smučanje. Telovadna ura na bližnjem hribu je kar prehitro minila. Ta način telesne vzgoje mi je zelo všeč.

Milica Koščak, 7. r.
Novinarski krožek
OŠ Sentrupert

DRAGATUS: PODELITEV ŽUPANČIČEVH BRALNIH ZNAČK

Že od začetka šolskega leta smo učenci na naši šoli pridno tekmovali za Župančičevo bralno značko. Tekmovalo je kar 63 odstotkov vseh učencev; vsakdo je moral prebrati pet knjig, obnoviti njihovo vsebino, naučiti se treh pesmi in odlomek ter napisati obnovo ene izmed knjig.

Na slovesno podelitev bralnih značk, ki je bila 12. februarja, smo povabili slovenskega pisatelja Leopolda Suhodolčana. Pripravili smo kulturni spored, v katerem smo se spominjali našega pesnika Otona Župančiča, ki je svojo mladost preživel v Dragatušu, kjer so mu leta 1974 postavili tudi spominsko ploščo. Tovarišica Milena Fink, ki poučuje slovenski jezik, je govorila o pomenu tekmovanja za bralno značko in tekmovalcem razdelila značke oziroma priznanja. Nato smo zaplesali belokranjske plese in izvedli ritmično vajo.

Naš gost pisatelj Leopold Suhodolčan je prebral odlomek iz svoje najnovejše knjige „S krodilom na večerji“, ki je izšla pred nekaj dnevi. Nato smo se prirčno pogovarjali s pisateljem in mu na koncu poklonili darilo, da se bo ob pogledu nanj spominjal obiska v Beli krajini in v Dragatušu.

ZDENKA FLAJNIK
OŠ Dragatuš

Blišč in beda

V ponedeljek zvečer smo si v kinu Krka ogledali najnovejši slovenski barvni film „Med strahom in dolžnostjo“, ki ga je Vojko Duletič posnel po istoimenskem romanu letošnjega Prešernovega nagradjenca Karla Grabeljškega. Film razčlenjuje človeške dileme primorskega kmeti Kozlevčarja v drugi svetovni vojni in trenutke, ko človek pod peto nasilja ne ve, za kaj in za koga naj se opredeli, čeprav njegova duša in srce že od vsega začetka simpatizirata s „partizanjari“.

To je film kamere, psihološko in situacijsko utemeljenih detajlov, zato se zdi še tisti skopi dialog sredi strahotnega molka v vojni nemočnih ljudi, ki jim je edina obramba pred nasiljem lastno vztrajanje, odveč. Zato zapusti človek kino dvorano molče, nekako zrevoltiran in nabit z vprašanji, kako bi ravnal sam v Kozlevčarjevi vlogi. Taka dilema pa je pri slehernem dobrem filmu velika prednost.

Žal je moglo imeti take občutke ob tem filmu malo ljudi, saj si je večerno predstavo ogledalo le kakšnih petdeset gledalcev, na popoldanski pa tudi ni bilo nič bolje. Ob tem bi lahko dejali, da se je teden slovenskega filma v Novem mestu začel z bliščem sporeda in bedo obiska, to pa se je zgodilo kljub temu, da so prireditelji dovolj poskrbeli za obveščanje in pridobili celo pokrovitelje. I. ZORAN

Kot že več let doslej so si novomeški gimnazijci tudi letos prizadevali čimbolj svečano proslaviti naš kulturni praznik in počastiti spomin na velikega pesnika Prešerna. Šolska skupnost je v ta namen razpisala nagradni natečaj za tri področja dijaškega ustvarjanja: slovstvo, likovno dejavnost in umetniško fotografijo. Sodelovalo je mnogo dijakov, najboljša dela pa so bila nagradjena. Nagrade so dobili: Silvo Sinkovec, 4. b, za leposlovje — tretjo nagrado; Alenka Cemič, 4. e, za leposlovje — 3. nagrado; Jožica Fišter, 1. c, za leposlovje — tretjo nagrado; Katja Znidaršič, 4. d, za likovno delo — drugo nagrado; Alenka Beg, 4. c, za likovno delo — tretjo nagrado; Boris Legiša, 3. c, za umetniško fotografijo — drugo nagrado in Bojan Radovič, 1. b, za umetniško fotografijo „Upam, da me ne bo dobil!“ (na sliki) — prvo nagrado.

ODPRTO PRVENSTVO KK — MIRNA PEČ

Kegljaški klub Mirna peč je organiziral odprto prvenstvo v disciplini 1 x 200 lučajev. Prvih devet igralcev iz prvega nastopa se je nato pomeroilo še enkrat. Za končni rezultat sta se upoštevala oba nastopa. Zanimanje je bilo kljub težkim stezam izredno, saj je nastopilo 115 tekmovalcev. Organizator je pripravil tri lepe pokale, ki so jih prvi trije prejeli v trajno last.

Pokale so osvojili: 1. HREN (Krka) 1729 (847+882), 2. NOV-LJAN (Mirna peč) 1722 (876+846) in 3. GOLEŠ (Mercator) 1704 (865+839).

D. BRATOŽ

Prosnetni dom v Črnomlju

Ob prazniku občine, ki ga slavimo v spomin na prvo zasedanje delegatov, članov SNOS, čestitamo delovnim kolektivom in vsem občanom za dosežene uspehe ter hkrati želimo mnogo novih delovnih zmag pri nadaljnji graditvi naše samoupravne socialistične družbe.

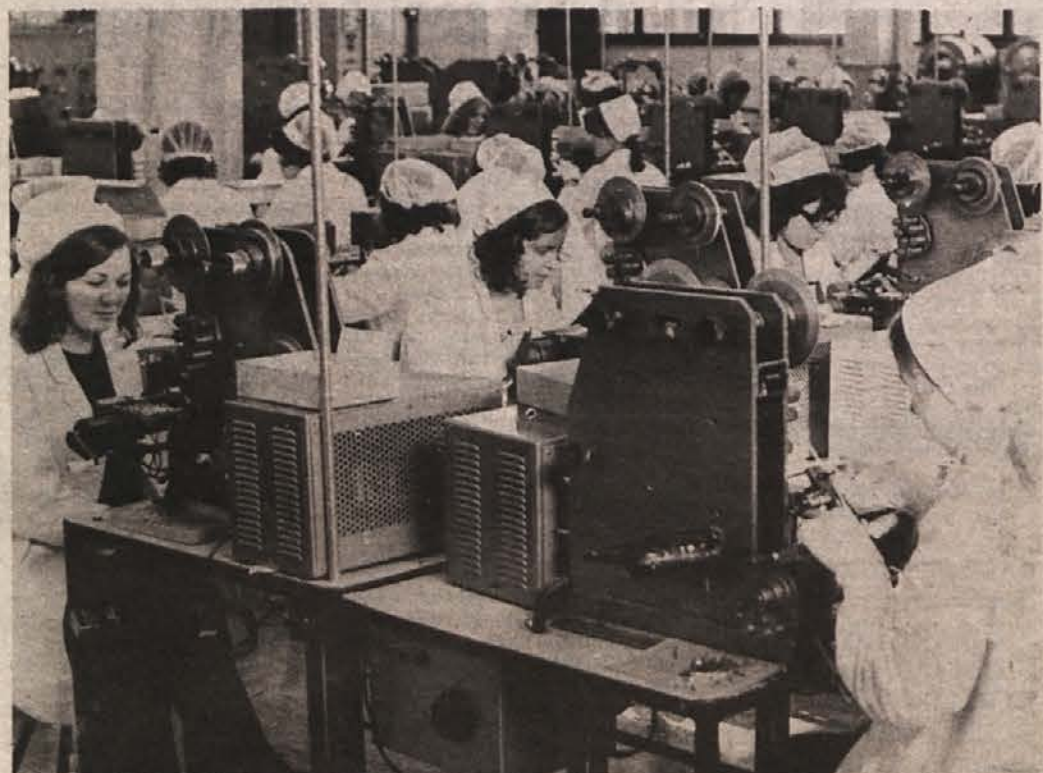
SKUPŠČINA OBČINE ČRNO MELJ

OBČINSKA KONFERENCA SZDL
OBČINSKA KONFERENCA ZKS
OBČINSKI SINDIKALNI SVET
OBČINSKI ODBOR ZZB NOV
OBČINSKA KONFERENCA ZSMS
vodstva organizacij in društev v občini

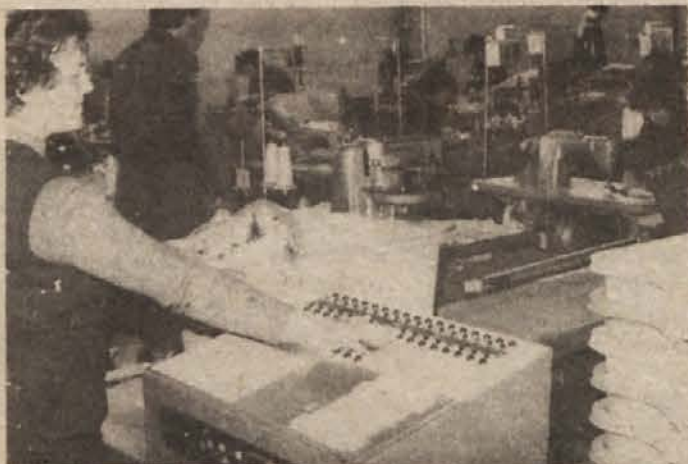

Tovarna kondenzatorjev **Iskra** SEMIČ

Za občinski praznik iskreno čestitamo delovnim ljudem in vsem občanom.

Pri krojenju zmanjšujejo odpadke

Transportna naprava v šivalnici

Pakiranje izdelkov v Beti Črnomelj

URESNIČUJEJO STABILIZACIJSKI PROGRAM

V BETI, temeljni OZD Črnomelj, so v dveh letih, kolikor časa delajo v novih proizvodnih prostorih, znatno povečali obseg proizvodnje, čeprav med tem časom niso povečali števila zaposlenih. Vrednost celotne proizvodnje se je povečala od 30 na 55 milijonov dinarjev.

Najmasovnejši izdelki so oblačila za otroke starosti od 4 do 14 let. To so razni puliji iz helanke, akrila in podobnih pletiv, ki jih izdeluje Beti v Metliki. Sledijo ženske in moške pižame iz pliša, bombaža in drugih domačih tkanin. Posebnost so otroške hlače iz domačega

blu jeansa in kopalke iz domače in uvožene lycra.

V črnomaljski BETI izdelajo na mesec 120.000 do 130.000 različnih izdelkov za domače tržišče in za izvoz. Posebno veliko prodajo na tuje trenirke, telovadnih dresov in kopalk.

Stabilizacijski program, ki so ga sprejeli v BETI v Črnomlju, že uresničujejo. Kolektiv se je obvezal, da bo izboljšal kvaliteto izdelkov na 97 odst. Letos januarja so se rezultati že pokazali, saj so za 2 odst. izboljšali lanskopoprečno kvaliteto. To jim je uspelo s pazljivostjo pri delu, z dodatnim poučevanjem na delovnem mestu

in podobnim. Tudi pri zmanjševanju odpadkov v krojilnici so se pokazali dobri rezultati in računajo, da bodo dosegli predvideno zmanjšanje za 5 odst. V stabilizacijskem programu je predvideno tudi to, da ne bodo povečevali režijskih delovnih mest, čeprav imajo že sedaj v okviru Beti najmanjšo režijo.

V Beti, temeljni OZD Črnomelj, nameravajo letos postaviti lastno transformatorsko postajo in novo plinsko postajo za potrebe obrata družbene prehrane. Kupili bodo tudi 15 do 20 novih specialnih šivalnih strojev. Na ta način bodo zaposlili še

10 strojnih šivilj. Ko bodo v prihodnjem obdobju namestili še en tekoči trak, bo mogoče zaposliti novih 100 delavk, tako da bo kolektiv štel približno 360 ljudi.

Stanovanjska vprašanja rešujejo, kolikor morejo. Lani so kupili dve stanovanji v bloku, trije pa so dobili solidarnostna stanovanja. Osem prosilcev je dobilo posojilo za individualno gradnjo, medtem ko nameravajo letos dati za tovrstna posojila več kot lani.

Delovna skupnost BETI, temeljna OZD Črnomelj, čestita vsem občanom za praznik občine.

P. O.

Šivalnica v BETI, temeljni OZD Črnomelj, kjer naredijo na mesec od 120.000 do 130.000 raznih oblačil

Prostori OKP Črnomelj

OBRTNO KOMUNALNO PODJETJE ČRNOMELJ

PRIPOROČAMO NAŠE STORITVE
IN HKRATI ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE.

Viatorjev gostinski lokal so lepo urejeni. Posnetek je iz SNACK BARA V Črnomlju

PROMETNO
HOTELSKO
TURISTIČNO
PODJETJE
VIATOR
LJUBLJANA

TOZD BELA KRAJINA

s svojimi enotami:
— POTNIŠKI PROMET
— TOVORNI PROMET
— GOSTINSTVO
— AVTOSERVIS

se pridružuje čestitkam za praznik črnomaljske občine in hkrati priporoča svoje storitve.

OBIŠČITE NAŠE GOSTINSKE OBRATE NA OBMOČJU BELE KRAJINE,
POTUJTE Z NAŠIMI AVTOBUSI, ZAUPAJTE NAM PREVOZ TOVORA IN
POPRAVILA SVOJIH AVTOMOBILOV!

Še je čas, da za 8. marec, dan žena, naročite za tovarišice iz vaših kolektivov
gostinske storitve v naših obratih:

- restavracija GRAD Črnomelj (tel. 76-036)
- hotel LAHINJA, Črnomelj (tel. 76-141)
- pension SMUK, Semič (tel. 78-340)
- hotel BELA KRAJINA, Metlika (tel. 77-123)

Sodobno opremljena VIATORJEVA avtomehanična delavnica v Črnomlju

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA IN
INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA

kanižarica ČRNOMELJ

PRIDOBIVANJE PREMOGA, POLIMARMOR-
OKENSKE POLICE IN STOPNICE, OPEČNI IN
CEMENTNINARSKI IZDELKI

Občanom čestitamo za praznik in hkrati priporočamo svoje izdelke!

Živilski kombinat ŽITO, Ljubljana

TOZD pekarna Dolenjska

DELOVNA ENOTA

PEKARNA ČRNOMELJ

Vso belo krajino oskrbujemo s kruhom in pecivom.

Potrošnikom in vsem občanom čestitamo za praznik občine Črnomelj.

TOVARNA AVTOMOBILOV IN MOTORJEV MARIBOR

TOZD
BELT

BELOKRANJSKA ŽELEZOLIVARNA IN STROJNA TOVARNA
68340 ČRNOMELJ — JUGOSLAVIJA

PROIZVODNI PROGRAM

stroji za izdelavo raznih betonskih elementov

stroji za izdelavo betonskih cevi

mešalniki za beton in malto

krožne žage za gradbeništvo

viseči odri za obdelavo fasad

vozila dumper — 1500 za prevoz materiala

ulitki sive litine za avtomobilsko industrijo

Ob tej priložnosti čestitamo vsem poslovnim prijateljem,
kupcem, občanom in vsem delovnim ljudem za praznik
občine Črnomelj

Poslojpe Ljubljanske banke — podružnice ČRNOMELJ

Ljubljanska banka PODRUŽNICA Črnomelj VSE VEČ VARČEVALCEV

Ljubljanska banka — podružnica Črnomelj je pomembna institucija, ki pomaga k razvoju gospodarstva v Beli krajini. Na območju, kjer posluje, zbira sredstva gospodarstva in prebivalstva, s katerim kreditira gospodarstvo za obratna in osnovna sredstva, opravlja stanovanjsko kreditiranje, ki daje kredite občanom. Podružnica je leta 1975 povečala obseg kreditov za 24 %, sredstva pa za 19 %.

Z izplačevanjem osebnih dohodkov na hranilne knjižice je dosegla velik uspeh: s

tem je povečala vloge občanov za 46 %, devizne račune pa za 44 %. Tako zbrana sredstva so v gospodarstvu s pridom uporabljena.

Še naprej ostaja glavna skrb podružnice približati se občanom — varčevalcem. Za uresničitev te naloge bo na Vinici odprla novo poslovno enoto — ekspozituro, ki bo opravljala vse posle za potrebe občanov. Tudi področje Semiča, kjer ima veliko število varčevalcev, želi čimprej zgraditi prostor za novo ekspozituro. S tem bo pomagala občanom oziroma

varčevalcem prihraniti veliko svojega prostega časa za opravljanje poslovnih zadev.

V letu 1976 želimo zajeti še tiste delavce, ki do sedaj ne prejema OD na hranilne knjižice, in upokojence, postopno navajati občane na negotovinsko poslovanje, to je poslovanje prek tekočih računov, s šolskimi hranilnicami pa vzbuditi pri mladini čut do varčevanja.

Kolektiv Ljubljanske banke — podružnice Črnomelj čestita občanom za praznik občine in jih vabi k sodelovanju.

P. O.

KZ: NALOŽBA V PREDELAVO

Odkar je Belsad pri Kmetijski zadrugi Črnomelj, se je v Kočevju pri Črnomlju marsikaj spremenilo. Zgrajena je nova proizvodna hala z 800 m² površine in prav tako veliko skladišče. Naložba je veljala 12 milijonov dinarjev. V novih proizvodnih prostorih bodo kmalu začeli predelovati vrtnine in sadje. Predvidevajo, da bodo letos predelali okoli 450 ton rdeče pese, 400 ton kumaric, 400 ton zelja, 100 ton paprike in še veliko drugih pridelkov. Na trg bodo pošiljali izdelke v pločevinkah ali steklenih kozarcih. To bo rdeča pesa v kislu, kisle kumarice, ostri in sladki feferoni v kislu, ajvar, paprika v olju in kislu, kislo zelje, embalarano v 5-kilogramskih pločevin-

kah in podobno. Od sadja naj omenimo kompote, tudi gozdnih sadežev, kot so borovnice, maline in drugo.

V dosedanjih prostorih bodo modernizirali proizvodnjo marmelade in tako naredili znatno več tega izdelka kot doslej. Hkrati pripravljajo nove izdelke predelanih vrtnin in sadja.

Zadruga si prizadeva zagotoviti surovine za predelavo na domačem območju, zato razvija dobre poslovne odnose z zasebnimi pridelovalci. Že letos bodo od domašnjih pridelovalcev dobili rd. 600 tona, 150 ton kumaric, 200 — 300 ton zelja in še nekatere pridelke, dogovor o dobavi surovin pa imajo s KZ Novo mesto, Agrokombinatom

iz Krškega in še nekaterimi, računajo pa tudi na tržne presežke v Podravini.

Z modernizacijo Belsada — letos bodo kupili tudi nov parni kotel, univerzalni tinalski pasterizator in druge naprave — bodo predvidoma ustvarili 33 milijonov celotnega dohodka, kar je 1/4 celotnega dohodka, ki ga bo letos ustvarila Kmetijska zadruga Črnomelj.

Pri organiziranju temeljnih OZD bodo v Kmetijski zadrugi Črnomelj posvetili skrb predvsem krepitvi temeljne zadrugne enote.

Kolektiv Kmetijske zadruge Črnomelj čestita za praznik občine članom zadruge, poslovnim sodelavcem in vsem občanom.

P. O.

Novi proizvodni in skladiščni prostori v Kočevju pri Črnomlju

52-stanovanjski blok, ki ga je zgradil BEGRAD

belokranjsko gradbeno podjetje be grad
zadružna cesta 14 68340 Črnomelj

Belokranjsko gradbeno podjetje BEGRAD iz Črnomlja pričinja letošnjo gradbeno sezono obogateno z novimi spoznanji, novimi izkušnjami in novimi delovnimi pripomočki ter opremo. V podjetje prihajajo tudi novi kadri, ki so opravili šolanje in ki bodo tudi prispevali k razvoju podjetja.

Izmed večjih objektov ki so jih zgradili lani, je prav gotovo najpomembnejši 52-stanovanjski blok v Črnomlju, ki je bil zasnovan in zgrajen ob sodelovanju vseh dejavnikov, ki sodelujejo pri gradnji družbenih stanovanj v občini. Tako sodelovanje se še naprej pogloblja in bo koristilo nadaljnji gradnji stanovanj.

Pomembnejši objekti so še proizvodna hala v Belsadu, zdravstveni dom v

Črnomlju, poslovno-stanovanjski objekt na Vinici, vrtec v Semiču, vodovodni rezervoar v Brezniku, skladišče industrije gradbenega materiala v Ozlju ter drugi manjši objekti in gradbena dela.

Razen gradbene dejavnosti je potrebno omeniti še storitve z gradbeno mehanizacijo, pleskarske storitve, montažo ogrevalnih naprav in prodajo gradbenega materiala potrošnikom.

260-članska delovna skupnost nenehno skrbi za usposabljanje novih strokovnjakov. 39 učencev v gospodarstvu različnih strok, med njimi največ zidarjev in tesarjev, 21 dijakov in študentov na srednjih, višjih in visokih šolah ter šolanje 5 delavcev ob delu so podatki, ki

povedo, da je trditev resnična.

Kolektiv belokranjskih gradbincev pričakuje koristi od pogodbe o poslovno-tehničnem sodelovanju z OKP Črnomelj, s katerim naj bi dosedanje sodelovanje razširili na vsa področja dejavnosti obeh podjetij. Za boljše informiranost v kolektivu pripravljajo glasilo, ki ga bodo prejeli vsi zaposleni po gradbiščih in obratih. Tudi stanovanjski problematiki posvečajo vso pozornost, saj je prosilcev vse več, hkrati pa morajo zagotoviti stanovanja za nove strokovnjake.

Kolektiv BEGRADA čestita investitorjem, poslovnim sodelavcem in vsem občanom za praznik občine ČRNOMELJ.

P. O.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

TOZD
TOVARNA OPREME
ČRNOMELJ

ČESTITAMO
ZA PRAZNIK OBČINE!

KONFEKCIJA

KOMET
METLIKA

OBRAT

Stari trg
OB KOLPI

PRIPOROČAMO SVOJE IZDELKE IN HKRATI ČESTITAMO ZA PRAZNIK.

podčrtano

Ze sklep o uvedbi izkaznic, članarini (10 din na leto) in uređitvi evidencije kaže na to, da se v kulturnem društvu „Dušan Jerb“ dogaja nekaj novega. Kaj je prav in kaj narobe v delovanju novomeških amaterjev, je poskušala nakazati razprava prejšnji petek na prvi seji novega društvenega vodstva. Za odpravo pomanjkljivosti, organizacijsko trdnost in vsebinsko preusmeritev dela se goreče zavzema že sam predsednik Ivan Kranjc.

Organizacijska ohlapnost društva je bila povod, da so člani izvršnega odbora odkrito spregovorili še o drugih šibkostih. Predvsem naj bi poslej sekcije začutile, da je v društvu izvršni odbor tisti organ, ki bo nenehno bdel nad njihovo dejavnostjo, jim pomagal, hkrati pa prižgal ređo luč takrat, kadar bo ugotovil, da tako ne more naprej. Delo v sekcijah naj bi poslej potekalo s sprotno vednostjo društvenega vodstva, ne pa da bi društvo bolj mimogrede obravnavalo delovanje sekcij ob razdelitvi denarja.

Nov veter?

Prav tako so na tej seji prvič glasno povedali, da se bo moralo društvo odpreti in se povezati z vsemi skupinami, ki delujejo na območju krajevne skupnosti. Med drugim pomeni to, naj bi doseglo, da bi o njegovem delu in kulturnem življenju v Novem mestu kritično spregovorili tako na sejah krajevne skupnosti kot na sestankih krajevnih organizacij SZDL, ZK, ZZB, ZRVS, ZSMS. S tem bi si društvo in sploh novomeško kulturno življenje zagotovilo potrebno družbenopolitično podporo.

Z drugimi besedami: tak način delovanja naj bi pomenil začetek akcije, od katere je pričakovati dvojni uspeh. Prvič, da bodo v kulturna prizadevanja vključeni tudi dejavniki, ki so do zdaj stali preveč ob strani, drugič pa, da ob prireditvah, proslavah in akademijah ne bo treba biti nikogar strah pred prazno dvorano.

I. ZORAN

Doživetja za tisoč ljudi

Velika Loka: uspeli večeri ob tridesetletnici društva

Kulturno-prosvetno društvo Ivan Cankar iz Velike Loke je slovesno proslavilo svojo 30-letnico. Na osrednji proslavi v soboto je občinstvo nadvse toplo pozdravilo prve ljubljanske opere, rojakinjo Vilmo Bukovec in basista Ladka Korošca; kot presenečenje pa je prišel še tenorist Rajko Koritnik.

V minulih treh desetletjih je igrala skupina društva gostovala na številnih podeželskih odrih Dolenjske. Kmetovalec in režiser Ludvik Bizjak je pričel z amaterskim udejstvom

vanjem pred 45 leti, z delom v Veliki Loki je povezan vsa tri desetletja. Z društvom živijo krajani 20 vasi in naselij. Predsednik sveta krajevne skupnosti Jože Klemenčič je pohvalil prizadevnost društva, saj ni izostalo ob nobenem pomembnejšem slavlju v kraju.

Prvi del sobotnega večera je bil namenjen nastopu mirenškega in šentlovskega moškega pevskega zbora in posameznih članov domačega društva. Vrhunec večera je seveda bil nastop vseh treh opernih pevcev z vrsto znanih arij in samospelov.

A. Z.

Mali kulturni barometer

DOGOVOR V ZAGREBU – 28. februarja bo v Zagrebu pri kulturno-prosvetnem društvu „Slovenski dom“ seja medobčinske kulturno prosvetne zveze Bratstvo in enotnost. Dogovorili se bodo za skupne kulturne akcije v letu 1976.

MALA GALERIJA VABI – Od torka dalje je v ljubljanski Mali galeriji odprta razstava slik in risb Stojana Čelića. Prireditelji vabijo na ogled te zanimive razstave.

LIKOVNIKI V KLUBU „VLADO LAMUT“ – Likovni amaterji novomeške občine bodo poslej delovali v klubu „Vlado Lamut“ pri Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij. Za to sta se nedavno odločili obe skupini likovnikov, ki sta do zdaj obstajali: ena pri ZKPO, druga pri SGP Pionir.

KMALU JAVNI NASTOP – Novomeška folklorna skupina, ki jo

vodi Branka Moškon, se bo prvič predstavila javnosti v počastitev dneva žena. Na prireditvi bo izvedla dvajsetminutni spored slovenskih in drugih folklornih plesov.

NA OGLED OPERE „GUBEC BEG“ – V nedeljo, 22. februarja ob 19.30, si bodo Belokranjci v zagrebški dvorani Vatroslava Lisinskega ogledali sodobno rock opero „Gubec beg“. Za v torek, 17. februarja, je bila v ljubljanski operni hiši predvidena posebna predstava „Opere za tri groše“ za osnovno šolo Stari trg ob Kolpi. Glasbena mladina Bele krajine je poleg tega v februarju pripravila še več obiskov glasbenih in drugih prireditev.

GALERIJA ONKRAJ MEJE – V Gradišču (Gradišca) ob Soči v Italiji so pred kratkim ustanovili deželno razstavno galerijo in jo poimenovali po slovenskem slikarju Lojzetu Spazzapanu.

obisk dolenjske literarne skupine, igralcev in drugih udeležencev tega večera v Zagrebu z velikim zanimanjem. To je tem večje, ker gre za prvo predstavitev dolenjske literarne

BREZ OVINKOV

Samo mesec dni imajo kulturne skupnosti za zbiranje podatkov, na podlagi katerih bodo pripravile besedila za samoupravne sporazume o temeljih srednjeročnih načrtov za obdobje 1976 – 1980. Tak sporazum bo dokument, ki bo vseboval s številnimi opremljene predloge kulturnih delavcev in drugih občanov glede nadaljnje rasti kulture v občini, seveda pa bo moral biti usklajen s predvidevanji in možnostmi drugih SIS.

Sporazum bo v nekem smislu vizija tega, kar naj bi dosegli v kulturi ob koncu srednjeročnega obdobja oziroma leta 1980. Kakšna bo ta vizija, bo seveda odvisno od trenutnih kulturnih

Vizija kar tako?

„zmogljivosti“, saj bo tudi sporazum kot temeljni dokument narejen na podlagi zadnjega – letošnjega stanja na tem področju. Kot že vemo, je zelenih luči letos bolj malo pričakovati, saj so v predračune že posegle škarje in v mnogih občinah zarezale celo globlje, kot so predvidevali minimalni programi.

Če bo pri vsem tem tudi ostalo, bo na trenutnem izhodišču zasnovana vizija bolj žalostna, saj bodo marsikje v dvomih, ali naj sploh računajo na razširitev sedanjih dejavnosti, če jih bodo morali zaradi nenaklonjenega moloha že letos skrajšati ali celo omrtviti. Ob teh težavah naj bi bilo za tolažbo dejstvo, da srednjeročnih načrtov ne bo nihče več vsiljeval od zgoraj, ampak bo to izključno zadeva delovnih ljudi. S to tolažbo si pa ne bodo mogli kaj prida pomagati.

I. ZORAN

Prvaki ljubljanske opere Vilma Bukovec, Ladko Korošec in Rajko Koritnik (sleđnjega ni na naši sliki) so si z zanimanjem ogledali razstavo bo 30-letnici društva v Veliki Loki. (Foto: Železnik)

Srečanje 76 mora biti

Na Srečanje okteto 76 naj bi povabili tudi zamejce

Prejšnji teden je Novo mesto obiskal letošnji Prešernov nagajenec

Salon 1975 in 1976

V kočevskem Likovnem salonu so priredili lani devet razstav, ki so trajale 109 dni, ogledalo pa si jih je 14.691 obiskovalcev. Katere razstave so se zvrstile?

Z umetniško fotografijo „Moje mesto“ se je predstavil domači pionirski foto-kino klub, France Mihelič je razstavljal olja in grafike, domačin Matija Glad lutke in kipe, nato je pokrajinski muzej z razstavo prikazal delovanje partizanske veterinarske službe. Boris Zulian s Tržaškega je v Kočevju razstavil svoja olja in grafike. ZKGP Kočevje je za nekaj dni razgrnilo pred občinstvom dokumente, slike in razne rekvizite. Sledila je razstava akvarelov Franceta Smoleta, na koncu pa se je z olji in keramiko v Likovnem salonu predstavila Mira Uršič-Sparovec. Največji obisk je doživela Miheličeva razstava, ki si jo je ogledalo 2.287 ljudi.

Pokroviteljstvo nad razstavami so kot prejšnja leta prevzela podjetja in družbene organizacije iz Kočevja. Za stalno zbirko je odbor Likovnega salona lani odkupil po eno delo Franceta Smoleta, Dore Plestenjak, Franceta Slane, Mire Uršič-Sparovec, Borisa Zuliana in Staneta Jarma.

Ob tem naj dodamo, da je odbor salona tudi lani deloval ljubiteljsko, se pravi brez plačila. Prizadevali so si vsi, zlasti tajnik Vlado Gašparac, da so bili obiskovalci deležni vseh prireditev brezplačno.

Za letos ima odbor Likovnega salona v načrtu trinajst razstav: dvanaest naj bi jih bilo v Kočevju, ena pa v Kolpski dolini.

ANDREJ ARKO

skladatelj Rado Simoniti in se s predstavnikoma ZKPO, Senterjevskega okteta in krajevne organizacije SZDL iz Senterjeva pogovarjal o organizaciji tradicionalnega Srečanja okteto v letu 1976.

Na sestanku so se zavzeli, da bi letošnje srečanje organizirali po merilih, ki so veljala do zdaj. To pomeni, da bi imel pravico sodelovati vsak oktet, ki deluje amatersko in si nenehno prizadeva izboljšati spored in kvaliteto. Sprejeli so tudi zamisel, da bi letos povabili tudi slovenske oktete iz zamejstva.

Rado Simoniti, dirigent na lanskem združenem nastopu sodelujočih okteto in pihalne godbe, je menil, da bi bila nepopravljiva škoda, če bi morali zaradi kakršnih koli razlogov to prireditev opustiti ali okrniti. S tem je odgovoril vsem črnogledom, ki so vsaj sebi že odpisali to prireditev netekmovalnega značaja.

SODELUJTE V DR!

Ob koncu marca bo izšla nova številka Dolenjskih razgledov. Uredništvo vabi k sodelovanju (dolenjske) avtorje pesmi, črtic ali krajših novel, razmišljanj ali komentarjev o kulturnih ter splošnih družbenih in gospodarskih vprašanjih na Dolenjskem. Prispevke pošljite v uredništvo Dolenjskega lista (z oznako „za Dolenjske razglede“) do 4. marca 1976. Uredništvo si pridržuje pravico, da nekvalitetnih in neizvirnih prispevkov ne objavi.

Ali res: za več ust manjša skleda?

Bo pomanjkanje denarja v novomeški občini že v kali zatrla nova kulturna društva?

Dvajset kulturnih prireditev in vsaj tolikšno število opravljnih organizacijskih nalog prav gotovo ni vse, kar bi sodilo v izčrpano poročilo novomeške ZKPO o dejavnosti v minulemu letu. Seveda pa je že to vse pozornosti vredna „količina“, ob kateri se bodo morali zamisliti tudi tisti, ki so za ZKPO predvideli letos kar za 18 starih milijonov manjše denarje, kot jih je ta organizacija dobila lani.

Ko je že beseda o tanjši močnji, se je treba takoj vprašati, kaj bo z amaterizmom letos, ali so res že pri rojstvu obsojena na smrt društva, ki se pravkar porajajo (Smihel pri Novem mestu, Smarjeta itd.). Odgovor zahteva tudi vprašanje, kako sicer nasititi več ust iz manjše skleda, saj menda ni treba nenehno ponavljati, da tudi kultura, naj bo po naravi še tako skromna, le ne more živeti od obljub in lepih besed.

Glasbena dejavnost, ki je v občini najbolj razvita, je bila tudi lani najbolj opazna, pa naj je šlo za samostojne koncerte ali glasbeno-pevske točke, priključene proslavam, akademijam in podobnim prireditvam.

Gledaliških skupin je delovalo devet, zaradi pomanjkanja režiserjev pa se je le nekaterim posrečilo imeti premiere. Posebej je treba podčrtati, da se je, kot vse kaže, utrdila skupina kulturnega društva „Dušan Jerb“. Likovni amaterji so se udeležili nekaj kolonij in samostojno ali v skupinah prikazali svoja dela na razstavah. Na literarnih večerih in popoldnevih so občani lahko prisluhnili besedi starejših oblikovalcev umetniške besede in mlajših (Solarev), ki na tem zahtevnem področju šele poskušajo sukati pero.

S to oziroma s še obsežnejše prikazano vsebino dejavnosti amate-

rizma v novomeški občini se bo na eni prvih sej seznanil tudi izvršni odbor kulturne skupnosti, ki je sklenil delo ZKPO temeljito preštudirati in razčleniti. Nedvomno se bo po tej razpravi marsikaj razjasnilo, sklepi

pa bodo vplivali tudi na razdelitev denarja v letošnjem letu. Slej ko prej bo potrebno odgovoriti na vprašanje, ali ZKPO lahko opravlja več dela za manj denarja.

I. ZORAN

JEZIKOVNI NASVETI

POUDARITI VELJA, PRIPOMNITI VELJA, UPOŠTEVATI VELJA...

Zadnje čase vse pogostejše beremo podobne stavke, kakršne sem si pred nedavnim izpisal ob branju lokalnega pa tudi drugega časopisa:

Upoštevati velja zlasti naslednje. – Posebej velja tudi na tem mestu opozoriti na zvezni predpis. – Velja pripomniti še to. – Ne velja zaupati reklamiranju. – Za košarko velja v svetu veliko zanimanje.

Podčrtani glagoli oziroma glagolske zveze bi se dali nadomestiti z drugimi, na primer takole:

Upoštevati je treba (moramo) zlasti naslednje. – Posebej je potrebno (moramo) tudi na tem mestu opozoriti na zvezni predpis. – Pripomniti je potrebno (moramo) še to. – Ne smemo (ne kaže, ne gre) zaupati reklamam. – Za košarko je (je opazno) veliko zanimanje.

Pisci potemtakem uporabljajo glagol veljati oziroma ne veljati v naslednjem pomenu: je treba, moramo, ne kaže, je, je opazno. Zakaj se teh besed in besednih zvez ogibajo, je težko reči, mislim pa, da se ne motim, če vidim vzrok tudi v tem, da se jim zdi tak način izražanja imenitnejši, najbrž ker je bil doslej nenavaden. Če pogledamo v Pletersnikov Slovensko-nemški slovar, ki je po osemdesetih letih, odkar je izšel, še vedno najboljšežneji dokončani slovar slovenskega jezika, vidimo ob glagolu veljati navedene tele zveze: denar, bankovec, prepoved ne velja več; on veliko velja pri ljudeh; za bogatino veljati; to ne velja nič itd. Joža Glonar pa je v svojem Slovarju slovenskega jezika (1936) pomen glagola veljati opredelil takole: 1. imeti vrednost, veljavo, ceno; 2. meriti na kaj, držati; 3. sloveti; veljati za bogatega.

Niti Pletersnik niti Glonar ne navajata nobenega primera, kjer bi se glagol velja vezal z nedoločnikom, kakor smo zgoraj navedli v zgledih iz današnjega časnikarstva. Prav tako ne Glonar ne Pletersnik ne navajata primerov, kjer bi imel naš glagol pomen morati (npr.: velja opozoriti = moramo opozoriti). Odkod potemtakem vse to pri današnjih piscih? Verjetno, kakor še marsikaj drugega, iz srbohrvaščine. V Iveković-Brozovem slovarju hrvaškega jezika iz l. 1901 namreč piše, da se v Srbiji, Bosni in Hercegovini govori namesto mora: valja, treba, npr.: valja mi ići, treba ići.

Potemtakem lahko zveze velja + nedoločnik mirno pustimo tam, kjer so jih naši časniki brez potrebe vzeli, in pišemo po domače: upoštevati moramo; posebej naj opozorimo; naj pripomnimo; ne gre zaupati reklamam itd. Slovensčina je dovolj bogata in gibka, da lahko vse to, pa še kaj bolj zamotanega pove po svoje, razumljivo in lepo.

B-r.

Osrednja dolenjska muzejska ustanova pričakuje, da bo graditev novega oddelka NOB v Novem mestu odpravila vsaj dolgoletne težave s prostorom

V letu 1975 si je zbirke Dolenjskega muzeja in razstave v Dolenjski galeriji ogledalo (vpisanih) 12.452 ljudi. Ker se vsi niso vpisali, je bilo obiskovalcev dejansko nekaj tisoč več — po

sodbi muzejskega vodstva naj bi bila prava številka 15.000. Je to veliko ali malo? Glede na razmere precej, glede na možnosti in bogastvo, ki ga ima v varstvu muzej, pa najbrž premalo. S takim razmišljanjem pa že lahko udarimo ob jedro vprašanja: kaj se pravzaprav dogaja v Dolenjskem muzeju, v čem je njegova moč in v čem nemoč?

KAKO IZ ZATIŠJA?

Prav gotovo razmere, v kakršnih dela Dolenjski muzej — naj takoj pristavimo, da gre za ustanovo regionalnega pomena — prispevajo levi delež k temu, da javnost manj pozna tako naloge kot tudi sadove (zbirke) muzejskih oddelkov. Če smemo tu ponoviti besede nekega javnega delavca, bi dejali, da šteje tudi Dolenjski muzej med kulturne ustanove, ki so še vse preveč v zatišju. Za to so seveda razlogi, od katerih hočemo tu podčrtati le enega: pomanjkanje primerenih prostorov, kadrov in denarja.

O tem, kako iz nezavidljivih razmer, k nalogam, ki jih ima muzej, in tudi o tem, kako slednjič prebiti zatišje in, lahko bi rekli, tudi preveliko (kajpak neupravičeno) anonimnost, smo se minule dni pogovarjali z inž. Petrom Ivanetičem, ravnateljem Dolenjskega muzeja. Njegovo ime omenjamo na tem mestu kljub temu, da je omenil, da ni

strokovnjak za muzejsko dejavnost, ampak je tam bolj zavoljo organizacijskih vprašanj.

„Prostore imamo, niso pa primerni za depoje,“ je dejal. „Muzej ima križatijo, galerijo in Ropasovo hišo, v Pleterjah in Dolenjskih Toplicah pa krajevni zbirki. Vseh površin je za okoli 1516 m², od tega pa 695 m² razstavnih prostorov, 621 m² prostorov za delo, depoje, upravne posle, kakih 200 m² prostorov pa ni uporabnih. Zaradi prostorske stiske in pomanjkanja razstavnih površin muzej ne more urediti zbirke za javnost, to pa velja še posebej za etnološko zbirko, ki sploh ni obdelana. Ropasova hiša, v kateri je oddelk NOB in ljudske revolucije, pa je taka, da je v njej malone nevarno hraniti karkoli.“

„Trenutno imamo v muzeju zaposlenih osem ljudi, od tega samo štiri strokovnjake. Za še zadovoljivo opravljanje nalog bi morali imeti petnajst ljudi, od tega devet strokovnjakov. Zelo bi potrebovali etnološka in strokovnjaka za novejšo zgodovino. Prvega bomo potrebovali še zlasti potem, ko se bo v Ropasovo hišo preselil etnološki oddelk. Zgodovinarja pa bi namestili takoj, saj bi imel že zdaj nalog vsaj do vrata, ko pa bo zgrajen nov oddelk NOB in ljudske revolucije in se bo vanj preselilo tudi gradivo iz Ropasove hiše, bo dolžnosti še več,“ je menil ravnatelj.

Graditev novega oddelka oziroma nove muzejske stavbe v neposredni bližini križatije kot sedanjega osrednjega objekta Dolenjskega muzeja je v načrtih do leta 1980 napisana kot naloga št. 1. Znano je, da so se za graditev zavzele poleg občinske skupščine in kulturne skupnosti tudi vse družbenopolitične organizacije v Novem mestu, še posebej pa borci, ki poudarjajo, da je graditev tega objekta dolg naši revoluciji.

UP — NOVI ODDELEK NOB

Za novi muzej je že marsikaj pripravljeno — od programskih zasnov do načina, kako zbrati sredstva. Med tem je bil razpisani tudi republiški natečaj za projekte z vsemi ureditvami. Sade natečaja bodo junija razstavili v Dolenjski galeriji. Do tedaj bo znana tudi odločitev žirije, ki bo med projekti izbrala najboljši. Kot pravi ravnatelj Dolenjskega muzeja, naj bi letos dobili tudi vso izvedbeno dokumentacijo za novi objekt. Graditev naj bi se začela spomladi 1977. Treba je pripomniti še to, da je propagandni odbor že izdal zloženko v 15.000 izvodih, izšla pa bo tudi posebna brošura, ki bo obširneje prikazala delovnim ljudem potrebo in pomen novega muzeja v Novem mestu. Te informacije bodo še zlasti dobrodošle za združeno delo, da ne bo oklevalo, ali dati ali ne dati denarne prispevke za to graditev.

KAJ V TEM DESETLETJU

Do leta 1980 naj bi doživela ureditev in preureditev še

kakšna stvar v Dolenjskem muzeju. Dolenjska galerija naj bi poslej v celoti služila svojemu namenu oziroma bila stavba za razstave in depo umetniških del. Arheološki del se bo predvidoma iz galerije izselil in dobil streho ter razstavišče v križatiji. Novo krajevno muzejsko zbirko naj bi do leta 1980 dobil Žužemberk, uredili pa bi jo v obnovljenem delu tamkajšnjega gradu.

Iz dejavnosti, ki je v načrtu za letos, je treba, vendar ne obrobno, omeniti prizadevanje muzeja, da s svojim delovanjem, predvsem pa z bogastvom, ki ga hrani in še nadalje zbira, pride do delovnih ljudi. Gre za to, da bi morali delavci in drugi, zaposleni v delovnih organizacijah v novomeški občini in na Dolenjskem, bolj in česče spoznavati muzejsko dejavnost, pri tem bogatiti svoje znanje in plemeniti duha ter priti do spoznanja o tem, kako globoko segajo zgodovinske in kulturne korenine na Dolenjskem. Marsikateri obiskovalec se bo začudil, od kod pravzaprav vsi predmeti, ki jih hrani muzej, kaj pomenijo in dokazujejo, za marsikoga pa bo Dolenjski muzej sploh odkritje, čeprav deluje že četrto stoletja.

Arheološki oddelk bo imel letos posebno nalogo: urediti in pripraviti gradivo za jugoslovanski in mednarodni arheološki kongres v Romuniji. Petindvajsetletnici muzeja (bila je že lani) pa bo posvečen tudi razširjen in dopolnjen kulturnozgodovinski vodnik po Novem mestu, ki bo izšel letos in je gradivo zanj že v celoti pripravljeno.

I. ZORAN

Četrto stoletje ob Titu

Na častnem mestu v stanovanju upokojenega polkovnika Ivana Somraka v Novem mestu je fotografija predsednika Tita v srebrnem okviru. Titova slika je na vidnem mestu v mnogih stanovanjih v naši domovini, vendar je takih, kot jo ima Ivan Somrak, zelo malo. Nanjo je namreč tovariš Tito lastnoročno napisal: „Drugemu pukovniku Ivanu Somraku Tito 3. XI. 1975“. Povedati je treba, da so takega darila deležne le vidne osebnosti in pa tisti, ki več kot dvajset let delajo pri predsedniku republike.

„Zame je Titova fotografija v srebrnem okviru velika čast in ogromno priznanje. Povedati moram, da se takega priznanja ob odhodu v pokoj nisem nadejal,“ pripoveduje Ivan Somrak, ki je bil od 1948 varnostni oficir v gardijski enoti, ki je skrbela za zaščito predsednika Tita, od 1960 do upokojitve lani pa je služboval neposredno v varnostnem oddelku predsednika republike in vrhovnega komandanta JLA.

Po upokojitvi se je Ivan, eden od trinajstih otrok Somrakove družine iz Kuzarjevega kala pri Prečni, po tridesetih letih vrnil v domače kraje in se za stalno naselil v Novem mestu.

„Ponosen sem na to, da sem doma iz Kuzarjevega kala,“ začne pripoved o svoji življenjski poti Ivan Somrak. „Prepričan sem, da je naša vas lahko vzor tudi mnogim večjim krajem. Kuzarjev kal je majhna vas; pred vojno je štela le sedem hiš, vendar je teh bornih sedem hiš dalo med vojno kar osemnajst borcev. Vse, od najmlajših do najstarejših, pa je delalo za partizane. V vasi ni bilo niti enega samega izdajalca! Samo iz naše hiše nas je bilo šest otrok v partizanih, najstarejši brat pa je grozne smrti umrl v nemškem taborišču, ker so na njem nacisti delali ogabne medicinske poskuse.“

Kadar so borci prišli v vas, so pionirji zavzeli položaje in stražili, da jih sovražnik ne bi presenetil. Dekleta so za partizane kuhala, prala, pripravljala sanitetni material, jim šivala oblačila; po vsaki bitki pa so mladinci natančno pregledali vso okolico. Spominjam se, da so nekoč še po treh dneh v gošči našli ranjenega partizana, ga prinesli v vas, mu nudili prvo pomoč in poskrbeli, da so ga spravili v partizansko bolnišnico.“

Ivan se je v Prečni učil za kovača, v šolo pa je hodil v Novo mesto. Takoj po izbruhu vojne je začel ilegalno delati za partizane, organizirano pa od

Ivan Somrak

Titova fotografija v srebrnem okviru z lastnoročnim Titovim posvetilom. Na to darilo je Somrak najbolj ponosen.

maja 1942. Ker je moral hoditi v šolo, je imel dovolilnico in tako je postal zveza med ilegalci v mestu in partizani na terenu. Potem, ko je sam postal borec, pa so ga določili, da bo delal kot obveščevalec v artilerijski brigadi. „To delo je zelo nevarno, precej moraš tvegati, vendar je zanimivo, vedno se kaj dogaja in to mi je bilo

kot 19-letnemu fantu nadvse všeč,“ pojasni Somrak. Tako je bila že v mladosti začrtana njegova nadaljnja pot.

Po vojni, ko je oficirskega kadra primanjkovalo in je Partija priporočala, naj borci ostanejo v armiji, je to priporočilo poslušal tudi Somrak. Še naprej je delal „v svoji stroki“, le da sedaj ni bil obveščevalec, marveč protiobveščevalni oficir, ki je končal tudi višjo oficirsko šolo.

Tako je Somrak kar 25 let skrbel za zaščito predsednika Tita in pri svojem nadvse odgovornem delu imel precej stikov s Titom. „Varnostna služba spremlja predsednika na vseh njegovih poteh, tako doma kot v tujini. Jaz sem potoval z njim v vzhodnoevropske države pa tudi v Avstrijo, Nemčijo, Belgijo in še nekatere druge.“

Nemogoče je opisati, kakšne občutke imaš, ko si z njim. To je res čudovit človek, tako kot osebnost, državnik in v odnosih do sočloveka. Zlasti na potovanjih smo mi, ki smo bili dolžni skrbeti za njegovo varnost, bili z njim več v stiku. Seveda smo imeli vedno malo treme pred njim, vendar Tito to oviro vedno prvi podre. Tako neposreden in preprost je, zelo rad se pošali in zna vse obrniti na smešno plat. Z vsakim človekom zna v trenutku dobiti prirčen stik, tako da hitro pozabiš na tremo.

Sam sem lahko večkrat videl, kako ga prizadenejo krivice, ki se gode ljudem. Pri tem človek res začuti njegovo čutečo dušo in srce. Vedno in povsod, pa naj bo to v meddržavnih odnosih ali v pogovoru z delavcem, se zavzema predvsem za človečnost in za odpravo krivic. Nikoli ne dovoli, da suhi paragrafi prevladajo nad človečnostjo,“ pripoveduje Somrak.

„Zlasti na potovanjih, ko je med vožnjo malo več časa, se je večkrat zanimal za delo naše službe. Vendar je treba poudariti, da ne zato, ker bi se kdaj počutil, da ni dovolj varen; nasprotno, njegova varnost ga nikoli ne skrbi. V vseh teh letih nisem niti enkrat opazil, da bi bil zaskrbljen za svojo varnost. Tito je hraber, pogumen, neustrašen.“

Seveda pa delo ljudi, ki skrbijo za njegovo varnost, zato ni nič manj budno. Včasih morajo ravno zato še bolj paziti. Tako je bilo tudi ob Titovem obisku v Avstriji pred dob-

rimi desetimi leti, ko so naši organi zvedeli, da bodo ustaši skušali nekaj rovariti. Ob pomoči Jugoslavanov, ki je bil na delu v Avstriji, so nekega takega podleza prijeli. Tudi takrat predsednik Tito, čeprav je bil obveščen o namerah teh odpadnikov, ni pokazal niti sence strahu ali zaskrbljenosti.

„Tito ima zelo rad lov in mi smo se v Afriki na lovu vedno precej nelagodno počutili, vendar smo vedno storili vse za njegovo varnost,“ se spominja Ivan Somrak. „Priznati je treba, da so se povsod, kjer smo bili, tamkajšnji organi zelo zavzeli, da bi našemu predsedniku zagotovili popolno varnost, vendar smo se kljub temu mi še najbolj zanesli nase. Vedno je vprašanje, koliko je kaka varnostna služba sposobna. Za vsak obisk posebej smo se temeljito pripravili, proučili pa smo tudi njihovo varnostno službo.“

Za 25-letnico službovanja pri gardijski enoti je Somrak od tovariša Tita dobil zlato uro z njegovim vgraviranim podpisom, ima pa tudi šest ordenov in

šest medalj, poleg tega pa še dva tuja ordena; enega mu je ob obisku v Jugoslaviji podelila angleška kraljica Elizabeta II. — to je eno najvišjih vojaških odlikovanj britanskega imperija — drugega pa je dobil od predsednika Centralne afriške republike Bokasa. Zelo ponosen je tudi na orden JLA z zlato zvezdo in na zlato plaketo, ki jo je dobil za 30-letnico vojaške službe.

Pri Somrakovih je bilo tiste dni zelo živahno: pri dedku in babici je bil njun še ne dveletni vnuček Milček iz Beograda. Fantiček je ravno začel čebljati in vsake toliko časa pride v sobo in vpraša: „Dedo, kje je Tito?“ In vnuček se ne da kar tako odpraviti; toliko časa vztraja, da mu mora dedek prav od blizu pokazati tisto fotografijo v srebrnem okviru z lastnoročnim Titovim posvetilom. Brž ko Milček odhlača v kuhinjo, Ivan Somrak skrbno obriše to darilo, na katero je upravičeno tako ponosen, in fotografijo spet postavi na svoje mesto.

A. BARTELJ

Ob odhodu iz zveznega izvršnega sveta: prvi z leve Ivan Somrak.

Kegljanje: „točki“ za Krko

Novomeški kegljači so začeli tekrovati v II. ZCL – Novo mesto dvakrat izgubilo, Krka igrala neodločeno

Konec minulega tedna so začeli tekrovati v II. republiški ZCL novomeški kegljači. V prvem kolu so se pomerili na kegljiščih „Gorjanci“ v Novem mestu in na čateških stezah. Novomeščani so dosegli sorazmerno dobre rezultate, obe ekipi, Krka in Novo mesto, pa sta bili boljši na kegljišču na Loki.

NOVO MESTO – NOVA GORICA
7118:7231

Novomeščani so na domačem kegljišču dosegli svoj najboljši rezultat, vendar so bili gostje še boljši in so zaslužen zmagali. Novomeščani so vodili do zadnjega tekmovalnega para, nato pa so Novogoričani z odlično Logožarjevo igro (postavil je nov rekord kegljišča, 1024 podrtih kegljev) domače tekmovalce naprej uveli in tudi zaslužen premagali. V prvem kolu sta se pri Novem mestu izkazala Zupančič in Blažič.

Na snegu najbliža Krka

Na sindikalnem smučarskem prvenstvu največ prvih mest za Krko – Med črnomaljskimi sindikalisti zmagala Iskra

Komisija za šport in rekreacijo pri novomeškem občinskem svetu Zveze sindikatov je minulo soboto pripravila v Črmošnjicah smučarsko občinsko sindikalno prvenstvo. K tekmovalcu se je prijavilo kar 162 tekmovalcev in tekmovalk, kar naj bi bila

Naslovi Trebanjem

Trebanjska temeljna telesno-kulturna skupnost je pred dnevi organizirala občinsko prvenstvo v veleslalomu za učence osnovnih šol. Tekmovanje so pripravili v Velikem Gabru, progo pa je postavil Jože Kocjan. Na 350 metrov dolgi tekmovalni stezi z 22 vrati je nastopilo 55 učencev, najboljši pa so bili trebanjski učenci osnovne šole.

Rezultati – cicibanke: 1. Kržan 1:27,1; mlajši pionirji: 1. Strajnar 52,0, 2. Lazar 55,3, 3. Mezgec (vsi Trebnje) 56,4; st. pionirji: 1. Strajnar 50,8, 2. Grandovec 51,6, 3. Primožič (vsi Trebnje) 56,3; mlajši mladinci: 1. Marolt (V. Gaber) 54,2, 2. Zupančič 54,7, 3. Ostanek (oba Trebnje) 1:00,6; cicibani: 1. Grandovec (Trebnje) 42,3, 2. Dvornik (Mokronog) 44,1, 3. Bukovec (Mirna) 48,8; mlajše pionirke: 1. Bunc 1:05,5, 2. Tratnik 1:13,3, 3. Markovič (vse Trebnje) 1:19,7; starejše pionirke: 1. Gole 56,6, 2. Pevec (oba Trebnje) 1:00,9, 3. Dežman (Mirna) 1:04,6; mlajše mladinke: 1. Tratnik 1:04,8.

N. B.

ŠPORTNI KOMENTAR

Zakaj drobiti kvaliteto?

Se pred leti so novomeški kegljaški delavci tarnali, da se kvalitetno kegljanje ne more razmahniti samo za voljo slabih in neprimernih kegljišč. Ko pa so okoli Novega mesta zgradili nekaj dobrih kegljaških stez in so sodobno avtomatsko kegljišče postavili tudi v dolenjski metropoli, se je začelo za nekdanj zanemarjeni šport zanimati vse več občanov. Z množičnostjo in dobro organiziranim vodstvom je rasla tudi kvaliteta.

Trenutno ima dolenjska kegljaška podzveža organizirano vrsto sindikalnih lig, v katerih nastopajo moški in ženske, Novo mesto pa se lahko pohvali z dvema ekipama, ki nastopata v drugi slovenski ligi. Tako so dobro organizirana tekmovalna, dobro pripravljene treninge in skrb za podmladek prispevali, da imajo novomeške ekipe nekaj odličnih posameznikov. Vzemimo na pri-

mer najboljši vrsti Krko in Novo mesto. Po mnenju kegljaških strokovnjakov bi lahko iz obeh in morda še kakšnega dobrega posameznika iz drugih ekip sestavili moštvo, ki bi bilo v boju s keglji kos najboljšim ekipam v drugi ligi, če ne celo tudi v najkvalitetnejši ligi. Zavoljo tega je nerazumljivo dejstvo, da se kegljaški delavci, ki si že vrsto let prizadevajo ustvariti močno ekipo, ne morejo odločiti za eno samo ekipo.

Podobno je tudi v ženskem kegljanju. Najboljše tekmovalke – v glavnem so še mladinke in imajo pred sabo lepo tekmovalno dobo – nastopajo v vrstah Novega mesta, Krke, Pionirja in Novolesa. Če bi v eni vrsti nastopale vse najboljše, bi lahko dobili ekipo, ki bi na vseh tekmovalnih dobro zastopala novomeško kegljanje.

J. PEZELJ

KRKA – PORTOROŽ
7339:7058

Novomeščani so na Loki dosegli svoj najboljši rezultat in se tako gostom oddolžili za poraz na Čatežu. Bratož (982) in Rožič (965) sta bila boljša od ostalih.

NOVA GORICA – NOVO MESTO
7080:6837

V povratni tekmi – moštvi sta jo odigrali na Čatežu – so bili lanski slovenski ligaši boljši. Gostje so dosegli s 7080 podrtimi keglji najboljši rezultat in na čateškem kegljišču prevzeli vodstvo.

PORTOROŽ – KRKA
7076:7012

Gostje iz Portoroža so v drugi tekmi premagali Krko, predvsem po zaslugi razpoloženega Alessia, ki je na težkem kegljišču podrl 993 kegljev in izboljšal rekord kegljišča za 56 kegljev.

V drugem kolu gostuje Krka v Ilirski Bistrici in Postojni, Novo mesto pa v Kočevju in Ljubljani.

D. BRATOŽ

Šolsko športno društvo iz novomeške osnovne šole „Katja Rupena“ je s pomočjo svojih mentorjev pred kratkim pripravilo smučarske tečaje, na katerih se je učilo kar 85 pionirjev in pionirk. Učili so se v šestih skupinah, in sicer v Kosovi dolini, en dan pa v Črmošnjicah. (Foto: Smiljan Pavišič, foto krožek OŠ Katja Rupena)

V B skupini „gospodari“ Krka

Novomeški rokometaši igrajo od tekme do tekme bolje – „Zimsko“ pionirsko prvenstvo so osvojile obetavne Kočevarke – Inles igra 21. marca s Slovanom

Zimsko rokometno prvenstvo v najkvalitetnejši skupini se bo v kratkem zaključilo. Do sedaj do večjih presenečenj ni prišlo, predstavniki iz Dolenjske pa igrajo sorazmerno dobro.

REVIJA ŽENSKEGA ROKOMETA

Prizadevni novomeški rokometni delavci bodo jutri ob 16. uri v novi športni dvorani pripravili rokometno revijo ženskega rokometu. V prvi tekmi bodo nastopile igralke dveh pionirskih rokometnih šol, in sicer iz Stopič in Bršlina, nato se bo pomerila pionirska reprezentanca Novega mesta z ekipo rekreatork, v zadnji tekmi pa bo poskušala reprezentanca občinske lige premagati prvo Krkino ekipo. Organizatorji vabijo na turnir vse ljubitelje rokometne igre.

Rezultati v A skupini: Brežice – Jelovica 15:17 (5:13), Celje – Sevnica 23:22 (12:12), Inles – Dobova 20:14, (10:9), Brežice – Slovan 10:2 (5:12), Sevnica – Šostanj 23:20 (8:10), Minerva – Inles 20:25 (9:9), Dobova – Celje 14:26 (4:13).

Minule tekme so dokazale, da se ekipe v A skupini na prihodnja ligaska tekmovanja dobro pripravljajo, saj so tekme v zadnjih kolih precej boljše in bolj zanimive kot na začetku zimskega rokometnega prvenstva.

Rezultati v skupini B: Krmelj – Mokerc 8:13 (3:6), Dobropole – Krka 10:21 (6:11), Borec – Kočevje 21:15 (9:8), Olimpija – Krmelj 13:19 (6:10), Mokerc – Dobropole 12:10 (4:7), Usnjar – Kočevje 14:13 (9:8), Krka – Borec 15:12 (8:4), Krmelj – Alpes 13:11 (5:4), Dobropole – Olimpija 11:24 (6:11), Kočevje – Krka 10:26 (4:14).

Nedeljske tekme so potekale v znamenju dobre igre novomeške Krke. Novomeščani so v vseh treh nastopih igrali zanesljivo in borbeno ter se jim pozna, da imajo za sabo naporne treninge. Kot kaže so Novomeščani in rokometaši iz Mokerca med najresnejši kandidati za osvojitev prvega mesta v drugi skupini zimskega rokometnega prvenstva SRS.

KOČEVSKÉ PIONIRKE – SLOVENSKE PRVAKINJE

Na letošnjem zimskem rokometnem prvenstvu SRS so nastopile tudi kočevske pionirke. V odločilni tekmi so premagale Kamničanke in dosegle zelo lep in obetaven uspeh. Po besedah trenerja Ivana Žerjave so Kočevke pričakovale peto mesto, zato so še toliko bolj vesele uspeha. Trener nadarjenih igralok pravi, da so se igralke kalile v conskem tekmovalstvu, kjer bodo igrale tudi vnaprej. Za Kočevje so igrale: Nada Faflek, Vlatka in Andreja Novak, Bojana Vardijan, Marina Jurič, Erika Turk, Zdenka Mišnaš, Vera Benko, Saša Zbačnik, Karmen Radosavljevič, Lili Štefanič.

Z. F.

POKAL DL ZDOMCEM – SMUČARJEM V SVICI

29. februarja bo v Unteriberu v Svici 5. jubilejni slovenski veleslalom naših zdolcev. Lani se ga je od 154 prijavljenih udeležilo kar 136 smučarjev, na zaključno prireditve pa je prišlo nad 500 naših ljudi od blizu in daleč. Pobudnik veleslaloma naših delavcev v Svici je Slovensko planinsko društvo TRIGLAV, ki ima sedež v Meilenu. Tovariš Jože Jelovčan, ki ima ženo z Otočca (sam pa je trden Gorenjec), je tik pred novim letom obiskal naše uredništvo ter nas seznanil s prizadevanji društva za športno življenje slovenskih delavcev v tujini. Na njegovo pobudo je za letošnji jubilejni veleslalom slovenskih zdolcev prispevalo enega izmed pokalov za najboljše smučarje tudi uredništvo našega lista. Članom SPD TRIGLAV v Svici, med katerimi je mnogo dobrih in navdušenih smučarjev, želimo lepe športne uspehe, organizatorjem pa veliko sreče in plodnega dela tudi v bodoče!

Tg.

DOLENJSKE TOPLICE – OBUTEV 74:114

Minuli petek sta se v telovadnici osnovne šole v Dolenjskih Toplicah pomerili košarkarski vrsti domače ekipe in novomeške Obuteve. Medtem ko je bilo srečanje v prvem polčasu – igrali so ga 30 minut – dokaj izenačeno (34:41), so Novomeščani v nadaljevanju bili v napadu precej bolj natančni in dosegli kar 32 zadetkov več kot v prvem delu igre.

Postavi – Dolenjske Toplice: Horvat 14, Bertole 4, Strniša 14, Salmič 20, Mlinar 8, Lukšič 7, Sušteršič 7, I. Lukšič in Klančar.

Obutev: Jaklič 26, Jevšek 10, Lutman 26, Piletič 17, Grabnar 1, M. Munih 33.

Minulo nedeljo se je na skakalnici na Javorovici pomerilo 27 smučarskih skakalcev. Najbolj zanimivi boji so potekali v članski konkurenci, kjer je z najdaljšim skokom zmagal Šentjernežčan Janez Selak (na sliki). Foto: Polde Miklič.

šport

ZIMSKO DOLENJSKO PRVENSTVO V ODBOJKI

Tudi letos bo občinska zveza za telesno kulturo Novo mesto pod pokroviteljstvom Dolenjskega lista priredila zdaj že tradicionalno odprto zimsko dolenjsko odbojgarsko prvenstvo. Sodelujejo lahko tudi druge ekipe, ne le tiste, ki sicer tekmujejo v ligah. Prvenstvo bo v soboto, 28. februarja, v telovadnicah osnovnih šol v Novem mestu (tekmovalni sistem bo odvisen od števila prijavljenih ekip). Pričetek tekmovalnj bo ob 8. uri. Prijave sprejema Občinska zveza za telesno kulturo Novo mesto (Novo mesto, Partizanska 16 a, p.p. 30) do vključno srede, 25. februarja.

Le delen uspeh

Odbojgarsko zimsko prvenstvo: Žužemberk premagal Jesenice, neuspeh Novega mesta

Zimskega pokalnega odbojgarskega prvenstva, ki ga je v soboto v dvorani Študentskega naselja v Ljubljani organiziral študentski klub Forum, sta se med 16 moštvi udeležili tudi ekipe Novega mesta in Žužemberka. Več uspeha je imel Žužemberk, ki sicer tekmuje v drugi slovenski odbojgarski ligi, saj je najprej nudil dokaj močan odpor Mariboru, ki tekmuje v drugi zvezni ligi, v drugi tekmi pa je celo odpravil moštvo Jesenic z 2:0.

Novomeščani, ki so po jesenskem delu končali na odličnem tretjem mestu v slovenski odbojgarski ligi, se niso izkazali. Premagali so le Ljubljano z 2:0, izgubili pa s Fužinarjem z 0:2 in celo s sicer slabšim Kamnikom z 1:2. Iz vseh štirih skupin so se v finale uvrstili Fužinar, Bled, Maribor in Mežica, prvo mesto pa je osvojil ravenski Fužinar.

NASTOPILO 67 PIONIRJEV IN PIONIRK

Novomeški strelski delavci so minulo soboto pripravili v Domu JLA prvo pionirsko strelsko tekmovalje za prehodni občinski pokal.

Rezultati – ekipno: 1. OŠ Grm (540 krogov), 2. OŠ Katja Rupena (522), 3. OŠ Žužemberk (485); pionirke: 1. OŠ Katja Rupena I (368 krogov), 2. OŠ Katja Rupena II (319), 3. OŠ Grm (287).

Posamezno – pionirji: 1. Dušan Špiler, 2. Marko Petrič, 3. Bojan Zagorac; pionirke: 1. Sonja Gornik, 2. Jelka Segeš, 3. Vera Horvat.

M. ZUPANČIČ

Prva mesta za Šentjernejce

Na javoroviški 30-metrski skakalnici je zmagal Šentjernežčan Janez Selak – Nastopilo 27 skakalcev

Smučarski delavci so pripravili v nedeljo na 30 m skakalnici na Javorovici občinsko tekmovalje, ki se ga je udeležilo 27 tekmovalcev iz Šentjerneja, Krškega in Vavte vasi.

Rezultati – starejši pionirji: 1. Tavčar (15,5, 15,5), 2. Čirnski (12, 11), 3. Zupančič (13, 12), vsi osnovna šola Vavta vas; mlajši mladinci: 1. Bakše (20, 20), 2. Jerele (18,5, 19), 3. Čuk (18, 15,5), vsi Šentjernej; starejši mladinci: 1. Sluga (23, 21), 2. Vinšek (21,5, 21,5), 3. Radkovič (21,5, 21), vsi Šentjernej; člani: 1. Selak 24,5, 24, Šentjernej, 2. Pompe (23, 23), Krško, 3. Vinšek (20,5, 20,5), Šentjernej.

Maloštevilni gledalci so bili z organizacijo in s skoki zadovoljni, saj je sprva kazalo, da do tekmovalne splošne ne bo prišlo, ker so bile vremenske razmere za skoke zelo slabe.

P. MIKLIČ

RK INLES GRE V NEMČIJO

Inlesovi rokometaši bodo od 1. do 8. marca trenirali v zahodnem mestu Virelu. Pomerili se bodo s petimi nasprotniki in se tako pripravljali za naporna tekmovalja v drugi zvezni rokometni ligi. V Nemčijo gredo vsi igralci, del strokovnega vodstva in nekaj članov klubske uprave.

M. G.

POTA IN STRAŠNOSTI

Dežurni poročajo

SKOZI PODSTREŠJE V KLET – 12. februarja so ugotovili, da je nekdo vlomil v zidnico na Lisu, ki je last Ivana Novaka iz Zagorice pri Dobriču. Vlomilec je prišel v klet skozi podstrešje, kjer je odtrgal nekaj desk. Iz hiše je odnesel okrog 300 litrov vina.

S SNEGOM JE GASIL – 14. februarja dopoldne je Anton Cvetan iz Cikave hotel voziti osebni avto, last GG Brežice. Vozil je komaj 80 metrov, ko je v avtu izbruhnil ogenj. Cvetan je hitro skočil iz vozila in je pogasil ogenj tako, da je v avto nametal snega. Kako je prišlo do požara, še ugotavljajo.

SELA: ZANESLO IN ZASUKALO – Janez Gačnik iz Predgore je 14. februarja vozil avto v ljubljanske registracije od Podturna proti Dol. Toplicam. Pri Selih je v ovinku naproti pripeljal osebni avto Novomeščan Vojislav Grbovšek. Gačnik je ustavil, osebni avto pa je zaneslo in zasukalo, končno je trčil še v avto. Škode je za 3.000 dinarjev.

GRADIŠČE: PLES NA CESTI – Zvonimir Cunk iz Gaberja je 14. februarja popoldne vozil osebni avto od Šentjerneja proti domu. Pri pralnici peska je v ovinku avto nekajkrat zaneslo po zasneženi cesti, končno pa je zdrknil na bankino, podrl snežni kol, zadel v telefonski drog in ga prelomil. Škode je za 7.000 dinarjev.

NOVO MESTO: ZAPRL MU JE POT – 15. februarja je Novomeščan Anton Progar vozil osebni avto od Bršlina proti mestu. V križišču z Ulico talcev je pripeljal po tej ulici Izotk Kralj iz Verduna in Progarju zaprl pot. Vozili sta trčili, lastnika pa imata za 6.000 din. škode.

DRAMA: TRK NA MOSTU – Ljubljancan Vanjo Grabar je 15. februarja dopoldne pripeljal z osebnim avtom na most čez Krko, iz nasprotni smeri pa je vozil avtomobilist Stefan Kovačič iz Gor. Vrhpolja, ki je imel prednost. Kovačič je zavrl, na mokrih deskah pa ga je zaneslo in sta z Ljubljancanom trčila. Škode cenijo na 10.000 dinarjev.

PO BLIŽNJI V SMRT

11. februarja malo pred 18. uro je 58-letna Frančiška Česek iz Nartlja pri Krškem hotela po bližnjici čez progo malo pred železniško postajo v Krškem. Splezala je čez ograjo in hotela prečkati progo na nedovoljenem kraju. Srečno je prišla čez prvi tir, spregledala pa je, da po drugem prihaja iz severne smeri tovorni vlak. Ta je Českovo zadel in zbil. Poškodbe so bile tako hude, da je bila ženska na mestu mrtva.

TRK PO ZAVIRANJU

13. februarja pred šesto uro zjutraj je Ivan Zupančič iz Brezja vozil z osebnim avtom navzdol po klancu od Leskovca proti križišču. Ko je zaviral, ga je zaneslo v levo, takrat pa je trčil v avto naproti vozečega Jožeta Arha iz Leskovca. Škode cenijo na 15.000 dinarjev.

Nešteto krat slišimo komentirati bralce o kaznih, izrečenih storilcem prometnih kaznivih dejanj, zaradi katerih je poškodovanec umrl: „To ni nobena kazen, saj ga je vendar ubil, za smrt je pač treba strože kaznovati!“

Ogrožanje javnega prometa

Kaznivo dejanje ogrožanja javnega prometa (čl. 271 KZ) stori, kdor z vožnjo proti predpisom ali proti pravilom, z uporabo vozila, ki ni v redu, s poškodovanjem mostu, ceste ali ulice, s postavitvijo ovire ali kako drugače tako ogroža javni promet na cesti, oz. ulici, da spravi s tem v nevarnost življenje ljudi in premoženje precejšnje vrednosti. Storilec tega kaznivega dejanja se kaznuje z zaporom (do 3 let), če pa je dejanje storil iz malo-

Z ŽIVINO VRED ZGORELO

Hudo noč so 16. februarja doživeli Cvetkovičevi s Sel pri Brežicah. Okrog pol enih ponoči je nenadoma izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Franca Cvetkoviča. Domači, sosede in še gasilci so kmalu začeli gasiti, tako da je bilo na kraju požara 55 ljudi, vendar je bil ogenj tako hud, da niso mogli rešiti niti živine.

V hlevu so zgorele 3 krave, konj, okrog 40 kokoši, 2000 kg slame ter razno orodje. Škode cenijo po prvih podatkih na 150.000 dinarjev. Kot je zaenkrat ugotovljeno, je požar najbrž nastal zaradi samovžiga.

Medtem ko je po Gorenjskem in Notranjskem po meter ali več snega, ga imamo 17. februarja v Novem mestu samo nekaj krp. Ker smo že tri leta deležni izredno milih zim, je postalo kidanje snega s pločnikov že zanimivost svoje vrste. (Foto: R. Bačer)

Za hujše grehe – višje kazni

Tožilstvo se ravna, da bi storilce gospodarsko poslovnega kriminala, nasilnike, drzne in vinjene voznike ter povratnike strože kaznovali

V minulem letu so na občinskem tožilstvu, ki dela za občine Novo mesto, Trebnje, Metlika in Črnomelj, pospešeno in bolj angažirano delali, kar so od njih zahtevali tudi razni partijski sklepi in dokumenti.

Zaradi učinkovitejšega boja proti gospodarskemu kriminalu in raznim mahinacijam so bili organizirani številni posveti, vpeljano je bilo boljše sodelovanje na vseh ravneh, posebno s sodišči, organi UJV, z občinskimi skupščinami in njihovimi inšpekcijami službami, kar vse ni ostalo brez ugodnih posledic.

V letu 1975 se je javni tožilec ali njegov namestnik večkrat udeležil preiskav in obravnav, še vedno pa je te navzočnosti premalo, čemur je kriva le polovična kadrovska zasedba. Navzlic pomanjkanju pravnikov je tožilstvo minulo leto zaključilo skoro brez zaostankov. Le-teh pa je več na sodiščih. Medtem ko na sodišču v Trebnjem in Črnomlju tudi ni večjih zaostankov, imajo na novomeškem občinskem sodišču precejšnje pomanjkljivosti. Pri katerih se ni bila izrečena prvostopenjska sodba. Zakaj? Premalo je sodnikov. Prav tako ugotavljajo, da kaznovalna politika med posameznimi sodišči ni povsem izenačena. V primerih, ko je po mnenju tožilstva izrečena premila kazen ali je zanj po nepotrebnem upoštevano omiljitveno določilo s pogodno odložitvijo kazni, se tožilec pritoži. Podatki za leto 1975 kažejo, da je tožilstvo „napadlo“ vsako 14. sodbo in velika večina teh je bila uspešna.

Obseg dela glede na število storilcev se na tožilstvu že nekaj let kaže

SPET PEŠEC NA MAGISTRALI

10. februarja okrog dveh ponoči se je pri Čatežu zgodila nesreča, v kateri je 45-letni pešec poceni odnesel kožo. Avtobus osišeke registracije je vozil iz Ljubljane proti Zagrebu, pri Čatežu pa je magistralo nenadoma prečkal pešec Jože Savnik iz Črnca. Voznik avtobusa ga je opazil, mu trobil in se umikal, a je vseeno pešca zadel in ga zbil na sredo ceste. Avtobus je ustavil, ugotovili pa so, da je pešec dobil le nekaj lažjih poškodb, tako da je moral po prvo pomoč v bolnišnico, potem so ga odpustili domov. Kaj lahko pa bi se zgodilo, da Savnik nikdar več ne bi prestopil domačega praga.

v približno isti količini. Tako so imeli lani v obravnavi 1079 storilcev kaznivih dejanj nasproti 1100 v letu 1974. Prav tako se število obravnavanih mladoletnikov že nekaj let giblje malo pod 100, pač pa se je lani povečalo število neznanih storilcev.

Medtem ko v preteklem letu ne gre za omembe vreden porast kriminala nasploh, pa je bilo precej več kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo in rodbino, več je bilo nezakoni-

Oba gresta v strogi zapor

Izrečene kazni krivcem nesreč s smrtnim izidom

Pred novomeškim okrožnim sodiščem sta bila nedavno obsojena na leto dni strogega zapore 23-letni Martin Kuhtič iz Zagreba, na 2 leti strogega zapore pa 37-letni zdomec Tomo Vrbancič.

Kuhtiča bodo za rešetke pripeljale pokvarjene zavore, oziroma njegova malomarnost, ker okvare ni dal pravočasno popraviti. Tako je 19. aprila lani vozil tovornjak, naložen z gramofonskimi ploščami, iz Ljubljane proti Zagrebu. Med Karteljevim in Mačkovcem je hotel zavreti, ker je to narekovala situacija na cesti, vendar zavore niso prijele. Zadel je renault, ga porinil čez cesto, vtem pa je naproti pripeljal TAM in treščil v osebni avto. Pri tem je bil Nikola Rakvič, sopotnik v osebnem avtu, na mestu mrtev, šofer Aleksander Rokvič pa je bil težko ranjen.

Šoferju ni pomagal izgovor, da za okvaro ni vedel, kajti izvedenci so ugotovili, da taka okvara ne nastane hipoma in da je med vožnjo ta dan gotovo že kdaj pritisnil na zavore in je moral opaziti, da niso v redu. Ni pa vozila ustavil, ampak vožnjo nadaljeval, čes bom že prišel.

V drugem primeru pa bo Tomo Vrbancič zaprt zaradi prehitre nočne vožnje in drznosti, ki sta zakrivila smrt blizu Grmovci. To se je zgodilo ponoči 15. junija lani, ko je pripeljal z naglico in hotel prehiteti osebni

tega lova, več tatvin in s tem v zvezi prikrivanja. Med storilci teh kaznivih dejanj pa ni ljudi na vodilnih in odgovornejših mestih, temveč gre v največ primerih za prilasčanje družbenega premoženja, po katerem so posegli mlajši ljudje. Za marsikoga je bila prehuda izkušnja vsakodnevni opravke z velikimi vsotami denarja. Prav tako se je povečalo število kaznivih dejanj, imenovanih „preprečevanje uradnega dejanja uradni osebi“. Pri teh gre za napade ali spore z miličniki, ki so opravljali službeno dolžnost, bodisi ob kontroli cestnega prometa ali v lokalih. Drži pa, da so se v spore z miličniki spuščali pretežno vinjeni moški.

avto, vendar ga je zadel, odbil na travnik, kjer se je avto ford cortina prevrnil in vžgal. V njem sta zgorela Dragutin Abutič in njegova sestra Vesna. Tu di zdomcu Vrbanciču so z dokazi ovrgli zagovor, ko je hotel krivdo prevesti na umrlega voznika. Strokovnjakom za prometne zadeve namreč ni mogoče tvegi pravljici, ker upoštevajo sledove, izračunavajo, laboratorijsko preiskujejo, pa pride resnica na dan, čeravno ni prič. Obe sodbi še čakata pravnomočnosti.

PREHITRO V OVINEK

13. februarja zjutraj je Jože Lilek z Doba pri Mirni vozel tovornjak od Kostanjevice proti Ostrcu. Prehitro je pripeljal v ostri ovinek, izza katerega je pripeljal z osebnim avtom Martin Jurečič iz Ostrca. Ta je zavrl, vseeno pa sta vozila trčili in je nastalo za 9.000 dinarjev škode.

„Če ni mrtev, naj pride ven...“

Zaradi ograje med ciganskima barakama je počil strel

Bilo je zvečer v začetku lanskega junija, ko je v Žabjeku počil strel, malo prej pa je Drago Brajdič grozil soimenjaku Janju, da ga bo ubil.

Drago Brajdič je ustrelil proti Jankovi baraki, kjer je ta stal za oknom in ga je bilo videti ob prižganju sveči v ozadju, vendar je Drago zgrešil in je strel zadel okenski okvir. Šlo pa je za poskus uboja in stvar je obravnavalo okrožno sodišče v Novem mestu. Senat pod predsedstvom Janeza Kramariča je Drago Brajdič prisodil 1 leto in 2 meseca strogega zapore. Je namreč star znanec sodišč in je svoje nasilniško obnašanje že večkrat plačal, zaradi njega pa je bilo že nekaj tudi poškodovanih.

BENCIN NA OGENJ...

12. februarja okrog 17.30 je v Vel. Obrežu pri Čančarjevih prišlo do nesreče, ko sta domača fanta kurila v štedilniku. Ker drva niso hotela gorjeti, je 17-letni Vinko Čančar na kurilšču polival bencin. Seveda je plamen takoj bruhnil, fant pa se je ustrašil in je z ostankom gorčega bencina po nesreči polil še svojega 13-letnega brata Jožeta. Jožetova obleka se je vnela, vendar jo je še kar prisebno pogasil z odejo. Kljub temu je fant dobil hude opekline in so ga prepeljali v brežiško bolnišnico.

„Peš pa ne, če imam avto...“

Znana je novomeška prometna gneča okrog 14. ure popoldne in zjutraj, ko gre do ljudje v službo. Podobno, čeravno malo manj hudo, je v Brežicah pa v Krškem, v Metliki in v Sevnici. Razen tega v vseh središčih manjka parkirišč, slišimo pa tudi, kako da je zrak vedno bolj onesnažen in kvarno vpliva na zdravje ljudi. Navzlic vsemu temu je cela vojska avtomobilistov, ki imajo razmerno blizu od doma do delovnega mesta, pa se jim zdi,

CIRIL PUČELJ, frizer iz Novega mesta: „Na delo hodim običajno peš skozi vse mesto, čeravno nimam ravno blizu. Za hojo sem se odločil zaradi zdravja in prevlake avtomobilske gneče. Mislim, da bi lahko še veliko občanov hodilo do službe, pa bi s tem koristili sebi in vsem skupaj. Zdi se mi skrajno neumno, ko vidim nekatere, da se z avtom peljejo nekaj deset metrov na kavico ali pa v trgovino po liter mleka.“

TATJANA GERŠIČ, vodja ekonomskega biroja SGP Pionir v Novem mestu: „Z avtom se vozim v službo največ zaradi otroka, ki ga mimogrede peljemo v vrtec. Jaz bi šla raje peš ali z avtobusom, če bi bile postaje na več krajih, tudi v razne konce mesta. Prav zaradi vrtec, njihove premajhne zmogljivosti in dejstva, da starši z enega konca mesta prepeljujejo otroke na drugi konec, je precej prometne gneče zjutraj in v popoldanskih urah. Strinjam se, da bi lahko avtomobilsko gnečo ublažili in pripomogli k bolj čistemu ozračju, samo resno bi se morali zavzeti.“

FRANCE BRANK, upokojenec iz Novega mesta: „Če bi jaz imel besedo, bi prepovedal voziti se v službo vsem, ki stanujejo do 1 kilometer daleč. V mestnem središču je najmanj eno uro zjutraj, prav tako eno uro popoldne nepretrgana kolona vozil, z njo vred pa se ustavlja nečist zrak, v katerem lahko vsak zavoha izpušne pline. Hoja razen tega koristi, saj pripomore k boljšemu počutju na delovnem mestu. Avto naj bi ljudje uporabljali za potrebe: pri večjih nakupih, pri nujnih vožnjah, sicer pa bi se mnogi lahko vozili tudi z avtobusi mestnega prometa.“

R. B.

da bi bili ob ugled, če bi šli v službo peš. Bi bil kateri od lastnikov motornih vozil pripravljen iti peš 10 ali 15 minut, če ima tako delovno mesto, da mu ni treba nena doma na teren? Tako bi ublažili avtomobilsko gnečo, hkrati pa bi pripomogli k temu, da bi vdihavali zrak namesto strupenih plinov. Kaj menijo o tem predlogu občan, so povedali:

KRONIKA NESREČ

NOVO MESTO: ROM POD KOLEM – 9. februarja zjutraj se je Franc Brajdič iz Žabjeka peljal na kolesu z motorjem od Bršlina v mesto, pri Novem trgu pa je od avtobusne postaje pripeljal osebni avtomobil, ki ga je vozil Rudi Irt iz Praproč, in zaprl pot kolesarju. Zadel je Brajdiča in ga zbil na tla, pri tem pa se je kolesar laže poškodoval. Gmotne škode je za 2.000 dinarjev.

ŠENTRUPERT: SUMIJO VINJE – Peter Strel iz Mokronoga je 9. februarja zjutraj vozil osebni avto

proti Šentrupertu, naproti pa je po sredi ceste pripeljal mopedist Gvido Berk z Malega Cirkna. Vozili sta čelno trčili, Berk je padel na pokrov avtomobilskega motorja, na srečo pa je dobil le nekaj lažjih prask. Gmotne škode je za 7.000 dinarjev, Berk pa so osumili vožnje pod vplivom alkohola, zato so mu odvzeli vzrniško dovoljenje.

RUHNA VAS: PROMET JE BIL ZAPRT – 10. februarja pozno zvečer je Rugiero Mikolič iz Gradine vozil tovornjak s priklopo proti Zagrebu in zapeljal na bankino. Ko je naglo zavil na cesto, se je priklopa prevrnila na bok čez cesto, svinčeni odlitki pa so se razsuli. Kmalu nato je iz nasprotni smeri pripeljal z osebnim avtom Ivan Benedek iz Subotice in trčil v prevrnjeno priklopo. Njegov avto je odbilo v jarek. Takoj za njim je pripeljal tovornjak s priklopo še Madžar iz Budimpešte in prav tako trčil v oviro na cesti. Karambolirana vozila so zaprla promet za dobre štiri ure, pri trkih pa so se poškodovali vozniki Benedek in njegova dva sopotnika. Vsi trije so v novomeški bolnišnici, gmotno škodo pa cenijo na 150.000 dinarjev.

PRILIFE: POLEDENELA CESTA – 12. februarja popoldne je Marjan Klemenčič iz Prilip vozil tovornjak proti Zagrebu in med potjo ustavil ob robu ceste. Za njim je pripeljal tovornjak s priklopo Bego Mustafič iz Zavidovičev, in ko je zapeljal mimo stoječega tovornjaka, ga je na poledeneli cesti zaneslo v levo. Ravno tedaj pa je naproti pripeljal osebni avto Novomeščan Franc Oprešnik. Z Mustafičem sta trčila, pri tem pa je nastalo za 11.000 din materialne škode.

GRIBLJE: V HIŠNI VOGAL – 13. februarja popoldne je Črnomajčan Alojz Ilenič vozil avto pod jeto Gorjanci na proti Črnomelju – Griblje. V vaskem križišču je avto na poledeneli cesti zaneslo in je trčil v vogal hiše. Škode je za 10.000 dinarjev.

NOVO MESTO: AVTO V OGROJAJ – Anton Hrovat iz Novega mesta je 15. februarja zvečer pripeljal z osebnim avtom po zasneženi Čankarjevi ulici, med potjo pa ga je zaneslo in je trčil v hišno ograjo. Naradil je za 10.000 dinarjev škode.

DEVET BOMB PRI KRKI

10. februarja je Novomeščan Alojz Špec hodil ob Krki, na bregu reke pod vrtnarijo Komunalnega podjetja na Cesti herojev pa je našel 9 italijanskih ročnih bomb, več nabojev in vojaško čelado. O najdbi je obvestil pristojne organe, ti pa so poskrbeli, da je bilo varno orožje uničeno.

Cviček ni Sveto pismo

Kaj vse se skriva za uradnim dejstvom, da je cviček rdečkasto vino z geografskim poreklom

„Enologija je posebna veda, ki se ukvarja s poznavanjem vin. Primerja njihovo sestavo, okus – skratka kakovost, nič manj važno pa ni za oceno pomembno njihovo geografsko poreklo,“ je povedal Tit Doberšek, kmetijski inšpektor za občine Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, predavatelj vinogradništva in sadjarstva na kmetijski šoli Grm ter eden od strokovnjakov-enologov, ki so minulo soboto in nedeljo ocenjevali sto cvičkov, ki so se v okviru „Tedna cvička“ potegovali za naziv najboljšega.

Tit Doberšek, rodil se je na Stajerskem, po počutju in prepričanju pa je Dolenjec, je napisal o vinogradništvu dve knjigi, pripravlja pa

Tit Doberšek: „Na papirju (po odstotkih) je cviček dokaj lahko narediti.“

tretjo; zato ni naključje, da smo ga zaprosili za manjše „predavanje“ o enologiji in (seveda) cvičku.

„Enolog mora poleg splošnega strokovnega znanja imeti tudi prefinjena čutila. To je naravna sposobnost, ki si je ne moreš umetno privzgojiti. Nekateri so za pokušino kakovosti vin posebno sposobni, drugi manj, tretji sploh ne. Da ne bi čutila pokuševalcev med zahtevnim testiranjem otopela, vmes prigrizujemo sir, kruh in jabolka. Prehlajen pokušalec seveda ne more ocenjevati. V prostoru, kjer je pokušina, se ne sme kaditi,

po mednarodnih normativih lahko v enem dnevu ocenimo največ 50 vzorcev itd. Največje število točk, ki ga lahko dobi neko vino, je 20. Od tega 2 za čistost, prav toliko za barvo, 4 za vonj in 12 za okus.

Uradno rečeno je cviček rdečkasto vino z geografskim poreklom. Prištevamo ga med kakovostna vina, ki jih pridelujejo med Savo in Gorjanci. Njegova idealna sestava bi bila 60 % žametne črnine, 30 % modre frankinje, 5 % kraljevine in 5 % laškega rizlinga. Torej 10 odstotkov belih in 90 odstotkov črnih sort grozdja. Ti odstotki pa glede na zemljepisno lego in vinogradnika odstopajo. Skratka: cviček ni Sveto pismo, v katerem je menda vse natančno določeno, lestvica za ocenjevanje je, kot tudi za ostala vina, tako narejena, da prinese največ točk okus. Slednji pa ni vedno odvisen od natančnih odstotkov mešanja različnih sort grozdja. Seveda se lahko zmoti tudi ocenjevalec, zato je določeno, da se vse ocene, ki odstopajo od povprečne 3 točke navzgor ali navzdol, brišejo.

Zanimivo je tudi, da cviček ne šteje med resnično vrhunska vina (tista, ki lahko dobe najvišjo oceno: 20 točk), vendar pa ga je dandanes praviloma veliko bolj preprosto prodati kot visoko kakovostna vina iz severovzhodnega konca naše ožje domovine.

Sicer pa so lansko letino cvička ocenjevali: prof. inž. Miran Veselič (Biotehnična fakulteta Ljubljana), dr. inž. Slavica Sikovec (Biotehnična fakulteta Ljubljana), inž. Dušan Terčelj (Kmetijski inštitut Slovenije), inž. Jana Pintar (Kmetijski inštitut Slovenije), inž. Darjo Marjetič, inž. Konrad Kozole, Ivan Pungerčar, Franci Martinčič, Jože Frelih in naš sogovornik Tit Doberšek.

MARJAN BAUER

Stoletje novomeških gasilcev

Za denar, ki ga vsako leto v Jugoslaviji ogenj spremeni v prah in pepel, bi lahko zgradili 3.000 stanovanj – Ob jubileju morebiti trohica resničnega razumevanja?

„Ogenj je človeku potreben in koristen, če pa zagori po svoje, povzroči veliko gmatno škodo in včasih tudi človeške žrtve,“ je med drugim poudaril Vinko Žabkar, predsednik Gasilskega društva Novo mesto, ki je imelo minuli teden občni zbor, letos pa praznuje 100-letnico ustanovitve.

Sleherno uro izbruhne v naši državi en požar. To je 24 požarov na dan, 733 na mesec, 8.800 rdečih petelinov na leto. Samo lani bi lahko za denar, ki se je spremenil v dim in pepel, zgradili 3.000 stanovanj, kar je po skromnih merilih

Mladi izvolili novo vodstvo

Predsednik OK ZSMS Bojan Fink, sekretar Brane Bambič

Minulo soboto je OK Zvez socialistične mladine Novo mesto pripravila v sindikalnem domu 4. sejo občinske konference ZSMS Novo mesto. Na njej so pregledali dosedanje delo in razpravljali o problemih, ki se najpogostejše pojavijo pri delu osnovnih organizacij ZSMS v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in šolah.

Po razpravah in po prebranih poročilih posameznih komisij pri občinski konferenci ZSMS so delegati razpravljali o predlogu kadrovskih sprememb v OK ZSMS. Razrešili so dosedanjega predsednika Borisa Dularja, ki je začel redno študirati na filozofski fakulteti, predsedniške posle pa zaupali dosedanjemu sekretarju OK ZSMS Novo mesto Bojanu Finku. Za novega sekretarja so na minuli seji občinske konference izvolili Branka Bambiča. Ker je bilo dosedanje predsedstvo občinske konference dokaj okrnjeno, so izvolili štiri nove člane, in sicer Milenko Badavinec, Alenko Kovačič, Mileno Lenart in Dušana Podkrižnika.

Na minuli 4. seji občinske konference Zvez socialistične mladine Slovenije Novo mesto so delegati in delegatke iz osnovnih organizacij izvolili za novega predsednika OK ZSMS Novo mesto Bojana Finka, dosedanjega sekretarja občinske konference.

manjše mesto. Zato naj ne bo zamere, če enkrat nekaj napišemo tudi o nekem gasilskem (prostovoljnem) društvu. Novomeško šteje več kot 90 članov, med njimi je nekaj deset in nečnejšega spola, pionirjev in seveda tudi starejših članov, ki so ponos društva.

Ker je letni občni zbor nekakšen obračun dela, velja poudariti, da so novomeški prostovoljni gasilci lani organizirali masovne vaje in predavanja o prvi pomoči in reševanju, udeležili so se gasilskega rejlja ter seveda pomagali pri reševanju in požarih.

Ena najbolj množičnih in tudi kakovostnih gasilskih demonstracij je bil prikaz reševanja v novomeški bolnišnici. Zelo tekočo in uspešno vajo si je ogledalo nekaj sto ljudi, med njimi tudi novomeški šolarji in dijaki, ki so se morebiti prvič srečali z dejstvom, kaj vse lahko storita in preprečita gasilčeva roka in orodje. Pri tej vaji velja poudariti tudi nadvse tesno in koristno sodelovanje požarnovarnostne komisije pri novomeški bolnišnici ter razumevanje tovarne Labod, ki je prvi ženski deseti, gre za tovarnišice iz proizvodnje, dovolila sodelovanje na vajah.

Letos praznuje novomeško gasilsko društvo 100-letnico ustanovitve, so poudarili na občnem zboru, s katerega je ta posnetek. Bodo novomeške delovne organizacije in ustanove imele razumevanje za tistih nekaj uniform, ki jih potrebuje ta več kot 90-članski prostovoljni delovni kolektiv?

ALI VESTE:

... da je moralo Novo mesto leta 1805 plačevati francoskemu okupacijskemu poveljniku 6 goldinarjev obrednine na dan? Zanj je kupilo sedem srebrnih žlic (40 goldinarjev), srebrno uro repetirko, tega pa je Francoz mestne očete prisilil, da so mu „podarili“ tudi za 133 goldinarjev oblačil.

... da ni bil nič manj skromen poveljnikov predpostavljeno, general d'Espagne, ki je imel sedež na Otočcu? Za njegovo novo kočijo so morali prestrašeni Novomeščani iz mestne blaginje odšteti 736 goldinarjev, nova konjska oprava je stala 123 goldinarjev, v samo 18 dneh pa je veseli francoski general pouzil za natanko 2134 goldinarjev in 37 krajcarjev jedaje in pijače.

... da so leta 1596 oddali luteranski stanovni luteranskim pridigarjem dve fari: Skočjan in Dolenski Toplice? Tako imenovano „krivoverstvo“ je bilo tako razširjeno, da so po graščinah vzgajali plemenitaško mladino zgolj luteranski vzgojitelji.

... da je leta 1562 pred Turki zbežalo na Kranjsko ter se naselilo okoli Pleterij več kot 30.000 Uskokov? Da je bilo res tako, pričajo primki, s katerimi se še dandanes srečujemo v šentjernejski dolini.

... da je dobilo Novo mesto leta 1816 tudi dekliško šolo? Najprej je delovala na rotovžu, nato pa so jo hoteli preseliti v staro gimnazijsko poslopje, vendar s pogojem, da je treba zgraditi napravitvi prezid, tako da ne bi deklice na prav noben način prihajale v stik s fanti.

KAR PETINA ZA KOMUNALNO UREDITVE

Dejstvo, da v Novem mestu in novomeški občini ni na voljo komunalno urejenih zemljišč, je splošno znano. Manj pa je tistih, ki vedo, da so stroški za komunalno urejanje tako visoki, da predstavljajo v strukturi cene enega kvadratnega metra stanovanjske površine kar 18 odstotkov vrednosti.

Ponos vsakega gasilskega društva je tudi godba. Za novomeško lahko rečemo, da je v minulemu letu (nov dirigent) doživelatako kakovostne spremembe, da je slovensko gasilsko vodstvo odločilo, da bo ena od štirih slovenskih gasilskih godb, ki bodo nastopile na osmem gasilskem kongresu, ki bo letos v Novi Gorici. Poleg Novomeščanov bodo namreč na zboru igrale samo še godbe iz Maribora, Nove Gorice in Kapele.

Novomeški prostovoljni gasilci tesno sodelujejo z Zavodom za požarno varnost. Pravzaprav je težko reči, kje je tista meja, ki ju ločuje, praktično je ni. Morebiti bi lahko imele primeren posluž za gasilstvo tudi nekatere druge novomeške delovne organizacije in ustanove. Če drugega ne, manjka Gasilskemu društvu ob stoletnici nekaj gasilskih svečanosti in operativnih uniform. Prostovoljni gasilci niso sami sebi namen. Prav tako kot poklicni se trudijo, da bi vsako leto v SFRJ pogorelo kar najmanjše število delovnih organizacij in ustanov.

V tej luči je dejstvo, da dolgujejo (v času poročanja) Gasilskemu društvu Novo mesto nekaj dinarjev tudi novomeška občinska skupščina, IMV, novomeška Zveza borcev, občinska konferenca ZSM, novomeška Iskra, Novograd, Gasilsko društvo Smehiel ter združenje novomeških obrtnikov, toliko bolj omembe vredno. Posebno zato, ker ne gre za velike denarje. Posredi je samo kanček razumevanja.

M. B.

ŽARIŠČU

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Novo mesto je pripravila za najširšo razpravo gradivo, ki ima zelo zanimiv naslov, uradno se namreč imenuje „Primanjkljaj stanovanj in možnosti graditve stanovanj v občini Novo mesto v obdobju 1976–1980“.

Čakajoči na leto 2000?

Iz gradiva je razvidno, da omogočajo sredstva za stanovanjsko graditve, v mislih imamo 6-odstotni prispevek, v naslednjih petih letih 2.250 stanovanj. To je v povprečju na leto eno stanovanje na 12 prebivalcev novomeške občine. Čeprav je to precej več, kot je bilo zgrajenih stanovanj v minulem petletnem obdobju, ko smo zgradili eno stanovanje na 14 prebivalcev, pa načrtovana graditev še zdaleč ne bo omilila stanovanjske suše.

Pri dosedanjih hitrosti in načinu graditve stanovanj bo namreč leta 1981 stanovanjski primanjkljaj še vedno blizu 2.400 stanovanj, kar praktično pomeni, da ga bomo pokrili šele okoli leta 2.000.

Tako nekako je vsaj moč sklepati iz podatka, da smo v minuli petletki uspeli zmanjšati prekratko „stanovanjsko odedo“ od 3.787 (leta 1971) na 2.918 stanovanj v lanskem letu.

Ocena je tudi, da se bo v občini Novo mesto do leta 1980 povečalo število prebivalcev za skoraj 4.700. Zaradi povečanja števila gospodinjstev in urbanističnih rušitev bi morali potemtakem do konca leta zgraditi 1.710 stanovanj. Ker pa, kot že rečeno, od lani manjka 2.918 stanovanj, je dokaj lahko izračunati, da bi morali do leta 1980 zgraditi 4.628 stanovanj. Slednje je precej več kot 900 na leto.

Pesimisti lahko razmišljanju na podlagi vseh teh podatkov rečejo „slepa ulica“, optimisti pa „bomo počakali leto 2000“. Žal tokrat ni velike razlike med mišljenjem tistih, ki vidijo vse črno, ter onih, ki jim boja vedno sije sonce.

Komentatorju bo morebiti nekdo očitil, da se igra s podatki, da je neustvarjen kritizer, ki ne nakazuje rešitve. Morda res; bolj v obisti pogledano pa je edini namen tega pisanja potrditev znanega dejstva, da ima vsak človek pravico nekaj popiti, pojesti in kje stanovati. Se posebej, če dela. To pa je že drugo, čeprav po pravici povedano ne edino vprašanje.

MARJAN BAUER

Po petih letih besed nov hotel

Novo mesto dobi nov gostinski objekt s 140 ležišči in sejno dvorano – „Gorjanci“ se bodo lotili obnove gostišča na Loki in pridobili prostor za 30 sedežev

Prejšnji teden so predstavniki novomeških „Gorjancev“ na novinarski konferenci med drugim povedali, da bodo začeli v drugi polovici letošnjega leta graditi v Novem mestu za hotelom „Metropol“ nov hotel B kategorije, in sicer na mestu, kjer je imel do sedaj proizvodne prostore novomeški „Rog“.

Kot kaže, gre tokrat zares. O novem hotelu so po dolenski metropoli govorili sicer že pred petimi leti,

hotela s 100 ležišči več ali manj vse naredi: zemljišče že čaka gradbince, projekti so pripravljeni, ravno tako lokacijsko dovoljenje, urejene so pravnoimovinske zadeve itd.

Prihodnje leto pa se bodo „Gorjanci“ lotili tudi starega hotela in ga docela obnovili. Tako naj bi Novo mesto dobilo 140 ležišč, sejno dvorano za 100 ljudi, zimski vrt s 35 do 40 sedišč itd. Nov objekt naj bi po prvih izračunih veljal okoli 50 milijonov dinarjev; okoli 30 odstotkov omenjene vsote bodo prispevali „Gorjanci“, ostalo pa bodo bančni krediti.

Na novinarski konferenci so nadalje povedali, da bodo obnavljali tudi športno-rekreativni center na Loki. Z lažjo „gradbeno“ operacijo bodo v kratkem prenovili sobo v starem delu priljubljenega gostišča in na ta način dobili prostor še za okoli 30 sedežev.

KOMUNISTI PO INTERVJUJU

Danes ob 17. uri bo seja komiteja občinske konference ZK Novo mesto, na kateri bodo razpravljali o primanjkljaju stanovanj v novomeški občini, zaključkih, ki izhajajo iz odgovorov tovariša Tita Časnikarja Vjesnik, ter o pripravi seminarja za sekretarje osnovnih organizacij Zvez komunistov.

Po petdesetih letih zakona sta se v soboto na novomeškem Rotovžu še enkrat poročila Ivana in Franc Saje iz vasi Jablan pri Mimi peči. Zlatemu izmenjavanju prstanov je prisostvovalo tudi njunih 10 hčera in sinov.

NOVOMEŠKA TRIBUNA

Pionirjevi gradbinci so zgradili na Reki sosesko s 350 stanovanji.

STANOVANJA Z RAZGLEDOM NA MORJE

Gradbinci splošnega gradbenega podjetja PIONIR iz Novega mesta imajo na Reki več gradbišč. Obseg gradbenih del v tem luškem mestu se je povečal zlasti potem, ko je PIONIR leta 1972 odprl na Reki svoje komercialno predstavništvo.

Gradbena dela na Reki

opravlja temeljna OZD GRADBENI SEKTOR Novo mesto. Glede na razmere, ki vladajo v stanovanjski gradnji Reke, predvideva PIONIR zgraditi vsaj 200 stanovanj na leto. Doslej so v strnjem blokovskem naselju v neposredni bližini centra zgradili 350 stanovanj.

Pionirjevi gradbinci poslovno-tehnično sodelujejo z reškim stanovanjsko-gradbenim podjetjem Adriamont, ta pa ima pri urejanju reške stanovanjske problematike precejšnjo vlogo. Adriamont ima tudi lastno tovarno za izdelovanje elementov za

montažno gradnjo stanovanj. Tovarno so zgradili Pionirjevi gradbinci. Reka potrebuje na leto 1.500 novih stanovanj. Da bi ujeli korak s potrebami, se vsi odgovorni dejavniki prizadevajo, da bi omogočili gradnjo stanovanj. Zaostajanje je predvsem zaradi tega, ker vzame gradbincem veliko časa komunalno urejanje zemljišč, saj so ta le na strmih in skalnatem terenu. Veliko in težkega dela je z gradnjo kanalizacije, dostopnih cest, velikih opornih zidov, medtem ko so temelji in kletni prostori v vseh objektih vklesani v „živo“ skalo. Vendar vse to ne ovira gradbincev, da ne bi hiteli z gradnjo blokov in celih stanovanjskih sosesk. Zahtevno je tudi projektiranje, saj morajo biti vsi stanovanjski objekti enostransko usmerjeni tako, da je iz kuhinj in dnevnikov vseh stanovanj razgled na morje.

Iz načrta programa srednjeročnega plana in programa gradnje ter prostorskega urejanja Reke je razvidno, da so dali največjo prednost stanovanjski gradnji. Najprej želijo s kolektivno gradnjo stanovanj dograditi soseske ki so v gradnji, zatem zgraditi še nekaj novih stanovanjskih sosesk z družbenimi stanovanji, organizirati družbeno gradnjo individualnih stanovanj v za to predvidenih soseskah ter nadaljevati

zastavljeno gradnjo posameznih individualnih hiš v mestnih jedrih, v predmestju in v okolici. Reka se industrijsko naglo razvija, zato so potrebe po stanovanjih vsak dan večje. Reka računa na prihod veliko strokovnjakov in delavcev, saj se že uresničujejo veliki projekti naftne in petrokemijske industrije na otoku Krku, ki bo z Reko povezan z mostom.

V okviru odlogoročnega poslovnno-tehničnega sodelovanja med Pionirjem in Adriamontom so novomeški gradbinci prevzeli v novem naselju Škurjinska Draga gradbena dela v vrednosti 75 milijonov dinarjev. V naselju z 2500 stanovanji bo Pionir

zgradil vse komunalne naprave, ceste, kanalizacijo, oporne zidove in drugo ter vse stanovanjske in družbene objekte do prve plošče. Adriamont bo zatem opravil gradnjo etaž, Pionir pa zatem s streho zaključil gradnjo objektov. Celotno naselje bo predvidoma urejeno do leta 1980.

PIONIR je v zadnjem času prevzel na Reki in okolici tudi nekatera dela nizkih gradenj. Omeniti je vredno gradnjo vodovodnih naprav za potrebe industrijskega območja bakerskega zaliva. Zgradili bodo veliko črpališče, rezervoar za vodo in še nekatere objekte. Pionir gradi tudi ceste v eni izmed

nastajajočih sosesk in razne druge komunalne objekte.

Pri Pionirju so prepričani, da jim dela na Reki in v okolici ne bo zmanjkalo. S kvalitetnim delom, z v dogovorjenih rokih opravljenimi deli in dobrimi poslovnimi odnosi so si že pridobili zaupanje reških investorjev.

P. O.

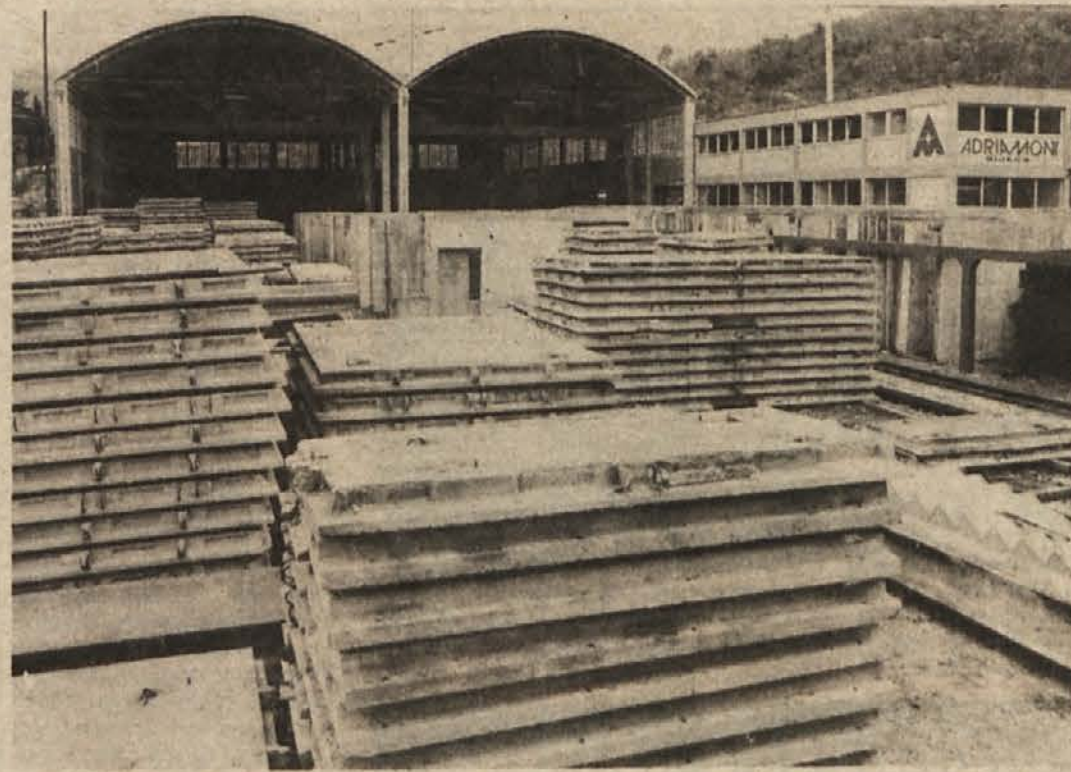
Vsa stanovanja imajo razgled na morje.

Oporni zid, kakršne gradi Pionir v novih soseskah.

Gradbena dela do prve plošče v naselju Škurjinska Draga na Reki.

Tovarna Adriamont, ki jo je zgradil Pionir.

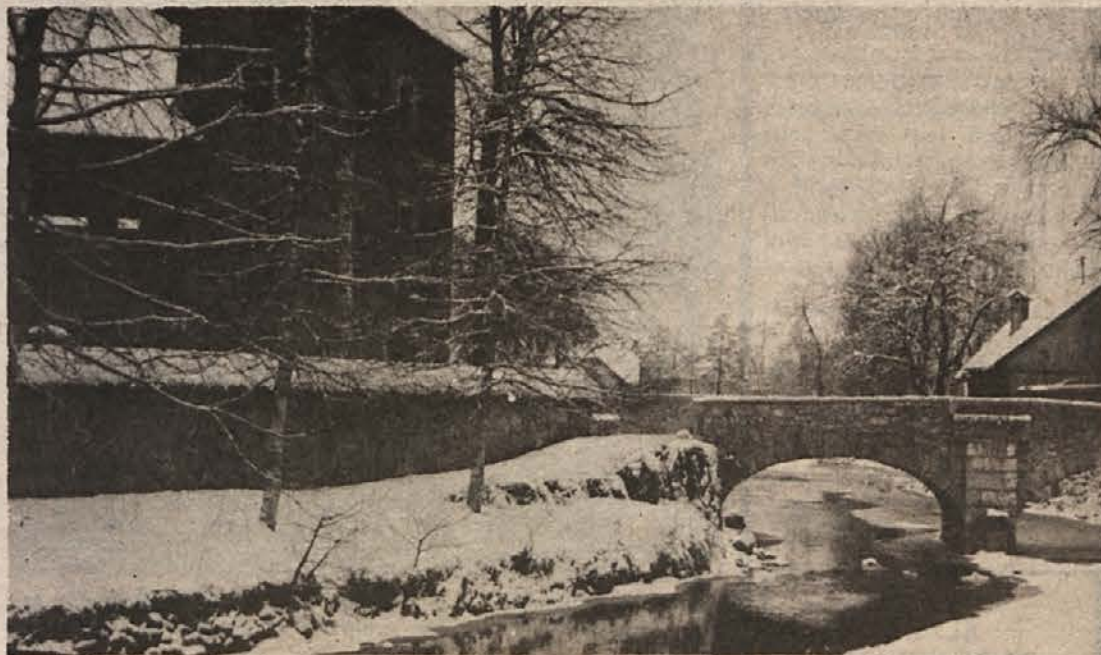
ALI ŽE VEŠ...

... da so pred 35 leti (14. aprila 1941) Ribnico zasedli Italijani? Na občinski hiši je visela bela zastava (verjetno rjuha), in to na pol droga. Ne ve se, če je zastava zdrsnila na pol droga ali jo je kdo namenoma tako obesil. Tako obešena zastava namreč pomeni žalost. Italijani so zahtevali, da se ta napaka popravi. Kljub temu je drugo jutro visel preko ribniškega grba nad vhodnimi vrati črn trak. Obesil ga je pokojni Štefan Lovšin, zaveden naprednjak. Tudi to je razkačilo Italijane.

... da bodo letos praznovali gasilci pri Sv. Gregorju 75-letnico ustanovitve (1901) svojega društva? Društvo si je zgradilo tudi gasilski dom in nabavilo najnovejše orodje. Sedaj je to eno najmočnejših in najbolj delavnih društev na tem koncu.

... da je pričel v Sodražici domačin Ivanc leta 1908 plesti žične mreže v novem obratu, v katerem je delalo nad 40 domačinov? To je bil temelj sodraške industrije.

... da je ribniško telovadno društvo Sokol, predhodnik sedanjega TD Partizan, vzgajilo vrsto svojih članov in članic v zavedne naprednjake in domoljube? V letih najhujše preizkušnje slovenskega naroda je padlo 50 članov društva (m 45, ž 5), kot žrtve fašističnega terorja je darovalo življenje 31 članov (25 m, 6 ž), ki so bili ustreljeni kot talci, umrli v taboriščih v Italiji in Nemčiji ali so bili drugače pobiti. Torej skupaj 81 žrtev iz društva (m 70, ž 11). Te številke pa niso dokončne, ker še raziskujejo stare arhive.

Po skoraj dveh letih je končno tudi v Ribnici spet zapadlo nekaj snega. Razveselili se ga niso le otroci, ampak tudi odrasli. (Foto: Primc)

Letos 20 novih zasebnih silosov

Silaža ne smrdi, če ni pokvarjena — Leseni silosi so poceni in vzdržljivi — Ugodnosti pri poseku lesa

„Za gradnjo silosov za živinsko krmo je zanimanje v ribniški občini precejšnje,“ smo zvedeli pri vodji pospeševalne službe pri KZ Ribnica Mirku Pircu. Povedal je, da bo letos zgrajenih kar več kot 20.

To so leseni stolpni silosi, katerih gradnja velja 25.000 do 30.000 din. Če ima kmet sam tudi les, potem pa le 12 do 15.000 din. Dva taka silosa v ribniški občini že stojita. Njuna lastnika sta Alojz Oblak z Grabna in Jernej Oblak z Rigla.

Sklad za pospeševanje kmetijstva oziroma SIS za kmetijstvo je predvidela za gradnjo silosa po 5.000 din dotacije. To pa velja le za nad 60-kubične. Za gradnjo dobi kmet tudi posojilo pri KZ.

„Dobra stran lesenih silosov je, da imajo boljšo toplotno izolacijo kot betonski, da so cenejši, da jih je lahko postaviti

ali prestaviti in da niso potrebni notranji zaščitni premazi,“ je povedal Pirc.

Kmetje pa izražajo tudi nekatere pomisleke, predvsem da leseni silosi gotovo ne vzdržijo dolgo let. Vendar inž. Pirc trdi, da je videl na Bavarskem take silose, ki so stari 40 in več let, pa so še vedno dobri.

Posebna ugodnost pri gradnji lesenih silosov je tudi, da gozdni obrat dovoli posek 15 kubikov lesa za en silos po tarifi „za domačo porabo“, kar pomeni, da je zanj pol manj dajatev. Vendar so te ugodnosti deležni le tisti, ki prinesejo

potrdilo KZ, da bodo gradili silos.

Za gradnjo silosov je največje zanimanje na območju Slemen, predvsem pri kmetih, ki preusmerjajo kmetije, pa tudi pri drugih, ki imajo več živine.

Vprašali smo Pirca še, kaj pravi na trditve, da silaža smrdi. Odgovoril je:

„Silaža ne smrdi, razen če je pokvarjena. Res pa smrdi silažni sok, vendar ga je zelo malo, oziroma ga skoraj ni, če je trava spravljena v lepem vremenu. Dobra silaža celo lepo diši. Pravilo je, da mokre trave ne bi nikoli smeli spravljati v silos. Smrdijo lahko tudi ostanki nepokrmeljene silaže po stojščih in drugod. To pa pomeni, da je treba krmiti toliko, da živina sproti poje.“

J. PRIMC

Sindikalne skupine še niso zaživele

Razgovor po sindikalni konferenci

O delu in nalogah sindikalne organizacije v Donitu Sodražica smo se pogovarjali z njenim predsednikom Danilom Silcem.

DL: „Kako so se pri vas uveljavile sindikalne skupine?“

ODG: „Imamo 8 sindikalnih skupin, skupno pa 180 zaposlenih. Zal moram ugotoviti, da se sindikalne skupine pri nas niso uveljavile, in sicer le zaradi zadnjih sprememb v organizaciji dela in predstavitvi delavcev, zaradi česar so poverjeniki zgubili stik z delavci. Zdaj bomo to popravili. Vsako zadevo bo najprej obravnavala sindikalna skupina, ki bo nato prek svojih predstavnikov v izvršnem odboru sindikata ali delavskem svetu skušala sklepe skupine uveljaviti, oziroma jih uskladiti z drugimi skupinami. Te skupine bodo odigrale tudi pomembno vlogo pri obveščanju delavcev o sklepih raznih organov in organizacij.“

DL: „Kako nameravate obveščanje izboljšati?“

ODG: „Tako, da bomo naredili pregled obremenitev s funkcijami oziroma nalogami vseh članov kolektiva. Javno bo izobeseno, kdo dela v katerem organu v tozdu, OZD, SOZD, v krajevni skupnosti, v skupščini in SIS. Tako bo vsak član kolektiva vedel, na katerega člana kolektiva se naj obrne za informacije, pa tudi s svojimi predlogi in zahtevami.“

DL: „Pod okriljem sindikata delujejo tudi aktivni mladih delavcev. Se je ta aktiv pri vas uveljavil?“

ODG: „Naš je doslej uspešno deloval le na področju športa in rekreacije, pričakujemo pa, da se bo zdaj uveljavil še drugod, saj je bil njegov predsednik Dušan Vesel pred kratkim na dvo-

mesečnem političnem seminarju na Jasnici.“

Danilo Silc: „Potrebujemo več strokovnjakov in stanovalj, zato smo sklenili, da bomo namesto 6 odstotkov dajali za reševanje stanovanjskih vprašanj kar 12 odstotkov od osebnih dohodkov.“

DL: „Kako sodeluje vaš tozd s krajevno skupnostjo?“

ODG: „Sodelovali smo, vendar ugotavljamo, da moramo biti še bolj delavni v organih KS, kjer se odloča o vsem, kar je pomembno za preživljanje prostega časa naših članov kolektiva. Omenim naj, da smo pred kratkim med drugim sklenili, da bomo uredili smetišče za vso Sodražico. Tudi drugih obveznosti se ne bomo izogibali. Skupaj s KS bomo morali v urbanističnem programu zagotoviti prostor za razširitev naše tozd, skupno bomo reševali gradnjo stanovanj itd.“

DL: „Kaj pa ste ukrenili za boljše počutje delavcev znotraj tovarniške ograje?“

ODG: „Za letos imamo v načrtu povečanje jedilnice, ureditev novih sanitarnih prostorov in garderob, razen tega bomo uredili sejno sobo, nove pisarniške prostore in druge pomožne prostore.“

Ribnica: izbrisati belo liso

Nekaj misli iz govora Franceta Grivca ob letošnjem kulturnem prazniku v občini Ribnica

Letošnji slovenski kulturni praznik je bil za Lončarijo in KUD France Zbašnik iz Dolenje vasi še posebno slovesen. Razvili so društveni prapor, ki simbolizira kulturno delovanje in napore na kulturnem področju v tej krajevni skupnosti.

KUD France Zbašnik je sicer še mlado, ustanovljeno je bilo pred dvema letoma, vendar gradi svojo celotno dejavnost na bogatem kulturnem izročilu v krajevni skupnosti. Izhaja iz stoletne gasilske tradicije, iz naprednega predvojnega sokolstva, okrog katerega je bila razvita tudi kulturna dejavnost, in iz razgibanega kulturnega delovanja v po-vojnem času, ki je kasneje zaradi pomanjkanja prostorov in drugih vzro-

kov žal zamrlo.

Doslej je bila osnovna kulturna dejavnost v kraju pevski zbor, ki deluje z nekajletnimi prekinitvami že dobrih 25 let, nepretrgano pa zadnjih deset let. Z novo dvorano in z osnovanjem kulturno-umetniškega društva, imenovanega po zgodaj umrlem pesniku Francetu Zbašniku iz Dolenje vasi, so postavljene osnove za bogato, vsestransko kulturno delovanje. Poudariti je treba predvsem, da imajo v društvu dovolj široko in bogato področje delovanja zlasti mladi ljudje, šolska in še bolj izvenšolska mladina. S tem je dobila tudi mladinska organizacija pomembno obliko delovanja. Dosedanje prireditve, organizirane na kulturnem področju v sodelovanju z mladino in pevskim zborom v zadnjih treh letih, dokazujejo tradi-

cionalnost, vračenoost kulture v občane in živo željo in potrebo, da se v današnjem stehiniranem času sproščajo na duhovnem področju.

Socialistična zveza in slovenski sindikati so pred nekaj leti pričeli široko kulturno akcijo. Nanen te akcije je prav vračanje kulture v naše vsakdanje življenje, v našega delovnega človeka, skrb za nadaljnji kulturni razvoj, za razvoj in krepitev kulturnih, človeških, humanih medsebojnih odnosov, za razvoj vsega, kar človeka naše dobe, človeka samoupravnih socialističnih družb, dela kulturnega. Ne nazadnje — v republikah statističnih je območje ribniške občine označeno kot bela lisa na kulturnem področju. Ne s splošnimi in političnimi opredelitvami o razvoju kulturne dejavnosti, pač pa z neposrednim, vsakodnevnim delom, razvijanjem te dejavnosti na terenu in vključevanjem mladih v kulturno življenje, bi lahko zbrisali ta neljubi madež kulturne nerazvitosti.

Osrednje proslave ob kulturnem prazniku v Dolenji vasi se niso udeležili le mladi in stari iz Lončarije, ampak iz vse ribniške občine. (Foto: J. Primc)

Ni stikov med KS, SIS in tozdi

Krajevna skupnost Ribnica je lani asfaltirala več cest — Letos razen asfalta še kanalizacija in drugo — Petletni načrt KS kasni, ker jih nimajo še tozdi in SIS

Z Viktorjem Pogorelcem, predsednikom krajevne skupnosti Ribnica, smo se pogovorili o delu in načrtih te skupnosti.

DL: — Katera najpomembnejša dela so bila lani opravljena na območju vaše krajevne skupnosti?

ZIVAHNO NA KOMUNALNEM PODROČJU

ODG: „Asfaltirali smo ceste skozi Goričo vas, Dane, Otavice, Lepovce, odcep od glavne ceste do Brež in več cest, ulice in trgov v Ribnici. Skupno je bilo lani asfaltiranih 27.454 kvadratnih metrov površin, kar nas je veljalo 4.020.000 din. Ta denar smo zbrali z rednim (1.240.000 din) in dodatnim samopriskom občanov (640.000 din), komunalni sklad je prispeval 1.830.000 din, iz prispevka za uporabo mestnega zemljišča je slo

80.000 din, ostalo pa je bilo posojilo Cestnega podjetja Ljubljana. V obliki prostovoljnega dela so občani urejali še bankine, kanalizacijo in vodovodne priključke pod asfaltiranimi površinami ter darovali material, kar predstavlja vrednost nadaljnjih 480.000 din. Veliko razumevanja pri delu in dodatnih prispevkih so pokazali predvsem po vaseh izven Ribnice.

Razen asfaltiranja so bila naša glavna prizadevanja usmerjena še na priprave za izgradnjo kanalizacije v Nemški vasi. Tako smo zagotovili zanj denar, kupili cevi in naročili načrt. Urejati jo bomo začeli že spomladi.

Odkupili smo tudi prostor za mrljske vežice in ga začeli urejati.“

DL: — Katere so vaše glavne naloge letos?

ODG: „Asfaltirani nameravamo ceste Breže-Jurjevica-Kot, kar nas bo veljalo 1.850.000 din. Kanalizacija v Nemški vasi bo stala 600.000 din. Za asfaltiranje Vrtnarske ulice smo predvideli 150.000 din, ceste skozi Sušje pa 650.000 din. Za odkup zemljišča za novi zdravstveni dom in načrte zanj smo rezervirali 500.000 din. Načrti za mrljske vežice bodo stali 40.000 din. Za prva dela pri urejanju kanalizacije v Ribnici in čistilnih naprav bo slo 370.000 din. Za vrtec, ki bo stal okoli 7 milijonov dinarjev, pa bomo prispevali 970.000 din. Za ta dela bomo uporabili denar, ki ga bomo zbrali z rednim in dodatnim samopriskom občanov, sredstva komunalnega sklada, prispevka za uporabo mestnega zemljišča in združena sredstva zaposlenih za financiranje krajevnih skupnosti.“

DL: — Kaj pa delo krajevne skupnosti na drugih področjih:

kulturnem, socialnem itd.? Ste organizirali obiske ali obdaritve starih občanov za novo leto?

ODG: „Takih akcij doslej še nismo imeli. Delali smo le na komu-

nalnem področju, letos pa se nameravamo odločneje preusmeriti tudi na ostala. Pogrešamo tesnejše sodelovanje s samoupravnimi interesnimi skupnostmi (SIS). Menim, da so te skupnosti še preveč zaprte vase, se pravi, da premalo sodelujejo s krajevnimi skupnostmi.“

DL: — Kako pa poteka sodelovanje z delovnimi organizacijami?

SIS IN TOZDI ZAPRTI VASE

ODG: „Tudi tesnejše sodelovanje z delovnimi organizacijami pogrešamo, saj so tudi tozdi še preveč zaprti vase. Tako so na našo vlogo, naj bi prispevali za pluzenje cest in ulic, odgovorili iz Inlesa, naj uporabimo kar lanski denar. Izjema je RIKO, s katerim dobro sodelujemo. V delovnih organizacijah se še premalo zavedajo, da ne smejo imeti za cilj le ustvarjanje dohodka, ampak da so dolžni skrbeti tudi za člane svojih kolektivov in njihove družine, za družbeno blaginjo, za splošni življenjski standard in dobro počutje, se pravi tudi za vse tisto, kar zaposleni kot občani uredničujejo v svoji krajevni skupnosti.“

Viktor Pogorelec, predsednik krajevne skupnosti Ribnica: „Delo naše KS je bilo doslej uspešno, ker so vsi člani sveta KS zelo prizadevno opravljali svoje delo.“

DL: — Bo krajevna skupnost podvzela tudi kakšno akcijo za gradnjo plavalnega bazena, dvorane ali česa podobnega?

ODG: „Tudi o tem razmišljamo, vendar zadeva še ni tako daleč, da bi lahko začeli javno razpravo. Prej pa moramo gotovo urediti nekatere osnovne zadeve, ki so pomembne za Ribnico, kot je na primer pluzenje ulic ali pa pometanje ulic, kar že dolge mesece ni urejeno, ker ne moremo dobiti dveh pometačev. Dogovarjamo se tudi, kako bi boljše uredili obveščanje občanov po vaseh, ki zdaj še ni zadovoljivo izpeljano.“

DL: — Ste pripravili petletni načrt razvoja KS?

ODG: „Za zdaj imamo le predosnutek tega načrta. Naš načrt je namreč odvisen od načrtov delovnih organizacij, saj moramo vedeti, koliko so predvidele za financiranje krajevnih skupnosti. Zal pa delovne organizacije še niso izdelale svojih načrtov in tako tudi mi ne moremo načrtovati. Tudi SIS še nimajo svojih načrtov.“

Ob zaključku pa bi poudaril, da je bilo delo krajevne skupnosti uspešno, ker je uspešno delal svet KS, ki ga vodi predsednik Stane Škrabec.“

J. PRIMC

Cilj je: od nikogar odvisni

Uresničevanje že sprejetih sklepov in dogovorov je v rokah sindikalnih organizacij v delovnih kolektivih — Več pozornosti obveščanju

Osamosvajanje osnovnih organizacij Zveze sindikatov v delovnih kolektivih je za dobro delo sindikata nujno, smo slišali 10. februarja na seji občinskega sveta v Brežicah.

Sprejemanje sklepov in dogovorov je sicer pomembno, toda še pomembnejše je, kako jih spravljamo v življenje. Forumsko delo malo prispeva k realizaciji, zato je uspeh odvisen od osnovnih organizacij sindikata. „Predvsem te je treba razviti in povezati komuniste, da jim

bodo pomagali na noge,“ je izjavil Miha Halčr v razpravi ter poudaril, da osnovne organizacije sindikata ne smejo biti odvisne od vodstev in strokovnih služb. Izposlovati morajo čim boljše informiranje delavcev in čimprej obnoviti oblike obveščanja, ki so bile včasih že v navedi. Tako naj se ta čas nobena osnovna organizacija ZS ne izogne oceni stabilizacijskih prizadevanj v minulemu letu. Razprava o zaključnih računih je za to najlepša priložnost, realizacija dogovorjenih ukrepov pa kazi pot k uresničevanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine za tekoče leto.

Obravnava zaključnih računov pa je obenem tudi priložnost za zaupnico oziroma nezaupnico vodilnim delavcem. Na te stvari v kolektivih pozabljajo

in slišali smo, da celo v primerih nelikvidnosti niso nikjer niti omenili možnosti, da bi bilo morda le prav spregovoriti o sposobnostih in prizadevnosti tistih, ki so odgovorni za poslovanje.

Potem ko so sprejeli poročilo, ki ga je o delu v minulemu letu podal predsednik sveta Stane Ilc, so se udeleženci z nekaterimi dopolnitvami izrekli še za obširen delovni načrt občinskega sveta ZSS in njegovih organov.

J. TEPPEY

ZAVRNJEN OSNUTEK DOGOVORA

Delegati občinske skupščine v Brežicah so na zadnji seji zavrnili osnutek družbenega dogovora o razporejanju dohodka za leto 1976 v Sloveniji, resolucijo o družbenoekonomskem razvoju občine pa so sprejeli po dolgi razpravi v posameznih zborih, ki ji je sledil usklajevalni postopek. Predlog resolucije so pred tem temeljito pretresali v samoupravnih interesnih skupnostih, v družbenopolitičnih organizacijah in delovnih kolektivih. V njej se odražajo težnje po hitrejšem razvoju občine, po stabilizacijskem ponašanju na vsakem koraku, po doslednem nagrajevanju po delu ter večji prizadevnosti družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov pri analiziranju poslovanja. Ključ do napredka so strokovni kadri in pa pravočasna priprava družbeno verifikiranih programov, sicer se bodo banke otepale kreditiranja.

V BRIGADE 160 MLADIH

Na Kozjanskem bo letos zvezna delovna akcija. Za brigade iz posavskih občin je dolžna poskrbeti občinska konferenca Zveze socialistične mladine v Brežicah. Posavje mora sodelovati s tremi brigadami, za katere mora zbrati 160 prijavljenцев iz vrst delavske, dijaške in študentske mladine.

Lani je bil odziv slab, zato so letos pohiteli z evidentiranjem. Komisija bo 27. februarja ocenila, kakšen je bil uspeh. V brigade na Kozjanskem morajo vključiti polovico mladih iz pobratenih občin. Brežičani bodo povabili zraven brigadirje iz Velike Plane, Krčani vrstnike iz bratske Bajine Bašte, Sevnici pa mladince iz Stubice.

SLABO PRIPRAVLJENI

Posavje bo moralo v prihodnje bolj strniti svoje moči, kadar se bo odločalo za skupne akcije. Na zadnji seji občinskega sveta v Brežicah je bila izrečena kritika na račun slabe pripravljenosti na integracijo zdravstva, na akcijo za posavsko banko, na akcijo za dijaške domove in na razdrobljena prizadevanja za usmerjeno izobraževanje.

Janezek se mora učiti

Murni so se pridružili medvedkom in čebelicam

Taborniški odred „Matija Gubec“ v Brežicah zdaj prvič vključuje naraščaj iz vrst predšolskih otrok. Stavljata ga dva voda murnov, ki ju vodita vzgojiteljici iz otroškega vrtca. Murni se srečujejo na rednih sestankih in tako postopoma spoznavajo, kaj pomeni biti tabornik.

Pred nedavnim so sprejeli letni delovni program medvedki in čebelice in seveda tudi starejši taborniki. Vodniki so dali pobudo za občinsko tekmovanje v namiznem tenisu, šahu in šaljivem malem nogometu, v katerem bi se pomerile tabornice s taborniki in medvedki s čebelicami.

Taborniki nad osemnajstim letom se še vedno radi zberejo. Včlanjeni so v klub in pred kratkim so izvolili novo vodstvo. Taborniška organizacija je vesela take navezanosti. S svojim delom želi čim bolj seznaniti starše medvedkov in čebelic ter tabornikov. Ta želja je rodila dogovor, da bodo staršem prikazali dejavnost s filmi in diapozitivi ter tako ne le ilustrirali, ampak tudi podkrepili besedni prikaz.

Svoje vrste želijo pomnožiti, tiste, ki so že včlanjeni vanje, pa zadržati čim dlje. Razumevanje staršev je pri tem zelo pomembno, zato je prav, če najprej oni spoznajo, koliko vzgojnih oblik združuje taborniška organizacija, pa še to prednost ima, da koristno vedno prepleta s prijetnim.

J. TEPPEY

ZGLEDNE INFORMACIJE

V brežiški Tovarni pohištva so pripravili za delavce jedrnat in vsem razumljive izvlečke samoupravnih sporazumov ter v njih prikazali, kakšne obveznosti nalagajo delovni organizaciji. V primerih, ko delavci vedo, kakšne dolžnosti sprejemajo nase s podpisom sporazuma, se laže odločajo in glasovanje ni nobena formalnost. Tak način obveščanja bi bil še kako dobrodošel tudi v drugih delovnih kolektivih.

Rudnik rjavega premoga, Konfekcija Lisca in Metalna Senovo gradijo skupen obrat družbene prehrane za delavce. (Foto: Jožica Teppey)

Rudniku podaljšati življenje

Na Senovem so razočarani nad trgovino — Zahtevajo boljšo preskrbo — V krajevni skupnosti občani zavzeto delajo in sodelujejo pri načrtovanju

„V taki krajevni skupnosti, kot je naša, ni težko delati, izjavlja predsednik zbora KS Senovo Karel Šterban.“ Vse komisije in vsi vaški odbori opravljajo svoje delo z velikim čutom dolžnosti. To velja tudi za vaše odbore SZDL, saj sodelujejo pri vseh nalogah.“

„Kaj ste do sedaj obravnavali na zboru krajevne skupnosti?“ „Sprejeli smo statut in srednjeročni načrt. O srednjeročnem načrtu so pri nas razpravljali tudi vaški odbori krajevne skupnosti. Predložili so svoje programe, vendar brez pretiranih zahtev. Zelo dobro se zavedajo, kaj zmoremo in kaj so se le želje. Kar strmelimo smo, tako so se vsi pripravili za skupno razpravo. V organih krajevne skupnosti sodelujejo pretežno mlajši ljudje od 25. do 30. leta. Tisti pri petdesetih in čez smo v manjšini. Veseli smo, da je tako. V zboru krajevne skupnosti imamo osem žensk, v svetu pa eno.“

Tajnik krajevne skupnosti Ivan Kmetec je spregovoril o tem, da podpirajo podaljšanje življenjske dobe rudnika za deset let, vendar želijo imeti hkrati zagotovilo za odkup premoga slabše kvalitete. Dejal je, da krajevna skupnost zahteva tudi boljšo preskrbo potrošnikov. V primeru, da je obstoječa trgovska mreža ne bo zagotovi la, bodo povabili na Senovo konkurenčne trgovske hiše.

Ena pomembnih nalog je graditev kulturnega doma na Senovem. Začeti so sklenili letos, čeprav se zavedajo, da bo težko za

Osrednja točka dnevnega reda zadnje seje članov komiteja občinske konference ZK je bila obravnava programov za to leto, ki so jih sestavile vse komisije, kakor tudi Komite in konferenca. Za najširši krog članov partije je še posebno zanimiv program konference, ki obsega pravzaprav tri poglavitna delovna področja. V okviru pregledov uresničevanja ustave in stabilizacijskih programov naj bi njeni člani spregovorili tudi o praktičnem uveljavljanju delegatskega sistema, o samoupravnem načrtovanju v občini do 1980. leta in še posebej o samoupravnem organiziranju TOZD. Analizirali in ocenili bodo položaj in vlogo žensk ter njihovo vključevanje v družbenopolitično življenje, idejnopolično in akcijsko usmerjenost ZSMS, uresničevanje koncepta splošne ljudske obrambe, vlogo sindikatov pri nadaljnjem razvoju procesov socialističnega samoupravnega sistema. Sicer pa naj bi konferenca obravnavala tudi zagotovitev pogojev za ustvarjalno vlogo delavske univerze, kakor tudi analizirala organiziranost in vlogo različnih organov, strokovnih služb in drugih, odgovornih za uveljavljanje zakonitosti v vseh sredinah družbenega življenja.

Z. ŠEBEK

denar. Upajo, da bo v kratkem na vrsti tudi kartonažna tovarna, za katero so priprave v teku. Od Metalne na Senovem pa pričakujejo, da bo postala nosilka povezovanja kovinske industrije v občini. Za v prihodnje načrtuje KS trajno sodelovanje s sosednjimi KS in se zavzema celo za združevanje, če s tem lahko kaj ceneje in bolje reši.

J. T.

POZABLJENI BOHOR

V času, ko toliko govorimo o rekreaciji in razvoju vseh vrst turizma, je koča na Bohorju skoraj pozabljena. Razumljivo je, da planinci sami ne zmorejo finančne bremen, ki ga ta objekt zahteva. Toda lahko bi jim prišli na pomoč še drugi, predvsem kolektivi, ki so zainteresirani za rekreacijo delovnih ljudi, saj vsem ne prija vroče počitnice ob morju.

Krajevna skupnost Senovo se trudi, da bi našla za dom na Bohorju ustrežnejšo rešitev in da bi se zavzel za njo širši krog družbenih dejavnikov. Končno imamo gostinska in turistična podjetja in še koga, ki mu ni vseeno, če objekt v tako lepem naravnem okolju ni deležen večje družbene pozornosti.

VEČ IZOBRAŽEVANJA

Komisija za idejnopolično vzgojo pri komiteju OK ZKS je na zadnji seji razpravljala o prihodnjem delu. Tako bodo pripravili program seminarja za vse novospregjete člane, za vse osnovne organizacije pa pomoč pri pripravi predavanj o vlogi in nalogah partije pri SLO in družbeni samozagotovitvi. V programu je tudi politična šola po skrajšanem programu.

Po tisoč dinarjev na zaposlenega

Krajevne skupnosti ne bodo več životarile — Poslej več za nerazvite

Delovne organizacije v krški občini bodo v obdobju 1976—1980 izdatno podprle krajevne skupnosti. V osnutku samoupravnega sporazuma o načinu združevanja in uporabe sredstev za skupne potrebe občanov v KS je zapisano, naj bi letos prispevali kolektivi po tisoč dinarjev na zaposlenega iz dohodka za 1975. leto.

Ta znesek bi nato vsako leto valorizirali v skladu z resolucijo o družbenoekonomskem razvoju občine ali pa bi se za vsoto vsake štiri leta dogovarjali. Pri financiranju krajevne skupnosti bodo sodelovali tudi obrtniki in občani z drugimi samostojnimi poklici.

Podpisniki sporazuma se bodo hkrati obvezali, da bodo odvajali dogovorjeni prispevek tudi za delavce, ki prebivajo v drugih občinah. Ko bo letna obveza do krajevne skupnosti izpolnjena, se delovne organizacije lahko dogovarjajo s krajevnimi skupnostmi za dodatno financiranje in reševanje perečih problemov.

Denar, ki ga bodo zbrali po podpisu sporazuma za potrebe občanov v krajevni skupnosti, bodo uporabili za uresničevanje programov KS, kjer se ti ujemajo s plani in načrti samoupravnih interesnih skupnosti. Krajevne skupnosti so sklenile sestaviti realne srednjeročne programe, da jih bodo skupaj s tozidi in ozidi laže uskladile s programi samoupravnih interesnih skupnosti v občini.

Na predlog, da bi uporabili 20 odst. zbranih sredstev za prioritete potrebe posamezne KS, 80 odst. sredstev pa za solidarnostno prilivanje v manj razvite KS, je bilo v razpravi doslej največ pripomb, zato je pričakovati, da se bo to razmerje v sporazumu spremenilo.

J. TEPPEY

Krške novice

NA DRUGO STOPNICO — Ekipa občinske konference ZSMS se je kot zadnji predtekmovalni par javne radijske oddaje „Spoznavajmo svet in domovino“ pred dnevi doma pomerila z Domžalami. Po do konca izenašeni igri, ki je obema ekipama prinesla po 14 točk od 16 možnih, so na prvo dodatno vprašanje odgovorili samo domačini in tako zmagali. Ekipo so sestavljali štirje fantje: Španovič, Cerjak, Zupancič in Zeleznik. Vsem za uspeh čestitamo!

MALO KVALITETNIH — Po merilih, ki jih je pred dnevi poslala republiška zveza vsem plavalnim klubom in ki uvrščajo tekmovalce v zvezni, republiški in občinski razred, je lahko „Celulozar“ kategoriziral 16 plavalcev. Med njimi so le Tončko Škafar uvrstili v zvezni razred, v republiškem pa so poleg nje še štirje plavalci in dve plavalci.

KMETIJE VOLIJO! — Do 8. februarja so v krški občini zaključili volitve dvanajstih temeljnih delegacij, ki bodo pošiljale delegate v delavski svet TOZD za kooperacijo krškega „Agrokombinata“, v organ družbene kontrole, komisijo za medsebojna razmerja in drugam. Na zborih, ki so jih organizirale krajevne konference SZDL, so govorili tudi o „kmetijski“ zakonodaji, o kreditiranju zasebnega kmetijstva in še o nekaterih drugih aktualnih vprašanjih.

DVAKRAT TRI — V razpravi, ki jo je pripravila samoupravna telesno-

kulturna skupnost o razvrstitvi športov na prednostno listo, so po točkovanju, ki je obsegalo več vrst meril, uvrstili med „prioritetne“ športe šestero panog. Med kolektivnimi športi so to rokomet, nogomet in košarka, pri posamičnih pa plavanje, karate in kolesarstvo. Takšen predlog bodo ocenjevali še po vseh društvih, kakor tudi v okviru šolskih športnih društev.

KONČNO ZAKLJUČEK — Šele minuli teden je komisija za šport pri občinskem sindikalnem svetu pripravila zaključno slovesnost z razglasitvijo rezultatov lanskega občinskega delavskih športnih iger. Prireditelj je bila v hotelu „Sremič“. V krajšem kulturnem programu je nastopil Kostonjeviški oktet.

DRUŽABNA VZGOJA — V krškem šolskem centru bodo ponovno pripravili plesne vaje, ki jih bo vodil priznani mojster Lavrin. K udeležbi — vaje so brezplačne — vabijo dijake še posebej dekleta, saj jih pri njih „primanjkuje“.

JUBILEJNE STEVILKE — Krška Galerija, ki bo letos skromno proslavila desetletje razstavne dejavnosti, je po 1966. letu pripravila 54 razstav: največ osem in najmanj po tri na sezono. Otvoritve številnih prireditev pa so pomenile pomemben kulturni dogodek tudi zato, ker so jih skoraj vedno spremljali nastopi priznanih in manj znanih slovenskih glasbenikov in igralcev.

Klic na pomoč. Grad Pišce sodi med kulturno zgodovinske spomenike I. kategorije in le nova streha bi ga obvarovala pred hitrim propadanjem. (Foto: Jožica Teppey)

Novo v Brežicah

BARAKO BODO IZPRAZNILI. Samoupravna enota za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in samoupravna enota za graditev stanovanj zagotavljata, da bosta letos izpraznila barako ob Cesti 21. maja. Pri reševanju stanovanjskih vprašanj imajo njeni stanovalci absolutno prednostno pravico. V barako ne bodo vselili nikogar več, da bodo na njenem mestu lahko gradili nov stanovanjski objekt.

CAS JE SAMO ŠE DO SOBOTE. Žirija za podeljevanje priznanj Oslobojitelne fronte pri občinski konferenci SZDL v Brežicah sprejema predloge za podelitev priznanj OF slovenskega naroda samo še do 28. februarja. Pozneje prispelih predlogov ni dolžna upoštevati. Vsak predlog morajo predlagatelji pisмено utemeljiti.

PRITOŽBE ZARADI ŠUŠMARJEV. Obrtniki niso zadovoljni z odnosom do šušmarjenja, kakršnega omogočajo sedanji predpisi. Tak priložnostni obrtnik lahko na davčni upravi registrira račune in dela celo

za družbeni sektor, pa ga nihče niti ne vpraša, če ima ustrezno kvalifikacijo in primerne delovne prostore. Pričakovati je, da se bosta s šušmarstvom poslej več ukvarjali tržna in davčna inšpekcija.

STALNA PRAVNA POMOČ. Svetovanje in dajanje napotkov delavcem, upokojemcem in invalidom sodi v okvir trajnih nalog občinskega sveta Zveze sindikatov. Ta organ ima že utečeno službo pravne pomoči, da brezplačno pomaga vsem, ki se obračajo nanjo. Pri zaščiti in uveljavljanju njihovih pravic jih zastopa pred samoupravnimi organi, pred rednim sodiščem in sodiščem združenega dela.

KOLIKŠNI DAVKI? Po novem predlogu, o katerem bo 26. februarja razpravljala občinska skupščina, bo stopnja davka od kmetijstva za drugo skupino katastrskih občin znašala 26 odst. kot lani, za tretjo a skupino 22 odst. (lani 23), za tretjo b skupino 17 odst. (lani 20) in za četrto skupino 12 odst. (lani 16).

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Kako do prepotrebnih novih šol?

Mokronoška osnovna šola se gradi skoraj izključno iz samoprispevka — Program bi lahko izvedli le, če bi v republiki rešili vprašanje naložb za gradnjo šol

Gradnja mokronoške osnovne šole je primer, kakršnega ni najti pri običajnem financiranju tovrstnih gradenj v manj razvitih občinah.

Ni se mogoče pritoževati nad dotokom denarja, saj je iz vseh virov zbranih 5.314.447 dinarjev, kar je za 1.733.447 dinarjev več, kot je bilo predvideno, ker so se v minulih obdobjih pač večali osebni prejemki. V posameznih krajih seveda gledajo, kdaj bo pri njih kaj zgrajenega, o čemer je bilo govora. Tako bi moralo Trebnje dobiti šolski cen-

ter, na Mirni naj bi prišli do tako imenovane druge faze izgradnje osnovne šole za potrebe posebnega šolstva, v Velikem Gabru in Sentrupertu načrtujejo na telovadnice. Gremo pravzaprav že v drugo polovico obdobja zbiranja samoprispevka, gradi pa se le v Mokronogu, kar je v resnici še obveznost iz prejšnjih let. Delegati iz šolstva so pred časom navajali še nove potrebe.

Ob vsem tem je treba pibiti, da tistim, ki bdijo nad denarjem, ki ga občani in delovni ljudje namenijo za samoprispevek, ne gre očitati, da niso storili, kar bi bilo treba. Ob glasovanju 14. in 16. decembra 1973 se je računal na veljavni sistem kreditiranja v republiki, ki je bil nato opuščen. Za gradnjo v Mokronogu je zagotovljenih 13 milijonov dinarjev, kjer je všteto tudi kratkoročno

Marlesovo posojilo v znesku 5 milijonov dinarjev. Prvi obrok (mesečno gre za 250 tisočakov!) zapade že v tem četrtletju, tako da bo ves letos zbrani denar iz samoprispevka in denarja gospodarstva in tudi prihodnje leto šel za vračilo dolga. Mrtvilo pri gradnji je nevdružno, vendar ni čutili, da bi se vrnil časi, ko so bila na voljo vsaj ugodnejša posojila.

A. ZELEDNIK

SPET ZAGRETI ZA DOM

Vodstva družbenopolitičnih organizacij in delegati zadnje čase spet mnogo govorijo o potrebi po domu družbenih organizacij. V soboto so se zaradi tega spet sestali, v nedeljo pa bodo menda pripravili tudi zbor občanov. Po zadnjih zamislih naj bi razširili gasilski dom v Dolnji Nemški vasi tako, da bi bil v njem prostor za vse družbenopolitične organizacije, pisarno krajevnega urada in tudi manjšo dvorano za sestanke in prireditve.

ŠENTRUPERT: POMOČ MLADIM

Na zadnji seji delegatov krajevnih skupnosti so se dogovorili, da bo krajevna skupnost na svoje seje izvršnega sveta stalno vabila tudi predstavnike osnovne organizacije Zveze socialistične mladine.

Kako gledati „pod prste“

Komite občinske konference ZK o nalogah — Akcijske programe ukrepov so dolžni narediti v vseh sredinah

Komite občinske konference ZK v Trebnju je v začetku meseca izbral pet ključnih vprašanj, pomembnih za dejavnost komunistov in članov sindikata. Gre za nadaljnjo stabilizacijo gospodarstva, oceno zaključnih računov, sporazumevanje o skupni in splošni porabi, nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov in oblikovanje srednjeročnih programov.

Gre za akcijo po peti seji CK ZKS, predvsem pa za nadaljevanje že zastavljenih nalog. Trenutno delovni ljudje razpravljajo o zaključnih računih svojih kolektivov. Komite se ne zavzema le za to, da so ti pregledi poslovanja v minulem letu razdeljeni lepo in prav po knjigovodskih načelih. Delavci bi morali pogledati, kako je s posameznimi prvinami gospodarjenja in delitve dohodka; če gre ponekod za slabo delo, je treba ugotoviti, zakaj je tako, in tudi sprejeti sklepe, ki bodo stvari spravili na čisto. Predvsem gre za to, da te razprave ne bi bile le formalnost.

To je primeren trenutek za preverjanje stabilizacijskih prizadevanj v minulem letu in prilika za ponovno spodbudo. Komite je v svojih sklepih zapisal, da ne gre za iskanje velikih besed, temveč za pozorno oceno, kako je s produktivnostjo, ekonomičnostjo, likvidnostjo, zalo-

gami, uvozom in izvozom, zaposlenostjo, tržnimi usmeritvami idr. Drobno gledu ne smejo uiti naložbe, obratna sredstva, bruto osebni dohodki. Temeljiti pregled nad dohodkom pred delitvijo je še posebno pomemben, ker se letos lahko zaostrijo pogoji glede obratnih sredstev.

Ob težavah pri zbiranju denarja za gradnjo šol si v Trebnju med seboj pomagajo samoupravne interesne skupnosti. Takšen primer je gradnja pri otroškem vrtcu na račun skupnosti otroškega varstva, v začetku pa bo prostor na voljo za potrebe trebanjske osnovne šole. Delo dobro napreduje. (Foto: Zelednik)

Iz kraja v kraj

OTROCI IZ 10 KRAJEVNIH SKUPNOSTI — Trebanjski osnovni šoli je zmanjkalo denarja za nadaljnja dela pri gradnji šolskega igrišča. Tako velika šola seveda ne more biti v nedogled brez tako pomembnega objekta. Vodstvo šole pripravlja shod predstavnikov vseh 10 krajevnih skupnosti, ki jih zajema šolski okoliš, in tozgod, kjer so zaposleni starši šolarjev. Računajo, da bi za nadaljnja dela potrebovali še okrog 450 tisoč dinarjev.

VSE KOT BOB OB STENO — Vaščani Martinje vasi in Praproč v šentlovrenski krajevni skupnosti se že dve leti obračajo na gospodarsko podjetje, ki oskrbuje vodovod, za soglasje, da bi lahko dobili vodo iz komaj 500 metrov oddaljenega glavnega voda. Kako bi bilo ob kakšnem požaru, si je mogoče le z grozo predstavljati. Morda se bo slednjič le premaknilo, ko se bodo zgnili tudi v ostalih krajevnih skupnostih vzdolž tega vodovoda.

JEZNI NA CESTARJE — Pravijo, da je cesta od Male Loke do Gornjih Praproč tak, kot že dolgo ne. Cestarja vidijo menda enkrat na 14 dni, sicer pa tam tudi ne bi imel kaj početi, ker ob cesti ni gramoza. Vaščani bi seveda najraje videli, da bi se sitnosti z gramozom in jamami rešili za vselej z asfaltom. Žal ugotavljajo, da te ceste ni v letošnjem programu posodobljenj cestniš, čeprav zbirajo v šentlovrenski krajevni skupnosti največji samoprispevek v občini, če ne že kar v republiki. Vedeti hočejo, kdaj bo kaj vsaj s pripravljalnimi deli.

„LJUBEZEN“ NE ČAKA — Čeprav ima Račje selo veterinarje pravzaprav pred nosom, ni več osemenjevanja ob nedeljah. Želijo, da bi to pridobitev dobili nazaj.

SKUPŠČINA TREBANJSKIH BORCEV — Odbor krajevne organizacije Zveze združenih borcev Trebnja sklicuje občini zbor v nedeljo, 29. februarja, ob 8. uri v sejni sobi občinske skupščine.

TREBANJSKE NOVICE

Ko pridejo šolarji z Vrha domov, primejo najprej za sani kot v drugih krajih, kjer je kaj snežne odeje, vendar ne za razvedrilo: nanje navežejo vrsto plastičnih posod in uberejo pot pod noge, dokler ni pri hiši napeljana dovolj vode za ljudi in živino. (Foto: Zelednik)

Ni vprašanja, ki ne zadeva žensk

Svet pri SZDL dobro zastavlja delo — Aktivni tudi na terenu — Priprave na konferenco

Novi svet za spremljanje družbeno-ekonomskega in političnega položaja ter družbene aktivnosti žensk pri občinski konferenci SZDL je na dveh dosedanjih sejah skrbno izdelal delovni program.

Svetu načeljuje Fanika Zemljak, avtateljica posebne osnovne šole v Ievnici. To ji je že deseta družbena ložnost, loteva se je z njej znano vestnostjo. Naloga 15-članskega sveta, ki je sestavljen tako, da zajema tudi krajevne skupnosti, ni vsa aktivnost žena, temveč predvsem ismerjanje. Delo imajo razdeljeno po področjih, nekatere stvari bo nogoče reševati sproti, druge postopoma. Na področju vzgoje in izobraževanja se zavzemajo predvsem za zobraževanje ob delu in za izobraževanje kmečkih žena. Kot naloga za daljši čas je tudi uvajanje celovite šole, kjer je dosti dela že pri amem pojasnjevanju vloge takšne šole. Podobno je s potujočimi vrtci; njimi bi lahko začeli najprej v istih krajih, kjer imajo za to prostor. Vzgojitelji bi se tja vozili nekajkrat na teden, ko bo to slednjič steklo, bi omilili razlike med otroki; podeželja in tistimi iz središč. V sami Sevnici vrtcev ne more sprejeti okrog 50 otrok, ker ni prostora.

Marsikaj koristnega lahko svet doseže z obveščanjem. Tako namevajo pripraviti razumljive obrazlo-

žitve raznih zakonov, od zakona o družinskih razmerjih do pokojninskega zavarovanja kmetov, ki jih bodo nato posredovali aktivom po krajevnih konferencah SZDL. Zaradi velikega števila zaposlenih žensk razmišljajo tudi o analizah, kjer bi proučili morebitna poklicna obolenja delavk v proizvodnji (nenehno sedenje, enoličnost, tresljaji strojev itd.), možnosti za rehabilitacijo in predvsem preprečevanje. Proučiti želijo, kako je s prehrano delavcev v obratih družbene prehrane.

Vrste vprašanj se bodo lotevali skupaj z interesnimi skupnostmi, posebej s skupnostjo otroškega varstva. V stanovanjski skupnosti so takoj dobili enega delegata v enoti za družbeno pomoč. Kljub obilici podatkov ugotavljajo, da niti osnovni niso pri roki, zato so se lotili tudi tega vprašanja. Konec marca bodo v Sevnici pripravili posebno problematiko konferenco o položaju kmečkih žensk. Sprva so jo nameravali združiti s tisto, ki naj bi nasploh proučila kmetijstvo, vendar so se odločili za svojo. Določili so izhodišča za pripravo gradiv. Pripravi posvečajo vso pozornost.

A. Z.

Že mesece v stiski za vodo

Vrh nad Boštanjem se otepa s sušo — Rešitev vodovod

Zadnja znatnejša mokrota, ki je še kaj pomenila za njihove kapnice, je bila tista okrog lanskega prvega novembra, pravijo vaščani Vrha. Sedaj si pomagajo

s kapnicami pri nekaterih vno-gradnikih v okoliških krajih.

Gasilska avtocisterna je nazadnje morala odnehati pri Bizjaku na Okliču, dalj po spolzki cesti ni šlo več. Tudi vno-gradniški vodnjaki, kakor so nam povedali 10. februarja, so že več ali manj prazni. Osrednji vaški bazen na Vrhu je za 81.000 litrov vode, dograjen je bil leta 1962 predvsem tudi za večjo požarno varnost. Ponavadi se je v njem v jeseni nabralo dovolj deževnice. Zanj je jesen ni bil poln niti do polovice. Vse dosedanje padavine niso dale omembe vredne količine vode. Guček in Možic imata vodovod, vendar zajetje presiha. Pozimi, ko pokladajo živini suho krmo, porabi le-ta tudi več vode.

Osem hiš, kolikor jih je v vasi, si pomaga, kakor ve in zna. Na strmo cesto gre lahko le Tomažinov ostro podkovani konj. Kot najuspešnejši za prevoz vode so se izkazali otroci, ki navezujejo na sani plastične posode in vozijo vodo iz Raven in od drugod. Kjer je le kakšna strešica in premore se kakšno krpo snega, so nastavljene posode. Prave rešitve ne bo, dokler ne bodo imeli vodovoda z zanesljivim zajetjem v dolini. Načrt imajo v izdelavi. 24 gospodarjev, vključno z zidanicami, se je že pripravljenih priključiti k akciji. Vaščani računajo, da jih bo na kraju prav gotovo 30.

A. Z.

ODPRAVLJENA NEZAKONITOST

Občinskemu izvršnemu svetu se je na zadnji seji otepal lani sprejeti odlok o povišanju stanarin. Odlok je bil sprejet na seji zborov združenega dela in krajevnih skupnosti občinske skupščine 22. aprila lani, v slovenskem Uradnem listu pa je bil objavljen šele 16. maja. Višje stanarine naj bi za nazaj veljale s 1. majem. Ustavno sodišče SRS je na predlog republiškega javnega tožilca določilo trimesečni rok, ko lahko sevnška občinska skupščina sama odpravi neupravičeno veljavnost tega odloka. Tako bodo imeli stanovanjci slednjič tudi nekaj stanarine v dobrem.

Sevniški paberki

ZANIMIVE KNJIGE — V knjižarni in papirnici Gostinskega podjetja v Sevnici prodajajo brošuro „Ajdovski gradec pri Sevnici“ in tu-li obsežno znanstveno delo. (Žal je lednje težko dostopno širšemu krogu, saj velja kar 450 dinarjev.) Vedno ima brošurica iz zbirke vodnjakov Kulturnih in naravnih spomenikov Slovenije — napisal jo je dr. Peter Petru — samo 31 strani, prinaša poleg slik kar dosti pojasnil. Kulturna skupnost razmišlja o pripravi oban na sevniskem gradu, kjer naj bi najzanimivejše najdbe našle svoj prostor.

VEČ MARKSISTIČNE LITERATURE — Ob tednu Komunistov so lani v občini ugotavljali porazno majhno število marksistične literature v občinski knjižnici. Sedaj je že bolje, „rdeči kotiček“ šteje že nad 270 del.

POLOVIČARSTVO — Vse kaže, da daljnovidni A-drog na cesti ob izlivu Impoljskega potoka v Savo niti pred vojno zgrajeni mostovi čez prgo in Mirno ne bodo edino prometno čudo v tem delu naše dežele.

Svetilke na novem mostu čez Savo namreč tudi še niso zasvetile. Vozniki pri tehničnih pregledih vozil se pač ne gleda toliko skozi prste kot tistim ob tehničnih prevzemih mostov...

NE GRE BREZ SLUŽB — Telesnokulturna skupnost v Sevnici je edina, ki pri svojem delu ni deležna sodelovanja poklicnih strokovnih služb. Izobraževalna skupnost ji je odpovedala administrativne usluge, opravljajo samo finančne posle. Vsi ostali organi telesnokulturne skupnosti so le voljeni, v papirnatih volji pa se že težko znajdejo.

BREZ KRUHA IN MLEKA — Po novem zapirajo sevnški trgovci trgovine s prehranskimi proizvodi ob sobotah ob 14.30. Ponavadi že dosti prej zmanjka kruha in mleka. To povzroča nemalo sitnosti zaposlenim ob delovnih sobotah. Preostaja jim edino, da se oskrbujejo s temi osnovnimi živili med delovnim časom ali da se po 14. uri „ustujajo v dirko“ od ene trgovine do druge in ujamejo kje kakšno štruco ali kapljo mleka pod pultom.

SEVNIŠKI VESTNIK

Izbrana najboljša Iskrina pot

Semiška Iskra naj bi 1. julija postala delovna organizacija s 4 tozdi

Vse kaže, da bo več kot 1.000-članski kolektiv semiške Iskre v 26. leto svojega delovanja zakoračil kot delovna organizacija z več tozdi. Petindvajsetletnico bodo praznovali 1. aprila, delovna organizacija pa naj bi po načrtih postala 1. julija letos. Poudariti je treba, da je semiška tovarna kondenzatorjev edini kolektiv v vsej Iskri, ki od ustanovitve ni nikoli posloval z izgubo.

O novi samoupravni organiziranosti je tekla beseda na pogovoru s Petrom Tošem, predsednikom komisije za samoupravljanje pri predsedstvu CK ZKS, ki je s predstavniki črnomaljske občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij 11. februarja obiskal Semič.

Sedaj je semiška Iskra tozda v okviru DO Elementi, ta pa je v združenem podjetju Iskra. V Semiču pa so sprožili postopek za izločitev iz DO Elementi. Pripravili so predlog samoupravne organiziranosti v več variantah, po katerem naj bi v okviru sedanjega tozda organizirali več tozdov, ki bi se povezali v novo delovno organizacijo v združenem podjetju Iskra.

Pogovor s Petrom Tošem je razjasnil, katera varianta je najboljša in kako vzpostaviti dohodkovne odnose med tozdi, da nova DO ne bo

imela takih pomanjkljivosti kot sedanja. Semičani so pripravili tri variante; Toš jim je svetoval drugo, ki predvideva tri tozde: proizvodnja šibkotlačnih kondenzatorjev; proizvodnja jakotlačnih kondenzatorjev; proizvodnja podstavov, orodij, naprav in strojev ter delovno skupnost skupnih služb. V pogovoru so to dopolnili tako, da menza ne bi bila v skupnih službah, pač pa bi se organizirala kot tozda skupnega pomena. Posebni odbor naj bi v dveh mesecih pripravil osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju tozdov v delovno organizacijo.

Novo samoupravno organiziranost v semiški Iskri so podprle družbenopolitične organizacije v črnomaljski občini pa tudi sveta ZK in ZS v DO Elementi.

Popoldne je Toš obiskal KZ Črnemelj. Predlog KZ o samouprav-

ni organiziranosti so tako Toš kot predstavniki družbenopolitičnih organizacij zavrnili kot nesprejemljiv, saj ne govori o tem, kako naj izgleda KZ kot organizacija kmetov. V dveh mesecih naj bi v KZ opravili analizo dohodkovnih odnosov med posameznimi enotami in se lotili organizacije KZ tako, da jo bodo kmetje res imeli za svojo — da bodo v njej upravljali in da bodo razpolagali z rezultati svojega dela. Šele potem se bodo pogovarjali, koliko tozdov naj bi bilo v KZ Črnemelj. A. B.

ZBOR OBČANOV KS TALČJI VRH

V soboto, 21. februarja, bo v KS Talčji vrh zbor občanov, na katerem bodo sprejeli novo samoupravno organiziranost KS na delegatski osnovi. V novih organih bodo zastopniki vseh 13 vasi, družbenopolitičnih organizacij in društev ter OZD, v katerih so zaposleni krajan iz te krajevnosti. Zbor delegatov bo štel 23 ljudi, v svetu KS, ki bo izključno izvršilni organ, pa bo 5 članov.

PRECEJ KANDIDATOV ZA VOZNIKE

Pri Avto-moto društvu Črnemelj se je 15. januarja začel teoretični del predavanja za kandidate za voznike A, B in F kategorije. Tečaj obiskuje 35 kandidatov, od tega 14 žensk. Izpiti bodo med 25. in 29. februarjem. Po končanem tečaju in izpiti se bo začel tečaj v Metliki, veliko prijav pa je tudi v Semiču, Adlešičih in drugih krajih.

Ljudje vedo, kaj storiti

V črnomaljski občini že dva meseca poteka po terenu pouk o samozastopni in požarnovarnosti ukrepih za nevarne osebe. Pouk vodi in organizira odsek za ljudsko obrambo pri občinski skupščini. O tem je pripovedoval Anton Mihelič, referent za civilno zaščito in obrambno vzgojo:

„Predavanja bo poslušalo skupno kar 5.000 ljudi, pripravljamo pa jih v vseh krajevnih središčih in vaseh, kjer se lahko zbere več prebivalcev. Med ljudmi je za ta predavanja zelo veliko zanimanje, saj je tematika takaka, da jim to znanje koristi tudi pri njihovem vsakdanjem življenju. Ljudje vedo, kaj morajo storiti, da bo požarov čim manj, prav tako pa, kako naj se lotijo gašenja, če do požara pride. Na programu je tudi vzajemna samozastopnost, tako da ljudje v primeru naravnih nesreč ali vojne ne bi bili zbegani in bi vedeli, kaj morajo storiti.“

Predvidoma naj bi ta pouk trajal do začetka marca. Seveda udeležbo sproti kontrolirajo in tisti, ki neupravičeno izostanejo, lahko pričakujejo, da bodo kaznovani. Predavanja so obvezna za ženske od 15. do 55. leta, razen za tiste, ki imajo najmanj 2 letnika srednje šole, in za moške od 15. do 60. leta, ki niso sposobni za vojaško službo.

„Kaj, da bomo v kratkem lahko organizirali enote civilne zaštite v vseh KS in OZD in jih tudi ustrezno opremlili, ker bomo za to dejavnost dobili dodatna finančna sredstva,“ pravi Mihelič. A. B.

IZOBRAŽEVALNI TABOR NA VINICI

Člani klubov OZN iz vse Slovenije so izrazili željo, da bi letos poleti preživeli dva tedna na Vinici, tam, kjer naj bi po načrtih stalo naselje miru. V soboto, 7. februarja, je na seji predsedstva RK klubov OZN ta želja naletela na ugoden odmev. Sklenili so, da bo okrog 100 članov klubov konec julija 14 dni taborilo na Vinici. Dopolnili bodo posvečeni izobraževanju, popoldne pa bodo izkoristili za zabavo in oddih. Organizatorji tabora bodo občinske konference klubov OZN in klub OZN Vinica, stroške za hrano pa bodo plačali udeleženci tabora.

Komite občinske konference ZKS Metlika je minuli petek pripravil v Metliki izobraževalni enodnevni seminar za sekretarje osnovnih organizacij ZK, svetov ZK, članov komiteja in predsednikov komisij pri komiteju in konferenci. O politiki ekonomske stabilizacije v luči planiranja je predaval predsednik komisije za družbeno-ekonomske odnose in socialno politiko pri CK ZKS Tone Krašovec, o krepitvi OO ZK Peter Hedžet, predsednik komisije za organiziranost in razvoj ZK pri CK ZKS in o idejni problematiki v kulturi Vladka Škof, predsednik TKS Metlika. Na sliki: okoli 50 poslušalcev med predavanjem tov. Petra Hedžeta. (Foto: Pezelj)

Tudi v kulturi – sindikalne igre

Kljub težavam kultura v metliški občini ne spi – Delajo godbeniki na pihala, fotoklub Fokus, folklorna skupina in Glasbena mladina v osnovnih šolah

Na pobudo mladinske organizacije in kulturne skupnosti je bil prejšnjo soboto v okviru prireditev Trije dnevi kulture organiziran v sejni sobi Beti razgovor o problemih kulture v občini Metlika.

Udeleženci so obsodili nekatere delovne in družbeno politične organizacije, katerih predstavniki se niso udeležili razgovora, zakaj le-teh navadno tudi ni videti na najrazličnejših kulturnih manifestacijah, od strani pa kaj radi s kritiziranjem dušijo kulturni napredek. Poleg že znanih ugotovitev o neprimernih prostorih za kulturne prireditve (v metliški občini ni namreč niti enega kulturnega doma!), o pomanjkanju kadrov, denarja in podpore rednim kulturnim delavcem so prisotni na razgovoru poudarili, da bi moral program kulturnih akcij nastajati in izhajati iz delavcev, ne pa da so delavci le obveščeni o načrtu dela in prispevni stopnji, vse pre malo pa se vključujejo v vsebinsko snovanje načrtov.

Kljub tem pomanjkljivostim pa je bilo v preteklosti veliko narajenega. Pridno delajo godba na pihala, mladinski klub, fotokino klub Fokus, folklorna skupina, delavna je Glasbena mladina, prav tako krožki po osnovnih šolah.

Delegatski sistem je nekaterim tuj

Pred sedmimi dnevi so se na 14. seji zbora združenega dela in na 12. seji zbora krajevnih skupnosti ter družbenopolitičnega zbora zbrali delegati metliške občinske skupščine. Sprejeli so štiri odloke in soglasje k uvedbi celodnevne oblike dela na podružnični šoli na Suhorju, predsednik skupščine pa je delegate seznanil tudi z novimi možnostmi nadaljnjega razvoja metliškega gospodarstva.

Zadnja skupščinska seja je pokazala, da nekateri še vedno ne poznajo bistva delegatskega sistema. To je bilo videti predvsem pri sprejemanju odlokov, zlasti pri odloku o občinskih davkih. Dobri dve uri so namreč govorniki izgubili samo zaradi 34. člena. Po dolgotrajnih prekanjih (večkrat je kazalo, da delegati niso predstavljali svoje delegacije, pač pa osebno mnenje) je skupščina sklenila, da se davek od premoženja na posest stavb plačuje od davčne osnove po treh stopnjah: od stanovanjskih stavb, stanovanj in garaž 0,10 odstotka (predlagano 0,15), od poslovnih prostorov 0,20 (predlagano 0,20) in od počitniških hišic 0,30 (predlagano 0,30).

Ob koncu seje je predsednik skupščine Franc Vrvišar delegatom povedal, da se občina še naprej prizadeva, da bi v Metliki zaživel obrat, ki bi zaposlil zgolj moško delovno silo. Kot kaže, so gospodarstveniki na dobri poti in verjetno se bodo občanom metliške občine še letos uresničile dolgoletne želje.

MAČKI SO ŽE NARED

Do tradicionalnega gradaškega sprejema, ki ga bodo posvetili letos nekoliko kasneje, manjka samo še deset dni. Pripravljalni odbor „Društva gradaških mačkov“ bo v letošnjem sprejemu pripravil vrsto presenečenj, zato že sedaj vabijo vse Belokranjce in Belokranjce, naj obiščejo Gradac, mesto presenečenj. „Maček“ se bo predstavil zadnjega februarja in sicer okoli 14. ure.

METLIČANI: „OBSOJAMO GNUSNO ZLOČIN“

Protesti in ogorčenje zaradi uboja našega konzula Zdovca se nadaljujejo tudi po Beli krajini. Zavojo tega so metliške družbenopolitične organizacije in občinska skupščina minuli teden poslale zveznemu sekretariatu za zunanje zadeve dopis, ki se glasi: „Delovni ljudje in občani metliške občine odločno obsojajo gnusni uboj konzula Edvina Zdovca. Zločinski umor je novno dokazuje, da Nemčija kljub zagotovljeni ni dovolj poskrbela, da ne onemogoči delo nasilnežev, ki delujejo proti naši državi. Občani naše občine kot tudi vsa javnost pričakujejo, da bodo nemške oblasti odkrile in najostreje kaznovale storilce zločina v Frankfurtu.“

moralna podpora, ki so je še potrebni. T. GAŠPER

OD TEMELJEV DO STREHE

„Že letos bomo v graditvi doma ali pa pred njim pripravili veselič. Z njo naj bi nekako simbolično zaključili gradnjo sileškega doma,“ je začel priredbo od novem sodobnem objektu na Lokvici predsednik knjižnice konference SZDL Janko Govec. „Pobudnik za gradnjo,“ nadaljeval pripoved Govec, „je bil baje Franc Stefanija, nov dom pa so se takoj ogreli prebivalci Gornje in Dolne Lokvice ter Trnovca. Delali so vsi: člani prostovoljnega društva, stari, mladi, vsi po svojih močeh. Na novi območju smo ponosni, saj smo ga od temeljev do strehe zgradili in delovni prostorji prispevki in delovni Navsezadnje pa je bil tudi zadnji čas. V starem domu, smo ga v rečni hišici, smo se dno stiskali, in verjetno se prav v vedno pretesni sobi pred dila ideja o novem domu. Seveda končno imamo, prostor, njem pa bodo našle vse družbenopolitične organizacije. V njih prostori bomo opravičili dvorano za sestanke, kulturne prireditve itd.“

Kot kaže, občani v lokvici krajevni skupnosti po uspešni akciji ne bodo držali križem roke. Vsaj tako je zatrdil Janko Govec. Pred dobrih mesecem se na delegatskem zboru posvetili naslednji akciji. Se je naj bi namreč dobila Lokvica, kaj metrov prepotrebneje od avtobusne postaje do srednje vasi. Občani so zamislili postopek in pred dnevi so začeli akcijo, ki uresničevati, zbirati prostovoljne prispevke. Se prejšnji poskrbeli za popravilo zelo ozke in slabe ceste, pripravili bodo tudi nalozitve in potegnili se pri asfaltiranju na nekaterih starih vodovodnih cevi.

Sprehod po Metliki

DELAJSKI SVET PODJETJA BETI je na svoji 24. redni seji prejšnji teden v imenu vseh delavcev ostro obsodil zločinsko dejanje v Frankfurtu, ko je bil ubit naš konzul Edvin Zdovec. V telegramu, ki so ga s seje poslali sekretariatu za zunanje zadeve v Beogradu, so napisali, da zahtevajo za storilce tega zločina in gnusnega zločina najostrejšo kazen.

PRI OBČINSKI KONFERENCI SZDL deluje koordinacijski odbor za proslavljanje stoletnice rojstva Ivana Cankarja. Sploh so se pričeli proslaviti v občini resneje ukvarjati in ne bodo dovolili nikakršnih prireditev, ki ne bodo usklajene z občinskim programom in ne bodo pravočasno prijavljene.

ZVEZA KULTURNIH SVETNIH ORGANIZACIJ ne nikakor zaživi kljub prizadevanjem kulturne skupnosti in občinski konference SZDL. Gotovo bi po vzorcu vitvi ZKPO zaživila tudi amatersko dejavnost, s katero se v občini nutno ne moremo pohvaliti.

BLIZA SE 8. MAREC in polovnih organizacijah že razmišljajo kako bi praznik žena najlepše in primerneje proslavili. Za izvedbo proslavljanja so zadolžene osnovne organizacije sindikata.

metliški tednik

Vzgoja je pol varnosti

Svet za preventivo in varnost v prometu čaka na področju vzgoje še precej nalog

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je lani več kot pol svojega dela na področju preventive v prometu posvetil mladini. Vendar predstavnika, ki bi se ukvarjali le z mladino, v svetu ni, prav tako ni v svetu predstavnika mladinske organizacije. Ta pomanjkljivost se je pokazala posebno pri organizaciji in izvedbi šolskega prometnega tekmovanja „Kaj veš o prometu“.

V letošnjem letu čaka tako Svet veliko dela. Število voznikov in motornih vozil v občini hitro raste, razvoj in posodabljanje cestnega omrežja pa caplja precej zadaj. Posledica tega je vedno več prometnih nesreč. Lani je bilo na cestah in mestnih ulicah v občini že 140 prometnih nesreč, v katerih je pet ljudi izgubilo življenje, 25 je bilo hudo, 30 pa laže poškodovanih. Svet se zaveda, da z boljimi preventivnimi ukrepi prometnih nesreč ne bodo preprečili, gotovo pa bi ti ukrepi zmanjšali število ponesrečenih. Seveda mora postati vprašanje varnosti v prometu stvar širše družbene skupnosti.

Med črnomaljske zgodovinske znamenitosti spada predvsem Kulturni dom, v katerem je bilo 19. februarja 1944 prvo zasedanje SNOS. Tu je bila včeraj tudi slavnostna akademija v počastitev občinskega praznika, ki so jo pripravili gostje iz pobratene Duge Rese. (Foto: Bačer)

Črnomaljski drobir

DAVKARIJA POKA – Tisti občani, ki so zamudili zadnji rok za davčno napoved, se lahko izgovarjajo, da se boje priti na davkarijo v sobo za odmero davka, saj je tam tako kot po potresu: razpokane stene, odpadel omet, tako da se vidi opeka. Začelo se je, ko je Viator adaptiral lokal v gradu pod davkarijo; prezidi niso dovolj trdni, razpoke v stenah so vsak dan večje in oba referenta se počutita zelo nelagodno. Stranke pa tako in tako gledajo, da to sobo čim prej zapustijo...

POZABLJIVCI – Kaj vse ljudje pozabljajo ali izgubljajo, je razvidno iz spiska, ki visi na oglasni deski na občini: več potovalk, aktovko, športni dres, žensko spalno srajco (!), kavbojke, ročno uro, dežnike, športne copate, več ženskih denarnic z nekaj drobiža. Kaže, da so ženske bolj pozabljive. Zlasti zanimivo bi bilo zvedeti, katera je pozabila spalno srajco, in kje. Najdene predmete lahko lastniki dobijo v občinski skupščini, soba 16.

ZAMENJANE VLOGE – Kljub republiškem zakonu, ki prepoveduje parkiranje avtomobilov na pločnikih, se za to prepoved v Črnolmju kaj malo zmenijo. Zlasti pred gostilno Rojce jih je na pločniku toliko, da morajo peši hoditi po cesti. Pajk bi bil v Črnolmju gotovo rentabilen.

UREDITI PROSTOR ZA POROKE – Na Vinici želijo, da bi bil prostor, namenjen za sklepanje zakonih zvez, lepše in bolj opremljen, takih da bi mladoporočenci imeli vse življenje lep spomin na ta slovesni dogodek. Predlagajo tudi, da bi se danja pooblaščenca za sklepanje zakonih zvez, ki sta doma precej daleč od Vinice, zamenjajo s takimi, ki bosta z Vinice ali bližnje okolice.

UMRLA STA Alojz Vertar iz Petrove vasi, star 85 let, in Jože Gašperič iz Vojne vasi, star 82 let.

Črnomaljski poročevalec

LICITACIJA!

KMETIJSKO GOSPODARSTVO SLOVENSKA VAS
MIRNA NA DOLENJSKEM

razpisuje javno prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. VARILNI TRANSFORMATOR
2. DVA RAZSIPALNIKA UMETNIH GNOJIL
3. KABINA ZA TRAKTOR
4. VAKUUM ČRPALKA
5. TRAKTORSKA KOSA BUSATIS Z REZERVNI-MI DELI
6. DVA MLINA KLADIVARJA ZA ŽITO

Prodaja bo v nedeljo, 29. 2. 1976, na dvorišču KG Slovenska vas na Dobu ob 9. uri.

LICITACIJA!

NOVOTEKS,
tekstilna tovarna Novo mesto, n. sol. o.
STREŠNIK,
izdelovanje strešnikov, Dobruška vas, n. sub. o.

razpisuje pismeno
LICITACIJO za:

1. prevoz pranelega agregata 0-3 mm od C.P. Novo mesto — TOZD Asfaltna baza in gramoznica Drnovo do tovarne strešnikov v Dobruški vasi in
2. prevoz kremenčevega granulata od „Kvarc“, Vlaško polje, (Srbija) do tovarne strešnikov v Dobruški vasi.

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe v zaprti kuverti na gornji naslov do 9. ure 27. 2. 1976.

PROSTA DELOVNA MESTA

„TRANSPORT“ KRŠKO

objavlja na podlagi določil samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu:

1. 1 prosto delovno mesto PROMETNEGA KONTROLORJA,
2. 1 prosto delovno mesto AVTOMEHANIKA S SPECIALIZACIJO ZA DELO NA VZDRŽEVANJU IN PREIZKUŠANJU „BOSCH“ TLACILK.

Pogoji:
pod točko 1 — najmanj voznik motornih vozil kategorije C in E
pod točko 2 — VK ali KV mehanik z dokazilom, da je že delal na področju objavljenе specializacije.

V obeh primerih urejena vojaška obveznost.
Delo se združuje za nedoločen čas. Stanovanje podjetje nima.
Poskusna doba traja 3 mesece.
Prijave pošljite v roku 15 dni po objavi na naš naslov.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Odbor za medsebojna razmerja
TRGOVSKEGA PODJETJA „PRESKRBA“, KRŠKO

objavlja
prosto delovno mesto

POSLOVODJA PRODAJALNE ŠT. 20 „UNIVERZAL“, KRŠKO.

Pogoji:
da je VKV trgovski delavec ali KV trgovski delavec s 15-letnimi delovnimi izkušnjami.
Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev je treba poslati na naslov v 10 dneh po objavi.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po preteku prijavnega roka.

PROSTO DELOVNO MESTO!

PODJETJE ZA GRADNJO, PROJEKTIRANJE,
INŽENIRING STORITVE IN PROIZVODNJO

Brežice, Černelčeva 3a

razpisuje prosto delovno mesto:

KNJIGOVODJA—REFERENTA

Pogoji: srednješolska izobrazba s prakso ali brez nje.

Ponudbe pošljite na upravo podjetja, Brežice, Černelčeva 3a.
Razpis velja 15 dni od dneva objave.

PROSTA DELOVNA MESTA

OZD „DANA“, TOVARNA RASTLINSKIH SPECIALITET
IN DESTILACIJA MIRNA

Komisija za medsebojna razmerja

OBJAVLJA
naslednja prosta delovna mesta:

1. 5 DELAVCEV V PROIZVODNJI
2. 1 SNAŽILKE
3. 1 STROJNEGA KLJUČAVNICARJA
4. 1 OBRATNEGA ELEKTRIKARJA
5. 2 VOZNIKOV TOVORNIH MOTORNH VOZIL

POGOJI:

Pod 1. in 2. NK delavec — delovne izkušnje zaželeni
Pod 3. KV strojni ključavničar in 1 leto delovnih izkušenj
Pod 4. KV obratni električar in 1 leto delovnih izkušenj
Pod 5. poklicni voznik C in E kategorije in 1 leto delovnih izkušenj
Vsa delovna mesta se zasedejo za nedoločen čas s poizkusnim delom 3 mesece. Osební dohodki po sporazumu o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke.
Rok za sprejemanje prijav je 15 dni po dnevu objave.
Prijave pošljite v splošni sektor „DANE“, Mirna; z uokazili o strokovnosti.

Dijaški dom Dušana Romiha
KOČEVJE

sprejme v delovno razmerje od 1. 3. 1976 do 31. 8. 1976

VZGOJITELJA

Zaželena je srednja ali višja izobrazba pedagoške smeri. Prijave pošljite do 25. 2. 1976.

OBVESTILO!

V Skupščinskem Dolenjskem listu št. 2/76, z dne 15. 1. 1976 smo objavili cenik pogrebnih storitev, v katerem je med drugim določena tudi višina najemnine za grobove. Ker je bilo v zvezi s tem postavljenih nekaj vprašanj, obveščamo občane, da je z letno najemnino za grob za odrasle 300,00 dinarjev in letno najemnino za grob za otroke 100,00 dinarjev mišljena najemnina, ki se plača enkrat na leto in velja za dobo desetih let.

KOMUNALNO PODJETJE
Novo mesto

PROSTA DELOVNA MESTA!

Gostilna „PRI LOVCU“ v Ljubljani
Trg mladinskih delovnih brigad št. 1

sprejme takoj

KVALIFICIRANE ALI PRIUČENE KUCHARICE

Nagrajevanje je po učinku. Samsko stanovanje zagotovljeno. Prošnje za sklenitev dela v združenem delu pošljite na naslov: Gostinsko podjetje „Ljubljana“, Ljubljana, Streliška ulica 12.

PROSTO DELOVNO MESTO

„LABOD“ tovarna perila
NOVO MESTO
TOZD LOČNA

razpisuje prosto delovno mesto

DIREKTORJA TOZD

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da imajo visoko ali višjo strokovno izobrazbo in najmanj 5 let prakse na vodilnih in vodstvenih delovnih mestih,
- da imajo take osebnostne in moralno-politične kvalitete, ki zagotavljajo uspešno delo in razvijanje zdravih odnosov v TOZD,
- da so s sedanjim delom dokazali sposobnost vodenja gospodarske organizacije.

Prijave sprejema komisija za razpis prostega delovnega mesta direktorja TOZD Ločna 15 dni po objavi razpisa.

Prijavljeni kandidati lahko dobijo podrobne informacije o nalogah in smotrih razpisanega delovnega mesta v splošni službi TOZD.

O izbiri bodo prijavljeni kandidati obveščeni v roku 15 dni po preteku razpisanega roka.

OSNOVNA ŠOLA „JURIJ DALMATIN“, KRŠKO

objavlja razprodajo
OLJNIH PEČI

po najugodnejši ponudbi. Interesenti dobe informacije v ravnateljstvu šole.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Ljubljanska banka

PODRUŽNICA ČRNOMELJ

Odbor za medsebojna razmerja pri delovni skupnosti
LB-podružnice Črnomelj vabi k sodelovanju nove delavce, zato

ponovno objavlja
prosta delovna mesta za ekspozituro na Vinici:

1. 1 DELOVNO MESTO — BLAGAJNIKA DINARSKOVALUTNE BLAGAJNE
2. 1 DELOVNO MESTO — REFERENTA ZA POSLE S PREBIVALSTVOM

Na novo objavlja prosta delovna mesta za delo v Črnomlju

3. 2 DELOVNI MESTI — REFERENTA ZA POSLE S PREBIVALSTVOM

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- pod točko 1: ekonomska srednja šola, gimnazija z zaključnim izpitom, PTT šola ali srednja komercialna šola z zaključnim izpitom in tri leta ustreznih izkušenj;
- pod točko 2 in 3: ekonomska srednja šola ali gimnazija, PTT šola ali srednja komercialna šola z zaključnim izpitom in dve leti ustreznih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave v 8 dneh po dnevu objave na naslov: Ljubljanska banka, podružnica Črnomelj, Trg svobode 2, kjer lahko dobe tudi dodatne informacije o delovnih pogojih. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

PROSTO DELOVNO MESTO!

OZD Konfekcija
LISCA
Sevnica — DSSS

razpisuje prosto vodilno delovno mesto

ŠEF SEKTORJA VIII (KONTROLA)

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:

- da ima visoko izobrazbo tekstilne smeri
- da ima najmanj 5 let ustrezne prakse
- da obvlada dva tuja jezika (enega le pasivno)
- da ima organizacijske in vodstvene sposobnosti
- da je moralno in politično neoporečen

Pismene prijave z dokazili pošljite v roku 15 dni po objavi na naslov: Konfekcija LISCA Sevnica, kadroviski sektor, Prešernova 4, 68290 Sevnica.

GRUNTOVČANI V ANTENI!

Cinober, Presvetli, Dudek, Regica — to so glavni junaki te zijske nadaljevanke GRUNTOVČANI. Če še ne veste — Gruntov lahko preberete v Anteni, kajti Mladen Kerstner jih je predelal v man. Antena pa ga prva v Jugoslaviji objavlja. Torej: GRUNTOV NI in veliko drugega zanimivega branja vsak teden v Anteni. L. v ANTENI.

DOLENJSKI LIST

1x
na
teden!

**Hvala za vašo kri,
ki rešuje življenja!**

10. februarja so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Jože Rauh in Alojz Rozman, člana Novomontaže Novo mesto; Franc Retelj, Slavko Štrbenc, Pavle Kuplenik, Štefica Kranjčič, Alojzija Rapuš, Alojz Foršček, Franc Krištof, Anica Lokar, Fanika Žagar, Martin Kozjan, Metod Žagar, Janez Dular, Jože Rozman, Štefan Rozman, Ana Krapež, Anica Cesar, Stane Hočevnar, Mirko Jovič, Marija Cervan, Tilka Košir, Alojz Sepaher, Jože Krakar, Franc Krakar, Drago Vavpotič, Avguščina Stipič, Jože Erlih, Alojz Metelko, Stane Bobnar, Milan Podgornik in Bojan Brajdič, člani Novoteksa Novo mesto; Miha Brulc, Franc Kobe, Franc Petan, Pavle Tisovec, Slavko Spelko, člani Novolesa Straža; Franc Cečelič in Jože Dežman, člani Iskre Novo mesto; Valant Filipovič, Franc Murn, Rudolf Struna, Boris Pakar, Metod Rom, Alojz Bobnar, Ivan Ambrožič, Ivan Turk, Anton Fink, Franc Bradač in Anton Košir, člani GG Novo mesto; Metod Hočevnar, Stojan Majcen in Dušan Erhovnic, člani Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto; Janez Gazvoda, Karlo Majetič, Damijan Kos.

V SPOMIN

22. februarja bo minilo dve leti, odkar nam je zahrbtna in težka bolezen iz naše sredine iztrgala nepozabnega moža, očeta in starega očeta

MATIJE BRUNSKOLETA

Čas beži, ne izbriše pa bolečine in žalosti iz naših src. Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov hladni, tihi dom.

Žalujoči: žena Rezka, sin Slavko z družino in hčerka Karlinca z družino

Hrast, 19. februarja

V SPOMIN

19. februarja 1976 je minilo leto dni, odkar nas je za vedno zapustila dobra, zlata mama in stara mama

ANA VESELIČ

iz Adlešičev 9 pri Črnomlju

Hvala vsem, ki se je spominjate, obiskujete njen prerani grob in prižigate svečke.

Sinovi in hčere: Vinko, Jože, Ivan, Marica, Francka, Tončka in Anka z družinami ter vnukinja Mimica z družino in drugo sorodstvo

V SPOMIN

17. februarja 1976 je minilo leto dni bolečine in žalosti, odkar nas je za vedno zapustil naš dobri in ljubljeni očka, mož, sin in brat

ALOJZ MUHIČ

iz Ivanje vasi 18 pri Mirni peči

Naša samota in bol sta večni. Vsem, ki se ga spominjate, prisrčna hvala.

Njegovi: žena Lojzka, hčerki Tatjana in Lojzka, mama, brata in sestre z družinami

V SPOMIN

20. februarja bo minilo leto dni neizmerne žalosti, ko je tragično preminil in nas za vedno zapustil naš ljubljeni mož in oče

RUDI PERŠE

iz Novega mesta

Naša samota in bol sta večni. Iskrena hvala vsem, ki ste nam pomagali ob tem žalostnem dogodku. Toplo se zahvaljujemo sorodnikom in vsem, ki se ga še spominjate, obiskujete njegov pregodnji grob in na njem prižigate svečke.

Neutolažljivi: žena Malči, sinova Lojze in Rudi

vsak četrtek DOLENJSKI LIST

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

ALOJZ PEČAVER

iz Rodin

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sodelavcem, ki so počastili njegov spomin ter mu darovali številne vence in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo gasilskemu društvu Rodine, GD Rožič vrh, GD Otavec za pomoč ter članom službe Varnosti iz Ljubljane, TOZD Novo mesto. Posebno se zahvaljujemo tovarišu Ivaniču, uslužbencu Varnosti, za poslovljne besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: žena Marija, sinova Vinko in Darko ter hčerka Jožica

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

MARIJA JANŽEKOVIČ

iz Radovice 40

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in vence in pokojnico tako številno spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo vsem sosedom iz naše vasi za darovano cvetje in sočustvovanje, kolektivom Zdravstvenega doma Novo mesto, IMV Novo mesto, Domu počitka Metlika, družbenopolitičnim organizacijam občin Metlika in Črnomelj za darovano cvetje, župniku Francu Siferju za ganljiv govor in pogrebne svečanosti ter metliški godbi za ganljive žalostinke. Iskrena zahvala vsem, ki so ji v njenem skromnem in trpečem življenju kakorkoli pomagali.

Žalujoči otroci: Marička, Ivanka, Pepca, Janez, Jože, Martin, Alojz in Cvetka

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, ljubeče mame, stare mame, tete, sestre in tašče

ALOJZIJE VIDIC

ALOJZIJE VIDIC
iz Prečne

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem ter znanec, ki ste nam v težkih trenutkih lajšali bolečine, darovali cvetje in vence. Hvala sosedom za vso skrb in pomoč. Posebna zahvala dr. Vodniku za dolgotrajno zdravljenje ter internemu oddelku splošne bolnice Novo mesto. Iskrena hvala pevskega društva Dušan Jereb, duhovnikom za opravljeni obred, za darovane vence pa podjetjem Novoteks (predilnica II, SS), Pionir, Industrija obutve, TV Krke, Labodu, Krojaču Kren, SZVŠLjubljana, Lesnemu oddelku delovodske šole, pevskega zboru Krke ter ladovim sosedom za vence.

VSJ NJENI

Prečna, 16. februarja 1976

ZAHVALA

Ob prerani in nenadomestljivi izgubi ljubega moža, očeta, starega očeta, brata, zeta, strica in svaka

VINKA LEKŠETA

iz Senuš pri Leskovcu

se zahvaljujemo vsem prijateljem in znanec, ki ste prišli od blizu in daleč in nam izrekli sožalje, sosedom Drešarjevim in Zoričevim iz Brezja, pokojnikovim sodelavcem in sorodnikom, predvsem svaku Vinku Voglarju in njegovi ženi iz Novega mesta za pomoč in skrb v prvih najtežjih trenutkih, za podarjene vence in cvetje tovarni Labod Krško, osnovni šoli Leskovec, tovarni celuloze in papirja Krško za denarno pomoč in spremstvo, govorniku TOZD tovarne papirja za ganljive poslovljne besede ob odprtem grobu, godbi za zaigrane žalostinke, zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnice Novo mesto, duhovščini iz Leskovca za opravljeni obred ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Žalujoči: žena Anica, sin Slavko, hčerka Marjetka ter hčerka Anica z družino in drugo sorodstvo

Senuše, Selce, Ljubljana, Novo mesto, Senovo

ZAHVALA

Ob nenadni smrti našega najdražjega moža, očeta, starega očeta, brata, strica, tasta in svaka

JANKA PETRINČIČA

pečarskega mojstra v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali in nam stali ob strani, nam kakorkoli izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala podjetju Keramika Novo mesto, podjetju SGP Pionir TOZD „MKO“, podjetju Gorjanci, podjetju Mercator TOZD Standard, sodelavcem tkalnice iz Novoteksa in pokojnikovim sodelavcem za podarjene vence. Najlepše se zahvaljujemo pevskega zboru „Dušan Jereb“ ter župniku za pogrebni obred in tolažilne besede. Vsem sosedom in znanec, ki ste sočustvovali z nami, prisrčna hvala.

Žalujoči: žena Marija, sinovi Marjan, Ivan, Stane, hčerki Boža in Iva z družinami, Janja z možem, sestra Tončka in drugo sorodstvo.

Novo mesto, 16. februarja 1976

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža

VICENCA VOUKA - CENETA

iz Leskovca pri Krškem

se iskreno zahvaljujem vsem za izraženo sožalje, sočutje in tolažilne besede. Prisrčna zahvala za tople besede slovesa krajevni organizaciji ZB NOV Leskovec pri Krškem in Lovskemu društvu Krško. Posebna zahvala dr. Tatjani Hvala-Andrejašević za lajšanje bolečin in vsem dobrim sosedom, ki so mi pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala dekanu Ivanu Pregeljcu za opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojnika v življenju cenili, mu darovali številne vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi poslednji poti, iskrena hvala.

Globoko žalujoča žena Marija-Mimi

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega dragega moža, očeta, brata, strica in starega očeta

NIKA MAVRETIČA

iz Drasič pri Metliki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni gasilskemu društvu iz Drasičev, Cestnemu podjetju Črnomelj, TGP Metlika, Kometu, Iskrni Semič in kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Ivanka, sin Jože z ženo Marijo, hčerki Ivanka in Ančka z družinami ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata, strica in svaka

RUDIJA COLARIČA

iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, ki ste pokojniku darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala internemu oddelku, pljučnemu oddelku, posebno dr. Zakrajškovi, ki mu je lajšala zadnje trenutke njegovega življenja. Zahvaljujemo se organizaciji ZB Novo mesto, godbi na pihala, pevskega društva „Dušan Jereb“, obema govornikom za poslovljne besede, podjetju Pionir in Iskra za podarjene vence, še posebej pa stanovanecem 8. bloka za venec in vso humanost, ki so nam jo izkazali v najtežjih trenutkih. Hvala vsem za ustna in pisarna sožalja in vsem, ki so mi na kakršenkoli način pomagali. Še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Joži, sinova Gorazd in Milan, brata in sestra ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je zapustila draga mama, sestra, stara mama in teta

MATILDA JUDEŽ

roj. GOLOB
iz Zajčjega vrha 14

Iskreno se zahvaljujemo sosedom in vaščanom za pomoč ter vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se dr. Vodniku za zdravljenje, duhovniku za obred ter ženam za poslovljne pesem. Vsem skupaj prisrčna hvala!

Žalujoči: sin Franc, hčerka Rozka in brat Mihael z družinami ter drugo sorodstvo

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 19. februarja – Konrad Petek, 20. februarja – Leon Sobota, 21. februarja – Irena Nedelja, 22. februarja – Marjeta Ponedeljek, 23. februarja – Marta Torek, 24. februarja – Matija Sreda, 25. februarja – Aleksander Cetrtek, 26. februarja – Matilda

LUNINE MENE

22. februarja ob 9.16 uri – zadnji krajec

KINIO

BREŠTANICA: 20. 2. Švedski barvni film Pika Nogavička. 21. in 22. 2. francoski barvni film Rdeči krog.

BREŽICE: 20. in 21. 2. francoski barvni film Policija nekaj prikriva. 22. in 23. 2. ameriški barvni film Preštet svoje naboje. 24. in 25. 2. angleški barvni film Potovanje s te to.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

PRIZNANA gostilna v bližini Ljubljane išče KV kuharico, KV natakarico ter dekle za pomoč v kuhinji. Hrana in stanovanje v hiši. Zagotovljen visok osebni dohodek. Ponudbe pod „VESTNA“ MLADEGA fanta za priučetve ali priučenega za avtoličarsko obrt sprejem takoj. Stane Pustavrh, Leskovec 181, telefon (068) 71-367.

PEKOVSKEGA POMOČNIKA ali fanta za priučetve pekovske stroje sprejme takoj pekarna Omerzel, Krško. Vsa oskrba v hiši.

ZAPOSILIM gospodinjstvo pomočnico. V poštev pridejo tudi upokojenke. Gostilna Cilka Lukež, Brežice.

SLUŽBO IŠČE

V VARSTVO na dom vzamem otroke od starosti 1 leto in pol dalje. Krdžalič, Kettejev drevored 48, Novo mesto.

V VARSTVO vzamem dva otroke do 3 let. Naslov v upravi lista (546/76).

STANOVANJA

DRUŽINA nujno potrebuje enosobno stanovanje. Plača dobro. Naslov v upravi lista.

ZDOMCI! Prodajam enosobno stanovanje v Ljubljani. Naslov v upravi lista (548/76).

SAMSKEMU oddam opremljeno sobo. Cesta herojev 33/a, Novo mesto.

FANT IN DEKLE iščeta v Novem mestu ali bližnji okolici garsonjero ali večjo sobo s kopalnico, lahko tudi neopremljeno. Naslov v upravi lista (533/76).

500,00 DIN nagrade dam tistemu, ki mi preskrbi enosobno stanovanje v Novem mestu ali okolici. Naslov v upravi lista (553/76).

ODDAM prazno sobo. Naslov v upravi lista (538/76).

ENOSOBNO STANOVANJE z odločbo, vseljivo, kupim ali vzamem v najem – proti nagradi. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro „TUDI POŽELJE“.

INŽENIRKA kemije išče sobo v Novem mestu, po možnosti v bližini tovarne Krka. Ponudbe na naslov: Nika Majcen, 68297 Sentjanj 6.

MOŽ IN ŽENA iščeta sobo v Novem mestu ali okolici. Plačata za eno leto vnaprej. Naslov v upravi lista (499/76).

ODDAM sobo samskemu moškemu. Naslov v upravi lista (508/76).

Motorna vozila

KUPIM NOV VW 1200 J ali če mi kdo odstopi vrstni red do junija 1976. Naslov v upravi lista (477/76).

PRODAM traktor Ferguson 35 KM. Pinterič, Arnovo selo, Arčiče.

PRODAM traktor Warchalowski diesel 25 KM z vsemi priključki. Alojz Mesojedec, Sentjakob, 68310 Sentjernej.

PRODAM avto MAN 635, registriran eno leto. Franc Jordan, Dobrava 3, Kostačevica. Cena 12 milijonov.

PRODAM moped Tomos MO SCO. Anton Uhan, Irča vas 62, Novo mesto.

ČRNOMELJ: 20. 2. ameriški barvni film Kockar. 22. 2. ameriški barvni film Metulj. 25. 2. italijanski barvni film Hočemo polkovnika.

KOSTANJEVICA: 25. 2. ameriški barvni film Ljubezen samo do polnoči.

KRŠKO: 21. in 22. 2. italijanski film Tudi angeli jedo radi fižol. 25. 2. francoski film Pajkovo oko.

METLIKA: Od 19. do 22. 2. ameriški barvni Sounder ali pasje življenje. Od 20. do 22. 2. francoski italijanski barvni film Neznanez je prišel z dežjem. 25. in 26. 2. angleški barvni film Ubijalec z Rillington place.

MIRNA: 21. in 22. 2. ameriška drama Ledy poje bluz.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 20. do 23. 2. nemški barvni film Krvavi jastrebi Aljaske. Od 20. do 25. 2. švedski barvni film Pika Nogavička beži. Od 24. do 26. 2. zahodno nemški barvni film Lord iz predmestja.

RIBNICA: 21. in 22. 2. italijanski barvni film Bokačo – dekameron.

SEVNICA: 21. in 22. 2. jugoslovanski film Pomladni veter. 25. 2. ameriški film Seksualno spoznanje.

TREBNJE: 21. in 22. 2. ameriški barvni akcijski film Mister Majestyk.

KUPIM

KUPIM hišo z vrtom ali večjo zazidljivo parcelo na Vidmu ali do Starega grada. Ponudbe pod „OBRTNIK“.

KUPIM enofazni hidrofor. Naslov v upravi lista (479/76).

KUPIM dobro ohranjeno frezo Agria 7-8 KM. Jože Simonič, Stražni vrh, Črnomelj.

KUPIM rabljen šivalni stroj. Vlado Jalovec, Jerman vrh 8, Škocjan.

POSEST

PRODAM 14 ha posestva, lahko z inventarjem. Voda, elektrika v hiši, cesta za vsak prevoz. Možna strojna obdelava, lahko s traktorjem in priključki. Na Drožanski cesti v Sevnici nad Drenikom pa gradbeno parcelo (1260 m²) ob cesti. Ivan Krajnc, Kuman 24, Sevnica.

VEČJO KMETIJO NA GORENJSKEM, v bližini Kranja, oddam v najem za daljše obdobje. Interesenti naj se javijo 28. februarja 1976 na naslov: Marija Knific (Kralova), Zg. Besnica 21.

PRODAM vinograd in travnik v Petrovi vasi (Štrmc). Ogled od nedelje dalje. Jožefa Grahek, Petrova vas 19, Črnomelj.

PRODAM vinograd na Vinjem vrhu. Dostop možen z avtomobili. Peter Selak, Sentjernej 9.

PO ZELO UGODNI ceni prodam 20 arov vinograda v Doliški gori. Dostop možen z vozili, elektrika oddaljena cca 40 m. Vse druge informacije dobite na naslovu: Anton Klemenc, Črnomelj, UL heroja Starihe 2.

PRODAM kmečko posestvo (30 ha) v okolici Kranja (7 km) na Gorenjskem. Naslov in telefon dobite v oglasnem oddelku (556/76).

PRODAM star vinograd (9 a) na Malem Vinjem vrhu. Dostop z vsakim avtomobilom. Viktor Godec, Vinica 14, Šmarješke Toplice.

PRODAM vinograd v Kamenškem pri Krmelju v velikosti 16 arov. Poleg zidanih in vodnjak. Dostop z avtomobilom, primerno za vikend. Anton Dornik, Dolina 11, 68296 Krmelj.

ZIDANICO, primerno za vikend, na zelo lepem prostoru v Semiču ugodno prodam. Informacije: Ivanka Regina, Kot 47, Semič (pod postajo).

VINOGRAD s stavbno parcelo za vikend, na zelo lepem in pristopnem prostoru v Semiški gori, ugodno prodam. Informacije: Ivanka Regina, Kot 47, Semič (pod postajo).

PRODAM 10 arov vinograda v Dolžu-Brezovce. Anton Ilar, Dol. Težka voda 20, Stopiče.

OBNOVLJEN vinograd na žici v polni rodnosti, sadni vrt in del gozda, 4 km iz Krškega ob asfalti cesti, trifazni tok na parceli, vodovod v bližini, gradbena baraka, primerno za vikend, prodam. Anton Baškovec, Krško, CKZ 87, telefon (068) 72-252.

PRODAM 36 arov vinograda v Srednjem Grčevju. Franc Kopina, Dol. Grčevje 5, Otočec.

PRODAM njivo (24 arov) v Kukenberku. Kresal, Stari trg, Trebnje.

RAZNO

V NAJEM vzamem garažo na območju Grma, Kristanova ul. ali Nad mlini. Gričar, Kristanova 28, telefon 22-113.

POROČNI PRSTANI! – Če želite osrečiti in razveseliti svoje dekle, ženo ali nevesto, ji kupite lep prstan! Dobite ga pri Otmariju Zidariču, zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

UPOKOJENEC, star 62 let, miren, nealkoholik, nekadilec, želim spoznati kmečko ženo. Pomagam tudi na posestvu. Če si osamljena in me želiš spoznati, piši na upravo Dolenjskega lista (501/76).

OBVESTILA

IZDELUEJEM ROLETE, LESENE, PLASTIČNE, ŽALUZIJE (25, 35 IN 50 MM). OPRAVILJAM VSA POPRAVILA, SPADAJOČA V TO STROKO. KDOR NAROČA NA OSNOVI OGLASA, DOBI 4 % POPUSTA OD FAKTURNE VREDNOSTI. NAROČILA SPREJEMAJO: ROLETARSTVO, LJUBLJANA, TITOVA 180, TELEFON 53-984 IN 20-487, IGNAC PRIJATELJ, KRŠKO, KVEDROVA 8, TELEFON (068) 71-776, IN BOGO RADI, NOVO MESTO, ZABJA VAS 15.

CENJENE STRANKE obveščam, da sem 16. 2. 1976 odprl delavnico za popravila vseh kmetijskih strojev – traktorjev, kosilnic in drugih motornih vozil. Opravljam vsa tekoča in generalna popravila. Za

obisk se priporočam! Janez Šušteršič, Smolenja vas 73, pri trgovini. Manjša popravila opravljam tudi na domu.

CESTITKE

LJUBEMU možu in atku FRANCU LENARTU iz Novega mesta, Breg 18, za 70. rojstni dan vse najboljše željo, da bi bil zdrav in še mnogo let med nami, žena Ana ter sinova Franci in Marjan z družinami. Marko pa pošilja koš poljubčkov.

DRAGI mami JOŽEFI ŠEPIČ iz Trebnjega za 60-letnico še mnogo sreče, predvsem pa zdravja, želijo mož Jože ter sinovi Jože, Nace in Stane z družinami

DRAGI in dobri mami PEPCI MRGOLE iz Zbur pri Smarjeti za njen rojstni dan želijo vse najlepše hčerki Pepca in Marica, sinova Franci in Janez z družinami in vseh 5 vnučkov.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame in stare mame

MARIJE OBERSTAR iz Grčaric

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so pokojnico v tako velikem številu spremili k njenemu zadnjemu počitku. Posebna zahvala Krajčevi mami in Malki za njuno požrtvovalnost v težkih trenutkih, prijateljicam za obiske, vaščanom in TOZD Jelenov žleb za podarjene vence, župniku za opravljeni obred ter pevcem „Lončarja“ iz Dolenje vasi za občuteno zapete žalostinke.

Žalujoči: sin Ivan z družino, hčerka Micka in vnukinja Irena ter hčerka Ivanka z družino

Ob izgubi naše drage žene, mame, babice, prababice in tete

ALOJZIJE JENIČ iz Koroške vasi 28

se iskreno zahvaljujemo sosedom in vaščanom, ki so nam stali ob strani in nam pomagali, vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti in ji darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se tudi kolektivu bolnice – pralnica in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Franc, sin Ivan, hčerke Angela, Justa in Pepca z družinami, vnuki in pravnuka Dejan in Ivana ter drugo sorodstvo

Ob prerani izgubi naše nepozabne žene, mame in stare mame

JOŽEFE BUČAR roj. Gimpelj

iz Gor. Sušic pri Dol. Toplicah

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in vsem, ki so pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom za pomoč ter kaplanu za opravljeni obred. Zahvaljujemo se kolektivoma Zdravilišča Dol. Toplice in Krma Novo mesto za darovana venca.

Žalujoči: mož Rudolf, sinova Rudi in Vinko, hčerka Marija z družino in Jožica s Ksenjo ter drugo sorodstvo

Nepričakovano nas je za vedno zapustil ljubljani sin

JOŽE PATE iz Dol. Kamenja

Kruta smrt ga je ugrabila v 16. letu starosti. Zahvalo smo dolžni predvsem Centru za socialno delo Novo mesto in vsem, ki so mu darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se našim mladincem za šopek. Še posebno pa lepa hvala za požrtvovalni trud Antonu Patetu, kakor tudi vsem, ki ste nam pomagali, in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: oče Karol, mati Pepca, sestrice Ani, Fani, Marinka ter drugo sorodstvo

Ob boleči in prerani izgubi našega dragega sina, brata in strica

JANEZA VRTARJA Podturn 48

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom, ki so nam pomagali in najtežjih trenutkih in darovali cvetje. Posebna zahvala župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: mama, brat Gustelj z družino, sestra Malči z družino

Ljubljana, Trst, Nova Gorica, Podturn

PREKLICI

IZ NOVOMESKE PORODNIŠNICE

JANEZ HOČEVAR, Brezovica 2, Stopiče, opozarjam Marijo Hočevar, naj preneha širiti lažne govorice o moževih starših in delati škodo. Če tega ne bo upoštevala, jo bom sodno preganjal.

FRANC MARTINČIČ, Kostačevica 19, opozarjam vse pred nakupom parcele št. 911/514, k.o. Kostačevica, ki jo prodaja moja bivša žena Ivana Kuntarič, Kostačevica, Ulica talcev 22. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

PODDISANA STANISLAVA TISOV, Pristava 23, Stopiče, se opravičujem Milki Zupan, Nad mlini 25, Novo mesto, za izrečene neresnične besede.

»Dolenjski list« tribuna bralcev

Od 4. do 11. 2. 1976 so v novomeški porodnišnici rodile: Ivanka Kalčevič iz Učakovcev – Natašo, Vida Kočevar iz Dragomlje vasi – Jožeta, Danica Štampfelj iz Metlike – Roberta, Frančiška Zoran iz Sela – Jožico, Olga Pate iz Gornje Nemške vasi – Dejana, Ana Fanc iz Muhaberja – Alenko, Ivanka Oberstar iz Semiča – Boštjana, Anica Grabnar iz Jelsevca – Marinko, Ladislava Vencelj iz Gornje Nemške vasi – Suzano, Viktorija Priselač iz Kamanja – Danijela, Frančiška Kocjan iz Zaboršta – Roberta, Marjanca Kokot iz Rosalnic – Alena, Majda Vukšinič iz Zelebeja – Duško, Elica Iljaž s Pangerč grma – Dominika, Ida Zolotar iz Gotne vasi – dečka, Marija Škedelj iz Dobrave – dekllico, Danica Krištof iz Zaloga – dekllico, Stefka Hudoklin iz Dobravice – dečka in Anđeljka Hrnjak iz Metlike – dekllico. CESTITAMO!

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JOŽETA TOMŠIČA

iz Želj pri Kočevju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, pokojniku darovali cvetje in vence ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Lepa hvala vsem kolektivom, ki so darovali vence in se od pokojnika poslovili, ter kaplanu za opravljeni obred. Toliko vas je, ki smo vam dolžni zahvalo, zato vsem, prav vsem še enkrat lepa hvala.

Z globoko žalostjo v srcu smo ostali: žena Pepca, sin Jože, hčerka Majda z družinami, sin Franci, brat, sestra in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni tragični izgubi našega dragega ata, starega ata, strica in svaka

ANTONA KOSA

iz Ločne

se zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za sožalne besede, podarjeno cvetje ter vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo družinam Krajšek in Darovec, ki sta nam v težkih trenutkih stali ob strani. Zahvaljujemo se tudi župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: otroci Tone, Cvetka, Jože, Majda, Vlasta, Jernej, Ema, Janez z družinami in hčerka Marija ter drugi sorodniki.

ZAHVALA

Po težki in dolgotrajni bolezni je doživel naša draga žena, mama, stara mama, tačča, sestra in svakinja

JOŽEFA DUH

roj. METELKO

iz Ledeče vasi pri Sentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem vaščanom, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih dneh, vsem sorodnikom in znancem za podarjene vence in cvetje, sindikalni podružnici Iskre Sentjernej, sodelavcem IMV-Podgorje Sentjernej in Zitu-Pekarna Novo mesto za venco in denarno pomoč. Za nesebično pomoč se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju v Sentjerneju, posebno še patronažni sestri Vrstoškovi, in župniku za pogrebni obred in tolažilne besede.

Žalujoči: mož Janez, hčerka Pepca z družino, sinovi Stanko, Ivan, Jože in Lojze z družinami, vnuki, sestre in drugo sorodstvo

Ledeča vas, dne 6. februarja 1976

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jože Spilchal (urednik priloge), Jožica Teppay, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačilna vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustreznega druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 21-227 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Časopisni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 19. februarja: 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - 9.35 Slovenska zborovska glasba pretekla in polpretekla dobe - 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji - 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Andrej Orešnik: Krmiljenje krav v zadnjih mesecih brejosti - 12.40 S pihalnimi godbami - 13.30 Priporočajo vam... - 14.10 Iz glasbenih šol - 14.40 Med šolo, družino in delom - 16.45 Jezikovni pogovori - 17.20 Iz domačega opernega arhiva - 18.05 Naš gost - 18.35 Vedre melodije - 19.40 Minute z ansamblom Jožeta Privška - 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov - 21.00 Literarni večer - 21.40 Lepe melodije - 22.20 Slovenska poezija v pesmih za glas in spremljavo - 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah - 23.30 Ivo Mojzer naš nocojšnji gost

PETEK, 20. februarja: 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - 9.30 Jugoslovanska narodna glasba - 10.05 Po poteh odločanja - 11.05 Po Talijanih poteh - 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Rihar: Nekatera pravila prognoziranja hojave paše - 12.40 Sopek novih domačih melodij - 13.30 Priporočajo vam... - 14.10 Mladina poje - Mladinski pevski festival v Celju (24) - 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.30 Napotki za turiste - 16.45 Glasbena medigra - 16.50 Človek in zdravje - 17.20 Iz koncertov in simfonij - 18.05 Ogledalo našega časa - 19.40 Minute z ansamblom Ottavia Brajka - 20.00 „Opatija

RADIO BREŽICE

CETRTEK - 19. februarja: 16.00 - 16.50 - Napoved programa, Poročila, Nove plošče RTB - 16.35 - 16.45 Aktualnost tedna - 16.45 - 17.00 Obvestila in reklame - 17.00 - 18.00 Glasbena oddaja Izbrali ste sami

SOBOTA - 21. februarja: 16.00 - 16.20 Napoved programa, Radijska univerza, Jugoton vam predstavlja - 16.20 - 17.00 Iz naše pretekla zgodovine, Kronika, Med mladimi ustvarjalci, Iz naše glasbene šole - 17.20 - 18.00 Obvestila in reklame, Iz sporeda naših kinematograf - 12.00 - 15.00 Občani čestitajo in pozdravljajo

TOREK - 24. februarja: 16.00 - 16.30 Napoved programa, Poročila, Iz produkcije RTV Ljubljana, Novosti naše matične knjižnice - 16.30 - 17.00 Športni pregled, Obvestila in reklame, Ta teden v kinu Brežice - 17.00 - 18.00 Mladi za mlade

76" (prenos iz Kristalne dvorane hotela Kvarner v Opatiji) - 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih - 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih - 23.05 Literarni nokturmo - 23.15 Jazz pred polnočjo

SOBOTA, 21. februarja: 8.10 Glasbena matineja - 9.05 Pionirski tehnik - 9.35 Kaj vam glasba pripoveduje - 11.03 Sedem dni na radju - 12.10 Godala v ritmu - 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Peter Zorec: Posledice škode po vetru in snegolomih v gozdovih - 12.40 Ob bistro potoku - 13.30 Priporočajo vam... - 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji - 16.45 S knjižnega trga - 17.20 Gremo v kino - 18.05 Pogovor s poslušalci - 18.15 Sobotni glasbeni omnibus - 19.40 Minute z Ljubljanskim jazz ansamblom - 20.00 „Opatija 76" - 21.15 Za prijetno razvedrilo - 21.30-23.00 Oddaja za naše izseljence - 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden

NEDELJA, 22. februarja: 8.07 Radijska igra za otroke: Domišljavi helikopter, 8.37 Skladbe za mladino, 9.05 Še pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev, 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine, 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 14.05 Nedeljsko popoldne, 17.50 Radijska igra: Primer Vera S.šina, 19.40 Glasbene razglednice, 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer, 22.20 Skupni program JRT - studio Zagreb, 23.05 Literarni nokturmo, 23.15 V lučeh semaforjev.

PONEDELJEK, 23. februarja: 8.10 Glasbena matineja, 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb, 9.40 Slovenske ljudske pesmi v predbah, 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine, 11.03 Za vsakogar nekaj, 12.10 Veliki revijski orkestri, 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Joža Urbas: Kako zboljšati rejo prašičev za samopreskrbo, 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“, 17.10 Koncert po željah poslušalcev, 18.05 Naši znanstveniki pred mikrofonom, 18.20 Zvočni signali, 19.40 Minute z ansamblom Boruta Lesjaka, 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus zaigral, 20.30 Operni koncert, 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev, 23.05 Literarni nokturmo, 23.15 Za ljubitelje jazzja.

TOREK, 24. februarja: 8.10 Glasbena matineja, 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo, 9.30 Iz glasbenih šol - Kamnik, 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine, 11.03 Promenadni koncert, 12.10 Popevke brez besed, 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Terezijska Štefančič: Primerjava donosnosti okopavin v vzhodni Sloveniji, 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Skladbe za mladino, 14.40 Na poti s kitaro, 15.45 „Vrtljak“, 16.45 Družba in čas, 17.20 Obiski naših solistov, 18.05 V torek nasvidenje, 18.35 La-

hke note, 19.40 Minute z Ljubljanskim jazz ansamblom, 19.50 Od premiere do premiere, 21.30 Zvočne kaskade, 22.20 Trije koncertini, 23.05 Literarni nokturmo, 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 25. februarja: 8.10 Glasbena matineja, 9.05 Za mlade radodnože, 9.25 Zapojmo pesem, 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine, 11.03 Urednikov dnevnik, 12.10 Opoldanski koncert lahke glasbe, 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jernej Uder: Podiranje gozdnega drevja, 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.45 Karavana melodij, 17.20 Iz repertoarja Komornega zbora RTV Ljubljana, 18.05 Po poteh odločanja, 18.35 Instrumenti v ritmu, 19.40 Minute z Kamniškimi kvintetom, 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Komornoglasbeni studio, 22.20 S festivalov jazzja, 23.05 Literarni nokturmo, 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

CETRTEK, 26. februarja: 8.10 Glasbena matineja, 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo, 9.35 Slovenska zborovska glasba pretekla in polpretekla dobe, 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine, 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji, 12.10 Predstavljamo vam... 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Olga Štefela: Pomembnost sadja kot tržnega blaga, 13.30 Priporočajo vam... 14.10 Kaj radi poslušajo, 14.40 Enajsta šola, 15.45 „Vrtljak“, 16.45 Jezikovni pogovori, 17.20 Iz domačega opernega arhiva, 18.05 Naš gost, 18.20 Iz kasne produkcije RTV Ljubljana, 18.35 Vedre melodije, 19.40 Minute z ansamblom Jožeta Privška, 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov, 21.00 Literarni večer.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 22. februarja: - 10.30 napoved in EPP I. del - 10.45 Anton Askerc (120-letnica njegovega rojstva) - 11.00 pravljica najmlajšim - 11.10 tisoč in en navet - 11.20 po domače - 11.30 EPP II. del - 11.40 naš razgovor - 12.05 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.50 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SREDA, 25. februarja: - 16.00 napoved in EPP - 16.20 tisoč in en navet - 16.30 poročila - 16.40 po domače - 16.50 povedali ste nam - 17.05 disko klub brez imena - 17.30 vaš kotiček - 17.45 resna glasba - 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 28. februarja: - 16.00 napoved in pop glasba - 16.15 smejmo se! - 16.20 EPP - 16.30 poročila - 16.35 svetujemo vam - 16.45 narodno zabavna glasba - 16.57 melodija za slovo

TELEVIZIJSKI SPORED

CETRTEK, 19. februarja: 8.10 TV v šoli (Zgb) - 10.00 TV v šoli (do 11.10) (Bgd) - 14.10 TV v šoli (do 16.00) (Zgb) - 17.30 H. Ch. Andersen: Popotni tovariši (Lj) - 17.45 Ariel, oddaja iz cikla Tako so živeli (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Izkopavanje prihodnosti, barvni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cirkak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 Balzacova velika ljubezen, barvna nadaljevanka (Lj) - 21.00 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.10 Cetrtkovi razgledi: S poti po Latinski Ameriki: Nafta je naša, barvna oddaja (Lj) - 21.40 Iz koncertnih dvoran: Simfonični orkester RTV Lj (Lj) - 22.10 TV Dnevnik (Lj)

PETEK, 20. februarja: 8.10 TV v šoli (Zgb) - 10.00 TV v šoli (do 11.10) (Bgd) - 14.10 TV v šoli (do 16.30) (Zgb) - 17.10 Krížem krazem (Lj) - 17.20 Pisani svet (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Rock koncert: Isley Brothers, Mahavishnu orchestra, barv. odd. (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Cesta in mi (Lj) - 18.50 Operacija brez noža, barvna oddaja iz serije Kako bomo živeli jutri (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cirkak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.55 Tedenski notranjopolitični komentar (Lj) - 20.00 3-2-1 (Lj) - 20.05 Teversenove pravljice, oddaja TV Sarajeva (Lj) - 20.35 Propagandna oddaja (Lj) - 20.40 Kemične kovinske tehnike, oddaja iz serije Grafične tehnike (Lj) - 21.20 TV Dnevnik (Lj) - 21.35 Propagandna oddaja (Lj) - 21.40 Serif v New Yorku, serijski barvni film (Lj) - 23.15 625 (Lj)

SOBOTA, 21. februarja: 9.30 TV v šoli (Bgd) - 10.35 TV v šoli (Zgb) - 12.00 TV v šoli (do 13.00) (Sa) - 14.55 Muenchen: Evropsko prvenstvo v atletiki v dvorani, barvni prenos (EVR-Lj) - 18.35 Obzornik (Lj) - 18.20 Mozaik (Lj) - 18.25 Potop, serijski barvni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cirkak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanjopolitični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 V vsaki sobi ženska, barvni film (Lj) - 21.35 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 21.45 TV Dnevnik (Lj) - 22.00 Opatija 76, barvni posnetek (Lj)

NEDELJA, 22. februarja: 8.45 Poročila (Lj) - 8.50 Za nedeljsko dobro jutro: Pevski tabor Sentvid, 4. del barvne oddaje (Lj) - 9.20 625 (Lj) - 9.50 Vzpon človeka, barvna serija (Lj) - 10.40 Otroška matineja: Mojstri stare japonske obrti, Ariel iz serije (Tako so živeli) (Lj) - 11.25 Mozaik (Lj) - 11.30 Kmetijska oddaja (N. Sad) - 12.15 Poročila (Lj) - Nedeljsko popoldne: Pravljica iz lutkarjevega vozička: O divjaškem divjaku, Pisani svet, Okrogli svet, Poročila, Moda za vas - 14.55 Muenchen: Evropsko atletsko prvenstvo v dvorani, barvni

prenos (EVR-Lj) - 16.40 Košarka Rabotnički: CZ in evropsko atletsko prvenstvo v dvorani (kombinirano) (Skopje) - 18.15 Risanka (Lj) - 18.25 Hišica v preriji - serijski barvni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cirkak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 V. Kovačević: Kapelski kresovi - barvna nadaljevanka TV Zagreb (Lj) - 21.15 Mesta: Senj - barvna oddaja TV Beograd (Lj) - 21.40 Jaz na ekranu: Skupina Sarmanto Koivistoinen (Lj) - 21.55 Sportni pregled (Bgd) - 22.15 TV Dnevnik (Lj)

PONEDELJEK, 23. februarja: 8.10 TV v šoli (Zgb) - 10.00 TV v šoli (do 11.10) (Bgd) - 14.30 Teniš Jugoslavija: ZRN - prenos (Lj) - 17.15 Pravljica iz lutkarjevega vozička: O Sahonjumi in njegovem pomočniku Ginaruju, barvna oddaja (Lj) - 17.40 Mala čudesa velike prirode (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Mozaik (Lj) - 18.15 Sodobna medicina: Anestezijologija, barvna oddaja (Lj) - 18.35 Odločamo (Lj) - 18.45 Mladi za mlade (Bgd) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cirkak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 B. Wudler: Perpetuum mobile, predstava SLG Celje (Lj) - 21.05 Kulturne diagonale (Lj) - 21.35 Mozaik kratkega filma (Lj) - ... TV Dnevnik (Lj)

TOREK, 24. februarja: 8.10 TV v šoli (Zgb) - 10.00 TV v šoli (Bgd) - 11.10 TV v šoli (do 11.40) (Sa) - 14.10 TV v šoli (do 16.30) (Zgb) - 17.20 Zapojte z nami: J. Brahms (Lj) - 17.35 Mihec iz Loenneberga - serijski barvni film (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Ne prezrite (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Narodna glasba (Bgd) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cirkak (Lj) - 19.30 TV Dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.00 Mednarodna obzornja (Lj) - 20.50 Propagandna oddaja (Lj) - 21.00 H.de Balzac: Teta Liza - barvna nadaljevanka (Lj) - 21.45 TV Dnevnik (Lj)

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše tete

FRANČIŠKE RAPUŠ

iz Mirne peči 21

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in vaščanom za vso pomoč, izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje ter vsem, ki so pokojnico spremlili na njeni zadnji poti. Se posebno se zahvaljujemo duhovščini za opravljene obrede.

Žalujoci: nečaki in nečakinje

labod labod labod labod

F.S. FINŽGAR

32

PREROKOVANA

„Nič ne tajim tega. Boga hvalim, da mi je prižanesel do danes Toda tebe bo konec, če se ne izpametuješ.“

„Da bi me le bilo!“

„No, ne govori pregrešno. To je tvoja trma, nič drugega. Vesel bodi, če te ne mara. Če se hočeš oženiti, in čas je, da se, si jo izbereš in tako, da ti bo hvaležna.“

„To sam vem. Ampak povej mi eno, da bom tole čutil zanj in tole trpel, takoj grem ponjo. Krilo ji kupim in čevlje, da bo mogla k poroki, če jih sama nima. To je tisto, česar ti ne razumeš. Saj sem poprej tudi občutil, ali imela je moža - kaj sem hotel. In vidliš, prej mi je tako rekoč obetala, sedaj, ko je prosta, me pa vrže izpred vrat. Pes vedi, kaj je bušnilo vanjo, prekleto. Ali je spet tisti financar...“

„France, ne kolni in ne natolcuji in ne delaj greha. Premagaj se, morda se še vse preokreane. In če že ne moreš drugače, vsaj ne kaži ne tega tako očitno. Ves si poparjen in kar hujšaš. Ljudje bodo opazili in ona tudi. To ti pa jaz razodenem, če sam ne veš, da je ženska najbolj srečna takrat, če kdo takole trpi zavoljo nje. Tega veselja ji vendar ne privoščim!“

Brat ni nič odgovoril, ali na obrazu mu je brala, kako silno se mu je prilagla taka beseda.

„Sedaj pa pustiva to in mi povej: Ali pojdeš po ženo“, ko bo Franca na tem?“

„Seveda pojdem.“

„Za botra boš tudi?“

„Le kaj vprašuješ? Saj je vse domenjeno.“

„Potem pa lahko noč in dobro spii!“

Matic je to noč resnično prvič po pogrebščini dobro spal. Ves spočit se je lotil dela in Franca je ogledoval z velikim spoštovanjem. Dognal je celo, kar so ženske že davno trdile, da se ji ta stan posebno poda in da je za čuda brdka v njem. Ko je videl, da hoče postavljati pomijnike v jasli, je hitro priskočil - doslej mu to še ni prišlo na um - ji vzel iz rok posodo in ji kar prepovedal:

„Vzdigovala pa ne boš, Franca. Le kaj lahkega podelaj.“

In tako je potekel teden, ki ga je bila vesela Lojza, kljub vsej veliki skrbni Franca tudi in Matic sam se je bil toliko raztresel, da je laže prenašal, ko ga je Lojza poklicala ponoči:

„Brž, brž, Franco je popadlo! Jaz grem po Lukovo mater.“

Matic je hodil z lučjo gor in dol in se grozovito jezil, ko ni bilo napravljajanja ne konca ne kraja. Ni mogel strpeti, da je še enkrat potegnil za zvonec. „Žena“ se je pojavila med vrati s cajnico v roki: „Za božjo voljo, imej pamet. Zvonec mi utrgaš.“

„Jaz sem se opravi in prišel do semkaj prej, ko vas človek iz hiše spravi.“

Matic se je zaobrnil in krenil z velikimi koraki pred njo, da ga je že priletla „žena“ težko in hro-

peč dohajala ter venomer svara, naj hodi počasi. Matic se pa ni dal dosti preprostiti, tako ga je skrbelo, ko niti sam ni vedel zakaj.

Ko sta dospela do doma, je Matic odšel v hlev in se tamkaj naslonil ter čakal jutra. Nekoliko je zadržal, ali vedno je prisluškoval. Zarana se je lotil vardeje, ki vedno šel v vežo in spet iz nje. Silno rad bi odprl vrata in vprašal, kako in kaj. Vračal se je v hlev, postajal na predru in čakal. Rano jutro je že bilo, ko ni več strpel in spet šel v vežo. Tamkaj je našel Lojzo. „Kako je Franca?“ je vprašal šepetaje.

„Čaj, da ti pokažem,“ je rekla „žena“ in šla v hišo ter mu prinesla iz nje v povojček povito dete: „Lej ga, Matička!“

Matic ga je gledal in ves vesel ga je bil.

„Oh, oh, viš ga no, to je Matija, ves Matija. Jamico ima na bradici in skodrane lase kot on.“

Nerodno ga je pobožal s težko, tega nevajeno roko.

„Tebi, Matic, bi se spodobila takale štručka, in ne ena, sedem! Le kaj misliš? Ali boš grunt s seboj nesel na oni svet? Komu boš pa zapustil, če ostaneš takle samski pustež?“

„Če ne bo drugače, pa kar temule, saj bo potreben.“

„I, prav. Potlej pa še mater vzemi, ni dosti boljših.“

Matic je izbulil oči in gledal „ženo“, kot bi govorila v nerazumljivem jeziku.

„U, le glej me,“ se mu je namrdnila „žena“ in odnesla dete v hišo, a se hitro vrnila:

„Sedaj se pripravi na krst, če imaš opravljeno v hlevu.“

Matic se je začel pripravljati. Obul se je, umil, preoblekel, pregledal denar in ko je ves prazničen prišel iz sobe, ga je „žena“ oštela: „Kakšno pripravljanje! Sinoči si pa meni oponašal, kako sem počasna.“

Matic se ji je samo smejal in nič ni zameril.

Napotili so se k fari.

Dasi je potoma vse mogoče izpraševal, kaj mu je storiti, je bil pri krstu - prvič je bil za krstnega

botra - vendar tako grozno neokreten, da se mu je celo župnik nasmihal, kakor se je trudil, da bi bil resen.

Po krstu so šli zajtrkovat k Razdevšku. Lojza je povedala, da gre ta čas h Golobu.

„Nalašč nikar,“ je ugovarjal France, ali Lojza je šla.

Golob je kosil steljo v gozdu, mati je bila doma.

„H krstu smo prinesli,“ ji je povedala. „Ali bi šli pogledat?“

„Lepo te prosim, ali je vse zdravo?“

„Vse po sreči, mati,“ je rekla Lojza in bila vsa vesela.

Tedaj mati ni več zmagala solz. S predpasnikom je zastrla oči, prišla z desnico Lojzo in jo peljala v hišo.

„Lojza, ti si svetnica! Kako bi se ti zahvalila? Ti ne veš, kaj smo pri nas ta čas pretrpeli. Jaz in oče. Saj ni tak, kot se dela. V sanjah jo je klical nazaj, seve, če sem pa omenila, me ni pustil do nje. Ali danes grem. Takoj s tabo. Kaj naj ti po- strežem? Morda kake, ali ti čaja zavrem? Kar reci!“

„Ničesar, mati. Samo toliko, da sem vam po- vedala. Pri Razdevšku čakajo botri. Pojdite pogle- dat fantička!“

„Tja res ne grem, kar za vasjo krenem k vam. Precej.“

„Kakor mislite,“ je rekla Lojza in se poslovila. Golobovka pa je začela loviti kokoši, nabrala vse mogoče stvari, naložila težko košaro z jestvi- nami, pleniciami in odšla.

Pri Razdevšku so posedeli, ker je bil Matic po dolgem času spet dobre volje, tako dolgo, da jih je mati prehitela in prišla pred njimi k Francki.

In tam sta se obe - hči in mati - razjokali v tihi, temni kamrici; ljudje niso videli solz, videl pa jih je Bog in jih je bil vesel.

XV

Odkar se je pri Maticevih naselil mali Matiček, se je življenje za čuda izpremenilo.

Poslej zapisan muzeju

Resnicoljuben, delaven, pošten – tak je Marjan Gregorič, profesor zgodovine in sedanji ravnatelj Posavskega muzeja v Brežicah. Začel je kot šolnik, najprej na osnovni šoli, potem na gimnaziji, vmes pa je bil še načelnik oddelka za družbene službe pri občinski skupščini. Brežiško gimnazijo je v času njegovega ravnateljevanja zapustil deset maturantskih rodov, dobra polovica teh pa je dočkala višjo in visoko šolo. Za profesorja Gregoriča na gimnaziji niso bili lahki časi, zlasti ne prvo leto, ko so ob stari šolski zgradbi gradili novo in nato obe spojili v eno. S tem je bil uresničen odločilni pogoj za verifikacijo gimnazije. Medtem so uspešno zapolnili kadrovske vrzeli in zahteve po učnem programu ter tako dočkali prelomno leto 1966.

Marjan Gregorič si je tiste čase zelo prizadeval, da bi gimnazija kot medobčinska ustanova bolj posegala v svoj šolski okoliš, kar se mu je za nekaj let tudi posrečilo. V šoli so dosegli veliko notranjo razgibanost, imeli so odlične pevski zbor, kulturno društvo, dijaško glasilo, ob zaključku šolskega leta pa so trikrat dali v tisk letno poročilo šole. Ob šoli je manjkala samo še telovadnica in zanjo je prof. Gregorič več let pritiskal na kljube banke in podjetij, dokler se to ni uredilo in ni lani končno zrasla.

Prag Posavskega muzeja je Gregorič prestopil kot njegovega ravnatelja pred pol leta. Vanj se vživlja kot zgodovinar, kot pedagog in kulturni delavec, ki iskreno želi, da bi ta kulturna ustanova navezala nase čim širši krog obiskovalcev, predvsem pa mladine, kateri so vrata za spoznavanje kulturnih vrednot iz preteklosti vedno gostoljubno odprta.

Svoje strokovno delo bo novi ravnatelj usmeril predvsem na področje zgodovine. Za prvo dolžnost šteje zbiranje gradiva za zgodovino NOB v Posavju in na Kozjanskem. Pri tem delu bo sodeloval z drugimi muzeji in Združenji borcev NOV.

Tovariš Gregorič ni človek, ki bi se zapiral med zidove ustanove, v kateri dela. Takole pravi: „Njen regionalni značaj zahteva povezovanje in skupno programiranje. Prepričan sem, da bi tako zastavljeno delo izboljšalo, pocenilo in približalo kulturo delovnemu človeku. Kulturne skupnosti potemtakem ne bi smele načrtovati svojih dejavnosti brez sodelovanja s kulturnimi institucijami, ki že obstojajo. Tako bi morali za akcije s področja muzejske dejavnosti poklicati k sodelovanju Posavski muzej, ki je odgovoren za tovrstno delo. Dolenjski kulturni festival pa naj bi sodeloval pri načrtovanju galerijske dejavnosti, saj ima pri tem delu največ izkušenj. Seveda bi pri programiranju morale sodelovati tudi druge kulturne ustanove, ki niso bile omenjene. V razvojnem programu Posavskega muzeja bomo zajeli nastajanje in rast različnih spominskih zbirk, seveda pa s trenutno kadrovskega zasedbo ne bomo mogli obvladati vseh področij. Pomagali si bomo z zunanjimi sodelavci. Dobro se zavedamo, da muzej ni samo kulturno-znanstvena in proučevalna ustanova. Svoje delo usmerja zato tudi v izobraževanje in vzgojo obiskovalcev. Kompleksni muzeji, kot je naš, se morajo razvijati v žarišča različnih kulturnih vej, navezati morajo trajne vezi s šolami in delovnimi organizacijami.“

JOŽICA TEPPEY

Sanje o krampu in lopati

„Povsod nas preganjajo,“ so bile prve besede pastirja Vlada Franješa, ko sem pristopila k njegovi čredi na travniku ob Krki. Ves zagrenjen je začel pripovedovati, da se mora z ovčami umakniti čimprej čez mejo, toda na Hrvaškem je paša ovac prav tako prepovedana.

„Nekako se bomo že prebili, čeprav je pot še dolga. Tri mesece smo že zdoma. Z mano sta petnajstletni sin in še en pastir. V čredi imamo 240 ovac iz cele vasi.“

In potem je pripovedoval, da so odšli od doma 11. novembra lani. Vrnili se bodo prvega maja.

„In kakšen bo zaslužek?“ „Precej slabši, kot če bi krampal. Delo s krampom in lopato je moja velika želja. Naš kruh je grenak, in kdor ne poskusi, tega ne verjame. Če bi smeli, bi pustili ovčerejo in vse poklali, pa nam zadruga ne dovoli. Ovce so živa rezerva hrane za vsak primer.“

„Imate doma družino?“ „Imam, ženo in štiri otroke. Najstarejši sin je tu z menoj. Ta že ve, kako trdo je življenje ovčjega pastirja. Po šest mesecev se ne preobčemo. Srajca razpada na meni in po prihodu domov jo vržem proč. Spimo pod šotorsko streho, vsak večer v drugem kraju. Prtljago nam nosijo oslički. Šest jih imamo s seboj.“

„Si hrano kuhate?“ „Poredko, običajno enkrat na teden. Sicer pa jemo kruh in konzerve. Tudi ljudje nam včasih kaj dajo, vendar se jih večina ne meni za nas. Celo bojijo se, da tam, kamor stopijo ovce, ne bo več rasla detelja. Na Hrvaškem smo doživeli, da so bile ženske v vasi vse preplašene, češ da

se je ena od njih dotaknila ovna in je bila na mestu mrtva. Povedal sem jim, da še nikoli nisem zbolel in da to ne bo držalo, pa mi niso verjele.“

„Kakšno delo vas čaka doma?“ „Skrb za ovce še naprej. Pasemo jih na planini Vlašič, dva tisoč metrov visoko in štiri ure hoda od doma. Ovce molzemo in delamo sir. Sir in volna sta naš edini zaslužek.“

Imamo zadrugo, vendar ta volne ne odkupuje, zato moramo sami najti kupce. S tako zadrugo seveda nismo zadovoljni. Upam, da bo tudi za naše ljudi prišel čas, ko se bodo lahko zaposlili za osem ur in ko se jim ne bo več treba takole prebijati skozi zimo.

JOŽICA TEPPEY

OVČARJI

Pred parado instrumentov

Mokronoški lارفarji spet pripravljajo največji dolenjski karneval – Letošnji bo 29. feb. ob 14. uri

Čeprav je mokronoški karneval edini brez dotacij, se lارفarjsko vodstvo turističnega društva trudi, da bi bil njegov humor dostopen vsem žepom. Tako imajo namreč zapisano že v glavi svojega časopisa namesto cene.

Pridobitev letošnjega 11. karnevala, ki bo v nedeljo, 29. februarja ob 14. uri, bo tudi „Furželj kluba lارفarjev“, kot imenujejo osnutek svojega klubskega regulatorja pravil, ki je ponujen v javno razpravo v njihovem časopisu. Edino „osnovno sredstvo“ kluba je nad 400 članov. Njihova dolžnost je ohranjati tradicije šegavosti. Na primerni folklorni višini smejo smešiti vse, kar je smešno vredno in primerno. Sedež kluba ni ugotovljen, ker vedri pod streho turističnega društva, to pa je kjerkoli.

Biti član mokronoških lارفarjev ni kar tako. V času najbolj zagnanih priprav na karneval se ne smejo opijati, da ne bi siromušili svojih telesnih in umskih

sposobnosti za sam karneval. Nad tem, kako se držijo svojega „furželja“, namreč bedi odbor volhjačev, kakor imenujejo nadzorni odbor. Ena od vrlin mokronoških lارفarjev je tudi dobrodušnost, s katero delijo v potu svojega obraza pod masko pridobljenega dohodka – na osnovi izključno prostovoljnega dela in iznajdljivosti za črpanje denarja tam, kjer je prilika. Tako so doslej ustvarili že 160.114,40 dinarjev dohodka, od česar so v razne dobrodelne namene, od pomoči krajevnih organizacij ZB do pomoči Rdečemu križu, gasilec, strelcem in šolarjem, razdelili 129.590,29 dinarjev!

Gradaški mački – novatorji

Pustne šege v Gradcu v Beli krajini segajo daleč v preteklost. Proti koncu prejšnjega stoletja pa so ti starodavni običaji zamrli, dokler jih v stari Jugoslaviji domačini niso deloma spet obnovili. Po vojni pa so nekaj časa ob pustomanju tekale po kraju le posamezne maskare, dokler niso Gradčani spet obnovili svojih starodavnih šeg, seveda v novi obleki in obliki. Nekaj let so sodelovali z znanimi Metliškimi gadi, zadnja tri leta pa Gradaški mački za pusta pripravljajo svojo parado. Letošnja pusta parada bo že četrta po vrsti. „Delovna parola letošnje parade, ki bo na pustno nedeljo, 29. februarja, je: Podaljšano leto novatorstva,“ je povedal predsednik društva Gradaških mačkov, kamnosek Rudi Dim. „Mi smo pripravili 13 točk, naš tozdr Vranoviški jazbečarji pa 4. Do sedaj smo vsako leto gostovali še v Metliki ali Semiču, letos pa bo parada samo v Gradcu, ker gostovanj finančno ne zmoremo.“

NAMIZNI TENIS: NASTOPILO BODO PIONIRJI

Novomeški namiznoteniški klub bo v nedeljo, 29. februarja, pripravil v zgornjih prostorih nove športne dvorane namiznoteniško prvenstvo Novega mesta za pionirje in pionirke. Ker obiskuje pionirsko namiznoteniško šolo okoli 70 učenk in učencev, se obeta v nedeljo zanimiv športni dogodek, saj organizatorji pravijo, da so se učenci v kratkem času veliko naučili.

MEDVEDJE ZGODBE

Tudi po ribniški občini krožijo razne zgodbe o medvedih, in lovu. Tako nekateri Sodražani niso preveč zadovoljni zaradi mrhovišča, ki je kak kilometer od Grdega dola. Pravijo, da lovci s tem vabijo medvede v bližino hiš, kar je lahko nevarno. Povedo tudi, da so v zadnjem času lovci oziroma gostje dvakrat streljali na medvede, vendar niso nobenega uplenili. So se jim verjetno malo preveč tresle roke.

V Lončarji pa govorijo, da je moral autobus ustaviti na cesti, da ni povozil medveda, ki je prečkal cesto. Seveda naj bi se vse to dogajalo še pred prvim snegom, ker zdaj „kralji naših gozdov“, kot pravijo nekateri lovci medvedom, spijo.

Kostanjeviški pust

Ker je zadnja leta veliko tistih, ki so pomagali pri kostanjeviškem pustovanju, odnehalo, je vodstvo letos povabilo k delu vse prebivalce Kostanjevice. Kljub vsemu pa vodstvo upa, da bodo letos „šelmariji“ uspešno prestali vse težave in da bodo pustne prireditve dobro uspele. Pri organizaciji pustovanja sodelujejo pretežno mladi, na srečo pa so imele delovne organizacije in tudi zasebni obrtniki posluh za finančne težave prirediteljev in tako bo šlo letošnje pustovanje po naslednjem razporedu: v nedeljo, 29. februarja, bo zjutraj budnica, ob 15. uri pa bodo prižgali pustni ogenj in oklicali Kurenta. Naslednji dan bo ob 19. uri velika baklada po mestnih ulicah, ob 20. uri pa v domu kulture nastop in nagraditev otroških mask, potlej obiranje in šaljivi program, zbiranje vstopnic in parada mask; najbolj domiselne bodo nagrajene. Ob koncu bo slovesen zbor „Prforcenhausa“, na katerem bodo izvolili novega predsednika. Po končani prireditvi se bodo pustne šeme in gledalci preselili v restavracijo „Pod Gorjanci“. Na pustni torek bo ob 7. uri gonjenje medveda po mestu, ob 15. uri oranje in sejanje po ulicah in otroška maskarada, ob 19. uri pa svečana promenade kostanjeviške godbe. 3. marca ob 16. uri bo Kurentov pogreb, po njem pa sedmina.

F. SVETEC

Nož na vrat

11. februarja okrog 12.30 je 78-letna Jožeta Cvet iz Zagorice pri Catezu sedela za mizo in južinala, ko je prišel v hišo neznan moški. Zagrabil je od zadaj Cvetovo za ovratnik in ji uperil v prsi večji nož ter zahteval denar.

Na smrt prestrašena ženska mu je takoj dala 120 din, ki jih je imela v denarnici, a s tem ropar ni bil zadovoljen. Zahteval je še, ji znova grozil, in ker je kazalo, da neznanec misli resno, mu je ženska izročila še – 3.100 dinarjev. V strahu za življenje je dala vse prihranke. Ko je ropar pobasal denar, je Cvetovo vrgl se na tla in jo obrcal.

Ce bi napadena klicala na pomoč, bi bilo brez smisla, ker je njena hiša na samem, razen tega je boleha in bila je tudi sila prestrašena. Dobro uro zatem jo je našla Franca Kafola iz Mačkova, ki je prišla onemogli Cvetovi pomagat. Ker je tako sama in boleha, pride vsak dan nekdo v okviru soseske pomoči.

V petek, 13. februarja, se je pripetila na industrijskem tiru v Bršlinu huda železniška nesreča. Okoli 10.40 je lokomotiva Diesel, v kabini katere je bilo nekaj železničarjev, naletela na stoječ in prazen tovorni vagon. Udarce je bil tako močan, da je bil železničar Anton Režek (44) iz Mirne peči na mestu mrtve. Vzroke nesreče raziskujejo, gmotna škoda pa še ni znana. Na sliki: ves trud, da bi prišli do ponesrečenca ter da bi razklenili stisnjeno pločevino, je bil zaman. (Foto: M. Gošnik)

TEŽAVNO POSLOVNO ŽIVLJENJE

V sobi, kjer so bile javorove mize pogrnjene s prti z domačo ornamentiko, je lepo zadišalo po goveji juhi, v kateri so razkošno plaval rezanci, narejeni v gostilniški kuhinji po najboljšem receptu.

„Viski se mi je prilegel,“ je rekla ona.

„Ni bil slab,“ je rekel on. „Juhica z domačimi rezanci. Ne spominjam se, kdaj sem jo nazadnje jedla.“

„Jim nese, ker kuhajo po domače.“

Poskočna in prsata natakara je polnila mizo z mesom, z domačim krompirjem in radičem.

„Črno vino se bo prileglo,“ je predlagal on.

„Toda samo kozarček,“ se je branila ona.

Polovički se je pridružil cel liter. Toplina jima je lezla v kri, v sobo pa se je pritiho-tapil mrak.

„V nepopolni svetlobi dobi vaš obraz še lepše poteze,“ je rekel on.

„Vi se šaljite?“ se je smejala ona.

„Pijva na vse lepe ženske tega sveta,“ je dvignil kozarec on.

„Že raje na postavne dedce!“ ga je preletela ona.

Pohištvo gostilniške sobe je dajalo videz starosti, vendar so tičale pod rjuhami jogi blazine.

„Soba ni slaba, kaj?“ je vprašal on.

„Sem videla že boljše,“ je zaječala ona.

Od nekd se je prikradla glasba. Bilo jo je komaj slišati.

„Poslednji valček?“ je ugibal on.

„Bo že, če pravite,“ je zagrila naivko ona.

„Za žensko je naporno takole potovati okrog,“ je zaskrbelo njega.

„Tudi vi nimate lahkega posla,“ ga je razorožila ona.

Motor avtomobila zakasnelega gosta mu je odprl oči. Sprva ni vedel ničesar, a ko so se oči navadile teme, je zagledal ob svoji desni rami skuštrano žensko glavo. V mislih je preletel prejšnji dan: aperitiv, juha z rezanci, odojček, pohan piščanec, restan krompir, radič, črno vino in spet vino, nato omlete pa vino. Potem soba in glasba od daleč. Ni vedel zakaj, toda spomnil se je svojega direktorja, in če je hotel ali ne, mu je moral pritrditi, da je marsikateri delovni dan poslovnega človeka zares naporen.

TONI GASPERIČ

„Vrhovni maček“ Rudi Dim

BRIVSKO
FRIZERSKI – KOZMETIČNI
SALON
VAM PRIPRAVLJA
ZA 8. MAREC
SEVNICA

OLIMP PIJSKO ZLATO

Pod naslovom KOLIKO UPANJA ZA OLIMPIJSKO ZLATO? objavljamo na sredini današnje Priloge zapis o pripravah državne košarske reprezentance. V Jugoslaviji imamo le malo pravih kandidatov za olimpijska odličja: nekaj posameznikov — atletov, boksarjev, roko-borcev in morda še koga ter tri ekipne športe: rokomet, vaterpolo in košarko. Prav košarkarska reprezentanca je med vsemi tistimi, od ka-

terih pričakujemo uspeh, že vrsto let v najbolj stalni formi in hkrati ves čas v svetovnem vrhu. Na pravkar končanih zimskih igrah v Innsbrucku Jugoslavija ni dobila medalje. Kako bo torej poleti v Kanadi?

O tem, kakšne so možnosti košarkarske reprezentance, govorita trener Mirko Novosel in pa zadnja leta naš najboljši košarkar Krešimir Čosić.

SPOMENIK,
OBLIT
S CEMENTOM

KAMENNE JOKA
KAJ JE NOVEGA

dolenjec v glavni vlogi

Še dober teden ali dva dela v laboratoriju in prva barvna kopija novega slovenskega celovečernega filma „BELE TRAVE“ bo pripravljena za javno prikazovanje. O javni premieri novega domačega filma je sicer še prezgodaj govoriti, ker se producent VIBA FILM in distributer VESNA FILM (oba iz Ljubljane) dogovarjata, da bo film začel svojo pot po slovenskih kinematografih šele v marcu. Vseeno pa bo v „krstni list“ filma vpisan datum iz sredine februarja, ko bodo novo delo režiserja Boštjana Hladnika prvič predstavili javnosti, strokovnjakom, novinarjem in filmskim kritikom. In ker je upanje, da bosta tokrat prav Novo mesto in Kočevje med prvimi imeli na sporedu nov slovenski film, smo se odločili o njem natančneje spregovoriti.

Film „BELE TRAVE“ so posneli lani v več krajih Slovenije po originalnem scenariju Branka Šoemna, ki je pred leti napisal tudi scenarij za uspehi film Živojina Pavloviča „Let mrtve ptice“. To bo prvi realistični film znane slovenskega režiserja Boštjana Hladnika, ki je že 1961 posnel zelo uspešen film „Ples v dežju“ z Dušo Počkajevom in Mihom Balohom v glavnih vlogah. Film „Bele trave“ govori o današnji stvarnosti, o našem delavcu-hmeljarju in traktoristu, kateremu navzlic težavam uspe najti pravo pot v življenje.

Ker smo že imeli priložnost videti delovno kopijo filma, naj na kratko opišemo vsebino: Na železniški postaji čaka dekle fanta, ki se vrača iz JLA. Med Vero in Danetom je hrepenenje po komaj začeti ljubezni in obenem strah pred nedeževitimi, strah pred bodočnostjo. Ker je Danetova domačija v hribih pogorela, gresta

domov k Veri. Toda tudi tukaj ne moreta ostati. Vrneta se v dolino, ker le tam lahko najdejo svoj kruh. Zaposlita se v kmetijskem kombinatu: Vera v cvetličnjaku, Dane kot traktorist. Nova okolica, novi ljudje, novo življenje. Živita skupaj, mlada in zaljubljena, vendar sta si še tujca. V svet njune občutljivosti začenja pronicati svet drugih. Seznanita se z Jušem, železničarjem, ki je po preživetju železniški nesreči ostal invalid, gluhi in sterilni, ter Olgo, njegovo ženo, ki je polna življenja, a nepoteshena. Juš ji svojo ljubezen izkazuje s tem, da ji prinaša male lutke, sam pa si pestri življenje tako, da pod stanovanjem goji svinje, ki jih neguje kot otroke. Olga se vedno bolj ogreva za težko dokončano odločbo, da kolega iz službe, čeprav se ji moč smili in ga ne bi želela zapustiti. Dane in Vera kot soseda prisostvujeta umiranju Olgine ljubezni do Juša. Dane, navzlic ljubezni do Vere, v pijanosti prevara svojo zaročenko, in ko to Vera zve, se mu hoče maščevati. Zadnji hip se zave, da bi bilo to početje jalovo. Juš sluti, da ima Olga drugega. V trenutku, ko se Olga dokončno odloči, da kljub ljubezni do Marka ne bo zapustila Juša, Juš v hudem spopadu v kurji farmi s kolom pobije Marka. Vera in Dane po tej tragediji ne vzdržita v dolini, zlasti ko spoznata, da bosta dobila otroka. Naredita zadnji poizkus, da bi se vrnili v pravo življenje. Vrneta se na domačijo v hribih, da bi Vera v miru rodila. Toda nimata sreče: otrok, ki sta ga težko pričakovala, se rodi mrtev. Navzlic temu spoznata, da je njuna ljubezen globoka in da je vredno živeti...

V vlogi mlade dekleta Vere nastopa mlada Kranjčanka, gimnazijka Marina Urbanc, bodoča študentka ekonomije, v drugi glavni vlogi

(Dane) pa je prvič pred filmsko kamero stopil študent II. letnika ljubljanske akademije za gledališče, film, radio in televizijo Jože Horvat, doma iz Kočevja. Tudi v ostalih vlogah nastopajo izkušeni igralci: Juš je Polde Bibič, njegova žena Olga pa Barbara Jakopič. Tehnologa Marka je uspešno igral Beogradčan Ljubiša Samardžić, v manjših vlogah pa nastopajo še Boris Cavazza, Dare Valič, Majda Grbac, Metka Franko in drugi.

Za konec pogledajmo, kaj so po snemanju filma izjavili glavni igralci in režiser Hladnik:

JOŽE HORVAT: „Zgodba je preprosta in razumljiva za vse ljudi. Sam sem s svojo vlogo zadovoljen, mislim, da sem se ji približal, seveda pa bi jo bolje odigral, če bi film še enkrat snemali. Poudariti moram, da so mi soigralci veliko pomagali...“

MARINA URBANC: „Z Boštjanom Hladnikom sva že delala film „Ko pride lev“, tako da je to moj drugi film z njim kot režiserjem. Mislim, da bo film zanimiv, ker je iz današnjega življenja. Vloga Vere mi je blizu, ker sem živela na deželi, v okolici Kranja, zato poznam podeželsko življenje. Čeprav bom študirala ekonomijo, bom še rade volje sprejela ponudbo za kakšno filmsko vlogo...“

POLDE BIBIČ: „Film je vedno nekaj negotovega, vendar upam na najboljše. Moja vloga je zanimiva. Igram drugačnega človeka, kot sem jih doslej. Všeč mi je neobogljnost in slepost tega Juša, ki ga šele dogodki napeljuje, da spregleda. V svojem bistvu pa je to dober človek. Težko je primerjati vloge, ker vsaka prinese kaj svojega. Imam srečo, da imam na razpolago več vlog, tako da vedno lahko iščem kaj novega. Tudi to je zanimivo, da sodelujem s Hladnikom

v trenutku, ko se tudi sam loteva nečesa novega...“

BARBARA JAKOPIČ: „Menim, da ima film „Bele trave“ temo, ki je bila pri nas že obdelana, vendar je v njej nekaj, po čemer se razlikuje od drugih. Kot igralka sem se prepustila režiserjevemu vodstvu, zlasti ker je to moj prvi celovečerni film in še ne poznam dobro načina dela pri filmu. Vesela sem, ker sem dobila to vlogo, ker sem se lahko poglobila v odnos do dveh moških...“

LJUBIŠA SAMARDŽIČ: „Bele trave imajo preprosto filmsko zgodbo, v dakdanjo, splošno, ljudsko. Vendar pa ni enostavno prenesti jo na filmsko platno, jo narediti prepričljivo in privlačno. Menim, da je to Hladniku uspelo. Povedati moram, da so Bele trave moje drugo srečanje z režiserjem Hladnikom — prvo je bilo v filmu Peščeni grad — s slovenskimi filmskimi delavci pa se že tako pogosto srečujem, že v četrtem filmu. To je dokaz, da se slovenska kinematografija ne zapira v svoj nacionalni prostor...“

BOŠTJAN HLADNIK: „Po obliki so Bele trave poetični verizem. Delo je potekalo normalno, sicer pa imam izkušeno ekipo, s katero sem posnel že dva filma. Povem naj, čeprav se film dogaja na podeželju, bo kreiran moderno. Zame je to prvi film, ki sem ga delal na deželi, in je tudi prvi realistični film o današnji socialistični stvarnosti. Izlet v to področje pa je dokaj zanimiv, čutim, da to ni več samo izlet. Bele trave sem sprejel tako, kot da bi od nekdaj snemal samo take filme...“

FRANC MIKEC

BOMO VSE VIŠJI?

Eno je gotovo: današnji človek je po rasti precej višji, kot so bili njegovi predniki pred nekaj tisoč leti, višji je občutno tudi od človeka, ki je živel v srednjem veku, višji je celo od ljudi preteklega stoletja. Presenetljivo pa je, da današnja mladina raste hitreje in višje kot kdaj prej. V povprečju se telesna višina mladih pokolenj v enem desetletju dvigne za en centimeter. V skladu s hitrejšo in višjo rastjo gre tudi dozorevanje in čas rasti. Konec 19. stoletja so ljudje dozoreli in prenehali rasti pri 22, a tudi šele pri 25. letu, dandanašnji pa mladi nehajo rasti že pri 18. ali 19. letu, dekleta pa pri 16. do 17. letu.

Ta pojav že nekaj časa zanima znanstvenike; razvili so več teorij, vendar ni nobena dokončno potrjena in sprejeta. Še največ je zagovornikov trditve, da je pospešena rast in dozorevanje posledica ugodnejšega življenja in bogatejše prehrane. Žal nam ta teorija ne daje odgovora, ka-

ko da je porast očitna tudi v deželah, kjer življenje nikakor ni tako ugodno in hrana prej revna kot bogata s proteini, vitamini in beljakovinami.

Pri iskanju odgovora so prišle na dan tudi take, malce čudne teorije, kot je, denimo, mnenje, da je vzrok pojavu množica elektromagnetnih valov številnih radijskih postaj in žarčenje drugačnih vrst. V zadnjem času si dokaj uspešno utira pot teorija sovjetskih znanstvenikov, po kateri naj bi pospešeno rast povzročilo mešanje različnih genotipskih linij. Ljudje veliko potujejo, sklepajo se zakoni med zakonci iz oddaljenih krajev ipd.

Kakor višja rast, večja teža in hitrejša dozorevanje nakazujejo fiziološki in celo intelektualni napredek, pa je žal tudi res, da počasnejše odrasčanje pomeni daljše življenje, pospešeno pa krajše. Tu bo pač morala medicina „popraviti“ prehitenevanje.

KRALJEVSKA POT

Skupina Queen je svoje vladarsko ime opravičila; danes velja za vodilno rock skupino na britanski glasbeni sceni. Pred nekaj tedni so zabeležili, da je bilo prodanih že več kot milijon primerkov velike plošče „A Night At The Opera“, v samem vrhu britanske glasbene liste pa se je znašel njihov hit „Bohemian Rhapsody“. Že sami nazivi njihovih plošč in skladb kažejo, da se Queen spogleduje z velikimi deli klasične glasbe, podoben občutek pa človek dobi tudi pri poslušanju, ko v njihovem petju zazna glasovne harmonije „a cappella“. Sami pa seveda zatrjujejo, da so slogovno povsem neodvisni in da se ne zgledujejo po nikomer.

Pred petimi leti so se vodilni pevec, pianist in skladatelj Freddie Mercury, kitarist Brian May, bobnar Roger Meddows in basist John Deacon odločili za samostojno pot, vendar v začetku ni kazalo, da bo res kaj iz njih. Kasneje pa se je za skupino začel strm vzpon, k čemur je precej pripomogel tudi manager John Reid. Zanimivo je, da v skupini sicer uporabljajo vse mogoče pripomočke elektronike za živopisen show, ne marajo pa uporabiti danes zelo široko uporabljenega elektronskega instrumenta sintesajzerja.

Morda ni odveč zapisati tudi, da so člani skupine visoko izobraženi, kar je sicer redkost.

KMETOVANJE NA NADMORSKI VIŠINI MARJETIC

Da je mogoče kmetovati s plugom, motiko ali sejnalnikom, ste gotovo že slišali in videli, bolj drzna pa je trditev, da je mogoče vsakdanji kruh pridelovati tudi z letali. In vendar je tako. Bojan Avsec in Ivan Štrasner — oba sta Novomeščana in poklicna pilota pri podjetju Pan-Adria — kmetujeta z letalom. Zdaj ste že gotovo uganili, da gre za tako imenovano kmetijsko letalstvo: z letali dognojujejo, škrope zoper najrazličnejše rastlinske bolezni in škodljivce, uničujejo komarje itd.

PADALO SE NE BI IMELO CASA ODPRETI

„Najprej pogledjmo orodje,“ je začel Bojan Avsec. „Pri Adrii nas je 13 pilotov (večinoma

smo Slovenci), vsi letimo na letalih Piper Pawnee, ki so posebej narejena za kmetijstvo. V rezervoar gre okoli 500 kg gnojila ali škropiva, pod zadnji rob kril je mogoče namestiti posebne cevi za škropljenje. Letalo je tudi sicer posebej, kabina je narejena tako, da omogoča resnično najboljši pregled, kar si jih je mogoče zamisliti v letalih. Na prednjem delu kabine in robovih podvozja so posebni noži, ki bi, letimo namreč zelo nizko, presekali žice električnih daljinovodov, če bi zadeli vanje. Posebej je varovano tudi smerno krmilo, žica bi ga namreč enostavno odrezala. Letimo obvezno s čeladami na glavah, padala pa nimamo. „Frčimo“ tako nizko — piloti pravimo temu „letenje na na-

dmorski višini marjetic“ — da se ne bi imelo časa odpreti.“

VSE SE DOGAJA POD DALJNOVODI

„Največkrat kmetujemo“, dopolni Bojana njegov mlajši tovariš Ivan Štrasner, ki se je rodil, ko je začel Bojan leteti (prvi ima 38, drugi pa 25 let), „na njivah, posejanih z žitom, oljno repico in sladkorno peso. Začnemo spomladi, v začetku marca, s tako imenovanim dohranjevanjem. S 160 kilometri na uro letiš na višini 15 do 20 metrov in posipavaš umetno gnojilo. Pet sto kilogramov gnojila zadošča za 2,5 do 10 hektarjev njiv. Pod električnimi daljinovodi ne smemo leteti, zato jih „preskakujemo“, kot pravimo temu letalci. Sčasoma postaneš (jaz sem pri kmetijskem letalstvu šele eno leto) tudi kar dober agronom. Tako na primer že vem — seveda nas nadzorujejo kmetijski strokovnjaki — da je treba začeti pšenico dohranjevati takrat, ko ima dva lista. Da ne bi gnojil metali kar povprek, stoje na poljih ljudje z zastavicami, tako da veš, kateri kvadrat je treba pognojiti. Posebno pomembno je to takrat, kadar letimo na mejah različnih kmetijskih kultur, tej ali oni bi lahko določeno sredstvo namreč škodovalo namesto koristilo.“

„Ko ima, recimo, pšenica tri liste, začnemo škropiti. To je še bolj nevarno opravilo,“ spet poprime Bojan. „Leteti moramo namreč okoli en meter od tal — in to s 160 km na uro. Ljudje, z zastavicami zdaj „odpadejo“, porezali bi jim glave, mejo označujejo samo zastavice. Pri škropljenju gre predvsem za uničevanje plevela, zatiranje insektov in najrazličnejših rastlinskih bolezni.“

STRAH IN TREPET ZAGREBŠKIH KOMARJEV

Ko smo že pri insektih, naj povem še to, da avgusta vsako leto v Zagrebu „dimimo“ zoper komarje. Takrat letimo dobesedno med nebotičniki. Da ti to delo sploh dovolijo, moraš imeti tri leta prakse v kmetijskem letalstvu. Kadar škropimo s strupi, moramo poleg čelade obvezno nositi plinske maske. Naše delovno območje sta ob vsakoletnem skoku v s komarji prenaseljeni Zagreb predvsem Posavina in Podravina, včasih pa nas pokličejo tudi v Maribor in Ptuj, kjer škropimo nasade topolov, ki jih predelujejo v elulozo.

Eno posadko sestavljajo pilot, mehanik, letalo in kombi. Letališča, če lahko tako imenujemo tistih 450 do 700 metrov dolge zaplate zemlje, so med polji. Ko je zemlja premočena, kombi, ki je včasih tudi mehanikovo in pilotovo

stanovanje, noče naprej. Takrat nismo samo letalci, ampak tudi pomožni šoferji, če seveda ta izraz ni preveč dobrohoten za čisto navadno porivanje avta, ki je do osi v blatu.“

ŠEST MESECEV NAD NJIVAMI

„Bojan hoče povedati,“ se vtakne Ivan, „da morata v ekipi vladati tovarištvo in strpnost. Če ju ne bi bilo, bi bilo vražje težko kar 6 mesecev na leto, kolikor traja naše delo, prebiti med njivami, v soncu in dežju, ko delo gre ali pa ne gre od rok.“

Posebno zapleteno je, ko škropimo s herbicidi. Bog ne daj, da bi takrat zapeljal nad vinograd ali deteljo, herbicidi, s katerimi škropimo, uničijo vse, kar je širokolistnega. Nekaj let bi bila tam puščava, da „veselja“ lastnikov niti ne omenjamo ...

Neprijetno je tudi, vendar se to dogaja zelo poredkoma, da moraš zaradi nepredvidene ovire naenkrat izpustiti vse gnojivo ali škropivo. Letalo je namreč zaradi pilotove varnosti konstruirano tako, da je mogoče v petih sekundah stresti cel tovor. Prazno se laže ogne oviri. Spodaj ostane Sahara.

KOT VOJAŠKI PILOTI

Ker je delo, kot vidite, precej naporno, letimo (delamo) samo šest ur na dan. Tri ure letiš, dve počivaš in spet tri letiš. Eno leto delovne dobe nam štejejo za leto in pol, tako kot vojaškim pilotom. V eni sezoni dohrani kmetijski letalec 10 do 12 tisoč hektarjev polj, okoli 2 tisoč pa jih poškropi. To znese 300 do 350 ur letenja, kar pomeni, da smo vsako leto okoli 15 dni v zraku. To je precej več kot celo leto „leti“ vojaški pilot. Zasluzek seveda ni slab, bolj kot denar pa je pomembno, da imamo svoje delo radi, čeprav nam tovariši v ostalih letalskih panogah večkrat v šali pravijo, da smo skorajda čisto navadni „pešci“. In to še največkrat umazani.“

Tako sta o svojem delu pripovedovala Bojan Avsec in Ivan Štrasner, oba kmetijska pilota, oba Novomeščana, oba vzgojena in izšolana v Dolenjskem letalskem centru, oba tudi rezervna vojaška pilota. Bojan se je najprej izučil za krojača, Ivan pa za soboslikarja. Veliko volje in dela je bilo potrebno, da sta šivanko in čopič zamenjala za letalsko krmilo.

Na slednje se spomnite morda takrat, ko vas bo ob obisku v Zagrebu pičil kakšen komar ali pa ko boste v trgovini kupovali olje, sladkor in kruh. Morda ga je pomagal pridelati ravno eden od fantov, ki „kmetujejo na nadmorski višini marjetic.“

MARJAN BAUER

ladislav
lesar

VODNJAKI IN IZVIRI

Ignac Orel I. pri prvem avtobusu Žužemberk – Stična

„Fužina je na levem bregu Krke – ob cesti proti Žužemberku in Ambrusu. Že zgodovinar Valvasor poroča, da je bilo na Dolenjskem mnogo svinčenih, železnih in drugih rudnikov. Vse pa so opustili, razen fužine, ki je „eno miljo nad Žužemberkom ob Krki“. Listin o času nastanka te fužine ni. Obstaja pa listina iz l. 1216.

Naši predniki so topili železno rudo v gozdovih v preprosto izkopanih jamah. Graščaki pa so izkoristili tudi vodno silo Krke in postavili ob njej kovačnice s kladivom na vodni pogon-norca, kjer so obdelovali železo, ki so ga nanosili kmetje. Tako je nastala Fužina (lat. fudere pomeni zlivati raztopljeno železo).

Fužina ob Krki je morala oskrbovati kmete s potrebnim kmetijskim orodjem. Ko pa je nastala večja potreba po žeblih, je postalo izdelovanje žebeljev glavno opravilo fužine. Izdelovali so jih tudi doma. Pomagale pa so jim žene in celo otroci. Žeblje so prodajali tudi na Hrvaško. Žeb-ljarji na Kranjskem niso imeli učne dobe, zato so veljali za dninarje.

SPOMENIK, OBLIT S CEMENTOM

Že Dominko Fanzoi pa je imel vodilne ljudi na fužini iz Železnikov, Bohinja in Kroke. Ohranili so se priimki: Bodlaj, Cimermančič, Bajt, Jernejčič, Korošec, Kunstl, Orel, Rutar, Strmole, Šturm, Križman, Smrgot, Rogač, Šušteršič. Številni rod Jernejčičev je obsegal še leta 1800 osem rodbin. Hišni priimki pa še vedno govorijo o poklicih bivših fužinskih delavcev: Šlosar, Žgajnar, Krampar, Motikar, Kovač itd.

L. 1776 je obstajal obrat za izdelovanje kovnega železa, laškega kladiva, kladiva za taljenje, kladiva za listno železo in osem ognjišč za 64 delavcev. Skupaj je zaposlovala fužina 75 ljudi, z rudarji in oglarji 100, vredna pa je bila 15.000 forintov. V 24 urah izdelani volk je tehtal 1500 kg. Iz surovega železa so izdelovali tudi železo v palicah, ključavnice, podkve, mreže, da ne govorimo žebeljev, ki so jih izdelovali skoro v vsaki hiši.

Fužina je bila dolga štirideset in široka dvajset metrov. Ob Krki so še vidne razvaline nekdanje dolenjske veleindustrije. (Po zapiskih Milana Valanta: Zgodovina Žužemberka in Kra-jine)

Iz tega davnega obdobja, natančna letnica spet ni razvidna, je narejen tudi vodnjak najbrž eden najstarejših na Dolenjskem, saj ga omenja tudi Valvasor in stoji tik ob novi asfaltirani cesti v fužini ob hiši Ignaca Orela. Njegov ded, tudi Ignac, hudomušen in nabrit možakar, ki je umrl leta 1948 star 98 let, se je še spominjal pristave na omenjenem mestu, ki je bila last Žužemberških gospodov. Stavba je imela okrog in okrog lep gank, ampak se je vse podrlo.

„Vodnjak je globok kakšnih osem metrov in ima živi izvir,“ pripoveduje sedanji gospodar Ignac. Zdaj je prilično zasut. Rabimo ga za od-točno kanalizacijo in vode se kljub zasutju nikoli ne nabere do vrha. Smatram, da bi moral biti ta vodnjak zaščiten kot kulturni spomenik toda nihče se za to ne zmeni.“

Vodnjak je širok slab meter in obložen s kamni. Zanimivo je tudi to, da je bilo v vodnjaku vedno dovolj vode, čeprav je v neposredni bližini Krke, ki je kakšnih trideset metrov niže od dna vodnjaka.

Vsekakor je bil to bolj gosposki vodnjak, v lasti lastnikov fužin in pa graščakov.

O kakšni posebni usodi vodnjaka Ignac niti njegova 71-letna mati nista vedela povedati. Spomnila pa sta se na deda Ignaca Orela prvega, ki je pil to studenčnico raje kakor vino, in čeprav je prišel nekje iz Gorenjske kot reven plavžar, si je napravil veliko gostilno, ki jo je zdaj sorodnik podrl in napravil nekakšen bife, kar je po mnenju nekaterih vaščanov in drugih Dolenjcev nepopravljiva škoda.

Ignac prvi, ki je bil najprvo hlapec v mlinu in šele nato delavec pri fužini, je, če ni bilo gostov v njegovo gostilno, zlezal na streho, ko so hodili ljudje od maše, in toliko časa vlek meh svoje harmonike, dokler ni bila gostilna nabito polna.

Zdaj imajo krajanji ob cesti in še nekatere vasi v Suhi krajini nov vodovod, pomagale so ga graditi tudi mladinske delovne brigade. Toda precej vasi še nima te sreče in čakajo...

LADISLAV LESAR

a. bartelj DOBER DAN, DOLENJCI

MARA RUPENA

„Mara, vsaj za pet minut se oglasi pri meni v bolnišnici, kjer se zdravim. Sicer pa ni čudno, da sem zbolela po vsem, kar sem med vojno prestala.“ To kratko prošnjo, podpisano s kraticami, je pred dnevi dobila Mara Rupena. Ravno ko sem stopil v njeno sobo v slovenski skupščini, kjer tovarišica Rupenova od 1967 dela kot samostojni svetovalec, je po telefonu spraševala neko sestro v bolnišnici, da bi zvedela, katero ime se skriva za temi začetnicami. „Moram zvedeti, kdo je ta tovarišica. Gotovo jo poznam in moja dolžnost je, da jo obiščem. Rada bi vedela, kaj potrebuje, kako je z njo...“

Mislim, da ta drobní dogodek daje značilno podobo Mare Rupene, in to večplastno: gotovo je, da se bolnica in Rupenova že več let, morda celo desetletje ali dve, nista videli, pa tudi njuna prejšnja srečanja so morala biti bolj bežna, sicer bi se je Rupenova, ta živi leksikon podatkov, datumov, dogodkov in obrazov, takoj spomnila in razvozlala začetnice. In vendar se je ta ženska v stiski obrnila nanjo. Že ve, zakaj: če jo bo kdo, jo bo poiskala in ji pomagala Mara Rupena. Po drugi strani pa ta dogodek kaže značilen odnos Rupenove do človeka: veliko srce in čuteča duša. Tako je bila vzgajana od malega, take zglede je imela v svojih starših, taki so bili njeni mladostni ideali, ki jim je posvetila večino svojega življenja in dela in so danes v njej prav tako živi kot pred 30, 40 leti: delati za človeka, narediti zanj vse, pomagati mu, kjerkoli se da, da se pa povsod in vedno.

„Na Dolenjskem imamo kraje, ki bi bili lahko med vojno za zgled vsej protifašistični Evropi. Žal jih danes pozabljamo, večkrat kar molče

obidemo, namesto da bi ob vsaki priložnosti poudarili njihov pomen in vrednost. Dolin, ki bi med NOB dale za našo stvar toliko, kot je dala Dobrniška, je malo, pa vendar tega ne povemo niti takrat, ko bi morali. Pa ljudje, Dolenjci, ti čudoviti ljudje! Na partizanske prošnje, če dajo, niso odgovarjali tako kot marsikje drugje: „Vzemite!“, ampak: „Dam, rade volje.“ Danes to zgodi, da pride k meni 76-letna zgarana starka, dobra kot kruh, s katerim je tekla skozi vas in ga ponujala partizanom: „Nate, fantje, še topel je, bogve kdaj ga boste spet lahko jedli.“ In danes to partizansko mamo šikanirajo bivši belogardisti in se zadirajo: „Zdaj imamo v vasi spet mi oblast, ti pa bodi tiho! Je to prav, vas vprašam, je to pravica? Ta naša oblast mora nekaj narediti. Za to ubogo ženo sem odprla precej vrat, vendar se bojim, da ne bo dosti pomagalo.“ Prizadeto pripoveduje Mara Rupena. In ravno ona lahko o teh krajih največ pove, saj jih pozna od malega, pozna vsako hišo, vsakega človeka in vsako stezico v tem koncu naše domovine.

„Tako lepo je pri nas. Prav je, da človek neke oстане doma. Jaz sem svoj rojstni kraj Mirno peč vseskozi nosila s seboj, pa naj sem bila v Beogradu, v Nemčiji ali Rusiji; vedno sem se rada vračala tja. Kadar pridejo Primorke na Katjin grob, pravijo, da se je tudi v njenem značaju odražala lepota in milina naše Dolenjske,“ se nežno spominja svoje sestre, narodne heroine Katje Rupene.

Na Rupenovi mami iz Mirne peči je po mozevi smrti ostala vsa skrb za pet otrok in ta izobražena in razgledana ženska je to dolžnost več kot odlično opravila; vse je spravila h kruhu, kadar je šlo

za šolo in izobrazbo, ji ni bilo žal denarja in od-povedovanja. „Mama nas je vzgajala v ljubezni do zemlje, dela in poštenja. Zato meni ni bilo težko kasneje sprejeti načel Partije; to je bilo že v meni. Mama nas je tudi navajala, da smo brali, se učili, širili obzorje.“ Po končani meščanski šoli v Novem mestu se je Rupenova prijavila na razpis za državno gospodinjstvo učiteljske pri Novem Sadu; to je bila nekakšna elitna šola pod neposrednim patronatom dvora in kamor so sprejemali le odličnjake z dobrimi priporočili. Od 400 prijavljenih so sprejeli le 20 deklet. Tisto leto po njeni mali maturi pa v šolo niso vpisovali in je Mara ostala eno leto doma v Mirni peči. „Z veseljem sem kmetovala, zredila debele prašiče in dobila nagrado za mastno mleko,“ se spominja tega lepega časa.

V šoli, za katero je morala mati plačevati po 500 dinarjev na mesec, se je veliko naučila, saj so na njej poučevali le izbrani profesorji, odlični strokovnjaki. Dve leti za Maro je na to šolo prišla še njena mlajša sestra Katja. Po končani šoli je hotela študirati naprej na Češkem, vendar ni dobila potnega lista, ker se je med šolanjem udeležila demonstracij. Po nekaj mesecih bivanja v Ljubljani je dobila dekret, da mora v Gornje Olovo v Bosni, kjer naj bi vodila 6-mesečni gospodinjjski tečaj, ki je bil obenem tudi osnovna šola za 30 Muslimank. „Najprej so se me dekleta bala, ker so mislila, da jih bom na silo pokrščevala, kmalu pa smo postale prijateljice. Stare so bile od 12 do 30 let in učila sem jih pisati, brati, kuhati, vrtnariti, dobile so osnove iz higijene, nege otroka, zdrave prehrane itd.“ Po končanem tečaju so jo

ljudje tega kraja tako vzljubili, da je niso hoteli pustiti proč.

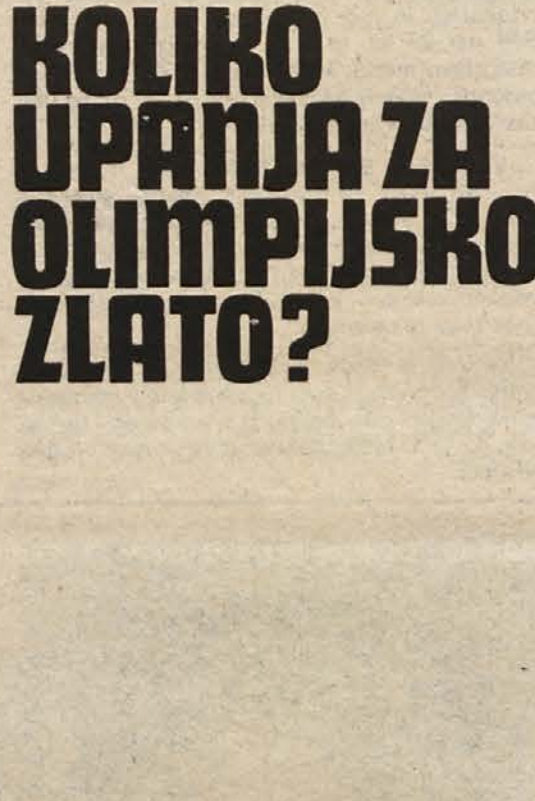
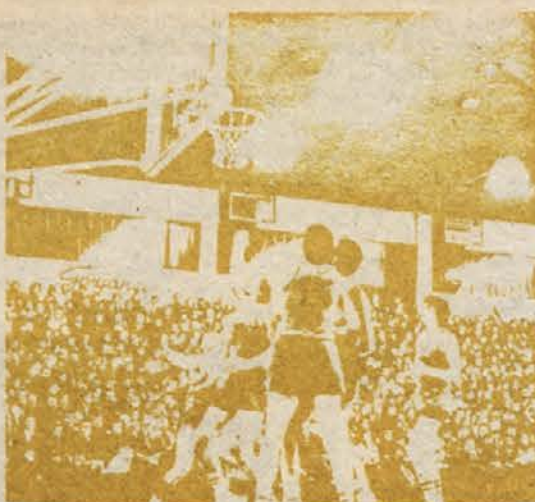
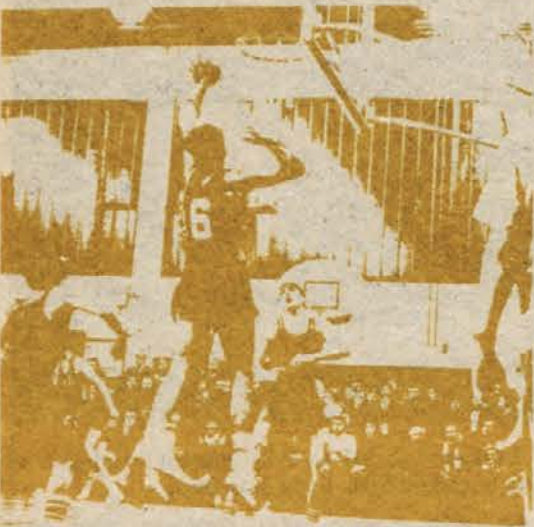
Po premestitvi na Koroško Belo so jo kmalu aretirali, ker je iz Ljubljane prinesla na Jesenice komunistične letake in jih s prijatelji trosila. Tako se je začelo romanje po zaporih in zasliševanju. Ko so orožniki poslali v Mirno peč po mamo, da bi hčerko nagovorila, naj vse prizna in pove še za druge, ji je mati dejala: „Ljubi otrok, hudo mi je, da te dobim v zaporu. Sicer pa ne verjamem, da si kaj hudega naredila; če pa si, priznaj zase, drugih pa ne tlači noter.“

Seveda jo je oblast suspendirala kot učiteljico in spet se je vrnila domov, k delu na zemlji. V Mirni peči je bilo zelo aktivno Društvo kmečkih fantov in deklet in mladi naprednjaki so kmalu navezali stike s sebi podobnimi v okoliških krajih. Ti mladi so začetek vojne pričakali kar dobro pripravljeni in organizirani in se takoj vključili v OF. „Mi smo delali za Osvobodilno fronto, ker smo čutili, da je to naša dolžnost. Nobenih direktiv nismo imeli od začetka, delali smo, kar smo vedeli, da je prav.“ Precej pove podatke, da so do jeseni 1941 organizirali že 14 terenskih odborov OF, Mara Rupena pa je bila sekretar rajona OF in partije za Mirno peč. Rupenova družina se je, kot toliko drugih v teh krajih, cela vključila v NOB. Da bi opisali vse, kar so Rupenovi doživeli in preživeli med vojno, bi bila potrebna cela knjiga.

Mara je po prihodu v partizane začela delati pri organizaciji prvega okrožnega odbora AFŽ, ki je izdajal tudi časopis „Našim ženam“. Del svoje partizanske, pešačenje in doživljaja s poti v Bosno na 1. kongres antifašistk Jugoslavije je Rupenova še med vojno popisala. Knjižica „Pri se-strah na jugu“ je bila kar šestkrat ponatisnjena, velik del pa so je prevedli tudi v francoščino in angleščino. Kasneje je postala sekretarka odbora Slovenske protifašistične ženske zveze in instruktor izvršnega odbora Osvobodilne fronte, bila odposlanka na kočevskem zboru in seveda med organizatorji 1. kongresa SPŽŽ v Dobrniču. Na koncu vojne je bila sekretar 1. oddelka italijanskega bataljona Fontanot.

Že med vojno se je poročila z Bogdanom Osolnikom in hčerko Katjo rodila na Rogu. Po osvoboditvi je opravljala odgovorne politične funkcije v Trstu in Kopru, dokler ni 1946 postala sekretar dolenjskega gozdnega gospodarstva v Novem mestu ter članica okrajnega komiteja partije. Družino, ki je danes za naše pojme velika, saj imata z možem kar štiri otroke, je kasneje pot zanesla v svet; Bogdan Osolnik je več let prebil v diplomatski službi v Nemčiji in Sovjetski zvezi, dokler se niso 1967 iz Beograda po 19 letih spet vrnili v Slovenijo.

Če bi hoteli naštevati vse funkcije, ki jih danes opravlja Mara Rupena, bi bil potreben še en tak zapis. Vse njeno delo pa je namenjeno in posvečeno – človeku.

„Car, predstavljaj si Montreal in proglasitev olimpijskih dobitnikov medalj v košarki,“ pravi Moka. „Tretji in bronaste medalje — reprezentantje Portorika, drugi in srebrne — reprezentantje Sovjetske zveze, prvi in zlate medalje — juu, pa sem te zafrknil, Vinko, Amerikanci! Ne, ne, saj ne mislim resno — tudi za nas je prostor v proglasitvi,“ se popravi Slavnić in se smeje Jelovcu. Oba v uniformah naše armade: Slavnić nič bolj resen kot na igrišču, Jelovac pa deluje v njej tako, da je še močnejši in še večji, kot je v resnici. Tako sta se veselo pogovarjala Slavnić in Jelovac na večerji na Otočcu po novomeški košarkarski predstavi, v kateri so jugoslovanski reprezentantje navdušili polno dvorano v tekmi z

ljubljansko Olimpijo. Čosić se dobrodušno smeje in pije ananasov sok, Šolman, mojster za izbiro jedilnika — zvezni trener Novosel pravi: „Kar Damira vprašajte, on bo povedal, kaj bi reprezentantje radi za večerjo“ — se pogovarja s Plečašem. Tema pogovora: košarka.

priprave zamujajo

Olimpijske igre v Montrealu se naglo bližajo in med kandidati za olimpijske medalje Jugoslovani

veliko upov polagamo prav v košarkarsko reprezentanco, ki je navdušila že na toliko najrazličnejših prvenstvih, z olimpijskih iger pa je doslej vendar prinesla samo eno srebrno medaljo. Morebiti prav zaradi tega in ker je še v svežem spominu spodrsilaj v Muenchnu proti Portoriku, ki nam je namesto pričakovanega boja za medalje dovolil samo peto mesto, so najbrž v jugoslovanski izbrani vrsti v olimpijskem letu zvečine celo malce pesimistično razpoloženi.

Zvezni trener Mirko Novosel, ki je prevzel reprezentanco po Muenchnu in odtlej pobira z njo medalje kot zrele hruške, bo tokrat prvič na olimpijskih igrah, prav tako kot nekateri najboljši igralci, recimo Slavnić, ki je imel pod Žeravičino komando zaprta vrata v reprezentanco.

Novomeška športna dvorana se trese od navdušenja že uro pred začetkom tekme. Osnovnošolci se tepejo za avtograme reprezentantov in Novosela, v avli prodajajo najnovejšo Novoselovo knjigo „Kako postanem košarkar“, ki je kljub dokaj visoki ceni — 100 dinarjev — že skoraj razprodana, čeprav je bila tiskana v 20.000 izvodih.

V tišem kotu dvorane, kamor ne seže toliko hrupa, razlaga Novosel svoje in naše košarkarske načrte: „Prava sreča je, da so vsi fantje, ki so pri vojaki, zdaj v Zagrebu. Veliko smo sicer izgubili, ker je Čosić toliko časa zamudil, izgubljam še naprej, ker ne morejo trenirati z vso močjo. Vsem mora biti jasno, da so Slavnić, Čosić, Jelovac in Šolman udarna moč naše reprezentance. Če oni ne bodo dobro pripravljeni, potem se v Montrealu ne moremo nadejati uspeha.“

Kakšen je načrt priprav reprezentance, ki pravzaprav uradno še nima žigosanega vizuma za pot v Montreal, saj mora preskočiti še kvalifikacijski turnir, da se bo uvrstila med države, ki bodo šle na lov za tremi medaljami. „Priprave bomo začeli po končanem prvenstvu, 30. marca,“ tiho in zbrano pripoveduje Novosel, ki ima kajpak v glavi podroben razpored do montrealških dni. „S temi tekmami, kakršna je danes v Novem mestu, skušamo z reprezentanti, ki so v JLA, nadomestiti izgubljene tekme v prvenstvu. Zavedamo pa se, da to ni enakovredno nadomestilo za trde prvenstvene borbe. Prvi del priprav bomo imeli v Porečju; 8. aprila se vračamo v Zagreb, kjer bomo trenirali do vsakoletnega televizijskega turnirja, na katerem bodo letos igrale reprezentance ZSSR, ČSSR, Kube in kajpak naša. S Kubo se hkrati dogovarjamo še za štiri prijateljske tekme, ki bi nam v tem obdobju hudo prav prišle. V začetku maja nas čakajo kvalifikacije za nastop na olimpiadi. Moramo v škotski Edinburgh. To ne bo prijeten turistični izlet. Samo za eno reprezentanco je neposredno zagotovljeno mesto za nastop na olimpiadi. Ob slabših nasprotnikih bodo prišli v Edinburgh tudi Poljaki in seveda še posebno nevarni naši tradicionalni nasprotniki Italijani, s katerimi imamo sicer zelo dobro bilanco, a so vsa naša srečanja napeta in tesna.“

huda borba za srebro

Ta tekma z Italijani bo ena izmed odločilnih za morebitno dobro ali slabšo uvrstitev v Montrealu. Nihče sicer ne dvomi, da se ne bi Jugoslavija uvrstila v zaključni turnir vsaj v zadnjih kvalifikacijah tri tedne pred igrami, ki bodo v kanadskem Hamiltonu — od tam bodo šle na olimpijske igre kar tri ekipe. Vendar pa bi neuspeh v Edinburghu spremenil tok priprav in ob že tako hudem časovnem porfankanju bi bila zamuda, da bi bili reprezentantje res dobro pripravljeni, lahko že usodna.

„Veliko večje možnosti za uspeh na olimpijskih igrah bomo imeli, če zmagamo na Škotskem in se potem mirno pripravljamo do olimpiade,“ sodi Novosel, na vprašanje o tem, kakšne so možnosti v Montrealu, pa zmigne z rameni: „Olimpijski turnir bo zanesljivo najmočnejša košarkarska prireditev v zgodovini amaterskega nastopanja. Če bomo uresničili pripravljajni program, v katerega smo zastavili tudi šest zaprtih tekem za trening z ameriškimi profesionalci, potem bomo bliže uspehu. Kaj je uspeh? Stanje moči je zdaj tako, da so Američani absolutni favoriti. Mislim, da ni mogoče upati, da bi se komu posrečil podoben podvig, kot se je Sovjetom v Muenchnu. Torej lahko zlato medaljo odpišemo kot rezervirano za Američane. Boj vseh drugih bo usmerjen na srebro. V tej bitki so glavni aduti Sovjeti, ki so že prekinili prvenstvo in se bodo najboljši skupno pripravljali na igre, potem domačini Kanadčani, ki so že na svetovnem prvenstvu v Portoriku dokazali, da je treba z njimi resno računati, in tudi mi, toda s pogojem, da bomo izpolnili načrt priprav. Objektivno vzeto bi bila vsaka medalja lep uspeh. Kar pogledajte: za bronasto medaljo bo potrebno premagati šest košarkarskih velesil. Med njimi so taka imena kot Italija, Kuba, Brazilija — ta bo zlasti nevarna, saj ima mlado odlično reprezentanco...“

Novosel je sklenil najin pogovor z mislijo, da ne gre obupati vnaprej in da je vendar mogoče upati na uspeh. Pri tem pa je posebej poudaril, da ne smemo ponoviti napake, ki smo jo naredili pred muenchensko olimpiado, ko je imela reprezentanca odločno premalo težkih tekem v pripravljalnem obdobju. Prav ameriški profesionalci lahko po Novoselovem mnenju odločno pomagajo k dvigu reprezentančne forme, še zlasti ker bodo „vojaki“ imeli ob zaključku priprav na razpolago kot vrhunski športniki 60 prostih dni!

Čosić: „uspeh — medalja“

Krešimir Čosić: pri osvajanju svetovnega prvenstva v Ljubljani se je veselil kot otrok, čeprav je bil takrat še v senci centra Skansija, zdaj trenerja Jugoplastike. Ostala je nepozabna fotografija z naslovne strani knjige „Zlato naše“: kapetan reprezentance Ivo Daneu visoko dviga pokal prvenstva, za njim na stopnici pa prešerno vesel stoji Krešimir Čosić.

Odtlej so pretekla leta in Krešo, ki se je košarke učil tudi v Ameriki, je po mnenju številnih strokovnjakov zdaj najboljši evropski center. Tudi on je v skupini reprezentantov, ki služijo vojaški rok. Uniformo je oblekel v Sarajevu, zdaj pa je v Zagrebu. Koliko pomeni v igri pod koši, grenko občuti njegov Zadar: z njim so bili v prejšnjem prvenstvu prvaki, brez njega se zdaj krčevito borijo za obstanek v ligi...

„V Sarajevu nisem treniral, v Zagrebu treniram trikrat na teden. To je odločno premalo za dobro formo. Moral bi trenirati vsak dan, nekakrat v tednu tudi po dvakrat na dan, da bi lahko ujel formo, kot jo imajo na primer reprezentantje, ki zdaj igrajo na prvenstvu. Mislim, da bomo zamujeno le težko nadoknadili. Imam nelagoden občutek, da se dogaja nekaj podobnega kot pred muenchensko olimpiado. Igrati moramo, čimveč igrati. Samo s težkimi tekmami lahko nadoknadimo tisto, kar smo doslej izpustili iz rok. Vzemimo za primer Italijane: njihov center Meneghin bo imel v Edinburghu za sabo 60 težkih tekem. Pa jaz? Bo to enakovreden boj?“

Kljub vsemu Čosić ni pesimist: „V Montrealu, tako mislim, bomo kljub vsemu neke v vrhu. Večina reprezentantov bo odlično pripravljena. Po mojih merilih je vsaka medalja, ki jo prinesemo z olimpijskih iger — uspeh. Uvrstitve pod mesta v prvi trojici bodo neuspeh. Vsaka druga medalja razen bronaste pa bi predstavljala zares izjemen uspeh naše reprezentance, ki po montrealški olimpiadi ne bo šla narazen. Večina reprezentantov bo še ostala v dresu z jugoslovanskim grbom in lahko pričakujemo še vrsto uspehov...“

Tako umirjeno govori Čosić, ki ga kot košarkarja izdaja samo 211 cm višine: z očali in v vojaški obleki je sicer s svojo mirnostjo povsem drugačen temperament kot na igrišču, kjer s svojimi „bananami“ v obrambi spravlja v obup nasprotnike in navdušuje gledalce še bolj kot z „zabijanjem“ skozi koš, za katerega je v naši izbrani vrsti največji specialist Dražen Dalipagić.

Jugoslovanska reprezentanca je pod vodstvom Mirka Novosela dobro uigran stroj starih, izkušenih igralcev, kakršni so na primer rekorder po številu nastopov v našem izbranem moštvu Nikola Plečas, Vinko Jelovac ali Krešimir Čosić, in mladih, ambicioznih fantov, kakršni so Žižić ali Jerkov, Kičanović ali Dalipagić. Taka so tudi razmišljanja reprezentantov pred olimpijskimi igrami: medtem ko starejši trezno in morebiti celo malo pesimistično razporejajo uvrstitve na papirju, so mlajši — kot v igri — bolj predrzni, bolj optimistični. In Dražen Dalipagić celo izjavlja v televizijskem studiu, pred očmi milijonov gledalcev: „Boljši smo kot kdaj prej. Boljši smo od naših nasprotnikov. Premagali smo že vse najmočnejše reprezentance na svetu. Smo uradni evropski prvaki in drugi na svetu. Bili smo tudi svetovni prvaki. Zakaj ne bi osvojili tudi olimpijskega zlata! Sposobni smo za ta podvig. Pravim: olimpijski prvaki bomo!“

Mislim, da bi ne bil srečen le on, pač pa bi bila srečna vsa Jugoslavija, če bi ob zaključku montrealškega turnirja v košarki zares zaigrali jugoslovansko himno in na najvišji jambor dvignili našo trobojnico!

vseeno: lahko smo zlati

Kakšne so torej v resnici možnosti, da bi jugoslovanska košarkarska reprezentanca prinesla iz Montreala olimpijsko zlato? Realno gledano: so sicer majhne, toda vsekakor so.

Upoštevat je treba zlasti naslednje: Američani bodo gotovo pripeljali na olimpijski turnir najmočnejšo ekipo, ki jo bodo letos lahko sploh zbrali. Muenchenski poraz v finalu je bil zanje grenka pilula, saj so dotlej osvojili vse zlate medalje v košarki! Maščevanje torej pripravljajo, a neranjivi tudi oni niso, čeprav slovijo po izvrstnih skokih in izredno agresivnih in tehnično podkovanih branilcih. Prav tako ne bi smeli pozabiti na Sovjete, ki jih je stari lisjak Kondrašin že pred tedni popeljal na skupne priprave. V njihovi ekipi ne bo novih imen — toda vsi, ki bodo prišli, bodo odlično pripravljeni. Ne glede na to, da veljajo za izredno močne tudi reprezentance Kube, Portorika, Brazilije in Italije, je vendar v boju za medalje ob obeh veselih in Jugoslaviji skoraj gotovo najbolj nevarna Kanada: z mlado in visoko ekipo ameriške košarkarske šole, na domačem igrišču in ob verjetni podpori sodnikov.

V tej pisani paleti je treba najti jugoslovanske možnosti. Napovedi so bile od nekdanjeh nevaležen posel, a vendar smemo upati: prvič — da bomo dobili medaljo in tako nadaljevali serijo izjemnih uspehov v športu, za katerega je v svetu veliko zanimanje. In drugič — ob srečnih okoliščinah in drobnih momentih, ki so v enakovrednem dvoboju včasih odločilni, bi vendar lahko, če bi nam šlo vse na roko, osvojili tudi zlato olimpijsko medaljo. To pa je še edini naslov, ki manjka jugoslovanski košarki, da bi zaokrožila bero odličij v zadnjih dveh desetletjih!

J. SPLICHAL

KAMEN NE JOKA

Danes smo ponosni na dolino gradov. Te veličastne stare zgradbe se nam zde živopisne, dihajo zgodovino iz svojih starih zidov in so hkrati srečno postavljene v okolje doline Krke. Mnoge od njih obnavljamo, nekateri gradovi so že povsem obnovljeni in služijo kajpak čisto drugim namenom, kakor so pred stoletji, ko so bili zgrajeni, večina drugih gradov, gradičev in pristav pa nezadržno propada. Ti gradovi niso samo značil-

nost slovenske in še posebno dolenjske pokrajine, ampak tudi preteklosti našega naroda.

V prejšnjih stoletjih jih ljudje seveda niso imeli za lepe, živopisne, ampak za središča, iz katerih je prihajalo samo trpljenje. S svojo mogočnostjo na krajih, ki so nadzorovali okolico, so bili kot stebri nasilja, ki jo je tuja gosposka izvajala nad domačim kmečkim prebivalstvom. V gradovih se je grmadilo bogastvo neprecenljive vrednosti;

znaj kmetov, ki so orali zemljo, pridelki njihovih žuljavih rok, so se spreminjali v baržun in svilo za grajske gospe in gospodične, v drage oljne podo-
dobe grajskih prednikov, v zlatino in srebrnino, v brušen kristal in v druge drage predmete, za katere kmet povečini niti ni vedel imena... Tudi jezik, ki so ga govorili za zidovi, ni bil prav nič podoben tistemu, ki je odmeval po poljih, pašnikih in vaseh.

Prav gradovi so vtisnili v našo preteklost nekaj krvavih zarez. Kadar je napetost med podložnimi kmeti in grajskimi lastniki prerasla meje zdržljivosti, je zagorela bakla upora. Kmet se je navadno lotil zidov, ki so ga od nekdaj spominjali na trpljenje. Toda dolgo časa so bili grajski zidovi veliko previsoki in mnogo predebeli za gole žuljave pesti. V prispodobni povedano, pa se je upor krepil, ko si je kmet razbil pesti: uporni duh pa se je brusil in se izbrusil na grajskih kamnih! V ljudeh se je krepil uporni duh, in ko je bilo najbolj potrebno, je stoletja zatirani narod izbruhnil v silovit upor, ki ga ni bilo več mogoče zadušiti.

Prav zato, ker je grad žalosten simbol v dolgi preteklosti naših ljudi, sva sklenila, da enega izmed njih izberemo za pomnik zgodovine. Ker imajo gradovi v dolini Krke romantičen prizvok in deloma tudi zato, ker smo njihovo zgodovino v Prilogi že popisali, sva tokrat izbrala brestaniški grad Rajhenburg, ki je tudi v prav zadnjem obdobju svojega obstoja pisal krvavo zgodovino.

prica tisočletne zgodovine

Ob sotočju Save in potoka Brestanica se nad sedanjo dvotirno električno progo na strmi skali dviga mogočen grad. Že po položaju dominira nad vso okolico in prav ta položaj mu je v preteklosti dajal pomembno vlogo.

Kdaj je bil grad zgrajen, ni natančnih virov. Za leto 838 pa že imamo podatke, da je v Brestanici živel mejni grof Salocho. Pol stoletja pozneje srečamo ime Rajhenburg v zvezi s koroškim vojvodo in in poznejšim nemškim kraljem Arnulfom. 895. leta je posestvi Richenberg (Brestanica) in Gurkfeld (Krško) dobil v dar Valtun, ki ga iz Prešernovega Krsta pri Savici poznamo kot Valjhuna. Med najmočnejšimi lastniki, ki so ga tudi najdlje imeli v posesti, so bili vitezi Rajhenburški — od 1290 do 1540. Ko so ti vitezi izumrli, so se lastniki menjavali, dokler niso gradu odkupili francoski menihi trapisti. Ti so tudi živeli v gradu, dokler jih niso aprila 1941 Nemci izgnali.

V stoletjih je bil grad priča trdim bojem, videl je borbo s Turki, videl je oddelek upornih kmetov, ki se je skozi Brestanico pomikal na Krško polje, kjer se je zbrala Gubčeva vojska, njegove temelje so stresali potresi in novi turški napadi. Vendar je grad vse to preživel in ostal.

Grad je zgrajen iz velikih blokov rezanega kamna, za temelje mu na nekaterih mestih služi kar naravna skala: nima posebnega okrasja, ki bi mu polepšal arhitektonski videz, ampak je bolj siv, masiven, močan, grob. Pravcata trdnjava.

"napravite mi to deželo nemško"

Grad je bil prizorišče trpljenja tudi v nekdanih stoletjih, toda v najbolj boleč spomin se je vtisnil ljudem zaradi dogodkov, ki so se na gradu zgodili v drugi svetovni vojni. Ko je nacistična Nemčija okupirala našo domovino, so se že 11. aprila pod brestaniškim gradom pokazale prve motorizirane nemške kolone. Samo en mesec so bili še lastniki gradu trapisti: menihi, ki so se vtisnili v spomin ljudi teh krajev kot ljudje, ki so izdelovali čokolado, sir trapist in poseben liker trapistin. Konec aprila so prišli prvi gestapovci na grad, odnesli, kar je bilo vrednega, in začeli pripravljati grad za posebno nalogo. Tistega dne, ko so na vhod zapisali „Der Burg — Hauptmann“ in razobesili nad vhodom zloglasno črno zastavo z dvema esoma, se je začel uresničevati skrbno pripravljen načrt, ki ga ni odobril nihče drug kot sam vrhovni poveljnik Hitler. Njegove besede: „Napravite mi to deželo nemško!“ so se začele uresničevati.

V rajhenburškem gradu je bil nastanjen glavni štab za izseljevanje Slovencev: 65.000 slovenskih internirancev, političnih zapornikov, konfinirancev in izseljencev je šlo skozi rajhenburški grad.

Množične aretacije so se začele takoj, kajti vsa akcija je bila dobro pripravljena. Nemci so že pred vojno naredili sezname vseh Slovencev in slovenskih družin, ki jih je treba izseliti. V šestih točkah je bilo zapisano, katere ljudi je treba izseliti iz Spodnje Štajerske: vse politične osumljence in inteligenco; vse družine, priseljene po letu 1914; prebivalstvo Posavja; tisto prebivalstvo v Spodnji Štajerski, ki jasno kaže znake tuje krvi; prebivalstvo ob Sotli; tiste Slovence iz Spodnje Štajerske, ki ne bi bili sprejeti v Štajersko domovinsko zvezo. Ta načrt so nacisti kanili izvesti v štirih etapah. 20. oktobra 1941 je bil vsem prebivalcem Posavja in ljudem ob Sotli razglašen sklep, iz Berlina, da bodo izseljeni v Nemčijo, Šlezijo, na Saško, Wirtenberško in Badensko. K

pospešitvi izseljevanja so pritiskali kočevski Nemci. Slovenski živelj so najprej hoteli pregnati v NDH, potem pa so transporte enostavno usmerili v Nemčijo, ker na Hrvaškem še ni bilo pripravljeno vse potrebno. V nekdanjem brežiškem okraju je veljal razglas o izselitvi za naslednje takratne občine: Boštanj, Studenec, Bučka, Raka, Leskovec, Kapele, Čatež, Bizeljsko, Artiče, Bistrica ob Sotli, Globoko in Videm pri Krškem. Preseljevanje prebivalstva so vojaki posebnega SS policijskega bataljona začeli 24. oktobra 1941 v vaseh občine Dobova. Pomagali so jim seveda tudi domači izdajalci. Prve prave aretacije so naredili nacisti že pred tem dnem. V Rajhenburg so prispeli transporti političnih osumljencev, izseljencev in internirancev že 23. maja 1941, in to iz vseh zasedenih območij. Na grajski pristavi je nastalo taborišče. Velika večina je preživela v gradu le malo časa: potem so jih določili v posebne transporte in vlaki so jih odpeljali v neznan. Dan za dnevom so se vrstili žalostni sprevodi po strmi grajski cesti do železniške postaje: kriki, jok, prošnje so se mešali z odsekanimi nemškimi povelji. V enem dnevu se je odpeljalo več kot tisoč ljudi: 8. novembra 1941 1.081 in naslednji dan celo 1.138. Od leta 1942 pa do osvoboditve so šli skozi rajhenburško zbirališče v trpljenje ali v smrt tudi svojci borcev NOV in pripadnikov OF. Ti so odhajali vsaj s kančkom upanja, saj so že vedeli za upor, ki je zajel vse naše kraje.

Vse te grozote, vse te človeške stiske je nemogoče popisati. Zgrozimo se že ob samem številu: 65.000 slovenskih prebivalcev je šlo skozi rajhenburško zbirališče, mnoge od njih so mučili, z rok so jim trgali poročne prstane... Človeško dostojanstvo je bilo strto, človek je veljal manj od koščka zlatnine, ki ga je imel na sebi. Mnogim je bil rajhenburški grad prva stopnica na poti trpljenja, kakršnega v zgodovini ne pomnimo. Z Rajhenburgom so povezana zloglasna imena Auschwitz, Ravensbrueck, Dachau, Mathausen.

dvakrat pobegnil

Pod samim brestaniškim gradom sva našla pričo trpljenja pred dobrimi tremi desetletji. Drago Zemljak, 74-letni Brestaničan, vsak dan vidi mogočno zidovje brestaniškega gradu in verjetno se mu mnogokrat utrne spomin na mrzle zimske noči, ki jih je na gradu preživel v januarju 1942. Takole je pripovedoval:

„Januarja 1942, ne spominjam se več, katerega dne, so na vrata moje hiše potrkali gestapovci in rekli, naj vzamem najnujnejše, ker me bodo odpeljali. Žena in oba otroka, ki sta bila takrat še majhna, so samo začudeno in strahšeno gledali, kaj se dogaja — mene pa so odpeljali.

Na gradu sem zvedel, da nameravajo našo družino izseliti. Iz Brestanice sicer niso izselili dosti ljudi, odpeljali so zvečine le člane, ki smo bili združeni v naprednem sokolskem društvu.

S pomočjo nekaterih trapistov, s katerimi sem se poznal in ki so bili takrat še na gradu, mi je uspelo, da sem ponoči po jarku ob cesti v trdi temi ušel mimo straž domov. Opozoril sem domače, da nas nameravajo izseliti. Družina je zato hitro odpotovala na Hrvaško. Tudi tam je bila tujina, toda bolje je bilo iti tja kot s transportom v Nemčijo. Sam sem se po isti poti vrnil v grad. Ko so zame prijatelji dobili potrebne dokumente za pot na Hrvaško, sem po enaki poti še drugič ušel in se pridružil družini v Samoboru, kjer je bilo dosti slovenskih družin, potlej pa smo odpotovali naprej v Zagreb in tam preživeli vojno.

Takoj po osvoboditvi smo se vrnili v Brestanico. Spominjam se, da smo ob prihodu domov prve noči prespali v spodnjih prostorih hiše kar na tleh, ker se kočevski Nemec še ni izselil.“

Zemljak se spominja tistih noči, ki jih je preživel v taborišču na gradu. Mnogo ljudi je prespalo v grajskem hlevu in v mrzli noči brez kurjave in brez primernih odej so se ogreli zgolj od dihanja in množice človeških teles.

danes muzej

Danes je grad izprazen, nekaj sob pa so preuredili in v njih postavili muzej slovenskih izgnancev. To je skromna oddolžitev v spomin na 65.000 izgnanih slovenskih rodoljubov, izmed katerih se jih veliko nikoli več ni vrnilo v svojo domovino.

Kraj leži ob zelo prometni poti in mnoge zanese pot tudi v Brestanico; veliko je takih, ki pridejo prav zaradi tega, da bi si ogledali muzej v gradu. Zal tisti, ki pridejo dopoldne, lahko pogledajo le sive grajske zidove. Vhod v grad je zaklenjen, prav tako tudi mali gostinski lokal na grajskem dvorišču. Veliko bi se še dalo urediti, tako z zgodovinske kot s turistične plati. Morda ne bi bilo slabo, ko bi v gradu uredili še preostale prostore, postavili še kakšno stalno zbirko ali razstavo, četudi iz še starejših časov. Tako bi človek dobil popolnejši vpogled v preteklost naših ljudi, v preteklost, ki je tako povezana s sivimi, debelimi zidovi gradov.

DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen
jurič

VSAK IZGOVOR JE DOBER

... pa če ga pes na repu prinese!" je rekel Ivan, hotel je še pljunuti na tla, pa se je premislil, raje je tresnil z vrati, ko je šel. In še to je sklenil, da se ne vrne več.

Tega tovariša je iskal vsaj desetkrat, našel ga ni.

Ko je prišel prvič, so mu dejali:

„Na službenem potovanju je.“

Drugič je bil na važnem sestanku.

Tretjičkrat na rednem dopustu.

Četrtrič v bolniški.

Petič si izgovora niso izmišljevali, dejali so preprosto, da ga ni in pika.

Potem je Ivan, kot kaže, postal simpatičen tistim puncam po pisarnah, in niso več lagale, po pravici so povedale.

„Danes ga ni,“ so dejale, „ker gleda po televiziji olimpijske igre... Neka hokejska tekma je.“

„Pa jutri?“

„Jutri raje ne, jutri bo smučanje, ki ga tudi ne bo zamudil.“

„Pa pojutrišnjem?“

„Dokler bo olimpiada, bo z njim bolj tako...“

Ko je prišel po olimpiadi, so mu dejali, da zaradi obilice dela tovariš teden dni ne bo sprejemal.

Ivanu je šlo to iskanje že malo na živce, posebno zato, ker so ga povsod tolažili s tem, da je zdaj zimski čas in ima kmet dosti časa, mestni pa ne, kje pa, po pisarnah je vedno delo, nikoli ga noče zmanjkati.

Treščil je torej z vrati in je šel.

Iz urada je šel naravnost v gostilno čez cesto. Glej čudo, tam je zagledal iskanega tovariša. Pa ni stopil k njemu. Obrnil se je na peti in je šel.

„Ne,“ je dejal pri sebi, „ne! Vrag ga naj vzame, sam si je kriv! Desetkrat sem poskusil... Ha, saj ima še srečo, da ni vsega skupaj vzel hudič, saj! Ne, ne dam mu prašiča, pa če so oče to trikrat naročili in če je še tako velika živina! NE!“

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

gosje
pero

Moj dom je kot manjši botanični vrt; vse naokoli sama ljuba zelenjava. Ko zvečer ležem, se mi ob vseh loncih in lončkih zdi, da ležim na mrtvaškem odru in ne v spalnici. Moja žena je namreč hotela imeti okoli sebe malo pristnega, naravnega okolja in je obložila vse police, omare, kote in tla z lončnicami, da bi stanovanje ne bilo „tako prazno kot mrtvašnica“.

Od vse te krasote, ki jo žena nenehno zaliva s postano vodo, je bil do nedavnega najlepši velik asparagus. Padal je z vrha omare v veličastnem zelenem slapu. To je bil tudi edini zeleni okras, ki sem ga rad videl. Bil je namreč moj, še od prej, preden sem pripeljal domov svojo vneto pristašino hortikulture.

Na lepem pa je pričel asparagus veneti, se sušiti in vsak dan je več posušenih iglic ležalo pod njim na tleh. Ženi sem izrazil sum, da mu morda ne prija bližina velike monstere, ki se je s tal povzpela prav do vrha omare asparagusu pod nos. Žena je takoj izrabila priložnost in izjavila, da je to morda res, ker se ji namreč na moč zdi, da je ona

kot asparagus, jaz pa monstera in da... Prekinil sem njeno izvajanje in ji pojasnil, da je ravno narobe; žena pa je užaljeno zgrabila lonec z ostanki nesrečnega asparagusu in ga odnesla na balkon.

„Veš“, je dejala, „tudi moja mama je tako naredila s svojim asparagusom, ki ga je jemalo. Jeseni je pred hišo pognal še lepši, kot je bil prej.“ Pri tem je spraznila lonec čez balkon.

Kaj sem hotel drugega, kot mirno požreti ta postopek z mojim asparagusom.

Prazni cvetlični lonček je ostal na balkonu, prepuščen vremenskim prilikam in neprilikam, moči in suši, skozi vse poletje. Takole proti jeseni pa je nekega večera žena radostno prinesla lonec v sobo in mi ga pomolila pod nos.

„No,“ je zmagozlavno dejala, „Ti nisem rekla? Boš videl, kako lep bo!“

V lončku je iz ostanka prsti rinil zelen poganjek. Čakal sem, opazoval, a nisem kaj prida videl, kajti poganjek je bil res iz dneva v dan večji, ni pa delal stranskih listov, ki bi jih kot asparagus moral. Žena je na kratko dejala, da bo to pač močan poganjek in da se bo že še razšopil, ko pride pravi čas. In se je res šopiril tja proti oknu, proti svetlobi.

Ko je nekega dne žena zalivala tisti zeleni čudež, je veselo vzkliknila: „Aha, se je že začelo!“ Pristopil sem in malo bolj natančno pogledal majceno zelene poganjke ob steblo. Nekako se mi ni zdelo, da bi vsa stvar bila kaj dosti podobna asparagusu.

Čez dva dni je žena vzela lonec z omare. „Madona! Saj to je...“ Zadnjih besed nisem slišal. Zadušil jih je ženin smeh. Z loncem vred se je zavalila v naslanjač in se smejala do onemoglosti. Njeno stanje me je že pričelo skrbeti. Končno je lonec postavila na mizo in potegnila skrbno in dolgo negovani poganjek ven. Na koncu poganjka se je pokazal majhen gomolj — krompirček.

„Veš, bi bilo pa že bolje,“ sem dejal, „ko bi se lotila stročnic. Bolj dekorativne so. Posebno tisti rdeči fižolček...“

Vidite, tako smo v stanovanju gojili in skrbno zalivali krompir. Ganljivo. In kako je krompir prišel v cvetlični lonec? Preprosto! Lonec je na balkonu stal poleg škatle za smeti, kamor so med drugim šli tudi ostanki krompirja in olupki. Po vsej verjetnosti je kaj takega padlo tudi v bivše asparagusovo domovanje. No, važno je, da smo se nasmejali, saj je smeh pol zdravja.

J. S.

Novo mesto

ASPARAGUS

NORE MAŠKARE

„Pust, pust krivih ust, dolgo krilo, motovilo...“ bo zdaj zdaj tu. Čeprav ne greste ta dan na imenitno maskarado kam v lokal, se lahko za šalo in kar tako za sprostitev našemite za domači krog ali pa se pojavite na kakšnem javnem shodu maskar, ki jih nikjer na Dolenjskem in v Beli krajini ne manjka. Pa tudi posavski konec za pusta rad nori.

Zdaj niso več časi, kakršni so bili včasih, da je bilo potrebno za dober pustni kostum odšteti lepe denarce, kajti predstavljati si moral „nekaj“. Sodobne maskare so drugačne, brez kakega stila. Kaj predstavljaš, daješ le slutiti, sicer pa se noro napraviš. Danes potrebujete le

domiselnost, nekaj trakov in kosov blaga, pa morda stare kavbojke, star puli, na katerega lahko prišijete na primer srčke, človeško oko, jabolka ali kar vam pač pade na misel. Tako ozaljšate tudi stare kavbojke, naredite primerno pokrivalo, se dobro naličite, nadenete lasuljo pa maska čez obraz niti ni potrebna. Moderne maskare imajo nekaj hipijevskega na sebi, zato se tudi ne menijo za dragocene obleke. Nekaj zamisli za sodoben pustni kostim, narejen doma, boste dobile na slikah. Pa čimveč uspeha pri delu!

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA: TROBENTICA

Med najbolj zgodnjimi pomladanskimi cveticami nas vselej pozdravi rumena trobentica, v zdravilstvu znana pod imenom jeglič. Rastlina, ki včasih že zgodaj cvete, največ pa je je pri nas v aprilu, je uporabna kot uspešno zdravilno sredstvo posebno pri boleznih dihal.

Nabiramo koreniko v marcu in aprilu, cvete brez čaše pa v

času cvetenja. V vseh delih trobentice, zlasti pa v koreniki, najdemo saponin, ki deluje razen drugih sestavin na dihalo in prebavila. Saponin pospešuje delovanje njihovih žlez, pospešuje pa tudi izločanje seča.

Iz cvetov, listov in korenike pripravljamo prsni čaj (2 gr korenike ali 1 gr cvetov na skodelico vode) in ga dajemo bol-

niku 3 do 4-krat na dan. Pomagalo bo obolelim na bronhialnem katarju, pri pljučnici, naduhi, kašlju, pri slabi prebavi in napenjanju. Razen teh bolezni zdravimo z jegličem še glavobol, bolečine v prsih, obolenja ledvic, mehurja in sklepne revme. Nekateri uporabljajo trobentico še v več namenov, tudi pri slabih živcih in boleznih sodobnega časa — srca.

ŠPANSKA GRMADA

Sladici z dokaj zvenečim tujim imenom bi pri nas lahko rekli tudi „stabilizacijska jed“, kajti zanjo potrebujemo razmeroma malo snovi in lahko uporabimo tudi nekaj dni stare flancate ali krofe. Namesto da bi te zavrgli, naredimo torej „špansko grmado“, za katero nam je recept povedala Anica Jordan, kvalificirana kuharica iz Novega mesta.

„Za grmado potrebujemo stare flancate ali krofe, lahko pa uporabimo tudi stare žemlje ali beli kruh. To narežemo na manjše koščke, namočimo v sladkanem mleku in pustimo. Medtem olupimo nekaj jabolč, jih naribamo, sladkamo po okusu ter potresemo s cimetom in vanilijevim sladkorjem. Potem damo v namazan pekač najprej plast namočenega

testa, potresemo jo z jabolki, lahko dodamo še sirček, orehe ali rozine. Na vrhu je spet plast testa, ki jo prelijemo s sladko smetano, v katero smo zamešali jajce. Jed pečemo v pečici, da zlato zarumeni, nato jo potresemo s sladkorno moko in jo serviramo kot samostojno sladico ali z napitkom. Zraven se poda čežana, kompot ali sok.“

R. B.

KAJ JE

FILM

KNJIGE

OŽIVLJENE LUTKE

Sušna leta v slovenski kinematografiji so marsikaterega filmskega ustvarjalca prisilila, da si je poiskal vsakdanji kruh drugje. Odkar pa so za slovenski film nastopili boljši časi, se več nekdanjih filmskih sodelavcev vrača k priljubljenemu delu s kamero. Med njimi je tudi Saša Dobrila, priznani slovenski ustvarjalec lutkovnih filmov, ki so slovenski kratki film uveljavili.

li ne samo v Jugoslaviji, ampak tudi v svetu. Spomnimo se le uspešnih filmov, kot so bili „Bongo“, „Robot“, „Venera“, „Bučko išče stanovanje“. Delo z lutkovnim filmom je težavno, saj zahteva veliko natančnosti, zato je razumljivo, da so slabe delovne razmere v prejšnjih letih onemogočile kontinuiran razvoj slovenskega lutkovnega filma.

Vse kaže, da se je stanje izboljšalo. Saša Dobrila je zbral okoli sebe nekaj mladih sodelavcev in se odločil uresničiti načrt lutkovnega filma „Naredi si sam“. Saša Dobrila, Rado Likon, Peter Lenče in Jure Dobrila so oživili lutkovni studio pri Viba filmu. Sceno, lutke in ostalo drobnjarijo, ki je potrebna za lutkovni film, so izdelali sami. Tako bodo slovenske lutke spet oživele na filmskem traku.

Ker lutkovni film ni namenjen samo otrokom ali samo odraslim, ki največkrat laže uresničujejo svoje predloge, je Saša Dobrila sklenil osnovati posvetovalno skupino, sestavljeno iz otrok različnih starosti, ki bi povedali svoje želje, lutkovnim mojstrom pa tako navdihnili kakšno novo zamisel.

leskova mladost

Otroštvo je tisto obdobje v človeškem življenju, ki ostane v spominu kot svetla in zračna podoba, četudi jo križa tu in tam temnejša črta. Nemalo pisateljev je v svojem otroštvu našlo navdih za pisanje, a vendar tema ni nikoli izčrpana. V zbirki „Sinji galeb“, katero izdaja Mladinska knjiga, je kot 191. redna knjiga izšlo delo izpod peresa Mihe Mateta z naslovom „Leskova mladost“. Pisatelj na liričen in delno humorističen način v krajših proznih zapisih opisuje dogodke iz mladih let. Našim bralcem bo knjiga morda toliko bližja, ker izhaja Mate iz Ribniške doline.

Ime velikega kitajskega državnika Mao Ce Tunga je v zavesti sedanjega človeka bolj povezano s pojmom politike kot z umetnostjo, četudi podatek, da je Mao pisal pesmi, ni nič novega. V zadnjem času se je celo pokazalo, da so Maove

pesmi v tesni zvezi s politiko, saj sta dve pesmi nakazovali usmeritev kitajske politike v letošnjem letu. Če odmislimo pripisano politično sporočilo Maovim pesmim, ostane pred nami še vedno vrsta tekstov, ki spričo svoje preprostosti in do-rečenosti presenetijo. Komentatorji in pravjalci teh pesmi so pogosto v zadregi, ko jih je treba tolmačiti, ko je treba prodreti v večplastnost izrečenih podob. Slovenska izdaja Maovih pesmi, ki so v prevodu Vitomila Zupana izšle pri Mladinski knjigi, so samo eden od številnih poskusov prenesti to poezijo v drug jezik in drugačno mišljenje.

Čeprav ne moremo reči, da je japonska književnost popolna neznanka v slovenski prevodni književnosti, se vendarle ne moremo pohvaliti, da imamo v slovensko prevedenih velikih japonskih besednih umetnin. Prav zato je 155. knjiga zbirke Mladinske knjige „Kondor“ toliko bolj dobrodošla, saj nam prinaša majhno antologijo japonske lirike. Prevajalec, komentator in redaktor Mart Ogen je v drobni knjižici zbral veliko imen in najzanimivejši razvojne stopnje več kot tisočletje stare japonske književnosti. Antologijo začenja z izborom pesmi iz prve ohranjene zbirke (objavljena okoli leta 760) „Deset tisoč listov“, zaključuje pa jo z najboljšimi značilnimi pesmimi treh modernih japonskih pesnikov. Vsekakor gre za knjigo, ki je ne more pogrešati noben ljubitelj vezane besede.

PREDSTAVLJAMO VAM

France Prešeren kot osrednja osebnost in ustvarjalec v naši književnosti že vrsto let privlači literarne teoretike in literarne zgodovinarje, kar nedvomno dokazuje, da njegova dela izredno živo prepletajo slovensko zavest. Pri Mladinski knjigi je izšla monografija o Prešernu pod naslovom „France Prešeren in njegovo pesniško delo“, v kateri naš priznani slavist Boris Paternu obravnava na osnovi novjših metod literarne znanosti pesnikovo osebnost, delo in dobo. Težišče monografije leži na interpretaciji Prešernove pesniške umetnosti iz idejnega in estetskega stilnega zornega kota. Tako nam monografija razkrije temeljno duhovno zgodbo našega pesnika, ki jo opredeljuje daljnosežni spopad med mitom in resničnostjo.

NOVEGA

hrvaška poezija

Z veliko zamudo, ki jo zelo težko opravičimo, smo Slovenci dobili antologije hrvaške poezije. Antologije so sploh dokaj posrečena oblika predstavitev umetnin drugih narodov, saj omogočajo, da dobi bralec kolikor toliko zaokroženo podobo o pesniškem snovanju skozi čas. Izbor pesmi za „Antologijo hrvaške poezije“, ki je izšla pri Cankarjevi založbi, je pripravil Slavko Mihalič, redakcijo je opravil Ciril Zlobec, kot prevajalci pa so sodelovali priznani slovenski pesniki. Zajetna knjiga nam na več kot 400 straneh prinaša izbor prevedenih pesmi 88 hrvaških pesnikov, zajema pa obdobje od prvih pravih pesniških stvaritev do povojnega časa.

Slovenski šahovski vele mojster Bruno Parma in novinar Boris Kutin sta pripravila šahovski priročnik „Šah za vsakogar“, ki je pred kratkim izšel pri založbi Mladinska knjiga. Priročnik je namenjen tako začetnikom kot vsem tistim, ki bi želeli poznavanje te plemenite igre poglobiti. Knjiga je razdeljena v več lekcij, ki nazorno z besedilom in diagrami popeljejo bralce v vse poglobitve skrivnosti šahovske igre. Na koncu knjige sta avtorja dodala še kra-

tek pregled zgodovine šaha in zapise o svetovnih šahovskih prvakih, nekaj pravilnikov in rešitve v knjigi zastavljenih nalog.

odnosi

Založba Obzorja iz Maribora je pred kratkim izdala zanimiv roman „Odnosi“ Elia Kazana, ki velja za pomembnega pisatelja, dramatika in režiserja v zahodnem svetu. Kot pove že naslov romana, je avtor v njem poskušal podati podobo raznovrstnih odnosov, značilnih za zahodno družbo. Junak romana naj bi bil po merilih te družbe povsem uspešen človek, vendar pa doživi polom v zunanjem uspehu na račun spoznanja resničnosti, v kateri živi. Pisatelj je delo napisal odkritosrčno, sočno, mestoma humoristično, kar vse daje branju te knjige precejšnjo mero vabljivosti. Roman je prevedel Mart Ogen.

Večkrat lahko opazimo ravno pri ljudeh, ki jih je v svoj ljubeči, a obenem neizprosni objem dobila umetnost, da ne

radi govore o svojem delu; če pa že morajo, je to bolj fragmentarno, razdrobljeno pripovedovanje, ki se izogiba bistva,

ostaja na površini, le sem ter tja za kakšno besedo ali bežno izrečeno mislijo začutiš ali, bolje povedano, zaslužiš tihi dihi, ki šepče o vzgibih burnega duha, prežetega z nemirom ustvarjalnosti.

Tak občutek sem imel tudi, ko sem se pogovarjal z Radom Megličem, predmetnim učiteljem zemljepisa in zgodovine na kočevski osemletki. Še več: od časa do časa sem imel celo občutek, da o svojem delu govori podcenjujoče, skoraj omalovažujoče, zlasti ko je bil govor o slikanju. V nasprotju z drugimi, ki radi vsakemu svojemu majhnemu literarnemu poskusu pripisujejo kozmične razsežnosti, Meglič celo televizijski drami, kjer je doslej dosegel največji uspeh in priznanje, spodbija večjo literarno vrednost, češ da je to že skoraj strokovna zadeva.

Kljub temu pa pravi, da ga televizijska drama neprimerno bolj privlači kot na primer slikanje, s katerim se zadnja leta tudi ukvarja. „S pisanjem se ra- je ukvarjam zato, ker se tu bolj potrudim. Vedno je vprašanje, če bosta drama ali roman, ki ju imam v mislih, uspela. Televizijski medij me privlači tudi zato, ker sem tu že dolgo poslušan, vidim, kako je moja ideja uresničena. Na papirju je lahko videti še tako dobro, pa se potem izkaže, da to ni res,“ pravi Meglič.

S pisanjem se Rado ukvarja pravzaprav že od mladosti, ko je takoj po vojni pisal kratke zgodbe in v njih opisoval, kaj je kot 16-leten fant doživljal v partizanih. Objavljal jih je v Borcu. Že v gimnaziji so ga začele zanimati družbene, zlasti socialne teme, kmalu pa ga je povsem prevzelo gledališče. Najprej je bil tajnik pri obrtniškem gledališču, v študentskih letih pa je vodil študentsko gledališče. Študentje so uprizorili tudi njegov dramski prvenec „Dvojni zločin“. Kasneje je v Kočevju, kjer živi že 14 let, napisal dramo „Na domu višjega inšpektorja“, ki so jo na oder postavili kočevski mladinci pod njegovim režijskim vodstvom; tudi to Megličevo delo zajema snov iz sodobne socialne tematike in govori o iztirjeni mladini. 1972 pa je ljubljanska televizija predvajala njegovo televizijsko dramo „Major, ustreljeni boste!“ V Ljubljano sem jo poslal anonimno. Ne maram, da bi mi kdo očital, da sem prek zvez prišel na televizijo. Hotel sem, naj se izkaže — ali uspeh ali propad!“ To dramo so prenašale vse jugoslovanske televizijske postaje, pohval pa je bila zlasti deležna v Hrvaški, Črni gori in Makedoniji.

Sedaj je Meglič napisal novo televizijsko dramo „Monitor“ in dokončal obsežen roman

„Jokalo bo tudi sonce“, katerega še pili in brusi, izdal pa ga bo Orbital prošre, s katerim je že podpisal pogodbo. To je Megličev priv roman, zato mu je posvetil še posebno skrb. Za osnovo si je vzel življenjsko zgodbo dečka med NOB, vendar se mu je tekst razrastle in poseže v zgodovino do 18. stoletja.

Marsikdo v Kočevju, ki pozna Megliča, se čudi, kako temu človeku uspe kaj narediti: učenje na šoli zahteva veliko časa, prav tako je Megliča pogosto videti v kavarni. Potem pa kar naenkrat televizijska drama, roman, slikarska razstava... „Popolnoma preprosto: kadar se lotim dela, se zaklenem. Ljudje te pa tako vidijo samo takrat, kadar si jim na očeh, če te pa ni, te ne pogrešijo,“ enostavno razloži Meglič.

Zadnje čase se je lotil tudi slikanja in je imel lani novembra v Likovnem salonu v Kočevju samostojno razstavo gvašev, ki si jo je v desetih dneh ogledalo več kot 4.000 obiskovalcev, kar je za Kočevje rekord. Slikanje je Megliča privlačilo že v gimnaziji v Ljubljani, vendar ga je pozneje popolnoma opustil. Tudi pobuda za noven začetek je bila kaj nenavadna. Marsikakšen amater mu je prinesel ocenit svoje delo in Meglič mu je po pravici povedal svojo sodbo. Večkrat se je glasil: „Packarija.“ Očitati so mu,

da zna samo kritizirati, in nekdo ga je izzval na „dvoboju“. Očitno ga je dobil Meglič, kar potrjuje tudi dejstvo, da so vse razstavljene slike odkupili. Za letos pripravlja 35 pokrajin in tihožitij za razstavo v Ribnici. „Če slikanje primerjam s pisanjem, potem je to zame le konjiček, čeprav se mi denarno neprimerno bolj izplača. Vedno imam plačano vsaj ključavničarsko uro. Kdor pa misli, da se da s pisanjem zaslužiti, ta se krepko moti!“ pribeje.

In zakaj se Meglič ni nikoli poskušal v poeziji? „Ne, tega pa ne! Poezija je zame sveta stvar in ne čutim se ji dorasel.“ Zato pa jo toliko raje bere. Zlasti cenijo svojo someščanko Marjanco Colarič, vendar zato ne udriha počez čez sodobno poezijo današnjega mladega rodu. „Naj Salamuna še tako ‚gajžlajo‘, zame so njegova dela nedosegljiva mojstrovina. Če pa bi imel avto, bi se vsak dan peljal v Ljubljano v gledališče Glej, kjer je bila na sporedu Jesihova ‚Grenki sadeži pravice‘. Ni pomembno, ali je tradicionalistična ali avantgardna — samo da je prava poezija, ne pa puhlo besedičenje. Vsak naj pove v svojem jeziku, v pesniškem jeziku, kar ima povedati ali sporočiti.“

Tudi Rado Meglič govori in sporoča v svojem.

A. BARTELJ

FANTAZIJSKA ZGODBA

Bili so časi, ko človeško življenje ni bilo vredno počenega groša: razjarjeni turški vojščaki so, ko so plenili po naših krajih, ubijali naše moške in jemali v sužnost mlada, lepa dekleta. Potem so jih med carigraskimi mošejami prodajali bogatim trgovcem in vojskovodjem, kar jih seveda ni šlo v sultanove hareme. Beg iz haremov ni bil več mogoč.

Ti časi so že daleč za nami; zdijo se nam primerni le še za pustolovske pripovedi in romane manjvredne vrste. V zadnjih letih pa se spet obujajo ti preživeli sužnjeposestniški odnosi. Znani so primeri, da so lepa dekleta spet izginila: potovala so na Orient in se izgubila v skrivnostnem vrvežu nam težko razumljivega sveta. V zahodnih časopisih so se pojavljali oglasi, v katerih so premeteni trgovci z mladimi dekleti obljubljali lep zaslužek v potujočih plesnih in artistskih skupinah. Prijav ni bilo malo: mlada dekleta so neumna in rada nasedejo.

In če ste mislili, da so suženjski časi pri nas minili takrat, ko so Turki zapustili naše kraje, se krepko motite! Tudi v naših časopisih je bilo mogoče prebrati oglase, v katerih so vabili spretni mešetarji lahkomišelna dekleta v artistske skupine. Kar precej se jih je prijavilo; mnoge med njimi so odpotovale na tuje: njihova pot je navadno peljala najprej v Italijo, čez nekaj časa pa so uboga dekleta, ki so jim prej pobrali potne liste, da so bile v resnici povsem zasužnjene, odgnali na vzhod in jih tam prodali v hareme... To se je dogajalo v dvajsetem stoletju, po drugi svetovni vojni — pred komaj nekaj leti. Naši kriminalisti so se močno izkazali pri trganju niti, ki so tkale poti v hareme, iz katerih ni bilo vrnitve.

zabrisane sledi

Tudi na Dolenjskem je bilo več takih primerov. Starši so najprej mislili, da so odpotovala na različne festivale zabavne glasbe in pop selekcij. Ko jih več dni ni bilo domov, so postali zaskrbljeni: kako hud udarec je bil zanje, ko je prišla razglednica z obsijanimi beirutskimi mošejami — na razglednici pa je bila v nekaj skopih stavkih zapisana žalostna usoda dekleta, ki je prepozno spoznalo, v kaj je zabredlo...

Zadnjih nekaj let o tem ni bilo ničesar več slišati; naša skupina je celo začela verjeti,

BELE SUŽNJE

da je suženjstvo v naših krajih dokončno izkoreninjeno. Zato niti nismo mislili, da bi se ubogim dekletom lahko zgodilo kaj takega, ko je prišel naš zvesti sodelavec Jožef K. k nam po nasvet: „V kraju K., kjer imam sorodnike, sta pred dnevi neznanu kam izginili dve mladi dekleti. Starši se bojijo za svoj ugled, pa tega nočejo sporočiti na postajo milice. Pomagajte!“

Kajpak smo takoj svetovali, naj starši poiščejo dekleti s pomočjo za to usposobljenih organov, a ko so vendar vztrajali, naj razrešimo ta zapleten in za uboge starše seveda hudo neprijeten primer, jih nismo mogli razočarati.

Naša ekipa je torej začela raziskovati. Vsi znaki, do katerih smo lahko prišli, so dokazovali, da dekleti nista zapustili naše države. To je bilo pri iskanju kajpak toliko boljše, ker bi v drugih državah težko tako učinkovito ukrepali, kot znamo doma. Moramo priznati, da nam doslej skoraj noben drug primer ni vzel toliko časa kot prav ta. In kar je najbolj nenavadno: niti v knjigah niti v zapiskih, kakršen je „Zlati K.“, nismo našli ključa do rešitve skrivnosti.

harem v podzemlju

Če bi bili vraževerni, bi morali reči, da nam je po-

magalo naključje. Kajpak v to mi ne verjame, saj smo se do rešitve dokopali z logičnim mišljenjem in spretno bistroumnostjo. Sicer pa, kaj bi okolišili, takole je bilo: otroci iz vasi K. so se nam pohvalili, da je sicer na televiziji dostikrat prav zanimiva risanka o glasbeni rastlini, da pa imajo oni v pogorju nad vasjo glasben štor. Takoj smo zasumili, da so na delu skrivnostne sile. Otroci so nas peljali do štora: ugotovili smo, da je štor votel, da je ves obraščen z mahom in da je že ves trhel. Pri podrobnem pregledu pa nam ni ušlo, da je štor odlično predelan in da služi pravzaprav kot zračni jašek. Zares: ob določenih urah se je slišala skoz odprtino štora oddajena glasba.

Odhiteli smo domov in se opremili, kot je potrebno za tako zahtevno ekspedicijo. Ponoči smo se skozi jašek spustili v zemljina nedra in pregledali prostor, v katerega smo se spustili.

Prišli smo v pravcato podzemeljsko palačo. Na zunaj je sicer kazalo, da gre za pravljčno privlačnost — v resnici pa je šlo za najbolj oduren zapor. Imeli smo srečo, da smo najprej zašli v interni televizijski studio. Vključevali smo posamezne prostore in si tako ustvarili natančno podobo o prostorih in življenju v njih.

Ko smo vključevali posamezne kamere, so se nam prikazovali prizori kot v gledališču. Najprej smo videli ogromen vrt z eksotičnim cvetjem, sanjava dekleta so se sprehajala med drevjem pod umetno mesečino. Druga slika nam je ponudila velik bazen: mlada dekleta, ena v kopalkah, druga gola, so se kopala ali posedala na robu bazena. Tretja kamera pa nam je odkrila grozljiv prizor: v kadih niti nista zapustili naše države. To je bilo pri iskanju kajpak toliko boljše, ker bi v drugih državah težko tako učinkovito ukrepali, kot znamo doma. Moramo priznati, da nam doslej skoraj noben drug primer ni vzel toliko časa kot prav ta. In kar je najbolj nenavadno: niti v knjigah niti v zapiskih, kakršen je „Zlati K.“, nismo našli ključa do rešitve skrivnosti.

Odločili smo se, da temu naredimo konec. Naredili smo nekaj posnetkov, potem pa smo odšli po Jožefa K., da bi pogledal, če sta med sužnjami tudi dekleti, ki smo ju iskali. Kako smo bili presenečeni, ko smo prišli naslednjič: same razvaline, trhel štor pa ni več dajal glasbenih zanimivosti. Ostale so le jame in deli napeljav — očitno je bilo vse v naglici porušeno. Bržkone so avtomatske kamere zabeležile našo ekipo. Kot dokaz imamo le fotografiji dveh kopalk...

„Kjer bog roko ven moli“
A. BARTEJ
J. SPLICAL

ob dolgi poti

Že Trdina je pisal, da so Stopiče podgorska prestolnica. Stari Novomeščani so radi hodili v to vas, skrito v kotlini pod Gorjanci, dobro uro prijetnega hoda čez „Uhrovk“. Včasih so popotniki privezali dušo v Žagarjevi gostilni; ta pa že desetletje ali še več ne dela, saj so otroci odpotovali v tujino s trebuhom za kruhom. Nekaj časa po tem v Stopičah sploh ni bilo gostilne. Kot je znano, Podgorci ne morejo brez tega priljubljenega shajališča, v katerem se zvedo najnovejši dogodki in kjer se zberejo možaki, da pod večer pomožejo.

Zato ni bilo nič čudnega, da so kmalu po tistem, ko so zaprli oštarijo Žagarji, na novo odprli gostilno Turki. V Stopičah je ta družina znana po tem, da so imeli vrsto let trgovino. Stari Turk je potlej trgovino zaprl, njegov sin Marjan pa je z ženo Anko odprl gostilno.

O tej gostilni bi morala pisati že zato, ker od Drenikove gostilne v Gotni vasi pa do Pepeta Badovinca na Jugorju na oni strani Gorjancev ni nobene druge oštarije. Vendar pa je Turkova gostilna v Stopičah prevzela vse dobre navade nekdanje Žagarjeve gostilne in tudi številne izdelke. To je razumljivo, saj so stari Grki radi povedali, da je dolga pot brez gostilne kot leto brez praznikov. V Podgorju pa je mnogo dolgih poti...

Turkova gostilna v Stopičah si je, čeprav je stara šele sedem let, že pridobila sloves gostilne, kjer je mogoče piti pristno vino in jesti dobre domače jedi.

Marjan pripoveduje: „Gostilno imamo sedem let; uredili smo jo iz nekdanjega skladišča, ki ga je imel oče, ker je odkupoval tudi zdravilna zelišča. Tu, kjer se zdaj zbirajo ljudje, so bile včasih tudi štale in prostor za federvagne.“

Mlada zakonca sta najprej nameravala iz nekdanjih prostorov urediti stanovanje, potem pa sta se premislila in je nastala gostilna. Kako to?

Anka pripoveduje: „Prva leta zakona sva bila oba v službi. Jaz sem učila harmoniko v glasbeni šoli v Novem mestu, toda plača je bila slaba, gostilna me je pa od nekdanje veselila. Pravijo, da sem družabna, in res sem rada v dobri družbi. Doma smo imeli pušenšank in tako je dozorela misel, da odpreva gostilno v kraju, ki je gostilno od nekdanje imel, takrat pa je bil brez nje.“

Zares, tako so Stopiče spet dobile gostilno. Marjan je še nekaj časa hodil v mesto na delo, toda kmalu sta ugotovila, da v gostilni ni pravega časa za brezposelnost in da potrebuje celega človeka ali še bolje povedano: kar dva.

Sčasoma sta si uredila gostilno in prizidala dve terasi — eno na prostem in eno pod streho. „Saj poleti še kar gre, pozimi pa smo hudo na tesnem!“ trdita o svoji gostilni. To nedvomno drži, saj ima gostilna le dva prostora:

večjega, kjer je šank in kjer se po stari, dobri slovenski navadi še kdaj tudi stepejo, in manjšo, posebno sobo.

Ljudje pridejo v Stopiče deloma zaradi tega, ker na dolgi poti ni mogoče shajati brez gostilne, deloma pa tudi zaradi tega, ker ni mogoče shajati brez gostilne, deloma pa tudi zaradi tega, ker si je Turkova gostilna pridobila lep sloves, čeprav je še sorazmerno mlada in čeprav je znano, da dobro poslovanje tudi zori z leti prakse.

In kaj cenijo ljudje, da prihajajo v sorazmerno velikem številu v ta kraj, ki je stran od pomembnih cest? Najraje pijejo domače belokranjsko črno in belo vino, cvička pa prodajo manj. Od jedi gredo najbolj v promet narezki z domačimi mesnimi izdelki. Belokranjska vina kupujejo že vsa leta pri istih vinogradnikih, s katerimi imajo Turkovi sklenjene pogodbe. „Posebnih specialitet v kuhinji nimamo,“ skromno pove Anka, ki ima na skrbi kuho. Treba pa je zapisati, da mnogi pridejo sem zaradi kruha: doma pečene, ki pride še tople na mizo in katerega bi Anka mirne duše lahko štela kot domačo specialiteto. Takega kruha danes ne pečejo več...

Pozimi doma koljejo in tako so krvavice, pečenice, mesenice pa potlej suhe klobase in salame zares domači izdelek. Ni jih malo, ki pridejo na ocvrtega ali pečenega piščanca. Stari meščani, ki so obdržali tudi staro navado, da vsaj enkrat v tednu naredijo daljši sprehod, pridejo v Stopiče kar peš. Mlajše generacije pa vse drugače cenijo čas, kot pravijo mladi, oziroma ne znajo več poiskati pravega načina življenja, kot pravijo stari, in se pripeljejo v Stopiče z avtomobili.

Prva leta so imeli v Turkovi gostilni tudi glasbo, potem pa so živo glasbo zamenjali za tisto s plošč. „Včasih smo imeli v glasbeni skrinji le domače plošče, zdaj pa se je okus mladih že tako spremenil, da je tujih uspešnih popevk znatno več kot domačih Avsenikov in Slakov,“ pravi Anka, ki tako svojevrstno nadaljuje poklic glasbenega pedagoga.

Turkova gostilna je dvakrat na teden zaprta — ob sredah in četrtek. „Kadar delamo, je potrebno delati ves dan in še pozno v noč. In če si človek že vzame prosto, potem naj bo zares prost. Zato sva se odločila, da bova pet dni v tednu trdo poprijela, dva dni pa sva namenila družini, otrokom,“ utemeljujeta svoj sklep. Otroci so sicer še premajhni, da bi bilo mogoče dokončno sklepati o njihovih odločitvah, a zdi se, da kaže najmlajši največ zanimanja, da bi nadaljeval obrt svojih staršev.

Sicer pa je o tem še prezgodaj govoriti, ko pa so še njuni starši krepko pri moči. In v naslednjih tednih bodo slavili vesel dogodek: Ankina mama in oče bosta praznovala zlato poroko!

